

Årsredovisning

2014

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

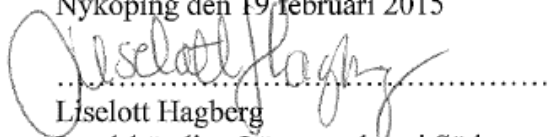
Omslaget

Mönstret är en portion, en del, av vapenskölden där Länsstyrelsen i Södermanlands läns profilfärger alterneras och multipliceras till en regelbunden dekor. Omslaget är tänkt att ge en känsla av en anteckningsbok av äldre snitt, som tar fasta på elementen i vårt vapen på ett nytt sätt. Omslaget är på det viset representativt för vårt arbete där vi möter historia, sam- och framtid varje dag.

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen 2014

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Nyköping den 19 februari 2015

.....

Liselott Hagberg

Landshövding Länsstyrelsen i Södermanlands län

Dnr 100-674-2015

Innehåll

Landshövdingen har ordet	3
Organisation	6
Resultatredovisning	7
<i>Länsstyrelseinstruktion 2 §</i>	8
<i>Övrig förvaltning</i>	21
<i>Trafikföreskrifter</i>	23
<i>Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor</i>	24
<i>Regional tillväxt</i>	31
<i>Infrastrukturplanering</i>	42
<i>Hållbar samhällsplanering och boende</i>	44
<i>Energi och klimat</i>	49
<i>Kulturmiljö</i>	54
<i>Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar</i>	59
<i>Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd</i>	63
<i>Lantbruk och landsbygd</i>	80
<i>Fiske</i>	92
<i>Folkhälsa</i>	98
<i>Jämställdhet</i>	104
<i>Nationella minoriteter och Mänskliga rättigheter</i>	112
<i>Integration</i>	116
<i>Personaluppgifter</i>	125
<i>Året i siffror</i>	129
Finansiell redovisning	143
<i>Resultaträkning</i>	143
<i>Balansräkning</i>	145
<i>Anslagsredovisning</i>	148
<i>Noter till resultaträkningen</i>	156
<i>Noter till balansräkningen</i>	160
<i>Noter till anslagsredovisningen</i>	167

Landshövdingen har ordet

Mot ett hållbart Sörmland

Länsstyrelsen har ett sektorsövergripande uppdrag. Vi verkar för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som vi tar hänsyn till våra regionala förhållanden och förutsättningar. Vår utgångspunkt är att vårt arbete ska gynna Södermanlands utveckling och framtid.

Södermanland blir en allt starkare spelare i det lag som utgör Stockholm-Mälardalsregionen. Länets närhet till Stockholm och etableringen av Ostlänken kommer att förbättra pendlingsmöjligheterna vilket kommer att innebära mycket för att höja länets attraktionskraft och en fortsatt positiv utveckling. Vår befolkning ökar mer än någonsin och uppgår nu till 280 666 invånare. En ökning med nästan 3 100 personer under 2014. Södermanland är ett av de län som i proportion till befolkningen tar emot flest nyanlända och så har det varit under hela 2000-talet. De bidrar i stor utsträckning till länets tillväxt och utveckling.

En väl fungerande bostadsmarknad är av avgörande betydelse för länets fortsatta tillväxt. Många grupper har idag svårt att få bostad, i synnerhet flyktingar och ungdomar. En stor utmaning för länets kommuner är att ha ett bostadsbestånd som möter alla gruppers behov. Vi har därför dialog med länets bostadsaktörer för att hitta möjligheter till ökat bostadsbyggande. Arbetslösheten är ytterligare en utmaning där länet är ett av de tre län som har den högsta arbetslösheten.

Södermanlands landsbygd har en stor utvecklingspotential och det är glädjande att konstatera att det finns stora möjligheter att utveckla den växande besöksnäringen och livsmedelsförädlingen. I takt med omstruktureringen inom jordbrukssektorn kan vi nu se nya näringar och företag växa fram. Men för att skapa förutsättningar för tillväxt i hela länet är modern infrastruktur en nyckelfråga. Vi ser det därför som ett av de viktigaste områdena för Länsstyrelsen att arbeta med, inte minst när det gäller utbyggnad av bredband.

Miljö- och klimatfrågor är en förutsättning för en hållbar tillväxt och en av länets mest angelägna framtidsfrågor. Med innovativa och effektiva lösningar kan vi använda våra resurser på ett sätt som inte bara är bra för klimatet och miljön utan också ger jobb och tillväxt. Vi måste kunna kombinera ett aktivt skydd med ett varsamt brukande under starkt tryck och nya förutsättningar. Det handlar till exempel om att ändrade bruksmetoder och att lösa utbyggnaden av snabbjärnvägen Ostlänken.

En modern myndighet i ständig utveckling

Länsstyrelsen spelar en viktig roll för länets utveckling. Vi arbetar för att utveckla och effektivisera våra arbetsmetoder för att minimera handläggningstiderna och samtidigt behålla och höja kvaliteten i vårt arbete.

I arbetet med att utveckla myndigheten strävar vi efter att vara en effektiv och modern kunskapsmyndighet. En väl fungerande dialog med vår omgivning och bred förståelse för våra intressenters situation är utgångspunkten för vårt arbete. Därför fokuserar vi på tillgänglighet och tydlighet. För länets utveckling är ett gott samarbete mellan olika aktörer viktigt. Länsstyrelsen ska vara en opartisk mötesplats för olika frågor och aktörer. På regional nivå har vi ett välutvecklat samarbete med Regionförbundet Sörmland vilket sätter de regionala utvecklingsfrågorna i fokus.

Det finns flera goda exempel på hur vi inom Länsstyrelsen har förbättrat vårt sätt att arbeta med bemötande, vara kompetenta och skapa möjligheter till samverkan. Brukarundersökningen visade mycket goda resultat för arbetet inom djurskydd och integration. Länsstyrelsen var bland de tre län

som fick bästa resultat i Nöjd-index inom båda områdena. Inom djurskydd fick vi högsta betyg i bemötande, kontakt via e-post och tillhandahållande av information. Inom integration fick vi också mycket goda resultat. De som svarat var nöjda med svarstid och att vi hade hög kompetens samt underlättat samverkan mellan berörda aktörer. Ett annat exempel är att vi, genom att prioritera ärendehantering, har kunnat förkorta händläggningstiderna för överklagade detaljplaner och bygglov enligt plan och bygglagen (PBL). Resultaten visar på mycket väl godkänt för oss i förhållande till de nationella målen.

Att utveckla, effektivisera och öka kvaliteten i det vi gör är nödvändigt för att nå våra ambitiösa mål och de krav som finns på myndigheten. En verksamhet som utvecklas och förbättras är också en stimulerande och attraktiv miljö att verka i. Den totala sjukfrånvaron har minskat marginellt och en sammanställning av avgångssamtal visar att de flesta anser att Länsstyrelsen är en bra arbetsgivare. Vår utmaning är att fortsatt utveckla det goda ledarskapet och medarbetarskapet. Vi har inlett arbetet med att ta fram en modell och förslag till hur vi kan arbeta med att utveckla myndighetens nuvarande vision och verksamhetsidé samt hur vi kan använda den gemensamma statliga värdegrunden. Projektet ska också se hur vision, verksamhetsidé och värdegrund tydligt kan kopplas till våra mål för att stödja myndighetens verksamhetsutveckling.

Hur länets utvecklas och förändras har stor betydelse för inriktningen på vårt arbete framåt. Ambitionen är att sträva efter en god balans mellan uppgifter, kompetens och resurser som är grundad i en kvalificerad kunskap om länets förutsättningar och behov. För att fatta välgrundade beslut och säkra kvaliteten i det vi gör behövs kunskap och förståelse kring de drivkrafter som ligger bakom utvecklingen i Stockholm-Mälardalenregionen och i Södermanland.

Viktiga händelser under året

Flera viktiga aktiviteter har genomförts inom miljöområdet. Länsstyrelsen har, i samverkan externa aktörer tagit fram ett åtgärdsprogram för miljömålen. Sammanlagt 115 personer från drygt 40 aktörer i länet har varit aktiva i arbetsgrupper och vid regionala träffar. Det är många gånger svåra frågor som diskuteras där intressen står emot varandra. En regional arena behövs för att diskutera åtgärder för miljömålen. Vi har därför tagit initiativ till ett regionalt Miljö- och klimatråd. Rådet ska bidra till att miljö- och klimatarbetet får genomslag i regionen.

”Bostadskonferens 2014” är ett exempel då nationella, regionala och lokala perspektiv på bostadsfrågan belystes. De drygt 80 deltagarna fick ta del av information från föredragshållare från bl.a. Bostadsplaneringskommittén, SKL, Boverket, Byggnadsindustrin, tre allmännyttiga bostadsbolag samt en lokal bank. I Länsstyrelsens årliga bostadsmarknadsanalys anser Länsstyrelsen att det primära hindret idag är höga produktionskostnader. Vi har också träffat länets allmännyttiga bostadsaktiebolag och kommunernas mark- och exploateringsansvariga i syfte att få en ökad samsyn och handling för att främja ett ökat bostadsbyggande.

Länet har brister vad gäller mobiltäckning. Därför inledde vi en dialog med länsstyrelserna i Gotland, Jönköping, Stockholm, Uppsala och Östergötland. Vi ordnade en mobiltäckningskonferens med syfte att öka dialogen mellan privata och offentliga aktörer samt intresseorganisationer och ideella krafter. Samtliga större mobiloperatörer medverkade liksom Post- och Telestyrelsen. Medverkade gjorde också kommuner och intresseorganisationer inom landsbygdsutveckling.

Vi ville skapa en arena där många aktörer i länet kunde samlas och visa att vi är stolta över personer som har gjort något värdefullt. Det blev Sörmlandsdagen. Under en eftermiddag samlades personer som skulle få en utmärkelse och publik. De utmärkelser som delades ut var Sörmlandsmedaljen som delas ut av Landshövdingen, ALMI/IFS pris till årets

nybyggare och årets pionjär, SKAPA´s utvecklingsstipendium och ett pris till framtidens innovatör samt Företagarnas pris till Årets regionala Företagare. Det blev en lyckad dag och vi kommer att utveckla mötesplatsen.

Landshövdingen blickar framåt

Mot bakgrund av de strukturella utmaningar länet står inför är det några områden som jag ser som särskilt angelägna: integrationsfrågor, arbetet med Ostlänken, frågor som rör ökat bostadsbyggande, hög arbetslöshet, miljö- och klimatfrågor samt landsbygdutveckling. Matchningen mellan jobb och rätt kompetens blir ett allt mer akut problem som skyndas på av den generationsväxling som länet står inför. Bilden är komplex och förstärks ytterligare av att den kvalificerade arbetskraften i hög utsträckning väljer att arbeta i Stockholmsområdet där löneläget är högre. En av länets största utmaningar är att ta vara på mångfalden och de kompetenser och resurser som de utlandsfödda har med sig.

Länsstyrelsen har arbetat på flera områden för att stärka och utveckla dialogen med länets aktörer. Exempel på bra och utvecklade samverkan är Integrationsrådet, partnerskapet för Landsbygdsutveckling och arbetet med att ta fram åtgärder för miljömålen som sker i bred samverkan. Detta är något som vi kommer att fortsätta att utveckla under de kommande åren.

Det är glädjande att konstatera att Sörmland växer! Vi har ett attraktivt län vilket gör att allt fler väljer att bo och verka här. En av anledningarna till och förutsättningarna för detta är en god miljö som är långsiktigt hållbar, ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Södermanlands utmaning är att behålla och förstärka länets attraktivitet. Lyckas vi med det är möjligheterna oändliga!

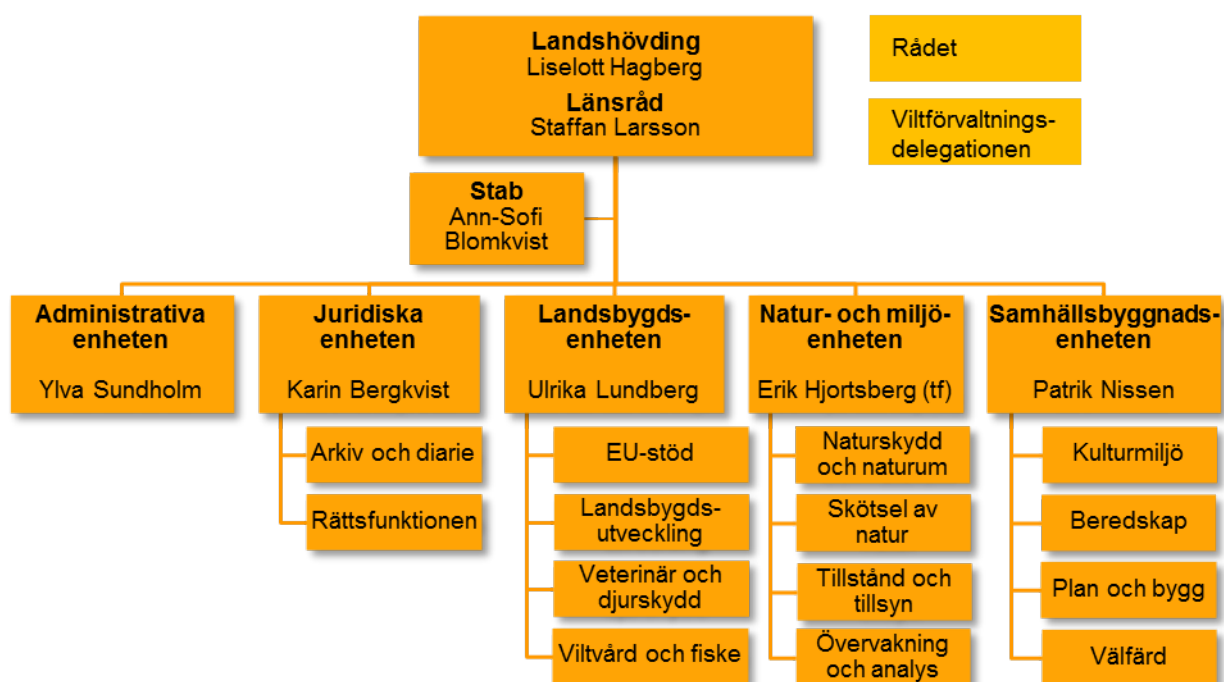
Liselott Hagberg
Landshövding i Södermanlands län

Organisation

2

Organisationsplan den 31 december 2014.

Resultatredovisning

Resultatredovisningens ordningsföljd följer den av länsstyrelserna gemensamt beslutade verksamhets- och ärendestrukturen, (VÄS), som används för länsstyrelsernas ärende- och ekonomiredovisning.

Varje verksamhetsområde inleds med likvärdiga prestationstabeller där utvecklingen av årsarbetskrafter, verksamhetskostnader, ärendehantering och bidragsutbetalningar presenteras samt i förekommande fall utfall av brukarundersökningar. Tabellerna följs av kommentarer till de redovisade värdena samt kommentarer till andra väsentliga prestationer inom sakområdet. Därefter följer åiterrapporteringen av de regleringsbrevsuppdrag som ska åiterrapporteras i årsredovisningen och som avser det aktuella verksamhetsområdet.

Länsstyrelseinstruktionen (2007:825) 2 § första stycke avseende nationella mål åiterrapporteras genom indikatorerna som är placerade under respektive verksamhetsområde. Övriga delar av 2 § länsstyrelseinstruktionen åiterrapporteras under rubriken Länsstyrelseinstruktionen 2 §.

Indikatorer

Länsstyrelsen i Örebro län fick genom regleringsbrev för 2011 och 2012 i uppdrag att samordna arbetet med att utarbeta enhetliga indikatorer. Indikatorerna ska beskriva hur resultatet förhåller sig till målet att nationella mål ska få genomslag i länen samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Uppdraget redovisades till regeringskansliet i juni 2011 resp. juni 2012.

Därefter tog regeringen beslut om att de föreslagna indikatorerna skulle användas från och med årsredovisningen för 2012. Indikatorerna ingår i den gemensamma årsredovisningsmallen och återfinns under det område de hör till.

Efter att årsredovisningarna för 2012 lämnats in till regeringskansliet gjorde Länsstyrelsen i Örebro en mindre uppföljning av erfarenheterna av indikatorerna. Sammantaget var erfarenheterna relativt positiva.

För de indikatorer som inte har något värde för 2014 ska endast värdena för 2010-2013 kommenteras i årsredovisningen 2014. Värdena för 2014 kommer i dessa fall att levereras först i samband med årsredovisningsarbetet 2015.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

I regleringsbrevet för 2014 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

Vid redovisning av länsstyrelsernas uppgifter som avses i 2 § första - tredje styckena förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion ska myndigheten inte tillämpa 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats vad gäller volym och kostnader.

Vad gäller fördelningen av verksamhetens totala intäkter och kostnader i resultatredovisningen enligt 3 kap. 2 § jämfört med 3 kap. 1 § tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur och enligt anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län. Detta innebär ett undantag från kravet att redovisa intäkter.

Länsstyrelseinstruktion 2 §

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Åtterrapporering av nationella mål görs genom indikatorerna som är placerade under respektive verksamhetsområde.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsens breda uppdrag inom många viktiga verksamhetsområden förutsätter en bred samverkan över sektorsgränser och med många aktörer. Uppdraget att samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser utformas på olika sätt och inom olika områden. Gemensamt är att Länsstyrelsen ska vara en samlande, opartisk och kunnig aktör inom alla områden. Inom de flesta verksamhetsområdena sker samverkan på regional och nationell nivå inom sektorsnätverk. Länsstyrelsen är också en mötesplats där skilda intressen samlas för överläggningar, på temamiddagar och på Öppet Hus.

Länsstyrelsen driver och deltar i flera regionala råd och partnerskap. Följande råd och partnerskap samlar många aktörer som Länsstyrelsen samarbetar med: Länsstyrelsens Insynsråd, Integrationsrådet, Tillväxtrådet, Miljö- och klimatrådet (på väg att bildas), ANDT-råd (under uppbyggnad), Bostadsnätverket, Partnerskap för landsbygdsfrågor och Jämställdhetsdelegationen. I dessa gruppen samlas länets kommuner, Landstinget Sörmland, Regionförbundet Sörmland, myndigheter och näringslivets intresseorganisationer, frivilligorganisationer.

Här beskrivs kortfattat exempel hur samverkan bedrivs inom verksamhetsområdena.

Livsmedelskontroll och djurskydd

Länsstyrelsen har haft två fortbildningsmöten för livsmedelsinspektörerna i länet, deltagarantalet var cirka 20-25 personer vid varje tillfälle.

Länsstyrelsen har fortsatt att träffa polismyndigheten i Södermanlands län i syfte att öka samsynen och effektivisera handläggningen av vissa djurskyddsärenden såsom exempelvis omhändertaganden.

Länsstyrelsen har anordnat möte om hantering av övergivna och förvildade katter. Mötet riktade sig till djurskyddsorganisationer, polisen och veterinärer i Södermanlands län. Vid mötet deltog även djurskyddshandläggare från Västmanlands län.

Länsstyrelsen har deltagit i Jordbruksverkets samrådsgrupp för slakt. Övriga deltagare är representanter från Livsmedelsverket, Statens Lantbruksuniversitet och ytterligare några länsstyrelser.

Länsstyrelsen har samverkat med olika organisationer för en bra dialog med djurägarna. I och med Jordbruksverkets förenklingsresa har vi också kunnat föranmäla våra planerade kontroller i större utsträckning. Detta har gett positivt resultat.

Landsbygd

Länsstyrelsen har vidareutvecklat arbetet med det regionala partnerskapet för landsbygdsutveckling. Det är ett nätverk av intressenter inom myndigheter och organisationer som arbetar för landsbygdens utveckling såsom kommuner, bygdeggrupper, Skogsstyrelsen, Regionförbundet Sörmland. Partnerskapet har utvidgats till att även ha representanter från fiske och vattenbruk, samt idrottsrörelsen. Partnerskapet har en viktig roll för att sprida information genom sina respektive nätverk och mobilisera länet inför det nya landsbygdsprogrammet. Ett Landsbygdsting har hållits, som kan beskrivas som ett utökat partnerskap för landsbygdsutveckling. Länsstyrelsen har haft dialog med LRF regionalt om Landsbygdsprogrammet.

Länsstyrelsen har samverkat med Regionförbundet Sörmland kring fondsamordning. Två möten har hållits. En modell som beskriver hur insatserna inom respektive organisation förhåller sig till varandra och de tematiska målen har tagits fram. Länsstyrelserna i Östra Mellansverige har tillsammans påbörjat ett arbete kring på vilket sätt fondsamordningen ska införlivas i verksamheten.

Länsstyrelsen deltar i projektet ”En Väg In” som är ett samverkansprojekt mellan Jordbruksverket och länsstyrelserna. Det innebär ett nytt arbetssätt för kommunikation med brukarna. Telefonsamtalen slussas nu via ett och samma telefonnummer för hela landet till antingen Jordbruksverket eller Länsstyrelsen beroende på vilket organisationsnummer de uppger.

Inom samverkansprojektet ”Stolt Mat i Sörmland” har Länsstyrelsen i Södermanlands län, Regionförbundet Sörmland och de två sparbankerna Sörmlands sparbank och Sparbanken Rekarne bildat en finansieringsgrupp för att driva det regionala matarbetet kopplat till länets matstrategi. Matstrategin har tidigare arbetats fram i bred samverkan med länets mataktörer och ambitionen är att matstrategin skall vara styrande för matarbetet i länet fram till år 2020.

Länsstyrelsen har utvecklat en ny arbetsmetod för att bidra till att lantbrukare och markägare engagera sig i sitt vatten och vill delta på träffar och åtgärdsarbete. För att åstadkomma en bättre förankring i området inför det att vattendragsträffarna startar, påbörjas arbetet i en mindre arbetsgrupp som är med och utformar och anpassar innehållet till behov och efterfrågan lokalt. Tre nya vattendragsgrupper har startat i samarbete med två kommuner. Länsstyrelsen har även återupptagit arbete med tidigare vattendragsgrupper och arbetar med att hitta en process för att bibehålla engagemanget över tid.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har initierat ett samarbete mellan länsstyrelserna i Mälardalen (Örebro län, Västmanlands län, Uppsala län, Stockholms län och Gotlands län) för att effektivisera och synkronisera arbetet med behörighetskurserna.

Länsstyrelsen har tagit fram ett femårigt Regionalt serviceprogram 2014-2018 med tillhörande handlingsplan i samarbete med Partnerskapet för landsbygdsutveckling.

Regional tillväxt

Länet har sedan flera år tillbaka nära samverkan mellan Länsstyrelsen och Regionförbundet Sörmland. Länsledningen och den operativa politiska ledningen för Regionförbundet träffas regelbundet var sjätte vecka för att diskutera samarbetsfrågor.

Tillväxtrådet är ett forum för aktörer som har ett gemensamt intresse för att påverka länets och regionens utveckling. Rådet ska vara ett stöd till landshövdingen och regionförbundets presidium i deras gemensamma ambitioner att utveckla länet. Exempel på ämnen som finns på rådets agenda

är arbetsmarknadsfrågor och kompetensbehov, kommunikations- och trafikinfrastrukturfrågor samt insatser för att stärka länets attraktions- och konkurrenskraft på längre sikt.

Tillverkningsindustrins utvecklingsfrågor har speciellt stått i fokus. I rådet sitter utöver Regionförbundet Sörmland och Länsstyrelsen företrädare för bl.a. större företag i länet, Östsvenska Handelskammaren, Sparbanksstiftelsen Rekarne, Mälardalens Högskola samt Eskilstuna-Fabriksförening. Tillväxtrådet initierades av Länsstyrelsen tillsammans med Regionförbundet Sörmland för att gemensamt arbeta med utvecklings- och tillväxtfrågor. Övriga ledamöter är Östsvenska Handelskammaren, representanter för banker och företag, Mälardalens Högskola och Eskilstuna fabriksförening.

Länsstyrelsen deltar i det nationella Nätverk för Hållbar tillväxt som bjuder in andra myndigheter och departement med koppling till tillväxtfrågor till sina möten.

Folkhälsa

Länsstyrelsen driver olika nätverk inom verksamhetsområdet. Nätverket DrogSAM är Länsstyrelsens främsta verktyg för regional samverkan med det gemensamma målet att förankra den nationella ANDT-strategin i länet. I nätverket, där Länsstyrelsen är ordförande och sammankallande, ingår samordnare/ folkhälsoplanerare i kommunerna, Sörmlandsidrotten, Landstinget, FoU Sörmland, IOGT/NTO, NTF och Polismyndigheten. Med utgångspunkt i den avsiktsförklaring som DrogSAM arbetar utifrån har tagits fram en strategi för det regionala ANDT-arbetet. Här ingår även frågor om organisation, mandat och liknande frågor och bildande av ett regionalt ANDT-råd har påbörjats.

Lokala nätverk för prevention av dopning har drivits under året inom ramen för det nationella nätverket PRODIS. I nätverken ingår gymägare, Länsstyrelsen, polis, kommunala ANDT-samordnare samt Sörmlandsidrotten.

Länsstyrelsen och smittskyddsenheten och Folkhälsocentrum vid Landstinget Sörmland ger ut ett nyhetsbrev fyra gånger per år; Hälsöfrämjande skolutveckling. De områden som främst berörs är sex och samlevnad och ANDT.

Tillsammans med Länsstyrelsen i Västmanlands län arrangerades två utbildningsdagar kring nätdroger för myndigheter, organisationer och andra som berörs av frågan. Länsstyrelsen i Södermanlands län ingår i arrangörsguppen ”Mellansverige” som anordnade fördjupningsdagar för kommunala samordnare i åtta läns kommuner. På den årliga samverkanskonferensen deltog regionala aktörer som polisen, Skatteverket och kommunala alkohol- och tobakshandläggare och utbytte erfarenheter samt diskuterade frågor kring samverkan. Denna gång valdes flertalet föreläsare och diskussionsledare från tre andra länsstyrelser, ett sätt att samverka och samarbeta inom den egna myndighetsstrukturen.

Länsstyrelsen fortsätter arbetet med kommundialoger för att stötta kommunerna med samtal kring både det förebyggande arbetet och tillsynsfrågor. Vid kommundialogerna förs diskussionen utifrån ett brett folkhälsoperspektiv. Den nationella ANDT-strategin och de folkhälsopolitiska målen utgör grund för diskussionerna. Inom alkoholområdet har Länsstyrelsen fortsatt att samarbeta med kommunerna för att bredda kommunernas arbete med ansvarsfull alkoholserving (AAS).

Jämställdhet

Inom arbetet med Länsstyrelsens Jämställhetsstrategi har externa aktörer involverats när det gäller utarbetandet av mål och insatser. De externa aktörer som involverats är kommunerna Eskilstuna, Gnesta, Katrineholm och Flen, Landstinget Sörmland, Sörmlandsidrotten, Regionförbundet Sörmland, Företagarna, Länsföreningen kvinnojourerna, Polismyndigheten, och Resurscentra för

kvinnor. Flertalet av aktörerna ingår i länets Jämställdhetskommitté som Länsstyrelsen sammankallar 4 gånger per år. Länets jämställdhetskommitté fungerar också som referensgrupp för genomförandet av strategin.

Inom området mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer sammankallar Länsstyrelsen två samverkansgrupper; Länsamverkan mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer och Spetsgrupp prostitution och människohandlet. I Länsamverkan ingår samtliga kommuner i länet, Landstinget och ideella organisationer som utför socialtjänst arbete. I spetsgruppen ingår en representant för länets kommuner, Polismyndigheten, Åklagarkammaren, Migrationsverket och Landstinget.

Länsstyrelserna har gemensamt sett ett behov av att samordna insatser inom uppdraget hedersrelaterat våld och förtryck samt att verka enhetligt. Därför bildades fyra arbetsgrupper år 2009. Länsstyrelsen i Södermanland har ingått i arbetsgruppen ”vuxna kvinnor”.

Integration

Södermanland tar emot många nyanlända och har hög inflyttning av utlandsfödda, framför allt i länets västra delar. Länsstyrelsen jobbar strategiskt med att långsiktigt öka beredskapen, kapaciteten och kvaliteten i mottagandet hos länets kommuner. Länets Integrationsråd är en viktig arena för att utveckla och förbättra samverkan mellan länets aktörer. Inom Integrationsrådet lyfts bland annat viktiga utvecklingsfrågor som behovet av bostäder, kompetensförsörjning m.m. De som ingår i rådet är länets kommunstyrelseordförande och representanter för Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Landstinget och Regionförbundet Sörmland.

Infrastruktur Bredband

Länsstyrelsen har på uppdrag av Näringsdepartementet genomfört en regional dialog för bättre mobiltäckning. Dialogen omfattade länen Gotland, Jönköping, Stockholm, Södermanland, Uppsala och Östergötland. Samtliga större mobiloperatörer medverkade liksom Post- och Telestyrelsen. Medverkade gjorde också kommuner och intresseorganisationer inom landsbygdsutveckling.

Länsstyrelsen anordnade en mobiltäckningskonferens för sex län i mellansverige. Syftet var att ökad dialogen mellan privata och offentliga aktörer. Separata möten hålls också med marknadens aktörer. Två samarbetsgrupper på IT-infrastrukturområdet etablerats. En kommungrupp och en bynätgrupp. Syftet är ökad dialog och samverkan mellan offentliga och privata aktörer samt intresseorganisationer och ideella krafter.

Flera nya nätverk för IT-infrastrukturfrågan har etablerats i länet. Tillsammans med Regionförbundet Sörmland har det startats en kommungrupp med syfte att erbjuda länets kommuner en arena för diskussion och samverkan kring utbyggnad av fast och mobil IT-infrastruktur. På kommungruppen informeras också om stödmöjligheter och vad som sker regional och nationell nivå.

Infrastruktur Ostlänken

Projektet är mycket omfattande och kommer att bli Sveriges största infrastrukturprojekt under kommande år. Etableringen av Ostlänken ger möjlighet till fortsatt regionförstoring och en hållbar tillväxt genom bland annat förbättrade pendlingsmöjligheter. Banan beräknas vara klar 2028 och förväntas generera flera tusen jobb även under byggtiden. Inom ramen för processen att få järnvägen på plats samråder Länsstyrelsen med Regeringskansliet, Trafikverket och

länsstyrelserna i Stockholms och Östergötlands län. Länsstyrelsen diskuterar även utvecklingsplaner med berörda kommuner i länet.

Hållbar samhällsutveckling

Länsstyrelsen tar årligen fram en bostadsmarknadsanalys som redovisas i rapporten "Bostäder behövs". Länsstyrelsen anser att det primära hindret idag är höga produktionskostnader. Länsstyrelsens tidigare arbete med en bostadsberedning som resulterade i skriften "28 punkter för en bättre bostadsmarknad" har fortsatt. Två grupper arbetar, en med att förenkla planprocessen och en med byggfrågor. Länsstyrelsen har anordnat möte med länets allmännyttiga bostadsaktiebolag och kommunernas mark- och exploateringsansvariga i syfte att få en ökad samsyn och handling för att främja ett ökat bostadsbyggande. Kontinuerliga möten mellan länets allmännyttiga bostadsaktiebolag och Länsstyrelsen har inletts.

Länsstyrelsen har genomfört "Bostadskonferens 2014" då nationella, regionala och lokala perspektiv på bostadsfrågan belystes. De drygt 80 deltagarna fick lyssna på och ställa frågor till föredragshållare från bl.a. Bostadsplaneringskommittén, SKL, Boverket, Byggnadsindustrin, tre allmännyttiga bostadsbolag samt en lokal bank. I paneldebatten deltog bl.a. kommunpolitiker, förbundsordförande för Hyresgästföreningen och vice VD för Fastighetsägarna.

Mellan 20 och 25 samrådsträffar med kommunerna har genomförts, cirka hälften på Länsstyrelsen och övriga hos kommunerna, ibland med platsbesök. Vidare har Länsstyrelsen ordnat en planträff för länets planhandläggare och en byggräff för länets bygglovhandläggare och byggnadsinspektörer. På programmet för Plandagen stod bland annat riskhänsyn i planeringen, presentation av Länsstyrelsens rapport om skyfall, riksintressefrågor, pågående utredningar samt genomgång av rättsfall. 40 personer från länets 9 kommuner deltog under dagen.

Länsstyrelsen bjöd, tillsammans med Strängnäs kommun, in till ett seminarium för de grupper i länets kommuner som arbetar operativt med hemlöshetsfrågor. Länsstyrelsens uppdrag var att stödja kommunerna i planeringen av arbetet med att motverka hemlöshet.

Energi och klimat

Ett regionalt Miljö- och klimatråd är på väg att bildas. Rådet ska bidra till att miljö- och klimatarbetet får genomslag i regionen och utgöra styrgrupp för arbetet med Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö. Genom rådet skapas en regional grupp dit länets aktörer kan lyfta och diskutera våra miljöutmaningar samt prioritera insatser. De som ingår i rådet är Energikontoret Mälardalen, Regionförbundet Sörmland, Skogsstyrelsen, Landstinget Sörmland, LRF region Sörmland, Östsvenska handelskammaren, Sörmlands Kollektivtrafik myndighet och Länets kommuner.

Arbetet med att ta fram ett regionalt Åtgärdsprogrammet För Miljömålen, ÅFM, har engagerat cirka 115 personer från drygt 40 aktörer i länet. Inom arbetet med åtgärdsprogram för miljömål bildades en arbetsgrupp för klimat- och energi och där ingår det sex av länets nio kommuner, Regionförbundet Sörmland, SSAB Oxelösund, LRF Sörmland, Landstinget Sörmland, Kollektivtrafikmyndigheten samt Energikontoret i Mälardalen AB.

Inom området klimatanpassning har ett länsgemensamt arbete genomförts om att ta fram nya riktlinjer för ny bebyggelse som behöver placeras längs Mälarstränderna. Arbetet har involverat förutom Södermanland även länsstyrelserna i Västmanland, Uppsala och Stockholm.

Länsstyrelsen har tagit fram ett planeringsunderlag: "Riskbild 2 Södermanland; Skyfall, lokal avrinning och extrema havsvattenstånd". Rapporten är ett samverkansprojekt med SMHI där de

förändrade nederbördsmonster som kan förväntas p.g.a. ett förändrat klimat i form av skyfall redovisas.

Kulturmiljö

Sedan 2008 bedriver kulturmiljöverksamheterna vid länsstyrelserna tillsammans med Riksantikvarieämbetet ett gemensamt samverkansarbete. Syftet är att höja kvaliteten i och genomslaget för arbetet med kulturmiljöfrågorna genom att samarbeta kring gemensamma frågor, skapa effektiva rutiner och utnyttja tillgängliga resurser på bästa sätt.

Länsstyrelsen har med stöd av kulturmiljöanslaget genomfört riktade insatser mot hembygdsföreningarna i länet genom att under 2013-2015 förlänga det tidigare nationella projektet Hus med historia. Arbetet utförs i samarbete med Södermanlands hembygdsförbund och Sörmlands museum.

Länsstyrelserna i Västmanland och Södermanland stödjer ett dokumentationsprojekt kring kalklinbanan Forsby-Köping. Detta sker i samverkan med ägaren Nordkalk AB och Föreningen Kalklinbanans vänner.

Länsstyrelsen samarbetar med och stödjer Trosa kommun med utveckling av ett förmedlingsprojekt. Projektets kärna är ett gravfält som upptäcktes i samband med kommunens planläggning för bostadsbyggande, varefter kommunen ändrade sina planer och tillsammans med Länsstyrelsen arbetar vidare med att iordningsställa området för bl.a. skolundervisning. Skapande Skola-projektet har påbörjats i samverkan med Sörmlands Museum. Kyrkskolan i Västerljung ska förlägga en vecka per läsår med såväl utgrävningar på gravfältet som andra verksamheter.

Länsstyrelsen finansierar projektet ”Vårda och visa hällristningar i Södermanlands län” och med Sörmlands museum som huvudman. Projektet är tvärvetenskapligt och ett av syftena är att följa hällristningarnas tillstånd i förhållande till de åtgärder som genomförs. Här pågår ett adoptionsprojekt med hällristningarna där lärare och elever på den intilliggande Släbroskolan håller en årlig överlämningsceremoni från årskurs fyra till årskurs tre.

Länsstyrelsen har samverkat med Eskilstuna kommun och Mälardalens högskola, inför byggnadsminnesförklaring av badhuset och detaljplanearbete för den nya högskolebyggnaden strax intill, som förväntas bli en ny symbolbyggnad för Eskilstuna.

Skydd mot olyckor

Länsstyrelsen har fokuserat på att utveckla krissamverkan i länet. Det har skett med hjälp av en utvecklingsprocess, Regional samordning och inriktning (RSI). Tre arbetsgruppsmöten är genomförda. I arbetsgruppen ingår representanter från Länsstyrelsen, kommunerna (kommunchefer, beredskapssamordnare, räddningschefer och kriskommunikatörer), landstinget, polisen, försvarsmakten och näringslivet.

Uppbyggnaden inför kommande planering av civilt försvar och den civilmilitära samverkan har fortsatt. Ett projekt tillsammans med länsstyrelserna i Uppsala, Västmanlands och Gotlands län har startats och kommer att pågå även under 2015. Projektet syftar bland annat till att höja kunskapen för länsstyrelsepersonal om förutsättningar, roller och ansvar inför kommande planering.

Flera kommuner i länet deltog i arbetet med branden i Västmanland och erfarenheter därifrån har lett till ökat intresse att utveckla samverkansförmågan ytterligare. Länet är inne i den av MSB

stödda RSI processen (regional samordning och inriktning) vilket kommer resultera i förstärkt förmåga att hantera stora händelser, såsom branden i Västmanland.

Naturvård samt miljö- och hälsoskydd

Länsstyrelsen i Södermanland ingår i en samverkansgrupp bestående av samordnarna, för förorenade områden, vid länsstyrelserna på Gotland, i Uppsala, Stockholm, Örebro och Västmanland. Samordnarna i dessa län har möten minst två gånger per år och diskuterar aktuella frågor samt gemensamma projekt.

Inom arbetet med förorenade områden har Länsstyrelsen startat ett masshanteringsprojekt tillsammans med Mälardalen samt Gotland. Projektet har inriktning på diskussioner och argumentation kring aktuella problemställningar avseende masshantering i samband med sanering av förorenad mark.

Miljösamverkan Södermanland är ett samarbetsprojekt mellan länets kommuner och Länsstyrelsen. Verksamhet har omfattat möten, projekt och erfarenhetsutbyte med andra miljösamverkan inom landet.

LIFE Coast Benefit är ett EU-projekt där länsstyrelserna i Södermanland, Östergötland och Kalmar samarbetar kring naturvårdsåtgärder i Östersjöskärgården. Projektet är inne i en genomförandefas och Länsstyrelsen har påbörjat åtgärder i fem av de ingående områdena bland annat stora betesrestaureringar i naturreservatet Nynäs. I projektet samverkar Länsstyrelsen med stora markägare i natura 2000- områdena, Nyköpings kommun och landstinget Sörmland.

I arbetet med Åtgärdsprogram för hotade arter har det varit viktigt att få institutioner, markägare och andra intressenter att delta. Länsstyrelsen prioriterar kunskapspridning och samarbetsdiskussioner i samarbete med bland andra Skogsstyrelsen, Holmen Skog AB, Statens Fastighetsverk, Trafikverket samt Sveaskog.

Viltförvaltningsdelegationen har behandlat frågan om miniminivåer för lodjur och varg. Länsstyrelsen och Viltförvaltningsdelegationen har också fortsatt arbetet med en reviderad regional förvaltningsplan för rovdjuren. De som ingår i Viltförvaltningsdelegationen är Polismyndigheten, Jägareförbundet, Jägarnas riksförbund, Naturskyddsföreningen, Södermanlands Ornitologer, Rovdjursföreningen, Friluftsförbundet, Sörmlands Orienteringsförbund, LRF, Föreningen Sörmländska Jordägare, Fåravelsföreningen, Regionförbundet Sörmland, Sörmlands Turismutveckling AB, Företagarna Sörmland, Mellanskog skogsägarna, Holmen skog, Sveaskog, Skogssällskapet, Häradsskog och Sörmlands Skärgårdsfiskares Förbund.

Länsstyrelsen har träffat länets kommunekologer vid två tillfällen. Frågor som har fått stort utrymme på träffarna är tillämpningen av artskyddsförordningen och Länsstyrelsens vägledning av kommunerna i deras arbete med de tio friluftslivsmålen.

Länsstyrelsen har arbetat med att ta fram ett åtgärdsprogram för miljömålen, ÅFM. Cirka 115 personer och 40 aktörer i länet har varit aktiva i fyra arbetsgrupper och vid regionala träffar. De viktigaste aktiviteterna som genomförts är 15 möten fördelat på fyra arbetsgrupper – klimat och energi, vatten, miljögifter i vardagen samt biologisk mångfald. Två större regionala träffar har genomförts med ca 70 deltagare vardera. Den första träffen var en halvtidsavstämning i syfte att sprida information mellan arbetsgrupperna kring de åtgärder de diskuterat. Den andra träffen var en hearing om de åtgärdsförslag som tagits fram. Några av åtgärderna i programmet har redan genomförts, till exempel ett seminarium om förnybar energi med lantbrukare och kommuner som

målgrupp. Seminariet ordnades av Länsstyrelsen, LRF, Energikontoret Mälardalen AB och Biogas Öst tillsammans.

Länsstyrelsen deltar regelbundet i träffar med kommunernas miljöstrategier. Länsstyrelsen har också deltagit i de nationella miljömålsdagarna samt i RUS träff för länsstyrelsernas miljömålssamordnare. Svealandslänen (Värmland, Örebro, Västmanland, Uppsala, Gävleborg, Stockholm, Södermanland) samarbetar i ett nätverk i miljömålsarbetet.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Vi blir fler!

Södermanland är ett län i stark utveckling och ett av de snabbast växande länen i Sverige. Länets attraktivitet gör att allt fler väljer att bo och verka här. Under de senaste åren har vi haft en mycket snabb befolkningsutveckling. Sedan år 2000 har befolkningen ökat med nästan 10 procent.

Det är i huvudsak inflyttning som bidragit till befolkningstillväxten. Länet tillhör de fyra län som tar emot relativt sett flest nyanlända i förhållande till befolkningen. Integration är därför en av våra viktigaste framtids- och utvecklingsfrågor och en förutsättning för hållbar tillväxt.

Vid årsskiftet 2014/2015 uppgick befolkningen i länet till 280 666 invånare, en ökning med nästan 3 100 personer. Södermanland tillhör de fyra län som har haft den relativt snabbaste befolkningstillväxten i Sverige och den trenden ser ut att hålla i sig under lång tid framöver.

Befolkningen växer i nästan alla kommuner i länet och till skillnad mot resten av Sverige ökar befolkning även på landsbygden. Länet gynnas redan idag av närheten till Stockholm-Mälardalsregionen och till Norrköping-Linköping. Ostlänken kommer att öka pendlingsmöjligheterna och stärka länets attraktionskraft och positiva utveckling ytterligare. Ostlänken är Sveriges största infrastrukturprojekt och kommer att bidra till att underlätta regionförstoringen i Östra Mellansverige och kommer på sikt att öka tillväxtemöjligheterna för hela regionen.

Ökat bostadsbyggande – nyckel till tillväxt

Samtidigt som länets befolkning ökar har vi en ackumulerad bostadsbrist. Ett ökat bostadsbyggande är därför en grundförutsättning för att länet ska fortsätta att utvecklas och växa. Ungdomar och flyktingar har svårast att få tag i bostad i länet och fler hyreslägenheter behövs i alla kommunerna. Minst 1000 nya bostäder behöver byggas varje år fram till 2030 enligt Länsstyrelsens senaste bedömning. Länsstyrelsen anser att det primära hindret idag i Södermanland är höga produktionskostnader. Svårigheter att få lån, bolånetaket och minskad efterfrågan har starka kopplingar till detta. Planberedskapen bedöms vara relativt god i länet.

En stor utmaning för länets kommuner är åstadkomma en ökad bostadsproduktion till lägre priser. En annan utmaning för kommunerna är att kunna ha ett bostadsbestånd som möter alla grupperns behov.

Arbetsmarknad och kompetensväxling – två stora utmaningar för länet

Södermanland har en av landets mest besvärliga arbetsmarknader och så har det varit under lång tid. Arbetslösheten i länet är högre än riksgenomsnittet och gapet växte under finanskrisen. Södermanlands arbetslöshet var i januari 2015 8,5 procent jämfört med motsvarande siffror för riket som låg på 6,3 procent. Det är viktigt att påpeka att det finns stora skillnader på

arbetslöshetens nivå inom länet. I de fem östliga kommunerna ligger arbetslösheten under läns- och riksgenomsnittet. Det omvända gäller för länets fyra kommunerna i de centrala och västliga delarna.

Arbetslösheten är hög bland utsatta grupper och skillnaden mot riket är särskilt stor när det gäller utrikesfödda, lågutbildade och ungdomar. Även om arbetslösheten minskat något under 2014 kan vi, enligt Arbetsförmedlingens prognoser, inte vänta oss några tydliga förbättringar under 2015.

De höga arbetslöshetssiffrorna hänger samman dels med länets generellt sett låga utbildningsnivå och dels med de strukturella förändringarna på den sörmländska arbetsmarknaden. Det handlar bland annat om utvecklingen inom industrin och branschstrukturen, d.v.s. industrins sammansättning.

Matchningen mellan jobb och rätt kompetens blir ett allt mer akut problem som skyndas på av den generationsväxling som länet står inför. Särskilt allvarlig är situationen inom offentliga verksamheter där behoven av personer med eftergymnasial utbildning ökar framöver. Bilden är komplex och förstärks ytterligare av att den kvalificerade arbetskraften i hög utsträckning väljer att arbeta i Stockholmsområdet där löneläget är högre.

En av länets stora utmaningar inför framtiden är att ta vara på de kompetenser och erfarenheter som de utlandsfödda som kommer till vårt land har med sig. Länsstyrelsen jobbar målmedvetet och ambitiöst med att långsiktigt öka mottagningskapaciteten och kvaliteten i mottagandet hos länets kommuner och med att förbättra samvekan i länet bland annat genom länets integrationsråd.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsen bedriver tillsynsarbete inom många områden. Här beskrivs kortfattat hur tillsyn bedrivs inom verksamhetsområdena. I resultatredovisningen finns utförligare redogörelser för tillsynsarbetet.

Kameraövervakning

Länsstyrelser har enligt den Nationella tillsynsplanen genomfört tillsyn över kameraövervakning av sjukhus, vårdcentraler och andra vårdinrättningar i Södermanlands län. Totalt har 18 verksamheter tillsynats och av dessa har 1 plats (skylt saknades) getts en anmärkning på övervakning som sker.

Redovisningen till den gemensamma tillsynsplanen har skett genom att länsstyrelserna har svarat på följande frågor:

- antal tillsynsobjekt med tidigare meddelat tillstånd
- antal tillsynsobjekt utan tidigare meddelat tillstånd
- totalt antal tillsynsobjekt
- antal tillsynsobjekt som getts en eller flera anmärkningar
- vanligaste anmärkningen

EU-stöd

Jordbruksverket fastställer kontrollfrekvenser i Sverige för alla länsstyrelser. Frekvensen beräknas med föregående års kontrollresultat som underlag. Det finns ett antal olika stöd som har olika frekvenser och allt styrs av EU-förordningar. Länsstyrelsen har genomfört alla fältkontroller som beslutats av Jordbruksverket inom de tidsramar som reglerna föreskriver.

Uppföljningen har visat att länsstyrelsen följer SUSS (Styr och Uppföljnings System i Samverkan)

tidplan som Jordbruksverket och Länsstyrelserna tagit fram gemensamt. Länsstyrelsen i Södermanlands län lägger ner 6 000 timmar varje år på dessa kontroller.

Veterinär verksamhet

Länsstyrelsen har utfört revisioner av kommunernas livsmedelskontroll enligt verksamhetens plan. Revisioner innebär ett arbete över en längre tidsperiod och effekterna av dessa revisioner kommer gradvis. Länsstyrelsen är nu inne i en period av uppföljande revisioner och kan därför skönja en positiv effekt av tidigare revisioner. Generellt noteras att antalet avvikelser samt avvikelsernas allvarlighetsgrad minskat i förhållande till de första revisionerna. Man kan därmed säga att revisionerna har varit effektiva och ändamålsenliga genom att livsmedelskontrollen förbättrats i de flesta av länets kommuner.

Livsmedel

Målsättningen är att utföra kontroll på mellan 1-3 procent av primärproducenterna i länet. Länsstyrelsen har nått målet, drygt 3 procent av kontrollerna har genomförts.

Målen som satts upp för kontroll av livsmedel i primärproduktion har varit att kontrollera 20 primärproducenter livsmedel. Länsstyrelsen har gjort 25 procent fler kontroller än målet. De viktigaste iakttagelserna av kontrollen har varit underhållsbrister i mjölkkrum, brister i rutiner gällande journalföring för skördetid för spannmål.

Utöver kontroll av primärproducenter livsmedel och foder har 21 tvärvillkorskontroller på foder och livsmedel utförts.

Det har genomförts kontroller av transport gällande animaliska biprodukter. En brist som upptäcktes var att transporten inte desinficeras efter varje gårdsbesök.

Djurskydd

Länsstyrelsen har nått Jordbruksverkets mål att över 50 procent av kontrollerna är planerade kontroller.

Länsstyrelsen har kontrollerat 10 procent (mot planerad 7 procent) av länets kontrollobjekt vilket motsvarar 330 kontrollobjekt (mot planerade 243).

Beteskontroller har genomförts i 9 besättningar under sommaren.

Kontroll av djurtransporter har i huvudsak genomförts vid slakteri och i samband med hästtävling. Länsstyrelsen hade planerat att utföra 20 kontroller och utförde 21.

Länsstyrelsen har valt att fortsätta prioritera kontroll av hästpass. Totalt har 118 kontroller genomförts vilket är många fler än de som planerades.

Kontrollen av djurhälsopersonal har innefattat kontroll av godkända hovslagare, legitimerade djursjukskötare, veterinärer med smådjurspraktik, veterinärer som behandlar livsmedelsproducerande djur samt veterinärer som medger delegerad läkemedelsanvändning till lantbrukare. Länsstyrelsen har också kontrollerat enskilda lantbrukares läkemedelsanvändning och genomfört uppföljande kontroller där brister funnits.

Kontrollen har utförts dels som fysiska kontroller ute hos de enskilda verksamhetsutövarna, dels genom dokumentkontroll samt genom kontroll av hos Jordbruksverket registrerade uppgifter

(DAWA). Länsstyrelsen har också deltagit i ett nationellt projekt, LÄRA, som omfattat kontroll av veterinärer och kontroll av läkemedel på gård.

Som ett led i kontrollen av djurhälsopersonalens smittskyddsberedskap har även hygienplaner och efterlevnaden av Jordbruksverkets hygienföreskrifter K112 kontrollerats. Länsstyrelsen begärde in skriftliga hygienplaner från 14 veterinärkliniker. Samtliga kliniker hade upprättat hygienplaner enligt författningen.

Naturvård samt miljö och hälsoskydd

Miljöskyddstillsyn

Länsstyrelsen arbetar sedan några år tillbaka med en egen modell för värdering av tillsynsbehov som bygger på att anläggningar får poäng/tillsynstid utifrån vissa parametrar. De fem största anläggningarna står för hälften av tillsynen och besöks flera gånger per år, medan de flesta anläggningar besöks med ett till tre års mellanrum. Det genomfördes 33 tillsynsbesök för planerad tillsyn. Det kan konstateras att planerad egeninitierad tillsyn har genomförts men att denna inte uppfyllt identifierat behov, men att tillsynsintervallet inte överstigit tre år på någon anläggning.

Naturvårdstillsyn

Händelsestyrd tillsyn har genomförts med prioritet för de ärenden där pågående verksamhet skadar eller riskerar att orsaka skada på naturmiljön. Detta kan innebära att ärenden gällande klagomål där exempelvis ett grävarbete pågår får företräde mot klagomål som gäller temporär grumling av vatten där orsakande arbete är slutfört.

Samråd enligt 12:6 MB är en av de större ärendegrupperna. 152 samråd om ingrepp i naturmiljö har hanterats. Antalet samrådsärenden visar en fortsatt sjunkande trend från föregående år. En rutin har utvecklats som kommer att utvärderas under 2015.

Tillsynsvägledning

Tillsynsvägledningen har bedrivits inom olika temagrupper. Länsstyrelsen har anordnat och/eller medverkat vid 18 möten fördelade på 10 olika grupper representerande miljökontorens hela ansvarsområde inom miljöbalken.

Vatten

Inom Länsstyrelsen har vi arbetat för att få en bättre samordning av vattenfrågorna eftersom det är många enheter som berörs, och målet är att vattenfrågorna ska vara en självklar del i de beslut som fattas. Länsstyrelsens viktigaste roll för åtgärder i vatten är som tillståndsgivare och rådgivare. I några fall är Länsstyrelsen med och driver projekt, men målet är att till exempel kommuner ska vara huvudmän. Tillsynsvägledning är också en viktig del, eftersom kommunerna efterfrågar hjälp med prioritering i vattenfrågor.

Förorenade områden

Kommunerna i länet utgör en viktig del i arbetet med förorenade områden, eftersom de är tillsynsmyndighet för större delen av objekten, varav många i riskklass 1. Länsstyrelsen satsar därför mycket på tillsynsvägledning gentemot kommunerna i form av årliga utbildningsinsatser samt gemensamma projekt ihop med Länsstyrelserna i Mälardalen samt på Gotland.

För att öka andelen privatfinansierade efterbehandlingar av förorenade områden har Länsstyrelsen utövat tillsyn enligt 10 kap miljöbalken på två nedlagda objekt, Buskhyttans sågverksområde i Nyköping och Fänåkers kalkbrott i Vingåker, där det finns en ansvarig verksamhetsutövare och där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet.

Länsstyrelsen satsar mycket på tillsynsvägledning i form av utbildningar och projekt för länets kommuner så att handläggarna ska ha möjlighet att upprätthålla kompetensen inom förorenade områden. Detta är viktigt eftersom kommunerna är tillsynsmyndighet för flertalet av objekten i länet. Länsstyrelsen arrangerar årligen en endagsutbildning för kommunerna i länet.

Skydd mot olyckor

Kommunerna har tecknat nytt samverkansavtal för operativ räddningstjänst och även slagit fast gemensam stabsorganisering och rutiner. Samverkan inom tillsynsområdet sker kontinuerligt. Regional Samordningsfunktionen, RSF har tagit fram riktlinjer och övar utifrån en flerårig övningsplan i syfte att stärka förmågan att hantera en CRBNE händelse. Länsstyrelsen har vid tidigare tillsyner rekommenderat att fler undersökningar genomförs i respektive kommun.

Generellt gör Länsstyrelsen bedömningen att samtliga kommuner och räddningstjänst-förbundet har god förmåga att leva upp till nationella och egna mål i respektive handlingsprogram.

Länsstyrelsen har följt upp kommunernas arbete med lokala risk- och sårbarhetsanalyser enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder genom dels tillsynsbesök under 2013 och även uppföljning genom skriftlig rapportering.

Kulturmiljö

Inom uppdragsarkeologi har Länsstyrelsen fortlöpande prövat och beslutat om tillstånd till borttagande av fornlämning enligt KML. Länsstyrelsen har ansvarat för att arbetet har genomförts med vetenskapligt god kvalitet, kostnadseffektivt och enligt tidplan

Åtgärder genomfördes på cirka 20 skyltade objekt. Åtgärderna bestod huvudsakligen av renovering av skylthållare, hänvisningsskyltar och informationstavlor; i några fall även av borttagande av skyltar.

Folkhälsa

Tillsynsarbetet på alkohol- och tobaksområdet utgår från Länsstyrelsens tillsynsplan och resultaten från det nationella tillsynsutvecklingsprojektet SLATT (Sveriges länsstyrelser utvecklar alkohol- och tobakstillsyn).

Länsstyrelsen genomför så kallad löpande granskning av de beslut som kommunen enligt alkohol- och tobakslagarna tillsänder myndigheten. Den löpande granskningen syftar till att snabbt upptäcka eventuella systemfel och bidrar till att ge Länsstyrelsen en bättre kännedom om kommunernas arbete på de aktuella områdena. Länsstyrelsen har dessutom genomfört tre verksamhetstillsyner.

Som en fördjupning av tillsynen i Södermanlands län har Länsstyrelsen påbörjat en särskild granskning av kommunernas tillsynsplaner för alkohol och tobak. Analysen i granskningen grundas på en genomgång av kommunernas respektive tillsynsplaner och en enkät som kommunernas ansvariga handläggare fått besvara.

Inom uppdraget ”Förstärkt tillsyn” har Länsstyrelsen försökt stärka kommunernas arbete med ansvarsfull alkoholserving (AAS). AAS är en metod som syftar till att minska och förebygga alkoholrelaterat våld och skador i restaurangmiljö. Metoden består av tre delar; samverkan, tillsyn och utbildning.

Länsstyrelsen har deltagit på så kallade krögarträffar för att informera om varför myndigheten anser att även restauratörer har nytta av att ta fram och använda ett ”egenkontrollprogram”, vad de

kan innehålla, hur de bör användas och hur man kan arbeta fram dem. Länsstyrelsen har också medverkat vid de utbildningar som kommunerna arrangerat och har tillsammans med kommunerna planlagt att genomföra en riktad utbildningsinsats till ansvariga kommunala politiker och berörda tjänstemän i andra förvaltningar.

Enligt alkohol- och tobakslagarna ska Länsstyrelsen, utöver att bedriva tillsyn, ge kommunerna råd och stöd i deras arbete. Detta sker på flera olika sätt. Bland annat deltar och driver Länsstyrelsen olika nätverk där aktuella frågor avhandlas. Ett annat exempel är kommundialoger. I dialogerna berörs bland annat frågor om lokala möjligheter och förutsättningar, kommunens viljeinriktning och eventuella behov av ytterligare råd och stöd från Länsstyrelsen. Länsstyrelsens bedömning är att dialogerna bidragit till en ökad aktivitet i kommunerna.

Övrig förvaltning

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER) Avser verksamhet 20* och 21*	2014	2013	2012
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,42	1,20	0,91
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	5,61	2,75	2,87
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	5,25	2,80	2,71
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	7 829	4 252	3 970
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	6,27	3,42	3,15
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 038	604	987
Antal beslutade ärenden	1 041	618	1 058
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	2	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	266	60	13 264

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Antalet årsarbetskrafter dubblerades och antal ärenden ökade. Det berodde på de båda valen, Europaparlamentsvalet och de allmänna valen.

Återrapportering regleringsbrev

RB 18. Länsstyrelserna ska i samråd med berörda myndigheter och intressenter utarbeta regionalt anpassade finansieringsformer som möjliggör för älgförvaltningsområden i hela landet att regelbundet genomföra inventeringar.

Länsstyrelsen har träffat Skogsstyrelsen som informerat om en finansieringsmodell för inventeringen.

Skogsbruket genom skogsbrukets branschråd (skogsindustrin, skogsägarföreningarna, Sveaskog, Bergvik) kom överens om en finansieringsmodell för inventeringar av betesskador på skog i Sverige för 2014. Denna överenskommelse är planerad att ersättas av en mer långsiktig överenskommelse under 2015. Länsstyrelsen kommer att fortsätta följa processen och vid behov bidra till att säkerställa att viktiga data samlas och används för älgförvaltningen, skogsbruket och biologisk mångfald.

Frågan diskuterades även på möte i Viltförvaltningsdelegationen. Den enda möjlighet för finansiering är medel ur älgvårdsfonden. I Södermanland skjuts relativt få älgar och fällavgiften för skjutna älg är bland de högsta i landet. Därmed ansåg delegationen att detta inte var tillämpligt för Södermanlands län och frågan förblev olöst.

RB 19. Länsstyrelserna ska till älgförvaltningsgrupper, älgskötselområden, licensområden, markägare och jägare tillhandahålla en IT-plattform för älgförvaltningen. Utveckling och förvaltning av IT-plattformen ska ske i samråd med berörda myndigheter och intressenter. IT-plattformen ska genom datainsamling och sammanställning av befintlig kunskap vara stommen för en adaptiv förvaltning där målet är en älgstam av hög kvalitet i balans med sina betesresurser. Länsstyrelsen i Jönköpings län är sammanhållande för länsstyrelserna och ska återrapportera uppdraget.

Länsstyrelsen hänvisar till svar från den sammanhållande myndigheten, Länsstyrelsen i Jönköpings läns årsredovisning.

Länsstyrelseinstruktion 4§

1. Europaparlamentsvalet och de allmänna valen

Under 2014 har Länsstyrelsen genomfört både Europaparlamentsvalet i maj månad och de allmänna valen i september.

Till Europaparlamentsvalet inkom 288 st. anmälningar till den svenska röstlängden samt 42 st. som begärde utträde från den svenska röstlängden. Länsstyrelsen hade öppet under valdagen för att vara allmänheten och kommunerna behjälpliga med röstkort och andra eventuella problem. Röstsammanräkningen genomfördes i externa lokaler. Totalt arbetade ca 30 personer i 3 dagar med att genomföra sammanräkningen.

Länsstyrelsen har det regionala ansvaret för att genomföra de allmänna valen. Länsstyrelsen har genomfört utbildningar för kommunernas valnämnder som sedan i sin tur ska utbilda röstmottagare. Partiernas lokala organisationer sammankallades och informerades för att informeras om valet bland annat när det gäller valdatasystemet för att kunna göra valedelsbeställningar samt tider m.m. för inlämning av förklaringar och manus till valedelsbeställningarna. Länsstyrelsen utfärdar behörigheter till kommunala röstmottagare i länet från valdatasystemet. Länsstyrelsen fattade i april 2014 beslut om ändrade mandatfördelningar i landstingsfullmäktige i Södermanlands län samt för kommunfullmäktige i Eskilstuna, Strängnäs, Katrineholm och Nyköpings kommuner. På valnattskvällen genomfördes en gemensam telefonmottagning med samtliga län i Sverige. I Nyköping arbetade ca 15 personer på valnattskvällen. Den slutliga sammanräkningen genomfördes i externa lokaler och totalt arbetade ca 45 personer i 8 dagar med att räkna röster, kontrollera räkningen samt registrera valresultaten.

Härutöver har totalt 61 eftervalssammanräkningar till landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige genomförts.

Trafikföreskrifter

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)			
Avser verksamhet 25*	2014	2013	2012
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,04	0,02	0,08
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,90	0,84	0,85
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,70	0,61	0,66
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	826	694	707
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,66	0,56	0,56
Antal ärenden, inkomna och upprättade	152	115	110
Antal beslutade ärenden	145	130	97
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.
--

Kommentarer till tabellen

Inga större förändringar jämfört med tidigare år.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Arbete med konsekvensutredningar vid utfärdande av permanenta lokala trafikföreskrifter har vidtagits under året med anledning av Transportstyrelsens krav i samband med överklagningar.

Beslut om tävling på väg publiceras på Länsstyrelsens webbplats vilket är en service till allmänheten och en arbetsbesparing för verksamheten då tidigare omfattande utskick nu kunnat upphöra.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)			
Avser verksamhet 28*	2014	2013	2012
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,22	1,47	1,29
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	7,65	8,85	8,82
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	7,36	7,32	7,24
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	9 858	9 458	9 643
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	7,90	7,60	7,66
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 549	1 489	1 434
Antal beslutade ärenden	1 520	1 704	1 752
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	78
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0
Brucarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning - verksamhet 28261, Djurskydd (djurskyddskontroll - normalkontroller) ³⁾	65		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjdindex för verksamhet 28261 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2014. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 58.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Antalet inkomna och upprättade ärenden har ökat med ca sju procent vilket kan bero på allmänhetens ökande intresse, sannolikt som en följd av TV4s program om djurskyddshandläggare. Antalet beslutade ärenden har minskat då en stor del av äldre ärenden som Länsstyrelsen tog över vid överföringen från kommunerna 2009 under några år arbetats bort.

Årets brukarundersökning visade på mycket goda resultat för djurskyddet. Länsstyrelsen i Södermanland hamnade bland de tre bästa länen avseende Nöjd-index. De högsta betygen erhöles i *bemötande, kontakt via e-post och tillhandahålla information* avseende de gemensamma frågorna. *Jag fick bra information om resultatet av djurskyddskontrollen vid besöket* fick elva enheter högre än genomsnittet för landet och var det näst högsta betyget av samtliga län bland de verksamhetsspecifika frågorna.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Livsmedelskontroll

Länsstyrelsen har, enligt Regleringsbrevet, fått uppdrag inom livsmedels- och primärproduktionsområdet som ska redovisas efter årets utgång. Dessa uppdrag har prioriterats. Länsstyrelsen har också ett samverkansprojekt/avtal med länets kommuner, Miljösamverkan Sörmland (MSSÖ). Enligt avtalet ska Länsstyrelsen tillsammans med livsmedelsinspektörerna ta fram ett årligt projekt.

Länsstyrelsen har prioriterat följande områden:

- Revisioner/uppföljning av kommunerna i länet
- Länsmöten inklusive MSSÖ-projekt - Material i kontakt med livsmedel (FCM)
- Primärproduktion livsmedel och foder
- Uppdatera primärproduktionsregistret.

Livsmedelskontroll- kommunrevisioner

Länets nio kommuner reviderades under åren 2009 och 2010. Under 2011 och 2012 utfördes uppföljande revisioner med ledning av resultaten från dessa revisioner och en riskanalys. En kontrollplan omfattande åren 2013-2017 upprättades för att löpande kunna revidera samtliga kommuner i länet under en femårsperiod. I kontrollplanen beskrivs bland annat vilka år kommunerna ska revideras.

Länsstyrelsen har utfört revisioner av kommunernas livsmedelskontroll enligt kontrollplanen. Revisioner innebär ett arbete över en längre tidsperiod och effekterna av dessa kommer gradvis. Länsstyrelsen är nu inne i en period av uppföljande revisioner och kan därför skönja en positiv effekt av tidigare revisioner. Generellt noteras att antalet avvikelser samt avvikelsernas allvarlighetsgrad minskat i förhållande till de första revisionerna. Vi anser därför att revisionerna har varit effektiva och ändamålsenliga genom att livsmedelskontrollen förbättrats i de flesta av länets kommuner.

Ett undantag utgörs av en kommun med flera avvikelser. Förutom brister i dokumentering, diarieföring, akthållning och arkivering saknades bland annat verksamhetsuppföljning av livsmedelstillsynen. Kommunen kunde inte redovisa för finansieringen av livsmedelskontrollen och vid revisionen framkom att kontrollfrekvensen endast uppgick till 50 procent av målet i den nationella kontrollplanen. En redovisning av kommunens debiterade kontrollavgifter fördelat på kontrollavgifter, registreringar och extra kontroller för 2014 kunde inte visas vid revisionen. Länsstyrelsen drar därmed slutsatsen att livsmedelsföretagarna i kommunen har fått betala för inspektioner utan att dessa utförts. Uppföljning från Länsstyrelsen sida kommer ske under 2015.

Som ett ytterligare medel att öka Länsstyrelsens kompetens och effektivitet inom livsmedelsområdet har både länsjurist och länsveterinär genomgått EU- kommissionens program/utbildning i revisionsteknik. De har också deltagit i utbildningsdagar hållna av Livsmedelsverket.

Länsstyrelsen har haft två fortbildningsmöten för livsmedelsinspektörerna i länet, deltagarantalet var 20-25 personer vid varje tillfälle. Deltagarna har varit mycket positiva. Utöver länsmötena hölls ett MSSÖ (Miljösamverkan Södermanland)- projekt i form av en utbildningsdag om material i kontakt med livsmedel. Antalet deltagare var 25 personer.

Livsmedelskontroll - primärproduktion

Länsstyrelsen har deltagit i ett nationellt projekt för att ta fram ett nytt register, Primör, för primärproducenter som bland annat ska underlätta den årliga rapporteringen till Livsmedelsverket. Länsstyrelsen planerar att ha ett komplett primärproducentregister klart under 2015 och arbetar fortlöpande med uppdateringar. Bland annat kommer anmälningsblanketten att delas ut vid planerade kontroller. Länsstyrelsen kommer även att skicka ut blanketterna till företag, exempelvis de som är anslutna till salmonellakontrollen. Länsstyrelsen har ökat andelen företagare i registret med 5 procent.

Primärproduktion livsmedel

Målsättningen var att utföra kontroll på mellan 1-3 procent av primärproducenterna i länet. Drygt 3 procent av producenterna kontrollerades. Det finns 600 primärproducenter i registret och målet var att 20 st. skulle kontrolleras. Vi kontrollerade 25 och överträffade målet. Vi räknar dock med att det finns fler primärproducenter.

Livsmedelsverkets klassificering har följts så till vida att 44 procent kategori röd (högsta riskklassen) kontrollerats. De viktigaste iakttagelserna av kontrollen har varit underhållsbrister i mjölkrum, brister i rutiner gällande journalföring för skördetid för spannmål. Renovering av mjölkkrummen kommer enligt överenskommelser att utföras och journalföringen att kompletteras med skördedatum. Enligt EU-förordning 210/2013 skall anläggningar som producerar groddar godkännas. Endast ett fåtal sådana finns i landet varav Södermanland har en. Denna anläggning har efter kontroll av Länsstyrelsen valt att lägga om produktionen så att den inte längre omfattas av godkännandekravet. Effekten av kontrollerna har varit förbättrade rutiner för anteckning skörd/handhygien/smittskydd samt planer för åtgärdande av mjölkrumsgolv.

Utöver kontroll av primärproducenter livsmedel och foder har 21 tvärvillkorskontroller på foder och livsmedel utförts.

Primärproduktion foder och animaliska biprodukter

Länsstyrelsen har kontrollerat foder i primärproduktionen på 20 objekt i länet. De vanligaste förekommande noteringarna har varit förvaringen av spannmål (öppna silos) där risk för kontaminering finns. Inga konstaterade brister har dock upptäckts.

Kontroll av transport gällande animaliska biprodukter har genomförts. En brist som hittades var att transporten inte desinficeras efter varje gårdsbesök. För gårdar med misstänkt eller konstaterad smitta besöks gården sist eller inte alls. Uppföljning kommer att ske under nästa år.

Besök har gjorts på Svensk Lantbrukstjänst konverteringsanläggning i Karlskoga dit länets självdöda och avlivade lantbruksdjur och hästar transporteras.

Djurskydd

Länsstyrelsen har förutom regleringsuppdragen att redovisa och analysera resursanvändningen på djurskydd och kontrollera hästpass även att beakta Sveriges fleråriga (nationella) kontrollplan för livsmedelskedjan. Denna anger strategiska mål och prioriteringar för den offentliga kontrollen för perioden 2013–2016. Planen är ett vägledande dokument för kontrollmyndigheterna och har utarbetats av myndigheterna gemensamt. Planen har tagits fram i enlighet med artikel 41 i EU-förordning 882/2004 om offentlig kontroll i livsmedelskedjan.

Länsstyrelsen har prioriterat följande områden:

- Normala planerande kontroller
- Att minst 50 procent av kontrollerna är planerade
- Att minst 80 procent av kontrollrapporterna skickas ut inom 14 dagar från kontrolltillfället
- Beteskontroller
- Djurtransporter
- Hästpass

Länsstyrelsen har nått Jordbruksverkets mål att över 50 procent av kontrollerna är planerade kontroller. Vi har haft resursförstärkning som gjort att vi kunnat genomföra fler planerade kontroller. För att ytterligare frisätta tid till planerade kontroller har vi prioriterat hårdare bland de anmälningsärenden som bedöms behöva ett besök respektive de som vi kan handlägga genom brev

och/eller telefonkontakt. Under året har över 50 procent av anmälningsärendena handlagts som brev/telefonärenden.

Länsstyrelsen har kontrollerat 10 procent (mot planerad 7 procent) av länets kontrollobjekt vilket motsvarar 330 kontrollobjekt (mot planerade 243).

Beteskontroller har genomförts i 9 besättningar under sommaren.

Kontroll av djurtransporter har i huvudsak genomförts vid slakteri och i samband med hästtävling. Länsstyrelsen hade planerat att utföra 20 kontroller och utförde 21. De brister som framkom var bland annat skaderisker i form av föremål och inredning och avsaknad av den dokumentation som ska medfölja transporten.

Länsstyrelsen har rapporterat till Jordbruksverket enligt bilaga 1, tabell 1.3 och även deltagit i telefonmöten för att lämna synpunkter på uppdraget att utveckla nyckeltal för djurskyddskontrollen.

De resurser som använts till djurskyddsområdet redovisas i bifogade bilaga. Intäkterna från den avgiftsfinansierade kontrollen är på samtliga områden lägre än kostnaderna. När det gäller besiktning inför godkännande av djurtransport finns en fastställd taxa i tre olika nivåer beroende på transportens storlek och tyngd. I de flesta fall handlar det om fordon där avgiften är 1 500 kronor. Den arbetstid som åtgår, framförallt det efterföljande administrativa arbetet, är omfattande vilket medför att tidsåtgången blir hög. Att kostnaderna för kontroller av befogade anmälningar och uppföljande kontroller är högre än intäkterna har till stor del sin förklaring i att dessa ärenden oftast handläggs av två djurskyddshandläggare.

Länsstyrelsen har valt att fortsätta prioritera kontroll av hästpass. Totalt har 118 kontroller genomförts vilket är många fler än de som planerades för året. Anledningen till detta är att vi haft resursförstärkning och därmed kunnat kontrollera fler hästhållare under vår/sommar/höst. Kontrollerna ger en ökad medvetenhet hos hästägare och verksamhetsutövare om vilka regler som gäller runt hästpass.

Andra insatser som Länsstyrelsen gjort för att likrikta och effektivisera djurskyddet:

- Utbildning ”Kalibreringsutbildning för fjäderfä”. Kursen anordnas och finansieras av Jordbruksverket. Syftet är att stärka och utöka kompetensen om djurskyddskontroll i fjäderfäbesättningar.
- Fortsatta möten med polismyndigheten i Södermanlands län i syfte att öka samsynen och effektivisera handläggningen av vissa djurskyddsärenden såsom exempelvis omhändertaganden.
- Anordnat möte gällande hantering av övergivna och förvildade katter. Mötet riktade sig till djurskyddsorganisationer, polisen och veterinärer i Södermanlands län. Vid mötet deltog även djurskyddshandläggare från Västmanlands län.
- BTFS-kurser (EU- kommissionen har utbildnings/kursprogram (Better Training for Safer Food, BTSF för kontrollpersonal inom livsmedels- och foderlagstiftning, djurhälsa, djurskydd och växtskydd. Varje medlemsstat är tilldelad minst en plats). Länsstyrelsen har deltagit i årets BTSF-kurs om djurtransporter, ID-märkning, primärproduktion grönsaker och revisionsteknik. Som ett led i den BTSF kurs som handlade om djurvälstånd och djurskydd hos värphöns och slaktkyckling 2012 har handläggare tillfrågats att delta i Jordbruksverkets kalibreringsgrupp för fjäderfä. En djurskyddshandläggare har även deltagit som föredragshållare vid Nordiska ministerrådets seminarium om djurvälstånd inom

slaktkycklingproduktionen samt vid Jordbruksverkets kalibreringsutbildning för kontrollpersonal gällande fjäderfä.

- Länsstyrelsen har deltagit i uppföljande seminarium om hantering av djurskyddsbrott som Nationellt centrum för djurvälstånd (SCAW) vid Sveriges lantbruksuniversitet och Statens veterinärmedicinska anstalt arrangerat. Syftet var att fördjupa kunskapen hos de olika aktörerna vid djurskyddsbrott och att öka kunskapen om veterinärmedicinsk forensik, obduktion, hur fallgropar kan undvikas på brottsplatsen och vad myndigheterna bör tänka på för att få hållbara domslut.
- Länsstyrelsen har kontrollerat och godkänt 22 anläggningar på Skansen.
- Länsstyrelsen har deltagit i Jordbruksverkets samrådsgrupp för slakt. Övriga deltagare är representanter från Livsmedelsverket, Statens Lantbruksuniversitet och ytterligare några länsstyrelser.
- Södermanlands län är ett av fyra län som gått med i projektet Motiverande samtal. Projektet tillämnar en särskild samtalsteknik vid djurskyddskontroller på vissa gårdar och handlar om att motivera djurägarna till att åtgärda konstaterade brister. Projektet kommer att fortgå ca 2 år.
- Länsstyrelsen har samverkat med olika organisationer för en bra dialog med djurägarna. I och med Jordbruksverkets förenklingsresa har vi också kunnat föranmäla våra planerade kontroller i större utsträckning. Detta har gett positivt resultat. Aviseringen av kontroller har även medfört att handläggarna lättare har kunnat planera sina kontroldagar och ”tomkörningarna” har minskat.
- I övrigt har djurskyddshandläggarna deltagit vid Djurskyddsinspektörernas Riksförenings (DIRF) utbildningsdagar som i år fokuserade på framförallt grishållning och hantering av kattärenden. En handläggare har under året deltagit i presentationen av Statens Lantbruksuniversitetets (SLU) föredragning om studien ”Sittpinnar hos slaktkycklinghybrider”.

Allmänna veterinärfrågor, se under redogörelse Länsstyrelseinstruktion 4 §

Nedprioriterade områden:

- Kontroll enligt förordning om Kontroll av husdjur m.m. inklusive hälsokontrollprogram och avelskontroll samt lagen (2006:806) om provtagning på djur
- Remissvar

Tabell 1.1: Verksamma veterinärer och djurskyddsinspektörer

Länsfakta	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Antalet verksamma veterinärer inom djurhälsopersonalen i länet (st.)	80 ¹⁾	92	59
varav män (st.)	21	36	17
varav kvinnor (st.)	59	56	42
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	22	10	24
Inspektörer inom djurskyddskontroll (åa)	7,0	5,46	6,4
varav män (åa)	1,3	0,33	1
varav kvinnor (åa)	5,7	5,13	5,4
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.	1	0	0
Antal kontroller av hästpass	118	111 ²⁾	46

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, ärendehanteringssystemet Platina, Vet@bas, Djurskyddskontrollregister.

¹⁾ Antalet veterinärer grundas på vad som finns åtkomligt via databaserna Eniro och Hitta.se samt vad verksamma veterinärer rapporterat till DAWA.

²⁾ Antalet hästpass för 2013 är förändrat jämfört med årsredovisning 2013. Systemet har inte varit rättsäkert i och med att man kan få ut olika siffror/rapporter beroende på hur man ställer frågan och vem som gör uttaget. Det har varit och är fortfarande ett problem även om det jobbas med att få likvärdiga uttag.

Kommentar tabell 1.1

Fler hästpass har kontrollerats tack vare tillfällig resursförstärkning av personal. Att antalet verksamma veterinärer är ojämnt kan bero på att inrapporteringssystemet till Jordbruksverket (Vet@bas) inte uppdateras.

Tabell 1.3: Djurskyddskontroller

Länsfakta	2014	2013	2012
Antal beslut enligt § 26 djurskyddslagen	33	26	
Antal beslut om omhändertagande enligt 31 § djurskyddslagen	2	4	
Antal beslut om omhändertagande enligt 32 § djurskyddslagen ¹⁾	13	10	
Antal beslut i ärenden enligt 29 § djurskyddslagen ²⁾	2		
varav antal beslut om djurförbud ³⁾	1	3	
Antal ansökningar om upphävande av beslut om djurförbud som har kommit in	4		
Antal beslut om djurförbud som har upphävts helt eller delvis	1	3	
Antal åtalsanmälningar	20	4	
Totalt antal anmälningsärenden som kommit in	437	355	

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina

¹⁾ Här ska enbart de beslut räknas med som Länsstyrelsen fattat. Omhändertaganden som polisen gjort ska endast räknas med om de fastställts av Länsstyrelsen.

²⁾ Här räknas alla prövningar in som resulterat i ett beslut av Länsstyrelsen oavsett om beslutet inneburit att en person fått djurförbud eller inte.

³⁾ Här räknas enbart in de beslut som resulterat i att någon fått förbud att ha hand om djur.

Kommentar tabell 1.3

Ökningen av anmälningsärenden kan bero på att allmänheten är mer informerad om djurskyddslagens innehåll. En annan orsak skulle kunna vara TV4s uppmärksammade serie om djurskyddshandläggare vilket gett ett ökat intresse. Det ökade antalet åtalsanmälningar har sin grund i att slakterierna informerat/anmält fler djurskyddsärenden till Länsstyrelsen.

Länsstyrelseinstruktion 4§

2. Länsstyrelsens uppgifter omfattar också tillsyn över veterinärers verksamhet samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Kontrollen av djurhälsopersonal har innefattat kontroll av godkända hovslagare, legitimerade djursjukskötare, veterinärer med smådjurspraktik, veterinärer som behandlar livsmedelsproducerande djur samt veterinärer som medger delegerad läkemedelsanvändning till lantbrukare. Länsstyrelsen har också kontrollerat enskilda lantbrukares läkemedelsanvändning och genomfört uppföljande kontroller där brister funnits.

Kontrollen har utförts dels som fysiska kontroller ute hos de enskilda verksamhetsutövarna, dels genom dokumentkontroll samt genom kontroll av hos Jordbruksverket registrerade uppgifter (DAWA). Länsstyrelsen har också deltagit i ett nationellt projekt, LÄRA, som omfattat kontroll av veterinärer och kontroll av läkemedel på gård.

Som ett led i kontrollen av djurhälsopersonalens smittskyddsberedskap har även hygienplaner och efterlevnaden av Jordbruksverkets hygienföreskrifter K112 kontrollerats. Länsstyrelsen begärde in

skriftliga hygienplaner från 14 veterinärkliniker. Samtliga kliniker hade upprättat hygienplaner enligt författningen.

Bedömningen utifrån de genomförda kontrollerna är att länets djurhälsopersonal i stort lever upp till de författningar som gäller för området. Avvikelse har varit: bristande inrapportering av vissa läkemedelsbehandlingar till Jordbruksverket, hästpass kontrolleras inte alltid efter behandling med läkemedel från den s.k. 6-månaderslistan samt att författningens instruktioner inte alltid lämnas i samband med tillhandahållande eller förskrivning av läkemedel.

Lantbrukare som medgivits delegerad läkemedelsanvändning följer i stort författningarna. Smärre avvikelser i journalföringen förekommer. De lantbrukare som vid tidigare kontroll haft avvikelser har vid uppföljande kontroll visat sig efterleva lagstiftningen.

Ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Länsstyrelsen följer fortlöpande sjukdomsläget i länet främst genom att följa rapporteringar från Statens veterinärmedicinska anstalt och Jordbruksverket (samt egen omvärldsbevakning). Misstanke om epizootisk sjukdom har förelegat vid 2 tillfällen. Det har rört sig om epizootiska sjukdomar hos fåglar. Vid dessa tillfällen har samverkan skett mellan Länsstyrelsen och Jordbruksverket, SVA respektive Länsveterinärer i angränsande län. Inga epizootiska sjukdomar har konstaterats. Salmonellaläget hos värphöns och slaktkyckling följs genom de provtagningsrapporter som kommer in till Länsstyrelsen.

Regional tillväxt

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER) Avser verksamhet 30*	2014	2013	2012
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,06	0,19	1,26
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,73	0,82	2,67
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,59	0,71	2,81
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	1 582	1 465	6 137
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,27	1,18	4,88
Antal ärenden, inkomna och upprättade	26	31	33
Antal beslutade ärenden	24	6	23
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	11	4	1
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	5 105	5 096	4 245

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Minskningen i årsarbetskrafter mellan 2012/2013 kan förklaras av en omorganisation och på grund av att Regionförbundet Sörmland tog över projektet Främja kvinnors företagande. Det har inte varit någon större förändring mellan 2013 och 2014.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsen prioriterat följande områden:

- Strategi för regionala tillväxtmedel
- Stolt mat
- Grundläggande betaltjänster
- Insatser för att Främja kvinnors företagande
- Samarbetet med andra myndigheter (redovisas under uppdrag 20)

Strategi för Länsstyrelsens insatser för att främja hållbar regional tillväxt

Länsstyrelsen har tagit fram en Plan för Länsstyrelsens insatser för hållbar regional tillväxt i Södermanland 2015-2018 där vi prioriterat fyra områden för arbetet med regional tillväxt:

- Bostadsförsörjning
- Integration
- Landsbygdsutveckling
- Miljö, energi och klimat

Prioriteringarna har gjorts med utgångspunkt i länets utmaningar med en stor andel utlandsfödda och behov av ett ökat bostadsbyggande. Utlandsfödda är en delvis outnyttjad näringslivs- och arbetsmarknadsresurs som måste tas om hand på ett bättre sätt. Bostadsbyggandet behöver öka för att möta länets relativt höga befolkningstillväxt. Hänsyn har också tagits till den stora potential som landsbygden utgör för länets tillväxt och attraktionskraft genom att bland annat arbeta med samhällsservice och bredband som en förutsättning för att bo och verka på landsbygden.

En strategi för att ta till vara potentialen hos sörmländsk mat och mathantverkare

Länsstyrelsen har tagit fram ett matmagasin, Stolt mat, som synliggör mataktörer inom olika grenar (produktion, förädling, restaurang, konsumtion) i syfte att profilera Södermanland som matlän. Magasinet har också varit ett bra hjälpmedel i arbetet med att belysa möjligheterna av att med gemensamma krafter uppnå målen i länets matstrategi. Länsstyrelsen har tillsammans med Regionförbundet Sörmland och de två sparbankerna Sörmlands sparbank och Sparbanken Rekarne bildat en finansieringsgrupp för att driva det regionala matarbetet kopplat till länets matstrategi. Arbetet drivs i samverkansprojektet med namnet ”Stolt Mat i Sörmland”. Läs mer om Länsstyrelsens arbete med Stolt mat under avsnittet ”Lantbruk och landsbygd”, och rubriken ”Andra väsentliga prestationer och resultat”

Grundläggande betaltjänster

Länsstyrelsen har under drygt sex år genomfört bevakning av grundläggande betaltjänster och problembilden börjar bli välkänd. Vissa förändringar har inträffat under perioden, både vad gäller problemen i sig och möjligheterna att lösa dem. Länsstyrelsen har inom ramen för bevakningsuppdraget ringt till pensionärsorganisationer, handikappföreningar och företagarföreningar i länet. En intervju har gjorts med Länsstyrelsens integrationsansvariga.

Den generella bilden är att det främst är äldre som har problem med betaltjänster. De som inte har använt dator i sitt arbetsliv har svårt att lära sig hantera en dator. Detta ställer till en del problem i dagens IT-samhälle där det blir allt svårare att utföra betaltjänster och andra samhällstjänster utan att använda digitala verktyg.

Nyanlända är en annan utsatt grupp där det finns behov av insatser. Södermanland är ett stort mottagarlän för flyktingar och för att undersöka behovet av stöd för nyanlända kommer Länsstyrelsen samverka internt med integrationsansvariga för att undersöka om insatser på betaltjänstområdet behövs och i så fall vilka insatser som kan bli aktuella. Steg ett i detta är att prata med personer engagerade i samhällsorientering och medborgarkontor, vilka är de som i första hand träffar de nyanlända. På så vis hoppas vi fånga upp de behov som finns av stöd på betaltjänstområdet.

Föreningars möjlighet att ta betalt vid olika aktiviteter påverkas negativt av att allt färre bär med sig kontanter. Länsstyrelsen kommer fortsätta att undersöka behovet. Det kan handla om information eller ett pilotprojekt som genomförs med ett antal föreningar.

Butikernas problem med dagskassor verkar ha minskat eftersom allt fler skaffat kortterminal. Svårigheten att ta ut kontanter märks på några ställen i länet. Det handlar framförallt om orter med mycket turism. Regeringen har tillsatt en särskild utredare som gör en översyn av regelverket för kontantutbetalning i Sverige.

I länet har det öppnats fem stycken servicepunkter. Här finns bland annat butiker som erbjuder en grundnivå av betaltjänster. Handlarna kan ge viss kontantservice genom att kunden handlar över beloppet. Länsstyrelsen avser att hitta fler synergier mellan service och betaltjänster. Vad gäller bankerna noteras inga förändringar mot förra året.

Länsstyrelsen arbetar aktivt med betaltjänstuppsdraget inom Kustlänsgruppen (som är ett samarbetsprojekt mellan länsstyrelserna i Södermanland, Kalmar, Blekinge och Gotland.) Kustlänsgruppen fokuserar på tre teman där vi identifierat behov av insatser: Servicepunkter, integration och föreningar. En gemensam processledare har anställts för uppdraget. Sammanfattningsvis kan sägas att Länsstyrelsen ser betaltjänstfrågan som en del i ett större

sammanhang och frågan är integrerad i såväl det regionala serviceprogrammet, handlingsplanen för landsbygdsprogrammet som i den regionala digitala agendan.

Insatser för att främja kvinnors företagande

Programmet Främja kvinnors företagande har pågått sedan 2007. Sedan programstarten har Södermanland nått över 5100 kvinnor som driver företag och vilka på ett eller annat sätt har deltagit i de genomförda satsningarna. 51 längre projekt har genomförts, därutöver har många seminarier och kurser arrangerats. Länsstyrelsen har under åren 2011-2014 arbetat med Främja kvinnors företagande på uppdrag av Regionförbundet Sörmland. Inom uppdraget har Länsstyrelsen ordnat en regional mötesplats Väger till dynamiskt näringsliv, genomfört en förstudie om hur kvinnors företagande kan integreras i det företagsfrämjande systemet samt beviljat medel till affärs- och utvecklingsinsatser.

Åtterrapporering regleringsbrev

RB 20. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker inom det regionala tillväxtarbetet samt hur denna samverkan utvecklats.

Samverkan sker med statliga myndigheter nationellt, regionalt och lokalt. Länsstyrelsens roll varierar men är ofta samordnande, koordinerande eller kunskapsförmedlande. Länsstyrelsens strategi för samverkan med andra statliga myndigheter och övriga aktörer är att utgå ifrån ett funktionellt angreppssätt, där forum och samverkan etableras baserat på de specifika frågor som arbetet avser. Erfarenheten är att detta både spar tid och är ett mer effektivt angreppssätt än mer generella samverkansforum.

Länsstyrelsen är efterfrågad både som aktör och som arena för att i olika sammanhang diskutera länets förutsättningar och olika utvecklingsfrågor. Arrangemangen och mötena är viktiga för att få en helhetsbild av länets förutsättningar och utvecklingspotential. Nedan beskrivs områden, mötesplatser och forum som på olika sätt bidrar till det regionala tillväxtarbetet.

Integrationsråd en viktig arena för regional tillväxt

Södermanland är ett stort mottagarlän för nyanlända och har hög inflyttning av utlandsfödda, framför allt i länets västra delar. Rätt hanterat är detta en viktig tillväxtförutsättning för regionen. I dagsläget sammanfaller den höga inflyttningen med höga arbetslöshetstal och bostadsbrist i dessa länsdelar. Länsstyrelsen jobbar strategiskt med att långsiktigt öka beredskapen, kapaciteten och kvaliteten i mottagandet hos länets kommuner. Länets integrationsråd är en viktig arena för att utveckla och förbättra samverkan mellan länets aktörer. Inom Integrationsrådet lyfts bland annat för länet viktiga utvecklingsfrågor som behovet av bostäder, kompetensförsörjning m.m. Inom ramen för arbetet med rådet sker samverkan med Arbetsförmedlingen och Migrationsverket.

Sörmlands tillväxtråd en plattform för länets utveckling

Rådet är ett forum för aktörer som har ett gemensamt intresse för att påverka länets och regionens utveckling. Rådet ska vara ett stöd till landshövdingen och regionförbundets presidium i deras gemensamma ambitioner att utveckla länet. Exempel på ämnen som finns på rådets agenda är arbetsmarknadsfrågor och kompetensbehov, kommunikations- och trafikinfrastrukturfrågor samt insatser för att stärka länets attraktions- och konkurrenskraft på längre sikt. Specifikt har tillverkningsindustrins möjligheter att utvecklas stått i fokus. I rådet sitter utöver Regionförbundet Sörmland och Länsstyrelsen företrädare för bl.a. större företag i länet, Östsvenska Handelskammaren, Sparbanksstiftelsen Rekarne, Mälardalens Högskola samt Eskilstuna-

Fabriksförening. I arbetet bjuds nationella företrädare in till möten för att informera om pågående aktiviteter och program.

Klimat- och miljöråd, under bildande

Miljö- och klimatfrågor är en förutsättning för en hållbar tillväxt och en av länets viktigaste utmaningar och framtidsfrågor. Ett intensivt arbete med att ta fram ett regionalt åtgärdsprogram för miljömålen har engagerat cirka 115 personer från drygt 40 aktörer i länet under året. Arbetet har varit upp delat i fyra arbetsgrupper; biologisk mångfald, energi och klimat, miljögifter i vardagen och vatten.

Ett regionalt Miljö- och klimatråd är på väg att bildas. Till dess har arbetet letts av en styrgrupp bestående av Länsstyrelsen i Södermanland, Energikontoret Mälardalen, Regionförbundet Sörmland, Skogsstyrelsen, Landstinget Sörmland, LRF region Sörmland, Östsvenska handelskammaren, Sörmlands Kollektivtrafik myndighet och Länets kommuner.

Rådet ska bidra till att miljö- och klimatarbetet får genomslag i regionen och stödja det regionala samspelet med Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö. Genom rådet skapas en regional grupp dit länets aktörer kan lyfta och diskutera våra miljöutmaningar samt prioritera insatser. Det i sin tur ger förutsättningar för ett effektivare arbete och en bra dialog med de nationella myndigheter som styr miljö- och klimatarbetet i Sverige (Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet och Havs- och vattenmyndigheten).

Ostlänken - möjliggör regionförstoring och hållbar tillväxt

Etableringen av Ostlänken, Sveriges första höghastighetsbana, ger stora möjligheter till fortsatt regionförstoring och en hållbar tillväxt genom bland annat förbättrade pendlingsmöjligheter, inflyttning och etablering av företag. Banan beräknas vara klar 2028 och förväntas generera flera tusen jobb även under byggtiden, men kommer att på sikt ge helt nya tillväxtförutsättningar för regionen. Inom ramen för processen att få järnvägen på plats samråder Länsstyrelsen bland annat med Trafikverket, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet samt länsstyrelserna i Stockholm och Östergötland. I arbetet samråder Länsstyrelsen också med regionens kommuner och Regionförbundet i avsikt att skapa ett fungerande planerings- och genomförandearbete, både vad gäller själva byggandet av banan, men även för förväntade följdinvesteringar (bostadsbyggande etc.).

Bostadskonferensen 2014

Länsstyrelsen har genomfört "Bostadskonferens 2014" då nationella, regionala och lokala perspektiv på bostadsfrågan belystes. De drygt 80 deltagarna fick lyssna på och ställa frågor till föredragshållare från bl.a. Bostadsplaneringskommittén, SKL, Boverket, Byggnadsindustrin, tre allmännyttiga bostadsbolag samt en lokal bank. I paneldebatten deltog bl. a. kommunpolitiker, förbundsordförande för Hyresgästföreningen och vice VD för Fastighetsägarna.

Arbetet gällande bostadsbyggande drivs vidare i två arbetsgrupper (förenklad planprocess och upphandling/byggfrågor), där representanter för regionens kommuner, bostadsföretag och entreprenörer deltar.

Klimatanpassning

Ett länsgemensamt arbete om att ta fram nya riktlinjer för ny bebyggelse som behöver placeras längs Mälärstränderna involverar förutom Södermanland även länsstyrelserna i Västmanland, Uppsala och Stockholm.

Länsstyrelsen har tagit fram ett planeringsunderlag: ”Riskbild 2 Södermanland; Skyfall, lokal avrinning och extrema havsvattenstånd”. Rapporten är ett samverkansprojekt med SMHI där de förändrade nederbördsmonster som kan förväntas p.g.a. ett förändrat klimat i form av skyfall redovisas.

PTS- Bredband

Länsstyrelsen har på uppdrag av Näringsdepartementet genomfört en regional dialog för bättre mobiltäckning. Dialogen omfattade länen Gotland, Jönköping, Stockholm, Södermanland, Uppsala och Östergötland. Samtliga större mobiloperatörer medverkade liksom Post- och Telestyrelsen. Medverkade gjorde också kommuner och intresseorganisationer inom landsbygdsutveckling.

Landsbygdsutveckling

Länsstyrelsen har fortsatt att utveckla samarbetet inom det regionala partnerskapet kopplat till landsbygdsutveckling. I arbetet ingår myndigheter och organisationer såsom kommuner, bygdegrupper, Skogsstyrelsen och Regionförbundet Sörmland. Ett viktigt arbete under året har varit att tillsammans med Regionförbundet Södermanland verka för ökad fondsamverkan, där samarbete har skett med Tillväxtverket och ESF-rådet. Länsstyrelsen deltar också i Jordbruksverkets projekt ”En väg in” som syftar till att förenkla informations- och kunskapspridning mellan myndigheter och företag inom jordbrukssektorn.

Nätverket för hållbar tillväxt

Utöver ovanstående bjuder Länsstyrelsernas nätverk Hållbar tillväxt in andra myndigheter och departement med koppling till tillväxtfrågor till sina möten.

RB 24. Länsstyrelserna ska bistå Regeringskansliet i förberedelserna av programperioden för 2014–2020 för EU:s sammanhållningspolitik samt landsbygds-, havs- och fiskerifonden inklusive arbetet med en partnerskapsöverenskommelse med EU-kommissionen.

Landsbygdsprogrammets handlingsprogram och Partnerskap för landsbygdsutveckling

I arbetet med det regionala serviceprogrammet och handlingsplanen för landsbygdsprogrammet 2014–2020 samverkar Länsstyrelsen med länets kommuner, Regionförbundet Sörmland, Leaderkontoren, Skogsstyrelsen, Svenska Naturskyddsföreningen med flera i ett partnerskap. Partnerskapet har utvidgats med representanter från fisket och idrottsrörelsen. Arbetsprocessen har utvecklats med workshops om urvalskriterier till landsbygdsprogrammets handlingsplan, prioriteringar inom regionala serviceprogrammet samt kring integreringen av de horisontella perspektiven, till exempel jämställdhet på landsbygden.

Fondsamordning

Länsstyrelsen har samverkat med Regionförbundet Sörmland kring fondsamordning där även ESF och Tillväxtverket deltagit. Två möten har hållits, och en modell som beskriver hur insatserna inom respektive organisation förhåller sig till varandra och de tematiska målen har tagits fram.

Länsstyrelserna i östra Mellansverige har påbörjat ett arbete om hur fondsamordningen ska lösas rent praktiskt. Sju handläggare har deltagit i en utbildningsdag om ESI-fonderna. Internt informationsarbete har bedrivits, bland annat genom ett frukostmöte på temat.

RB 29. Berörda länsstyrelser ska redovisa exempel på och kommentera inom vilka områden samverkan sker mellan länsstyrelsen och den aktör som har samordningsansvaret för det regionala tillväxtarbetet samt hur denna samverkan har utvecklats.

Länsstyrelsen ledning och Regionförbundet Sörmlands operativa och politiska ledning har sedan flera år en nära samverkan. Länsledningen och Regionförbundets ledning träffas regelbundet var sjätte vecka för att stämma av samarbeten och utvecklingsfrågor. Samarbetet bedöms vara väldigt gott och har utvecklats mycket positivt under ett antal år. Länsstyrelsen och Regionförbundet Sörmland har haft en överenskommelse om hur olika projekt ska delfinansieras.

Gemensamma råd

Länsstyrelsen och Regionförbundet Sörmland driver ett antal gemensamma råd. Redan etablerade råd är Integrationsrådet och Tillväxtrådet (se redovisning under uppdrag 20 och 30). Under året har ett gemensamt arbete bedrivits att förbereda etablering av ett Miljö- och Klimatråd, med uppdraget att stärka regionens miljömålsarbete. Rådet kommer att lanseras under 2015 (se redovisning under länsstyrelseinstruktionen 5a§).

Samarbetsprojekt tillverkningsindustri

Ett projekt som bedrivits tillsammans med Regionförbundet Sörmland är att utveckla regionens tillverkningsindustri. Arbetet har bedrivits i projektform där gemensamma intervjuer, analyser och möten med regionala företag genomförts. Projektet kommer under 2015 att tas hand av Regionförbundet Södermanland inom ramen för arbetet med regionens ”innovationsstrategi”

Landsbygdsutveckling

Inom partnerskapet för landsbygdsutveckling har vi tillsammans utvecklat arbetet för att stärka landsbygdens utveckling. Även ett arbete kopplat till fondsamordning har bedrivits tillsammans med Regionförbundet Sörmland med avsikt att uppnå ökad samplanering.

Ökat bostadsbyggande

Regionförbundet Sörmland bidrar med finansiering av det arbete som Länsstyrelsen gör med avsikt att öka bostadsbyggandet i regionen. Projektet bedrivs i två arbetsgrupper med fokus på förenklad planprocess och upphandling/bostadsbyggande.

Projektet Främja kvinnors företagande

Programmet Främja kvinnors företagande har sedan programstarten 2007 nått över 5 100 kvinnor som driver företag och vilka på ett eller annat sätt har deltagit i de genomförda satsningarna. 51 längre projekt har genomförts, därutöver har många seminarier och kurser arrangerats. Länsstyrelsen har på uppdrag av Regionförbundet arbetat med Främja kvinnors företagande under åren 2011-2014. Inom uppdraget har Länsstyrelsen ordnat en regional mötesplats ”Vägar till dynamiskt näringsliv”, genomfört en förstudie om hur kvinnors företagande kan integreras i det företagsfrämjande systemet samt beviljat medel till affärs- och utvecklingsinsatser.

Digital agenda och bredbandsstrategi

I början av året undertecknades den digitala agendan och inom ramen för denna jobbar vi med fyra teman. Ett av dessa är IT-infrastruktur. En bredbandsstrategi har tagits fram, i samverkan med Regionförbundet, som presenterats för läns- och regionledning samt kommunerna. Strategin analyserar nuläge och ger konkreta råd för utbyggnad av både fast och mobil infrastruktur. Strategin kommer att förankras med både regionala och kommunala aktörer.

Länsstyrelsen har tillsammans med Regionförbundet vidareutvecklat dialogen med operatörerna. En konferens om länets mobiltäckning har anordnats. Dessutom har separata möten hållits med operatörer för att skapa ett ökat samarbete och hitta synergier i utbyggnaden av länets IT-infrastruktur. Ett konkret exempel är Tunabergshalvön i Nyköpings kommun där operatörerna nu satsat på en förbättring av mobiltäckningen efter det att Länsstyrelsen tillsammans med ideella krafter uppmärksammat dem på de brister som fanns.

Stolt mat

För att arbeta vidare med och konkretisera länets matstrategi har Länsstyrelsen tillsammans med Regionförbundet Sörmland och Sörmlands Sparbank och Sparbanken Rekarne AB tagit initiativ till samverkansprojektet Stolt mat i Sörmland. Projektet ska ta tillvara och utveckla sörmländsk mat och dryck som en viktig utvecklingspotential för länet och branschen. Syftet är att hålla ihop det operativa arbetet inom matområdet de närmaste åren. Projektet har en samverkanskoordinator vars uppdrag är att utveckla konceptet ”Stolt mat i Sörmland” genom att

- Koordinera olika mataktiviteter i länet och se till att det sker ytterligare insatser, vilka till stora delar ska drivas och genomföras av mataktörer i länet.
- Samla till en gemensam agenda kring den sörmländska maten för att öka länets attraktionskraft.
- Skapa produktiva, innovativa mötesplatser för hela matbranschen.

Läs mer om Länsstyrelsens arbete med Stolt mat under avsnittet ”Lantbruk och landsbygd”, och rubriken ”Andra väsentliga prestationer och resultat”.

RB 30. Berörda länsstyrelser ska bistå det organ som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet i länet i dess uppdrag att genomföra en handlingsplan för att integrera ett jämställdhetsperspektiv i det regionala tillväxtarbetet under perioden 2012–2014.

Länsstyrelsen har bistått Regionförbundet Sörmland i genomförandet av handlingsplanen för att jämställdhetsintegrera tillväxtarbetet i länet bland annat genom att delta i en konferens där Länsstyrelsens presenterade statistik om läget i länet, Länsstyrelsens strategi för jämställdhetsintegrering och genomförde en kort basutbildning om jämställdhet och jämställdhetsintegrering. Basutbildningen bestod av en förklaring av begreppen jämställdhet, jämställdhetsintegrering, normkritik och exempel på jämställdhetsintegrerade verksamheter. Länsstyrelsen har bidragit med information till den kartläggning som Regionförbundet genomför för att undersöka jämställdheten på arbetsmarknaden i Södermanlands län.

RB 31. För sin uppgift att verka för en god tillgång till kommersiell service för medborgare och företag ska berörda länsstyrelser redovisa och kommentera vilka insatser som genomförts, resultaten av dessa och vilka aktörer som deltagit samt på vilket sätt insatserna förhåller sig till övriga insatser för hållbar regional tillväxt i länet. Redovisningarna ska relatera till mål och intentioner i länets regionala serviceprogram.

Ett Regionalt serviceprogram 2014-2018 med tillhörande handlingsplan för 2014 har tagits fram och följts. Regionala serviceprogrammet har fyra prioriterade områden: Kommersiell och offentlig service, IT-infrastruktur, Bygga och bo samt Jobb och entreprenörskap. Uppföljning av handlingsplanen 2014 inom regionala serviceprogrammet redovisas till Tillväxtverket den 31 januari 2015.

Prioriterat område Kommersiell och offentlig service.

Länsstyrelsen har inom ramen för det regionala serviceprogrammet under 2013-2014 drivit programmet innovativa servicelösningar som syftar till att utveckla servicen på landsbygden. Medfinansierare och pådrivande i dessa projekt har varit Nyköpings och Vingåkers kommuner. Projekt Lokalt Driven Landsbygdsutveckling (LDL) med projektägare Kommunbygderådet i Nyköping har resulterat i fyra servicepunkter och en Digital lanthandel.

Projekt InnoV med projektägare Vingåkers kommun har invigt en servicepunkt samt tagit fram en handlingsplan för orten Högsjö. Förutom att erbjuda grundläggande service som dagligvaror, post,

tillgång till nätet, skrivare och mötesplatser, har processen under arbetet, metoden och resultaten dokumenterats i båda projekten vilket kan ge processtöd till framtida liknande projekt.

Utöver fem nya servicepunkter i länet har även en digital lanthandel startats. Ortsborna erbjuds där möjligheten att beställa dagligvaror från en större dagligvarubutik med ett sortiment av 22 000 produkter via internet, varpå de levereras till en lokal på orten för avhämtning. Målet var enligt handlingsplan 2014 att starta fyra servicepunkter i länet. Investeringsstöd har lämnats till tre lanthandlare samt hemsändningsbidrag till två kommuner.

Prioriterat område IT-infrastruktur

Länsstyrelsen har på uppdrag av Näringsdepartementet genomfört en regional dialog för bättre mobiltäckning. Dialogen omfattade länen: Gotland, Jönköping, Stockholm, Södermanland, Uppsala och Östergötland. Samtliga större mobiloperatörer medverkade liksom Post- och Telestyrelsen. Medverkade gjorde också kommuner och intresseorganisationer inom landsbygdsutveckling. Dialogen var konstruktiv med mycket nätverkande och förslag på konkreta insatser. Länsstyrelsen fokuserade dels på frågan hur dialogen mellan offentliga och privata aktörer kan utvecklas, dels på synergipotentialen mellan fiber och mobil utbyggnad. Här finns många möjligheter mot bakgrund av de stödmedel som länsstyrelserna har för bredbandsutbyggnad på landsbygen.

Flera olika nya nätverk för IT-infrastrukturfrågan har etablerats i länet. Tillsammans med Regionförbundet Sörmland har det startats en kommungrupp med syfte att erbjuda länets kommuner en arena för diskussion och samverkan kring utbyggnad av fast och mobil IT-infrastruktur. På kommungruppen informeras också om stödmöjligheter och vad som sker på regional och nationell nivå. För att utveckla dialogen med intresseorganisationer och byalag har även en byanätsgrupp startats i samarbete med Hela Sverige ska leva Sörmland. Tanken är att skapa nätverk och stödja byalag i deras planering av projekt. För att skapa ökade möjligheter till dialog och samverkan mellan statliga, kommunala och ideella aktörer deltar ett antal personer i båda grupperingarna. Länsstyrelsen har tagit initiativ till dessa mötesplatser bland annat för att vi dragit slutsatsen att det nya stödet i landsbygdsprogrammet kommer ställa större krav på samordning mellan kommuner och byalag.

Alla återstående medel inom kanalisationsstödet har fördelats till projekt, detta gäller både det ordinarie kanalisationsstödet och de medel som funnits hos PTS. Ofta har medlen kombinerats med kommunal eller privat medfinansiering och har på så vis kunnat växlas upp och användas maximalt.

Sammantaget anser Länsstyrelsen att det strategiska arbetet har givit ett mycket gott resultat. Många kommuner utvecklar eller uppdaterar nu sina kommunala bredbandsstrategier. De flesta kommuner i Södermanland har nu också en bredbandssamordnare eller motsvarande för att arbeta med IT-infrastrukturfrågan. Det strategiska arbete som nu pågår i länet kommer bli en helt nödvändig komponent för att lyckas fördela och använda stödmedlen inom Landsbygdsprogrammet på ett effektivt sätt.

Prioriterat område Bygga och bo

För att människor ska kunna bo och bo kvar på landsbygden är det viktigt att det finns tillgång till olika typer av boende. Bostäder för yngre, för barnfamiljer och för äldre ser olika ut beroende på att olika skeden i livet genererar olika behov hos människor som i sin tur skapar olika krav på funktionalitet. För att människor inte ska tvingas flytta från en bygd där de trivs behövs hus för generationsväxling och olika typer av serviceboenden. Attraktiva bostäder är mycket viktigt för bibehållen offentlig service så som skola och vård. En förstudie om att *Bygga och bo på*

landsbygden har initierats av Länsbygderådet Sörmland och Länsstyrelsen i samverkan. Förstudien påbörjades under oktober 2014 och ska innehålla en analys av befolkning och boendeformer på landsbygden. Den ska ge förslag på presumtiva orter där det finns ett behov av nya bostäder för målgruppen. På en ort i länet har en process startat för att kartlägga och utreda möjligheterna att verkställa byggande av nya generationsboenden.

Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007 - 2013

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration	0	0	0
<i>varav</i> Förvaltande myndighet	0	0	0
<i>varav</i> Attesterande myndighet	0	0	0
<i>varav</i> Kontroller i territoriella program	0	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell 3.1

Länsstyrelsen har inga kostnader för strukturfondsadministration.

Tabell 3.2: Länsfakta inom EU-stöd

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2014	2013	2012
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0,0	0,0	0,0
<i>varav</i> Artikel 33 (inom mål 1-området)	0,0	0,0	0,0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0,0	0,0	0,0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	409 712,0	399 842	425 295
Fiskeriprogrammet	742,0	0	0,0
Landsbygdsprogrammet	134 500,0	139 918	165 119
<i>varav</i> Leader	11 593,0	11 465	11 263
<i>varav</i> miljöersättningar	88 780,0	95 374	113 615
<i>varav</i> kompensationsbidrag (LFA)	334,0	365	344
<i>varav</i> företagsstöd	8 635,0	14 649	24 569
<i>varav</i> projektstöd	19 931,0	13 139	12 593
<i>varav</i> miljöinvesteringar	5 225,0	4 926	2 735
Gårdsstöd	274 470,0	259 924	260 176

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, Jordbruksverket

Kommentarer Tabell 3.2

Utbetalningsbeloppen varierar mellan åren och det beror på hur många ansökningar om utbetalningar som kommer in och den stödnivå som råder det året.

Länsstyrelseinstruktion 5§

7. Länsstyrelsen ska i sin verksamhet verka för att förenkla för företag

2011 fick samtliga länsstyrelser i uppdrag att förenkla för företag. Uppdraget avslutas i sin nuvarande form den 31 december 2014 och slutrapporteras till Näringsdepartementet i mars 2015. Arbetet samordnas av Länsstyrelsen i Kronoberg. Länsstyrelsen deltar i aktiviteter och får stöd i arbetet med att förenkla genom projektet Förenkla på riktigt som samordnas av Länsstyrelsen i Kronoberg och har under året deltagit i två möten för uppdragets kontaktpersoner på länsstyrelserna. I den egna verksamheten har vi bland annat aktivt arbetat för att korta handläggningstider genom att utveckla e-tjänster och e-handläggning samt förbättrat tillgängligheten via webben, e-post och telefon. Inför 2014 tog Länsstyrelsen fram en mer sammanhållen process för VP, tertialuppföljningar och årsredovisning för att förtydliga, förenkla och effektivisera arbetet.

Länsstyrelsen arrangerade ett internt möte om förenklauppdrag. Syftet var att berätta om Länsstyrelsens uppdrag och projektet förenkla på riktigt, samla ihop exempel på insatser och aktiviteter som genomförts samt att diskutera hur vi kan utveckla arbetet med att förenkla på vår Länsstyrelse.

Värdegrund, vision och verksamhetsidé

Länsstyrelsen har inlett ett arbete med vision, värdegrund och långsiktiga mål där service och bemötande är viktiga grundstenar för att utveckla och effektivisera myndighetens arbete. Projektet ska involvera alla medarbetare och utgår från den gemensamma värdegrunden för de statsanställda och pågår mellan 2014-2016. Den 22 maj arrangerades en utbildning i form av ett Forumspel för alla anställda som blev startskottet på Länsstyrelsens arbete med mål, vision och värdegrund.

Klarspråksutbildning och projektmedarbetarutbildning

Klarspråk är en viktig kompetens som Länsstyrelsen behöver arbeta med och utveckla i vår myndighetsutövning. Utbildningen genomfördes första gången 2012 då ett 60-tal medarbetare deltog som fick fördjupa sina kunskaper om bl.a. lättlästa myndighetsbeslut och effektiva webbtexter. I år har en kompletterande utbildning för ytterligare 33 handläggare genomförts. Under 2014-2015 genomförs en tvådagarsutbildning i att vara projektmedarbetare för alla medarbete. I samband med utbildningen utvärderas och förbättras Länsstyrelsens projektmodell för att öka användbarheten och leda till ett enklare och mer strukturerat arbetssätt.

Brukarundersökningen

Länsstyrelsen har analyserat resultatet av undersökningen och använt det som ett underlag i arbetet med ständiga förbättringar. I årets undersökning får Länsstyrelsen mycket höga betyg inom integrationsområdet och djurskyddskontroller. Nöjdkund-indexet för Södermanland inom dessa två verksamhetsområden ligger bland de fyra högsta länen i landet. När det gäller detaljplaner så ligger Södermanland strax under snittet, dock har en stor förbättring skett sedan mätningen två år tidigare.

E-tjänster och e-handläggning

För att det öka effektiviteten i handläggningen har Länsstyrelsen prioriterat att öka andelen ansökningar av jordbrukarstöd som skickas in med e-legitimation. Att få ansökningarna digitalt ökar effektiviteten i handläggningen genom att ansökningarna är mer kompletta. Inställningen till e-handläggningen har stor betydelse för att få ett bra införande och effektivitet i ärendehantering. Länsstyrelsen har därför tagit upp frågan om e-legitimation i alla kontakter med de sökande vilket har gett resultat. Länsstyrelsen har lyckats genomföra omställningen till e-

handläggning för jordbrukarstödsärenden. Under året har endast tre ansökningar kommit in på papper medan resterande ansökningar gjorts via SAM Internet. E-tjänster utvecklas och används även inom miljöskydd och djurskydd bland annat inom så kallade 12:6-samråd, avfallstransporter och tillstånd för överlåtelse av särskilt farliga kemiska produkter.

Förenklingsresan

Inom ramen för Förenklingsresan tog myndigheter och branschorganisationer fram en gemensam översiktlig handlingsplan för att skapa en enklare vardag för lantbrukare. Handlingsplanen omfattar åtgärder från Jordbruksverket, Länsstyrelsen, Livsmedelsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Sveriges kommuner och landsting, Tillväxtverket och LRF. Länsstyrelserna tar ansvar för att samordna kontrollerna mellan länsstyrelse och kommun samt för att se över prioriteringen av kontroller och olika bedömningar som länsstyrelserna gör vid kontroll. Därutöver ska länsstyrelserna fortsätta arbeta med bemötandefrågor i samband med kontroll och handläggningstider m.m. Länsstyrelsens lantbruksdirektör och länsveterinär deltog i ett nationellt forum, Förenkla tillsammans, i Linköping den 20-21 augusti.

Som ett led i förenklingsresan deltar Länsstyrelsen i forskningsprojektet ”Motiverande samtal” som syftar till att öka motivationen hos länets djurhållare att lösa brister i djurhållningen. Forskare från Karolinska Institutet kommer att följa ett antal djurskyddshanläggare på Länsstyrelsen i Södermanland, Västra Götaland, Halland, Jönköping och Kronoberg under 2014-2016.

En Väg In och Gemensam inlämningsfunktion för skogsägare

Länsstyrelsen följer och bidrar till projektet Gemensam inlämningsfunktion för skogsägare. Ett arbete pågår för att införa en enklare, e-handläggningsbaserad och delvis automatiserad hantering av skogsärenden som berör antingen Skogsstyrelsen eller Länsstyrelsen. Se även redovisning av uppdrag 13.

Utvecklad användning av mallar och checklistor

Länsstyrelsen har utvecklat och effektiviserat sitt arbete med hjälp av mallar och checklistor för bland annat ärendehanläggning i Platina, beslut, inbjudningar och program. Ett exempel är handläggningen gällande granskning av kommunernas strandskyddsdispenser som effektiviserats och förbättrats genom att en checklista har skickats ut till kommunerna och i oktober hölls en strandskyddsträff i Eskilstuna där nästan 40 handläggare från länets alla kommuner deltog.

Förenklad planprocess

En bostadsberedning för att bidra till ett ökat byggande tillsattes 2012. I beredningen ingick både offentliga och privata aktörer och den leddes av landshövdingen. Bostadsberedningen har pekade ut 28 punkter, varav förenklad planprocess var en viktig fråga att arbeta vidare med. Det största hindret för ett ökat bostadsbyggande är visserligen kopplat till höga kostnader, men att effektivisera planprocessen enligt PBL har också stor betydelse. En arbetsgrupp har träffats två gånger under 2014 och en projektidé ”Enklare men kvalitetssäkrad detaljplaneprocess” har tagits fram. Projektmedel kommer att sökas (av kommuner i samverkan) hos Boverket 2015 till detta utvecklingsprojekt.

Infrastrukturplanering

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER) Avser verksamhet 34*	2014	2013	2012
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,55	0,58	1,01
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,49	0,09	0,18
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,53	0,47	0,85
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	2 152	736	1 371
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,72	0,59	1,09
Antal ärenden, inkomna och upprättade	34	23	21
Antal beslutade ärenden	26	21	20
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	1	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 909	390	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskravet. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Antal inkomna ärenden och antal beslutade ärenden har ökat. Även antalet årsarbetskrafter har ökat. Det beror till viss del på att arbetet med Ostlänken har tagit mer tid under 2014 än tidigare år.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsen har prioriterat följande arbeten;

- Ostlänken
- IT-infrastrukturplanering
- Digital agenda

Ostlänken

Länsstyrelsen har tillsammans med länsstyrelserna i Stockholm och Östergötlands län, bidragit med kunskapsunderlag kring miljö, natur- och kulturmiljövård och deltagit i workshops om korridorsminskningar inför Trafikverkets ansökan till regeringen om tillåtlighet enligt miljöbalken för projektet. Länsstyrelsen har sedan yttrat sig över Trafikverkets förslag till ansökan och val av sträckning. Under året har Länsstyrelsen lämnat tillstånd för Ostlänkens passage genom och invid Natura 2000-områdena Kilaån/Vretaån, Svärtaån och Tullgarn. Under hösten har en första arkeologisk utredning genomförts inom utredningskorridoren i länet. Länsstyrelsen har deltagit i pågående samrådsprocess kring järnvägsplanen för Nyköpings resecentrum.

Länsstyrelsen har tillsammans med länsstyrelserna i Stockholms och Östergötlands län haft överläggningar med Regeringskansliet och Trafikverket angående resurser för planering och tillåtlighetsprövningen för Ostlänken. Länsstyrelsen har också, tillsammans med ordförandena i kommunstyrelserna i Trosa och Nyköping, hållit i ett möte med Sverigeförhandlingen gällande Ostlänkens finansiering.

Projektet är mycket omfattande och kommer att bli Sveriges största infrastrukturprojekt under kommande år. Länsstyrelserna har bedömt vilka arbetsvolymer som kommer att krävas under den kommande femårsperioden för att klara myndighetsarbetet när det gäller Ostlänsprojektet. Det

kommer att krävas särskilda resursinsatser för att inte länsstyrelserna ska utgöra en flaskhals i planeringsarbetet.

IT-infrastrukturplanering

Länsstyrelsen har på uppdrag av Näringsdepartementet genomfört en regional dialog för bättre mobiltäckning. Dialogen omfattade länen: Gotland, Jönköping, Stockholm, Södermanland, Uppsala och Östergötland. Samtliga större mobiloperatörer medverkade liksom Post- och Telestyrelsen. Medverkade gjorde också kommuner och intresseorganisationer inom landsbygdsutveckling. Dialogen var konstruktiv med mycket nätverkande och förslag på konkreta insatser. Länsstyrelsen fokuserade dels på frågan hur dialogen mellan offentliga och privata aktörer kan utvecklas, dels på synergipotentialen mellan fiber och mobil utbyggnad. Här finns många möjligheter mot bakgrund av de stödmedel som länsstyrelserna har för bredbandsutbyggnad på landsbygen.

Under året har flera olika nya nätverk för IT-infrastrukturfrågan etablerats i länet. Tillsammans med Regionförbundet Sörmland har det startats en kommungrupp med syfte att erbjuda länets kommuner en arena för diskussion och samverkan kring utbyggnad av fast och mobil IT-infrastruktur. På kommungruppen informeras också om stödmöjligheter och vad som sker på regional och nationell nivå. För att utveckla dialogen med intresseorganisationer och byalag har även en bynätgrupp startats i samarbete med Hela Sverige ska leva Sörmland. Tanken är att skapa nätverk och stödja byalag i deras planering av projekt. För att skapa ökade möjligheter till dialog och samverkan mellan statliga, kommunala och ideella aktörer deltar ett antal personer i båda grupperingarna. Länsstyrelsen har tagit initiativ till dessa mötesplatser bland annat för att vi dragit slutsatsen att det nya stödet i landsbygdsprogrammet kommer ställa större krav på samordning mellan kommuner och byalag.

Alla återstående medel inom kanalisationsstödet har fördelats till projekt, detta gäller både det ordinarie kanalisationsstödet och de medel som funnits hos PTS. Ofta har medlen kombinerats med kommunal eller privat medfinansiering och har på så vis kunnat växlas upp och användas maximalt.

Sammantaget anser Länsstyrelsen att det strategiska arbetet har givit ett mycket gott resultat. Många kommuner utvecklar eller uppdaterar nu sina kommunala bredbandsstrategier. De flesta kommuner i Södermanland har nu också en bredbandssamordnare eller motsvarande för att arbeta med IT-infrastrukturfrågan. Det strategiska arbete som nu pågår i länet kommer bli en helt nödvändig komponent för att lyckas fördela och använda stödmedlen inom Landsbygdsprogrammet på ett effektivt sätt.

Digital agenda

I början av året undertecknades den digitala agendan och den innehåller fyra teman. Ett av dessa är IT-infrastruktur. En bredbandsstrategi har framtagits i samverkan med Regionförbundet Sörmland. Strategin har presenterats för läns- och regionledning samt kommunerna. Strategin analyserar nuläge och ger konkreta råd för utbyggnad av både fast och mobil infrastruktur och kommer att förankras med både regionala och kommunala aktörer.

Hållbar samhällsplanering och boende

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)			
Avser verksamhet 40* och 41*	2014	2013	2012
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,41	3,02	2,96
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	4,02	4,11	4,40
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	4,80	5,06	5,27
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	7 416	7 365	8 124
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	5,94	5,92	6,45
Antal ärenden, inkomna och upprättade	719	750	944
Antal beslutade ärenden	621	710	993
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	1	2
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	11	11	0
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning - verksamhet 402, Detaljplaner (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som berörs av undersökningen)	58		54

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjt index för verksamhet 402 från länsstyrelsegemensamma brukarundersökningen 2014. Nöjt index varierar mellan 0-100, där betyg 0 är lägst. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 60 (genomsnitt år 2012 var 62).

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Antalet inkomna och beslutade ärenden har successivt minskat under de senaste åren. Även antalet årsarbetskrafter har minska något.

Årets brukarundersökning visade ett nöjdindex på 58 (länsstyrelsesnittet är 60), vilket innebär en förbättring från brukarundersökningen 2012. Vi får höga betyg på bemötande, webbplats och handläggningstid. Utvecklingspotential finns när det gäller lyhörddhet och telefonkontakt.

Andra väsentliga prestationer och resultat**Ärendehantering är prioriterad**

Ärendehantering har prioriterats och målet på högst 30 dagars handläggningstid för samråd om detaljplaner har kunnat uppnås. Totalt sett har antalet detaljplaner minskat från föregående år. Ett antal mer omfattande detaljplaner har handlagts, till exempel samråd kring en ny stadsdel i Läggesta, Stängnäs kommun med 1 300 bostäder, ny bostadsbebyggelse i Buskhyttan, Nyköpings kommun samt stadsdelsbebyggelse i Eskilstuna med 1 000 nya bostäder.

Ärendehantering har effektiviserats, bland annat genom att internremisser sker i Platina. Gemensamma internutbildningar har genomförts om förändringar i plan- och bygglagen m.m. vilket har ökat kunskapen om planprocessen och visat på hur viktigt det är att alla berörda verksamheter deltar i beslut.

Kunskapsunderlag

Den sammanfattande redogörelse som togs fram 2013 har bidragit till att underlätta arbetet med underlag för kommunernas översiktliga planering, där länets kommuner har haft hög aktivitet.

Länsstyrelsens hemsida har uppdaterats med kunskapsunderlag för samtliga 59 riksintressen för kulturmiljövården.

GIS

GIS-arbetet har genomförts i enlighet med beslutad GIS-policy, om än med lägre takt eftersom GIS-samordnaren delvis har varit föräldraledig. Det grundläggande arbetet med att förse kommunal planering, infrastrukturplanering och andra användare av aktuella underlag med kvalitetsgranskad digital geografisk information har dock skett. Tillgång till denna geodata är av central betydelse för samhällsbyggandet. Länsstyrelsen har gjort en genomgång av vattenskyddsområden och nya rutiner har införts för ajourföring av dessa för att höja beslutens kvalitet. Länsstyrelsen har också scannat Vattenarkivet för att möjliggöra digital åtkomst via webbGIS och dessutom fört in förvaltningsdokument för länets verksamhetsdata.

Samrådsträffar med kommunerna

Mellan 20 och 25 samrådsträffar med kommunerna har genomförts, cirka hälften på Länsstyrelsen och övriga hos kommunerna, ibland med platsbesök. Vidare har vi ordnat en planträff för länets planhandläggare och en byggräff för länets bygglovhandläggare och byggnadsinspektörer. På programmet för Plandagen stod bland annat riskhänsyn i planeringen, presentation av Länsstyrelsens rapport om skyfall, riksintressefrågor, pågående utredningar samt genomgång av rättsfall. 40 personer från länets 9 kommuner och Länsstyrelsen deltog under dagen.

Vi bedömer att plandagen och samrådsträffarna har en positiv effekt på kvaliteten av kommunernas planarbete tack vara att aktuella och väsentliga frågor presenteras och diskuteras.

Tillsynsarbetet

Tillsynsvägledningsarbetet har genomförts enligt plan, som följer det länsstyrelsegemensamma upplägget för tillsynsvägledningsarbetet från 2012. En byggdag med 31 deltagare genomfördes den 10 december för länets bygglovhandläggare och byggnadsinspektörer. Dagen ordnades i samverkan med tre av länets kommuner. Byggdagen innehöll bland annat diskussioner om tillsynsvägledning och byggnadsnämndens tillsyn, växelverkan mellan tillsyn, lov och planbestämmelser, Attefallhus och kontrollplaner för olika situationer.

Länsstyrelsen bedömer att insatsen har stärkt kommunernas möjligheter att bedriva tillsynen effektivt och på ett likartat sätt.

Bostadsmarknaden

Den årliga bostadsmarknadsanalysen redovisades i "Bostäder behövs" (Rapport 2014:13). Befolkningstillväxten ökar i länet medan det har byggts för få bostäder under flera år. Ungdomar och flyktingar har nu svårast att få tag i bostad i länet och fler hyreslägenheter behövs i alla kommuner. Länsstyrelsen anser att det behöver byggas minst 1 000 nya bostäder per år fram till år 2030. Länsstyrelsen anser att det primära hindret idag i Södermanland är höga produktionskostnader. Svårigheter att få lån, bolånetaket och minskad efterfrågan har starka kopplingar till detta. Planberedskapen ses som relativt god i länet.

Länsstyrelsens tidigare arbete med en bostadsberedning som resulterade i skriften "28 punkter för en bättre bostadsmarknad" har fortsatt och pågår nu med två grupper, en som arbetar med att förenkla planprocessen och en som arbetar med byggfrågor. Länsstyrelsen har anordnat möte med länets allmännyttiga bostadsaktiebolag och kommunernas mark- och exploateringsansvariga i

syfte att få en ökad samsyn och handling för att främja ett ökat bostadsbyggande. Kontinuerliga möten mellan länets allmännyttiga bostadsaktiebolag och Länsstyrelsen har inletts.

Hemlöshetsuppdraget

Länsstyrelserna hade 2012-2014 ett uppdrag om att stödja kommunerna i planeringen av arbetet med att motverka hemlöshet, det så kallade hemlöshetsuppdraget. Länsstyrelserna skulle ge kommunerna stöd och råd i planeringen för att motverka hemlöshet, i synnerhet bland barnfamiljer som riskerar att drabbas av vräkning. Ett seminarium hölls för de grupper i länets kommuner som arbetar operativt med dessa frågor. Länsstyrelsen formade programmet tillsammans med Strängnäs kommun för målgruppen budget- och skuldrådgivare, boendestödjare/boendesamordnare och personliga ombud i kommunerna. Syftet med seminariet var att hemlösheten på sikt ska minska genom att kommuner utvecklar uthålliga strukturer i arbetet, tillsammans med berörda parter.

Bostadskonferensen 2014

Länsstyrelsen har genomfört ”Bostadskonferens 2014” då nationella, regionala och lokala perspektiv belystes. De drygt 80 deltagarna fick lyssna på och ställa frågor till föredragshållare från Bostadsplaneringskommittén, SKL, Boverket, Byggnadsindustrin, tre allmännyttiga bostadsbolag samt en lokal bank. I paneldebatten deltog bl.a. kommunpolitiker, förbundsordförande för Hyresgästföreningen och vice VD för Fastighetsägarna. Sammantaget bedömer vi att effekterna av Länsstyrelsens insatser inom bostadsförsörjningen varit positiva genom att vi skapat mötesplatser för dialog mellan privata och offentliga aktörer samt att kommunernas allmännyttiga bostadsbolag har inlett ett samarbete.

Stöd till radonsanering och solceller

Intresset för radonbidrag har ökat i länet och antalet nya, positiva beslut ökade med nästan 35 procent jämfört med år 2013. Stödet till solceller är eftertraktat. Ytterligare 111 ansökningar om detta stöd inkom under 2014. Bara dessa ansökningar har behov av nästan 28 miljoner kronor i bidrag. Totalt saknas det över 40 miljoner kronor för att kunna bevilja länets ansökningar om stöd till solceller. I början av år 2015 kan lämnas beslut till de ansökningar som inkom under april år 2013.

Från Länsstyrelsen har två representanter deltagit i Forum för hållbar samhällsbyggnad samt i några av de länsstyrelsegemensamma arbetsgrupperna som samordnare för arbetsgruppen Riksintressen.

Indikatorer**Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik utgiftsområde 18¹⁾**

Detaljplaner	2014	2013	2012	2011	2010
Antal överprövade detaljplaner		0	2	0	1
Antal upphävda detaljplaner		0	1	1	0
Strandskyddsdispenser	2014	2013	2012	2011	2010
Antal strandskyddsdispenser som Länsstyrelsen har överprövat		16	25	11	13
Antal strandskyddsdispenser som Länsstyrelsen har upphävt		8	13	4	4

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Boverket, Naturvårdsverket

Kommentar kring ovanstående indikatorer**Detaljplaner**

Ingen kommentar.

Strandskyddsdispenser

Länsstyrelsen har tagit fram siffror för 2014 vad gäller antal strandskyddsdispenser som överprövats, 59 st. samt antal strandskyddsdispenser som Länsstyrelsen har upphävt, 22 st.

Överprövningarna har ökat under 2014 jämfört med 2013 genom att en förändring av handläggningen skett. Länsstyrelsen slutade med att försöka ”läka” dispensbeslut med brister, genom att begära in kompletteringar. Istället har man tagit in besluten för prövning vilket då resulterat i ett ökat antal överprövningar. Omläggningen skedde efter att kommunerna blivit informerade om den ändrade hanteringen samt fått en checklista på vad som ska ingå i dispensbeslutet för att få med allt underlag som är nödvändigt.

Antalet upphävda dispenser ökade 2014 med 9 st. i jämförelse med 2012. Ett enda projekt resulterade i 7 st. överprövade dispenser och upphävda ärenden vilket kan vara en av anledningarna till det ökade antalet upphävda dispenser.

Åtterrapporering regleringsbrev**Tabell 4.1**

Bidrag för vilka Länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2014	2013	2012
Boverket: Engångsbidrag	21 199	8 523	21 537
Boverket: Periodiska bidrag totalt	0	0	323
Totalt	21 199	8 523	21 860
<i>varav Boverket: Nyutbetalda periodiska bidrag respektive år</i>	0	0	0

Källa: Boverkets statistikprogram Svanen

Kommentarer Tabell 4.1

Utbetalning har gjorts med drygt 15,3 miljoner kr avseende äldreboende, drygt 4,5 miljoner kronor till solcellsanläggningar samt nästan 1,4 miljoner kr till åtgärder mot radon vilket sammanlagt blir 21,2 miljoner kronor. Under 2013 var det en tillfällig nedgång.

Tabell 4.2

Beslut om stöd (antal första beslut)	2014	2013	2012
Reguljära stöd			
Radonbidrag egnahem	154	115	142
Tillfälliga stöd			
Investeringsstöd äldrebooster, m.m.	4	0	6
Investeringsstöd till solceller	24	59	24
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	33	33	41
Beslut om avslag/avskrivning	19	12	18
Beslut om återkallande	29	16	10
Beslut om utbetalning	154	136	179
Beslut om omprövning efter utbetalning	0	0	1

Källa: Boverkets statistikprogram Svanen

Kommentarer Tabell 4.2

Totalt har 417 beslut tagits i byggstödsärenden, en ökning med 12 procent jämfört med år 2013.

Energi och klimat

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)			
Avser verksamhet 42*	2014	2013	2012
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,62	0,40	0,02
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,23	1,34	0,76
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,38	1,23	0,56
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	1 957	1 958	794
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,57	1,57	0,63
Antal ärenden, inkomna och upprättade	15	11	4
Antal beslutade ärenden	9	10	4
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	3	1
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	478	217	314

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Energi- och klimatarbetet har fortsatt att prioriteras och personalinsatserna har fortsatt att öka. Arbetet ingår också i ett större regionalt samarbete om åtgärdsprogram för miljömålen, ÅFM.

Länsstyrelsen har gett bidrag till fyra energi- och klimatprojekt som drivs av andra aktörer i länet. Två projekt kopplar till insatsområdet Hållbar konsumtion i den regionala klimat- och energistrategin, ett projekt till insatsområdet Hållbar samhällsplanering samt ett projekt till insatsområdet Energisnåla bostäder och lokaler. Prioriterat har varit att skapa en jämn spridning mellan projektinsatserna inom klimat- och energistrategins insatsområden, såväl under året som mellan olika år.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsens uppdrag enligt RB 41, att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet för energiomställning och minskad klimatpåverkan, redovisas till Energimyndigheten.

Delprogram inom åtgärdsprogram för miljömålen

Länsstyrelsen har prioriterat att utveckla såväl intern som extern samverkan kring energi- och klimatfrågorna. Utvecklad samverkan med länets aktörer har inte minst skett genom processen att arbeta fram ett åtgärdsprogram för miljömålen där energi och klimat är ett av fyra delområden (se avsnitt Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd Ruta 60). Omkring 40 organisationer har varit involverade i arbetet, länets kommuner, statliga myndigheter, föreningar, organisationer, Svenska Kyrkan och företag. Fokus i arbetet har varit på dialog och förankring med regionala aktörer av de åtgärdsförslag som arbetats fram.

Extern samverkan har även utvecklats med LRF Sörmland, Energikontoret i Mälardalen och Biogas Öst genom att gemensamt arrangera konferensen Det framtida biobaserade samhället. Internt har vi startat samverkan med Landsbygdsenheten genom projektet Energieffektiva landsbygdsbutiker, som vi gemensamt presenterade under LEKS-dagarna. Klimat- och energifrågorna lyfts även vid diskussioner och remissvar kring kommunernas översiktsplanering samt vid övriga remisser som exempelvis Ostlänken.

Ny struktur för energi och klimatarbetet

En plan för uppföljning av energi- och klimatarbetet har tagits fram och börjat användas. Mallar för projektansökningar och projektredovisningar har tagits fram för att underlätta bedömningen av de projekt som drivs av andra aktörer i länet, som Länsstyrelsen finansierar. En kommunikationsplan har tagits fram, vilken vi också börjat arbeta efter. Till exempel har informationen och strukturen på hemsidan för Länsstyrelsens energi- och klimatarbete utvecklats betydligt under året.

Kunskapsunderlag

Länsstyrelsen har arbetat med att ta fram underlag för Södermanlands förutsättningar inom klimat- och energiområdet samt att få en uppdaterad bild över nuläget i Södermanland. Inom ramen för detta arbete har tre rapporter tagits fram: Nulägesanalys, Energiläget i Södermanland, Energieffektiviseringsstödet – Sammanställning av kommunernas arbete inom ramen för energieffektiviseringsstödet. Detta kunskapsunderlag lägger även grunden för en revidering av den regionala klimat- och energistrategin, ett arbete som påbörjats och kommer att slutföras under våren 2015.

Resultat av klimat- och energiarbetet 2010-2014

Resultatet av länsstyrelsernas arbete med klimat- och energistrategierna under åren 2010-2014 har redovisats till Energimyndigheten och Naturvårdsverket. Redovisningen visar att arbetet med regional samordning av klimat- och energiarbetet har lett till att ett flertal nätverk byggts upp för samverkan mellan aktörer i länet, samt över länsgränserna. Exempel på sådana nätverk är nätverket inom ramen för Energieffektiviseringsstödet, Miljöstrateginätverket samt Mälarlänsnätverket.

Länsstyrelsens möjlighet att lämna bidrag till regionala aktörers klimat- och energiarbete har resulterat i att 15 konkreta projekt genomförts i länet, där flera av projekten har kunnat visa på en direkt minskning av växthusgasutsläppen. Exempel på detta är installation av solceller och genomförande av energieffektiviseringsåtgärder.

Vidare har en nära samverkan mellan länsstyrelserna och kommunerna i närliggande län utvecklats och i sin tur lett till gemensamma projekt med större utväxling på insatta medel som följd.

Länsstyrelsens uppdrag inom klimat- och energiområdet har även lett till att energifrågan har börjat bli en integrerad del i specifika sakområden, framförallt samhällsplanering och regional utveckling. Länsstyrelsens överblick över länet som helhet och de förutsättningar som råder just här medför att åtgärder och insatser kan riktas dit de ger som mest effekt för att bidra till att nationella målsättningar inom klimat- och energiområdet får genomslag i länet.

Indikatorer**Allmän miljö- och naturvård utgiftsområde 20¹⁾**

Förnybar energi	2014	2013	2012	2011	2010
Installerad effekt i vindkraftverk (MW).		6,4	4,4	3,5	1,4
Producerad el som kommer från vindkraft (GWh).		9	8	s	s

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Statens energimyndighet

Kommentar kring ovanstående indikatorer

Installerad effekt i vindkraft och producerad el från vindkraft fortsätter att successivt öka i länet. Utvecklingen går dock långsamt och el producerad från vindkraft är fortfarande en mycket liten del av länets energibalans. Enligt Energimyndighetens statistik är Södermanland det län med näst minst vindelsproduktion i landet.

Energikontoret i Mälardalen driver sedan 2012 projektet Vindkraft Öst. Länsstyrelsen sitter med i referensgruppen för projektet. Projektet har skapat en ökad samverkan mellan regionala aktörer inom vindbruk. Projektet har bland annat tagit fram en nulägesanalys för Mälardalen där man kan konstatera ett flertal orsaker till att vindelsproduktionen är låg i Södermanlands län liksom övriga län i Mälardalen:

- Inte optimala vindförhållanden
- Få utpekade nationella riksintressen för vindbruk
- Bristande kunskap
- Avsaknad av samverkan
- Befolkningstätt område vilket kan medföra intressekonflikter

Vid det senaste referensgruppsmötet konstaterades dessutom att det idag är svårt att få lönsamhet i vindelsproduktion på grund av ett högt investeringspris och att investeringarna i vindkraften har gått ner när elpriset gått ner.

Det finns således flera utmaningar i att utöka elproduktionen från vindkraft i länet. Projektet Vindkraft Öst har startats för att arbeta för att överbrygga några av de hinder som identifierats för Mälardalsregionen. Ännu har vi dock inte kunnat se några påtagliga effekter av projektet utan ett mer långsiktigt arbete krävs.

Som ett försök att ytterligare lyfta frågan om ökad produktion av förnybar energi i länet genomfördes den 11 december en konferens med syfte att diskutera förutsättningarna för ökad produktion och användning av förnybar energi i det sörmländska lantbruket. Elproduktion från vindkraft var då en av de frågor som lyftes upp och processades i en workshop.

Återrapportering regleringsbrev

RB 42. Länsstyrelserna ska redovisa insatser och användningen av medel från anslag 1:10 *Klimatanpassning* inom utgiftsområde 20 med anledning av uppgiften att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet.

Länsstyrelsen har prioriterat följande områden inom klimatanpassning:

- Regional handlingsplan
- Nya riktlinjer för bebyggelse runt Mälarstränderna
- Planeringsunderlag ”Riskbild 2 Södermanland; skyfall lokal avrinning och extrema havsvattenstånd”

Regional handlingsplan för klimatanpassning i Södermanlands län

Länsstyrelsen har lämnat in en slutredovisning (rapport 2014:15) avseende uppdrag om regionala planer för klimatanpassningsarbetet (uppdrag 39 RB 2013). Handlingsplanen redovisar bl.a. en nulägesanalys, kommunala förutsättningar för klimatanpassning samt det kommunala klimatanpassningsarbetet. Handlingsplanen är inriktad på kommunernas sårbarhet och behov av klimatanpassning.

Länsstyrelsen föreslår 16 åtgärder för att möta de klimatförändringar som allt tydligare börjar visa sig. Åtgärdsförslagen återkopplar till kommunernas svar på de länsgemensamma frågor om kommunal klimatanpassning, som delrapporterades under hösten 2013. Handlingsplanen har under hösten 2013 och våren 2014 föregåtts av kommundialoger och workshops med berörda aktörer. För att ytterligare förankra åtgärdsförslagen politiskt på den lokala nivån, har den regionala handlingsplanen skickats på remiss till respektive kommun och övriga regionala remissinstanser under hösten.

Länsgemensamt projekt: Nya riktlinjer för bebyggelse längs Mälärstränderna

Ett länsgemensamt arbete som involverar Västmanland, Uppsala, Stockholm och Södermanland är att ta fram nya riktlinjer för var ny bebyggelse lämpligen behöver placeras längs Mälärstränderna med hänsyn till konsekvenserna av ett förändrat klimat. Arbetet har initierats av de konsekvenser som en nybyggd sluss förväntas medföra utifrån olika tidshorisonter.

Arbetsgruppen har färdigställt ett förslag, ”Rekommendationer för lägsta grundläggningsnivå längs Mälarens stränder”, som skickats till mälarkommunerna m.fl. berörda aktörer för synpunkter. Förslaget redovisar bl.a. de ovannämnda länsstyrelsernas uppfattning om lämplig bebyggelselokalisering utifrån översvämningrisker i ett förändrat klimat. Till förslaget har också framställts kartor och nedladdningsbar geografisk information (GIS-data), som i detalj redovisar konsekvenserna av de nya riktlinjerna. Efter sammanställning av kommunernas synpunkter på förslaget, kommer riktlinjerna att presenteras på Mälarkonferens 2015.

Länsstyrelserna runt Mälaren turas om att anordna en årlig konferens (Mälarkonferensen), där frågor av betydelse som berör Mälaren och Mälardalen avhandlas, t.ex. klimatanpassningsfrågor.

Planeringsunderlag: ”Riskbild 2 Södermanland; Skyfall, lokal avrinning och extrema havsvattenstånd”

Ett länsspecifikt arbete som väckt stor intresse lokalt, men även uppmärksammats av andra län inom klimatanpassningsnätverket, är ett planeringsunderlag om stigande hav och skyfall. Länsstyrelsen har publicerat ett nytt planeringsunderlag för länets kommuner genom rapporten ”Riskbild 2 Södermanland; Skyfall, lokal avrinning och extrema havsvattenstånd” (rapport 2013:24). Rapporten är ett samverkansprojekt med SMHI där de förändrade nederbördsmonster som kan förväntas p.g.a. ett förändrat klimat i form av skyfall redovisas.

Förutom skyfallsberäkningar avseende ett framtida klimat, innehåller planeringsunderlaget också en detaljerad redovisning av hur extrema havsvattenstånd i ett förändrat klimat väntas påverka hela kusten längs Södermanlands län. Beräkningarna av både skyfall och extrema havsvattenstånd har kompletterats med den nya nationella höjddatamodellen (NNH) samt fastighetskartan och redovisas som GIS-skikt på ett antal kartor.

Länets kommuner har tagit del av det nya planeringsunderlaget genom det remissförfarande som den regionala handlingsplanen för klimatanpassning genomgått under hösten.

Planeringsunderlaget har också delgivits länets kommuner under länets årliga ”plandag” där kommunala planerare träffas. Det används även i tillämpliga delar vid Länsstyrelsens samråd om detaljplaner och översiktsplaner i den fysiska planeringen.

Klimatanpassningsnätverket

Länsstyrelsen har deltagit i de träffar och konferenser som anordnats av det nationella nätverket för klimatanpassning. En arbetsgrupp inom nätverket där bl.a. Södermanland ingår, arbetar med att överblicka den skyfallsproblematik som kan uppstå i städer där dagvattenfrågor inte beaktats i tillräcklig omfattning. Södermanlands arbete med planeringsunderlaget ”Riskbild 2, Skyfall, lokal avrinning och extrema havsvattenstånd” har väckt stort intresse i arbetsgruppen. Övrig samverkan

med andra länsstyrelser inom nätverket, har sammanfattats ovan under rubriken "Länsgemensamt projekt: Nya riktlinjer för bebyggelse längs Mälärstränderna".

Medelanvändning

Medlen *Klimatanpassning i anslag 1:10* har använts enligt följande:

Konsulttjänster	69 000 kr
Lönekostnader	632 000 kr
Omkostnader	31 000 kr
Summa	732 000 kr

Länsstyrelseinstruktion 5§

8. Länsstyrelsen ska samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat. Förordning (2013:815).

Se RB-uppdrag 42.

Kulturmiljö

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)			
Avser verksamhet 43*	2014	2013	2012
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,96	3,73	4,26
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,79	2,77	2,88
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	5,04	4,61	5,11
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	7 501	6 780	8 273
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	6,01	5,45	6,57
Antal ärenden, inkomna och upprättade	766	592	538
Antal beslutade ärenden	671	495	460
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	109	95	74
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Den högst prioriterade insatsen har varit myndighetsutövning i form av ärendehandläggning. Mot bakgrund av det exploateringsstryck som finns i länet fokuseras på medverkan i det löpande samhällsbyggandet, inte minst gäller det byggande av infrastruktur och bostäder, samtidigt som hänsyn tas till kulturarvet.

Antalet inkomna ärenden har varit 766, en ökning på cirka 30 procent gentemot föregående år. Ökningen rör främst fornlämningsärenden och kyrkoantikvariska ärenden. Därutöver medverkar kulturmiljögruppen med bedömningar i ytterligare ca 700 ärenden som andra sakområden driver.

Inom uppdragsarkeologi har Länsstyrelsen fortlöpande prövat och beslutat om tillstånd till borttagande av fornlämnning enligt KML, Kulturmiljölagen. Länsstyrelsen har ansvarat för att arbetet har genomförts med vetenskapligt god kvalitet, kostnadseffektivt och enligt tidplan.

Inom det kyrkoantikvariska arbetet har Länsstyrelsen medverkat i dialoger om förvaltningen av de kyrkliga kulturmiljöerna och fortlöpande prövat och beslutat om tillstånd till ändring av kyrkomiljöer. Detta förutsätter en väl fungerande samverkan mellan Svenska kyrkan och kulturmiljösektorn. I den regionala samrådsgruppen för det kyrkliga kulturarvet samverkar Länsstyrelsen i Södermanland med Strängnäs stift och övriga länsstyrelser som ingår i stiftet, i frågor som rör KAE, Kyrkoantikvarisk ersättning, och andra övergripande aspekter. Det medger även en mer enhetlig och rättvis bedömning av ansökningarna om tillstånd enligt kulturmiljölagen och att systemet med KAE kan användas på ett effektivt sätt. Angelägna behov av vård och kunskapsuppbyggnad har kunnat identifieras och omsättas i aktiva insatser. Hela den kyrkoantikvariska verksamheten och fördelningen av medel har blivit mer behovsstyrd än händelsestyrd, vilket är positivt.

Ärenden äldre än två år kan till stor del hänföras till väckta frågor om byggnadsminnesförklaringar. Med anledning av ovan nämnda prioriteringar har dessa ärenden inte i nämnvärd utsträckning behandlats eftersom bedömningen är att de, med vissa undantag, inte är akut avgörande för samhällsutvecklingen. En väsentlig del av icke beslutade ärenden äldre än två år är

ärenden som är beslutade, men där beslutsdatum inte blivit registrerat. De flesta av dessa är bidragsärenden. Kulturmiljöfunktionen hade tidigare en viss administrativ hjälp som nu inte finns. Länsstyrelsen har därför prioriterat utbetalning och effektivering av bidragsmedlen på bekostnad av den rent administrativa hanteringen.

Genom att Riksantikvarieämbetet årligen delegerar rätten till länsstyrelserna att fatta beslut om kulturmiljöanslaget 7:2, så utgörs en strategiskt viktig del av arbetet av bidragsfördelning inom verksamhetsområdena byggnadsvård, kulturlandskapsvård samt arkeologi/fornvård. Under 2014 utbetalades drygt tio miljoner kronor. Effekterna av bidragsgivningen är bland annat att den höga kvaliteten på det bebyggda och vårdade kulturarvet har kunnat bibehållas och att den fysiska tillgängligheten har ökat. En väsentlig effekt av bidragsgivningen är att näringslivet i form av lokalt och regionalt verksamma hantverkare behåller och utvecklar sin kompetens med att arbeta med traditionella material och metoder. Allmänheten får dessutom tillgång till en god miljö.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Vägledande för arbetet har varit de nya nationella målen för kulturmiljöarbetet.

Översyn och revidering av riksintresseområden för kulturmiljö

Som första län i landet har Södermanlands län färdigställt en översyn och revidering av länets samtliga riksintresseområden för kulturmiljö. Vägledande för arbetet har varit de nya nationella målen för kulturmiljöarbetet. För att kommunerna ska kunna uppfylla sitt planeringsuppdrag på ett sådant sätt att kulturarvet blir en självklar del av planeringsförutsättningarna krävs tillgång till fullödiga kunskapsunderlag. Därmed kan kulturmiljöerna tillvaratas, utvecklas och lyftas fram som en resurs för goda livsmiljöer. Arbetet har huvudsakligen fått mycket positivt mottagande från länets kommuner. Effekten förväntas bli att kvaliteten på den egna verksamheten, såväl som kommunernas planläggning, höjs och underlättas. Resultatet finns tillgängligt på Länsstyrelsens hemsida.

Regionalt kulturmiljöprogram

Arbetet med ett regionalt kulturmiljöprogram har pågått under ett par år och slutfördes under året. Programmet ska vara en vägledning för den långsiktiga inriktningen av arbetet med kulturmiljöfrågor. Grunderna utgörs av de nationella målen för kulturmiljöarbetet. Färdiga skrivningar och kunskapsunderlag föreligger för uppdragsarkeologin, det kyrkliga kulturarvet, miljömål och kulturvärden, fördelning av bidrag samt fornvård.

Det arkeologiska programmet utgörs främst av ett omfattande kunskapsunderlag. Det inkluderar också en genomlysning av var de stora kunskapsluckorna finns inom länets förhistoria. Programmet kommer att vara till stor nytta för de prioriteringar. Länsstyrelsen måste göra i samband med de arkeologiska undersökningarna som föranleds av exploateringar som sker i takt med samhällsutbyggnaden.

Avsnittet om länets kyrkor är ett kunskapsunderlag om de kyrkliga kulturminnena och syftar även till att identifiera framtida insatser för att öka tillgängligheten till, och kunskapen om denna kulturmiljö.

I programskrivningarna för Miljömål och kulturmiljövärden ingår förslag till strategiska ansatser för att säkra att miljö kvalitetsmålen med bäring på kulturmiljön får genomslag i länen.

I programmet för fornvården finns grunderna för urvalet av vilka objekt som ska vårdas. Det ska styras av en bred ansats, ska vara vetenskapligt befogad såväl som förankrad hos allmänheten samt innehålla många perspektiv, inte minst tillgänglighetsaspekten.

Bidrag för vård fördelas i huvudsak till lagskyddade byggnader och miljöer, men intentionen är att även underrepresenterade gruppers kulturmiljöer såsom etniska minoriteter, kvinnor, barn, personer med funktionsnedsättning ska beaktas.

Delrapporter för varje inriktning, samt en sammanfattning finns tillgängliga via hemsidan.

Länsstyrelsen har i ett särskilt utskick erbjudit länets kommuner möjligheten att söka bidrag för att finansiera framtagandet av kunskapsunderlag. Hittills har en kommun inkommit med ansökan.

Räkna q

Projektet Räkna q har intensifierats. Räkna q är en metod för att digitalt registrera bebyggelse som är skyddad enligt plan- och bygglagen. Syftet är att följa hur den kulturhistoriska bebyggelsen skyddas över tid samt ge förslag på åtgärder. Det är en del av det regionala miljömålsarbetet och ett mått på uppföljningen av det nationella miljömålet God bebyggd miljö. Projektet har ett nationellt perspektiv och utgör en del av Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet (RUS). Miljömålsindikatorerna q-märkt och rivningsförbud i detaljplaner och områdesbestämmelser från 1987 till 2013 har registerats och analyserats. Utöver bebyggelse har också andra kulturbärande element registrerats som är utpekade i planerna. Resultatet blir en tydlig lägesbeskrivning för det bebyggda kulturarvet och tillgång till ett register som kan användas i samhällsplaneringen. Resultatet kommer att finnas tillgängligt på Länsstyrelsens hemsida under 2015. Materialet kommer att uppdateras årligen.

Vård och förmedling

Tillgång till goda utemiljöer

Genom att arbeta för att bevara skyddade natur- och kulturmiljöer ger Länsstyrelsen möjlighet för både barn och vuxna att få tillgång till goda utemiljöer och att öka tillhörigheten genom kunskap om miljö och kulturarv. Under 2014 utarbetades en ny plan för länets fornvård. Målsättningen var att anpassa antalet objekt till de insatser som är möjliga inom bidragsramen, vilket innebär att antalet minskas från drygt 400 till cirka 60 objekt. Målet var bl.a. att skapa en jämnare fördelning mellan länets kommuner än vad som tidigare varit fallet. En större variation beträffande valet av objekttyper eftersträvades också. Vid urvalet har hänsyn tagits bl. a. tillgänglighet och pedagogiska värden.

Under 2014 genomfördes åtgärder på cirka 20 skyltade objekt. Åtgärderna bestod huvudsakligen av renovering av skylthållare, hänvisningsskyltar och informationstavlor; i några fall även av borttagande av skyltar.

Länsstyrelsen har med stöd av kulturmiljöanslaget genomfört riktade insatser mot hembygdsföreningarna i länet genom att under 2013-2015 förlänga det tidigare nationella projektet Hus med historia. Insatserna består av bidrag till informations- och tillgänglighetsinsatser och vård- och underhållsplaner för hembygdsgårdarnas byggnadsbestånd. Arbetet utförs i samarbete med Södermanlands hembygdsförbund och Sörmlands museum.

Projekt om kalklinbanan Forsby-Köping

Länsstyrelserna i Västmanlands och Södermanlands län stödjer ett dokumentationsprojekt kring kalklinbanan Forsby-Köping med bidragsmedel. Länsstyrelsen fattade under år 2013 beslut om att avslå frågan om byggnadsminnesförklaring av kalklinbanan mellan Forsby och Köping avseende sträckan i Södermanlands län. Motsvarande beslut avseende sträckan i Västmanlands län fattades av Länsstyrelsen i Västmanlands län. Ägaren Nordkalk AB har påbörjat rivningen av kalklinbanan. Med anledning av detta genomför Föreningen kalklinbanans vänner ett

dokumentationsprojekt. Syftet är att dokumentera kalklinbanans uppbyggnad och tekniska anläggningar samt att förmedla historien om industrisamhällets kulturarv. Projektet utfördes huvudsakligen under 2014 av en konsultfirma och i samarbete med Länsstyrelsen i Västmanlands län. Fortsatta dokumentationsinsatser utförs troligen även 2015.

Skolprojekt om utgrävning i Västerljung

Länsstyrelsen samarbetar med och stödjer Trosa kommun med utveckling av ett förmedlingsprojekt. Projektets kärna är ett gravfält som upptäcktes i samband med kommunens planläggning för bostadsbyggande, varefter kommunen ändrade sina planer och tillsammans med Länsstyrelsen arbetar vidare med att iordningsställa området för bl.a. skolundervisning. Skapande Skola-projektet har påbörjats i samverkan med Sörmlands Museum. Skolan kunde använda barnens erfarenheter från gravfältet i såväl svenska-, historia-, idrott och hälsa-, biologi- geografi- och särskoleundervisning. Planen är att projektet ska fortlöpa och att Kyrkskolan varje år ska förlägga en vecka per läsår med såväl utgrävningar på gravfältet som andra verksamheter. All verksamhet kommer att dokumenteras och arkiveras på Sörmlands museum. Barnperspektivet tar tillvara barnets intresse och verkar för barnets bästa. Barnkonventionen uttrycker ett förhållningssätt till barn som sätter barnet i fokus vid beslut eller åtgärder och kan beröra ett enskilt barn eller en grupp av barn. Projektet bidrar till detta mål.

Vårda och visa hållristningar i Södermanland

Länsstyrelsen finansierar projektet ”Vårda och visa hållristningar i Södermanlands län” och med Sörmlands museum som huvudman. Projektet är tvärvetenskapligt och ett av syftena är att följa hållristningarnas tillstånd i förhållande till de åtgärder som genomförs. Släbbroristningen intar en särställning i projektet, dels med sina unika bildmotiv, dels med den omfattande publika verksamhet som genomförs här. Här pågår ett adoptionsprojekt med hållristningarna där lärare och elever på den intilliggande Släbroskolan håller en årlig överlämningsceremoni från årskurs fyra till årskurs tre. Vidare finns också en årlig fältdag som är ett välbesökt arrangemang. Även detta projekt har stark anknytning till barnperspektivet.

Vattendelegerationernas åtgärdsprogram

Länsstyrelsen har deltagit i vattendelegerationernas åtgärdsprogram för åtgärd 20 – kunskapsunderlag för kulturmiljövården genom inventeringar och värdering av kulturmiljöer i anslutning till vatten. Insatsen har berört delsträckor av Nyköpingsåns vattensystem. Målet har varit att identifiera och dokumentera kulturhistoriskt värdefulla miljöer med syftet att skador ska minimeras i samband med framtida naturvårdsåtgärder.

Byggnadsminnen

Hanteringen av väckta frågor om byggnadsminnen har varit lågprioriterat. Ett undantag har varit byggnadsminnesförklaringen av Eskilstuna badhus, där Länsstyrelsen under året aktivt samverkat med Eskilstuna kommun och Mälardalens högskola, inför byggnadsminnesförklaring av badhuset och detaljplanearbete för den nya högskolebyggnaden strax intill, som förväntas bli en ny symbolbyggnad för Eskilstuna. Syftet har varit att underlätta processen, ta tillvara byggnadsminnets skyddade aspekter och bidra till att ett högkvalitativt tillägg tillförs stadsbilden och riksintresset. Byggnadsminnesförklaring, detaljplaneprocess och arkitektävling har skett i nära samverkan mellan parterna.

Kyrkoprojekt

Länsstyrelsen har under året fortsatt deltagit i projekt kring bl.a. inventering av begravningsplatser, stormaktstidens begravningskistor, medeltida taklag i kyrkor samt projektet ”Strängnäs domkyrka i framtiden”.

Uppdragsarkeologi

Länsstyrelsen hanterar löpande ärenden inom uppdragsarkeologin. Särskilda arbeten som kan framhållas är de inledande beställningarna av arkeologiska åtgärder inför infrastruktursatsningen Ostlänken. Ostlänken är ett av Länsstyrelsens prioriterade projekt.

Återrapportering regleringsbrev**Tabell 5.1**

Länsfakta kulturmiljö	2014-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	20 672	20 570	20 544
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturmiljölagen	58	58	55
Antal kyrkliga kulturminnen enligt 4 kap. 3 och 4 §§ kulturmiljölagen	98	101	101
Riksintresseområden för kulturmiljövården, antal	58	61	61
Riksintresseområden för kulturmiljövården, yta (ha)	995	840	840
Kulturresevat, antal	0	0	0
Kulturresevat, yta (ha)	0	0	0
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	0	33,3	33,3

Källa: FMIS Riksantikvarieämbetet RAÄ, bebyggelseregistret (RAÄ), RAÄ:s beslut om områden av riksintresse för kulturmiljövården den 5 november 1987 (RAÄ dnr 6348/86), Kulturresevat och kulturmiljöprogram – Länsstyrelsen.

Kommentarer Tabell 5.1

Antal fornlämningar har justerats efter senaste statistiken i FMIS, Fornminnesinformationssystem. Samtliga fornlämningar exklusive fartygs- och båtlämningar är medtagna, trots att det kan finnas fler lämningstyper som kan bedömas som marina.

Av de kyrkliga kulturminnena har 91 stycken tillkommit före utgången av år 1939 och omfattas av tillståndsplikt enligt 4 kap. 3 § KML. 7 stycken har tillkommit efter utgången av år 1939 och omfattas av tillståndsplikt enligt 4 kap. 4 § KML. Till detta tillkommer minst 7 st. begravningsplatser tillkomna före utgången av år 1939 som omfattas av tillståndsplikt enligt 4 kap. 13 § KML.

Andel kommuner med kulturmiljöprogram: Endast en tredjedel av länets kommuner har heltäckande kulturmiljöprogram. Övriga kommuner har delvisa program.

Tabell 5.2

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2014	2013	2012
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	10 044	9 895	9 425

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso, Riksantikvarieämbetets handläggarsystem KÄLLA, Riksantikvarieämbetets beslut.

Kommentarer Tabell 5.2

Bidragen som Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen har inte förändrats jämfört med tidigare år.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)			
Avser verksamhet 45*	2014	2013	2012
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,47	1,63	2,64
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,90	1,13	0,77
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	2,51	1,96	2,44
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	4 970	4 336	4 990
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,98	3,48	3,96
Antal ärenden, inkomna och upprättade	334	314	304
Antal beslutade ärenden	338	315	300
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	710	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Från 2014-10-01 har antalet anställda ökats med en handläggare för att funktionen ska kunna möta kommande planering av civilt försvar. Antalet inkomna och beslutade ärende är i stort sett oförändrat jämfört med året innan.

Andra väsentliga prestationer och resultat**Utveckla krissamverkan i länet**

Under året, med fortsättning under 2015, har stort fokus lagts på att utveckla krissamverkan i länet vilket var uppdraget från Sörmlands krisledningsråd vid rådsmötet i mars 2013. Det har skett med hjälp av en utvecklingsprocess, Regional samordning och inriktning (RSI), som modererats av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Tre arbetsgruppsmöten är genomförda och tre återstår under nästa år. I arbetsgruppen ingår representanter från Länsstyrelsen, kommunerna (kommunchefer, beredskapssamordnare, räddningschefer och kriskommunikatörer), landstinget, polisen, försvarsmakten och näringslivet. Utvecklingsprocessen finansieras ur anslag 2:4 Krisberedskap och syftar till att underlätta för länsstyrelserna att ta sitt geografiska områdesansvar. Målet är att länet 2016 har en ny regional överenskommelse om krissamverkan, ett nytt krisledningsråd samt relevanta nätverk för att underlätta samverkan före, under och efter en händelse i fred och vid höjd beredskap. Det blir också en grund att stå på vid samverkan vid höjd beredskap.

Regional samverkanskurs

En regional samverkanskurs (RSK) har genomförts. Målgruppen är regionala aktörer inom krisberedskap och skydd mot olyckor och mål och syfte var samma som tidigare kurser 2012 och 2013. Tyngdpunkten vid årets kurs har varit ett scenariospel från en räddningstjänsthändelse som eskalerar till att omfatta kommunens samlade krisförmåga. Deltagarnas kursutvärderingen visar att kursen i hög grad bidragit till en ökad förmåga att samverka vid stora händelser.

Kunskaphöjande projekt

Uppbyggnaden inför kommande planering av civilt försvar och den civil-militära samverkan har fortsatt. Ett projekt tillsammans med länsstyrelserna i Uppsala, Västmanlands och Gotlands län finansierat ur anslag 2:4 Krisberedskap, har startats och kommer att pågå även under 2015. Projektet syftar bland annat till att höja kunskapen för länsstyrelsepersonal om förutsättningar, roller och ansvar inför kommande planering. Som en aktivitet i projektet deltog personal på beredskapsfunktionen på Länsstyrelsen, tillsammans med sju andra länsstyrelser och Militärregion Mitt, i ett utbildnings/övnings/motspelsseminarium under försvarsövningen Dagny 14. Aktiviteten genomfördes på ledningsplatsen Hugin på Länsstyrelsen i Uppsala och har höjt deltagande personals kunskap om kommande planeringsbehov för civilt försvar och ytterligare stärkt det goda samarbetsklimatet mellan Länsstyrelsen och Militärregion Mitt.

Samverkanskonferenser per telefon

Arbetet med att implementera den fastställda regionala strukturen för ledningssamverkan i Rakel har fortsatt. Ett heldagseminarium har genomförts för Rakelanvändare. En regional regelbunden samverkanskonferens på Rakel, ”vakthundsmöte”, med länets olika Tjänstemän i Beredskap och Länsstyrelsen som sammankallande är införd och etablerat till nytta för länet. Det har också bidragit till en ökad medvetenhet bland länets aktörer att nyttja Länsstyrelsen för samverkanskonferenser per telefon.

Regional risk- och sårbarhetsanalys

En regional risk- och sårbarhetsanalys har upprättats med utgångspunkt från 21 av 27 risker som pekats ut av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Dessa 21 risker har värderats ur ett ”regionperspektiv” av några regionala krisaktörer och presenterats i en riskmatris samt analyserats statistiskt. Den regionala risk- och sårbarhetsanalysen utgör därmed en uppdaterad plattform att utgå ifrån i det fortsatta riskhanteringsarbetet.

Länsstyrelsen har den 27 augusti redovisat till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap erfarenheterna av regional samverkan med Försvarsmakten (Uppdrag 66 i RB 2014).

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att aktiviteterna har lett till ökad förmåga för samverkan i Södermanlands län och ökad förmåga att leva upp till Länsstyrelsens geografiska områdesansvar.

Åtterrapporering regleringsbrev

RB 64. Länsstyrelsernas tillsyn av kommunerna inom området skydd mot olyckor syftar till att främja och bedöma kommunernas förmåga att leva upp till nationella mål, verksamhetsmål och särskilda skyldigheter enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

Nytt samverkansavtal

Kommunerna har tecknat nytt samverkansavtal för operativ räddningstjänst och även slagit fast gemensam stabsorganisering och rutiner. Samverkan inom tillsynsområdet sker kontinuerligt. Regional Samordningsfunktionen, RSF har tagit fram riktlinjer och övar utifrån en flerårig övningsplan i syfte att stärka förmågan att hantera en CRBNE händelse. Räddningstjänsterna stödjer varandra i olycksundersökningar vilket är positivt. Länsstyrelsen har vid tidigare tillsyner rekommenderat att fler undersökningar genomförs i respektive kommun. Detta kan vara ett sätt att öka vanan att genomföra olycksundersökningar.

Flera kommuner i länet deltog i arbetet med branden i Västmanland och erfarenheter därifrån har lett till ökat intresse att utveckla samverkansförmågan ytterligare. Länet är inne i den av MSB stödda RSI processen (regional samordning och inriktning) vilket kommer resultera i förstärkt förmåga att hantera stora händelser, såsom branden i Västmanland. Försämrade tider hos SOS har påverkat insatstiderna hos räddningstjänsten och SOS har tagit fram åtgärder för att komma tillrätta med de problem som orsakat försämringen.

Insatser i landsbygdsområdena

För att klara responstider i landsbygdsområdena har första insatsperson (FiP) enhet tillkommit i länet. Kommunerna deltar i Suicid prevention och IVPA¹. Nyköpings kommun arbetar med sambruk för att utveckla förmågan i ytterområden i kommun. Man har planlagt och utbildat inom oljeskydd för kustens kommuner. Länsstyrelsen noterar i den årliga tillsynen att kommunerna i stort arbetar med att förbättra sin egenkontroll och därigenom möjliggör bättre lednings- och beslutsförmåga om kommunens skydd och säkerhet.

Länsstyrelsens bedömning

Generellt gör Länsstyrelsen bedömningen att samtliga kommuner och räddningstjänstförbundet har god förmåga att leva upp till nationella och egna mål i respektive handlingsprogram. Man följer intentioner och de särskilda skyldigheterna i lagen och det går att se en positiv resultattrend över de senaste tio åren vad gäller insatser, särskilt brand i byggnad. Länsstyrelsen ser också positivt på den samverkansförmåga som finns inom länet.

RB 65. Inom ramen för det geografiska områdesansvaret ska länsstyrelserna följa upp de lokala risk- och sårbarhetsanalyser och handlingsplaner som sammanställs enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. I uppföljningen ska länsstyrelserna beskriva hur eventuella brister och åtgärdsbehov, som identifierats inom ramen för arbetet med risk- och sårbarhetsanalyserna samt vid hanteringen av extraordinära händelser, omhändertagits. Det ska även framgå hur frågor rörande förmågan att ta emot internationellt stöd vid kriser och allvarliga händelser i fredstid har beaktats inom länen. Uppföljningen ska även inriktas så att den kan samordnas med uppföljningen av kommunernas användning av utbetalade medel enligt avtal mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om kommunernas uppgifter i samhällets krisberedskap.

Uppföljning av lokala risk- och sårbarhetsanalyser

Länsstyrelsen har följt upp kommunernas arbete med lokala risk- och sårbarhetsanalyser enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder genom dels tillsynsbesök under 2013 och även uppföljning genom skriftlig rapportering. Tillsynerna under 2013 ledde till ett antal iakttagelser, som resulterade i att Länsstyrelsen i sin återrapportering kunde ge kommunerna lämpliga rekommendationer att förhålla sig till i det fortsatta krisberedskapsarbetet. Kommunerna har rapporterat in ändrade förutsättningar som påverkar riskbilden eller förmågebedömningar som gjorts enligt punkterna 6 och 7 i den 6§ MSBFS 2010:6. Även genomförda och planerade åtgärder som påverkar riskbilden enligt punkt 8 i nämnda paragraf har rapporterats.

Förmågebedömning av skyfall

Kommunerna har rapporterat in årets särskilda förmågebedömning, som var skyfall, i de framtagna mallar som gällt för detta ändamål. Scenariot skyfall har kommunerna bedömt sig ha en god förmåga att hantera, även om en kommun ansett att scenariot skulle kunna påverka lågt liggande verksamheter som är samhällsviktiga. Men samtidigt bedömer sig samma kommun att

¹ IVPA: "I väntan på ambulans". Räddningstjänsterna åker på sjukvårdslarm där det bedöms att man är snabbare på plats än första ambulans.

kunna klara denna verksamhet ändå. Den särskilda förmågebedömningen för kommunerna är till viss del också redovisad i länets Regionala risk- och sårbarhetsanalys 2014 på sidan 74.

Utveckling av regional risk- och sårbarhetsanalys

Kommunerna har haft möjlighet att delta i arbetet med att utveckla den regionala risk- och sårbarhetsanalysen och kommer även att kunna påverka dess innehåll i nästa version av analys. Länsstyrelsen har för avsikt att utveckla detta arbete tillsammans med kommuner och andra berörda aktörer inom länet.

Samordning av ekonomisk uppföljning

Rapporteringen av kommunernas risk- och sårbarhetsarbete har samordnats med den ekonomiska uppföljningen av överenskommelsen mellan staten och SKL. Efter den uppföljningen har Länsstyrelsen inte funnit anledning att göra några anmärkningar på hur kommunerna har använt utbetalade medel enligt gällande avtal.

Internationellt stöd vid kriser

I fråga om hur förmågan att ta emot internationellt stöd vid kriser och allvarliga händelser i fredstid inom länet har beaktats, har det inte pågått något aktivt arbete under 2014. Kommunerna har en rutinmässig förmåga att begära stöd utifrån då oönskade händelser kräver mer resurser än vad kommunen normalt förfogar över. I de fall där internationellt stöd kan behövas, så förväntas det i regel att den nationella nivån är både inkopplad och styrande.

Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)			
Avser verksamhet 5*	2014	2013	2012
Årsarbetskrafter män ¹⁾	20,30	22,26	22,27
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	22,86	24,08	21,00
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	32,20	32,87	30,96
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	50 301	54 303	52 328
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	40,29	43,64	41,58
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 813	1 706	1 622
Antal beslutade ärenden	1 699	1 590	1 560
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	141	126	114
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	12 487	5 971	14 316

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Antalet inkommande och upprättade ärenden fortsätter att öka, ökningen är främst inom ärendekod 52. Skillnaden mellan upprättade och beslutade ärenden kvarstår från tidigare år.

Andra väsentliga prestationer och resultat**Reservatsbildning**

Arbetet med att säkerställa mark i samband med reservatsbildning har löpt på bra och totalt har 27,8 miljoner kronor betalats ut i ersättning till berörda markägare. Under året har vi beslutat om tre nya naturreservat och ett naturminne.

LONA

Under januari beslutade Länsstyrelsen om LONA-bidrag till sex nya naturvårdsprojekt i kommunerna. LONA-ansökningarna var så få till antalet att kommunerna inte utnyttjade hela den ram som funnits till förfogande i länet. Länsstyrelsen har arbetat för att öka kommunernas engagemang för LONA-projekt, vilket gett resultat. I årets ansökningsomgång kom det in nio ansökningar, och vi har goda förhoppningar om att förbruka hela länsramen.

LOVA

LOVA-stöd utbetalades till sex ideella sammanslutningar för strukturkalkning av jordbruksmark. Det totala antalet ansökningar uppgick till 25 stycken, de flesta rörde strukturkalkningsprojekt. Länsstyrelsen hade 3,7 miljoner kronor att fördela till projekt som kostnads-beräknats till 28,4 miljoner kronor. LOVA-stödet har resulterat i att åtgärder genomförs till en total kostnad av nästan 9 miljoner kronor.

Arbete med ArtDatabanken

Länsstyrelsen i Södermanland hade under 2014 ett supportuppdrag från ArtDatabanken SLU. Uppdraget innefattar support till användare av Artportalen inom länsstyrelser och kommuner samt uppsökande verksamhet för ökad informationspridning om användandet av ArtPortalen. Åiterrapportering sker till ArtDatabanken enligt överenskommelse.

Triekol

Tillsammans med Trafikverket och SLU har Länsstyrelsen inom projektet Triekol arbetat med att ta fram en handledning för Trafikverkets arbete med naturvård i de vattenmiljöer som kan ingå i verkets infrastrukturprojekt. Arbetet avslutades med att Länsstyrelsen organiserade ett mycket uppskattat seminarium.

Regionala landskapsstrategier

Inom ramen för arbetet med regionala landskapsstrategier (RLS) har Länsstyrelsen uppdragit åt Faunistica AB att ta fram ett underlag för arter och naturtyper som Södermanland bedöms ha ett stort ansvar för jämfört med landet i övrigt. Framtagandet av ansvarsarter baseras främst på uppgifter om rödlistade arter från artdatabasen Artportalen medan ansvarsnaturtyper baseras på data från databasen Natura naturtypskartan (NNK) med naturtyper för våra skyddade naturområden (naturreservat och Natura 2000-områden). Materialet har sedan bearbetats och bedömts vid ett antal workshops internt och kommer bearbetas ytterligare med hjälp av externa experter innan Södermanlands ansvarsarter och naturtyper blir fastlagda. Det framtagna materialet är sedan tänkt användas som underlag vid kommande arbete med regionala landskapsstrategier för grön infrastruktur samt som en, av flera prioriteringsgrunder inom Länsstyrelsens naturvårdsarbete.

Anläggning och restaurering av våtmarker

Arbetet med anläggning och restaurering av våtmarker prioriterades under 2013. Omfördelning av arbetsuppgifter inom EU-stödfunktionen gjorde att resurser frigjordes till handläggning av miljöinvesteringar för anläggning och restaurering av våtmarker. Som en effekt av detta beslutades om totalt ca 150 ha våtmark som förhoppningsvis kommer att nyanläggas eller restaureras med miljöinvesteringstöd under 2014-2015. Detta kan jämföras med ca 200 ha nyanlagd eller restaurerad våtmark under perioden 2007-2012. De som gick in i ett nytt våtmarksåtagande 2013 bidrog till att ca 52 ha våtmarksareal anlades.

Arbetet med restaurering och återskapande av våtmark handlar i nuläget om att hantera de beslut som fattades under 2013. Handläggningen av alla intresseanmälningar vilar i väntan på det nya stödsystemet. Länsstyrelsen har många intresseanmälningar inne, så intresset är stort att få anlägga våtmarker hos oss. Viss våtmarksrådgivning har gjorts inom Greppa Näringen under 2014. Rådgivningen har utförts av upphandlade konsulter.

Behov finns att kartlägga gamla inaktiva torrlägningsföretag, och dessutom förenkla det juridiska förfarandet i upprivningen av dessa. Vissa gamla torrlägningsföretag skulle på så sätt kunna återskapas till våtmark. Anläggningarna skulle bli stora och relativt billiga samt få en naturlig utformning. Ytterligare förslag till att underlätta våtmarksanläggandet kan vara att ge kompensationsersättning till markägare uppströms, för att motivera dessa att godkänna våtmarksanläggning.

Indikatorer**Allmän miljö- och naturvård utgiftsområde 20¹⁾**

Biologisk mångfald	2014	2013	2012	2011	2010
Andel av Länsstyrelsen skyddad produktiv skogsmark av den totala arealen produktiv skogsmark (%)	1,77	1,75	1,72	1,67	1,62
Förekomst av rovdjur i länet	2014	2013	2012	2011	2010
Antal vargrevir med föryngringar		0	0	0	0
Vattenmiljö	2014	2013	2012	2011	2010
Andel ytvattenförekomster som uppnår hög eller god ekologisk status (%)	14	20	24	24	24
Andel grundvattenförekomster som uppnår god kvantitativ status (%)	100	100	100	100	100
Andel grundvattenförekomster som uppnår god kemisk status (%)	98	98	99	99	99
Förorenad mark	2014	2013	2012	2011	2010
Antal objekt i riskklass 1		27	26	26	21
Antal sanerade objekt i riskklass 1 (ack)		8	7	7	8
varav sanerade med statliga medel (ack)		8	7	7	7

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

På grund av ändrade urvalskriterier kan avvikelser från föregående års årsredovisning förekomma.

Skyddade arealer vid utgången av respektive år med givna urval kan ej tas ur databasen VIC-natur i efterhand.

För åren 2010-2013 gjordes uttaget 2014-10-01. Ett områdes areal ligger då på det år som det ursprungliga beslutet fattades.

Källa: Metria, Viltskadecenter, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket

Kommentar kring ovanstående indikatorer**Biologisk mångfald**

Tabellen visar att andelen skyddad produktiv skogsmark ökar något årligen. Skydd av skogar prioriteras och sker främst genom Länsstyrelsens arbete med bildande av naturreservat. För ytterligare information, se redovisningen under uppdrag 50.

Förekomst av rovdjur i länet

Länet hyser ännu ingen fast stam av varg och därmed saknar länet föryngringar. Mellan en och tre lodjursföryngringar har konstaterats årligen.

Vattenmiljö

Indikatorn för ytvatten har försämrats med 6 procent. Statusklassning slutfördes som påbörjades under 2013 för samtliga vattenförekomster, med delvis nya bedömningsgrunder. Försämringen av indikatorn från föregående år beror framförallt på att klassningen av hydromorfologi nu finns med vilket saknades tidigare. Vi har vid den nya klassningen haft ett bättre underlag än 2009, eftersom vattenförvaltningen och miljöövervakningen har haft utökade provtagningar under åren 2009-2013.

Det nationella målet är att samtliga vattenförekomster ska nå minst god ekologisk status till 2015, även om många förekomster har ett undantag till 2021 och en del till 2027. Miljöproblem i vatten tar ofta väldigt lång tid att åtgärda, eftersom det är långsamma processer som måste påverkas, framförallt när det gäller övergödning och miljögifter. Fysisk påverkan, som rätningar av vattendrag, dammar och kulverteringar är ofta dyra att åtgärda på ett sätt så att det blir fri passage för växter och djur, det är också en lång administrativ process för att få de tillstånd som behövs.

Inom Länsstyrelsen har vi arbetat för att få en bättre samordning av vattenfrågorna eftersom det är många enheter som berörs, och målet är att vattenfrågorna ska vara en självklar del i de beslut som fattas. Länsstyrelsens viktigaste roll för åtgärder i vatten är som tillståndsgivare och rådgivare. I några fall är Länsstyrelsen med och driver projekt, men målet är att till exempel kommuner ska vara huvudmän. Tillsynsvägledning är också en viktig del, eftersom kommunerna efterfrågar hjälp med prioritering i vattenfrågor.

För grundvatten är den kvantitativa statusen oförändrad på 100 procent. Kemisk status ligger kvar på 98 procent efter klassningen 2013. I den senaste klassningen är det två grundvattenförekomster som har status sämre än god. Bedömningen grundar sig på provtagningar som visar förekomst av miljögifter över gränsvärden i delar av förekomsterna.

Förorenad mark

Indikatorvärdena har inte ändrats nämnvärt sedan 2010, vilket beror på att det är mycket utredningsarbete i form av ansvarsutredningar, undersökningar, bedömningar och så vidare som behöver genomföras innan ett objekt kan gå vidare till åtgärdsfas. Saknas det ansvarig verksamhetsutövare eller fastighetsägare kan kommunerna i länet lämna in en bidragsansökan om utredning/åtgärd till Länsstyrelsen som i sin tur granskar och skickar vidare ansökan till Naturvårdsverket. Naturvårdsverket beviljar bidragsmedel om objektet är nationellt prioriterat samt om deras budget tillåter detta. Finns ansvarig drivs objektet via tillsynen.

Länsstyrelsen beviljade statlig finansiering för en åtgärdsförberedande undersökning vid ett riskklass 1-objekt, projektet fortlöper under 2015. Under 2013 sanerades ett objekt (riskklass 2) med statlig finansiering.

Länsstyrelsen har sedan en längre tid utfört inventering av potentiellt förorenade områden där verksamheten är nedlagd. Inventeringen utgör grunden i efterbehandlingsarbetet, nya objekt kartläggs, riskklassas, en del av dessa prioriteras vidare för utredning och eventuellt åtgärd.

Kommunerna i länet utgör en viktig del i arbetet med förorenade områden, eftersom de är tillsynsmyndighet för större delen av objekten, många i riskklass 1. Länsstyrelsen satsar därför mycket på tillsynsvägledning gentemot kommunerna i form av årliga utbildningsinsatser samt gemensamma projekt ihop med Länsstyrelserna i Mälardalen samt på Gotland.

Återrapportering regleringsbrev

RB 48. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att öka antalet privatfinansierade efterbehandlingar av förorenade områden samt arbetet med att åtgärda förorenade områden med statliga bidrag. Länsstyrelserna ska även samordnat och i samverkan med Naturvårdsverket ta fram och redovisa åtgärder för att minimera omfattningen av oförbrukade bidrag för efterbehandling av förorenade områden.

Förorenad mark

Länsstyrelsen arbetar utifrån en flerårsplan med förorenade områden vilket beskrivs i Regionala programmet 2015-2017. I programmet ingår en prioriteringslista med de mest prioriterade objekten i länet. Prioriteringslistan samt regionala programmet rapporteras årligen sista oktober till Naturvårdsverket. Sista oktober lämnas även en ansökan till Naturvårdsverket rörande bidragsmedel för tillsyn, förstärkt tillsyn, tillsynsprojekt samt utredningar för 2015. Nedan

beskrivs översiktligt arbetet med förorenade områden, samt hur detta är kopplat till regleringsbrevet.

Tillsyn gentemot ansvarig verksamhetsutövare

För att öka andelen privatfinansierade efterbehandlingar av förorenade områden har Länsstyrelsen utövat tillsyn enligt 10 kap miljöbalken på nedanstående nedlagda objekt där det finns en ansvarig verksamhetsutövare och där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet:

- Buskhyttans sågverksområde i Nyköpings kommun; Länsstyrelsen har bland annat granskat och utvärderat en undersökningsrapport samt begärt in kompletteringar. Ansvarsutredningen ska uppdateras och ställning ska tas till fortsatt hantering av ärendet. Exploateringsintresse finns också för området.
- Fänsåkers kalkbrott i Vagnhärad, Trosa kommun; förorenade deponimassor har flyttats utan lov och det är oklart om de finns inom eller utanför fastigheten. Provtagning har utförts.

Gruppen förorenade områden stödjer internt miljöskyddshandläggarna i deras arbete med pågående industrier i frågor som rör efterbehandling.

Utredningar/åtgärder med statlig finansiering

För objekt där det saknas ansvarig verksamhetsutövare eller fastighetsägare kan undersökningar och åtgärder finansieras av bidragsmedel från Naturvårdsverket. Länsstyrelsen förmedlar medel från Naturvårdsverket till kommunerna i länet som är huvudmän för utredningarna. Nedanstående objekt har hanterats under det gångna året:

- Våghalsen 5, Eskilstuna kommun; Objektet är ett före detta gasverk och ligger centralt och nära Eskilstuna ån. En översiktlig undersökning har utförts.
- Valnöten 11, Eskilstuna kommun; Objektet finns på en industrifastighet och klorerade lösningsmedel har påträffats. Under 2013 utfördes en kompletterande huvudstudie, rapporten har kompletterats och ska slutredovisas till Naturvårdsverket.
- Stjernqvist metallindustri, Hedlandet i Strängnäs kommun. Höga halter klorerade lösningsmedel har påträffats på fastigheten. Åtgärdsförberedande utredning har påbörjats och kommer fortsätta under januari 2015 därefter skrivs slutrapport samt ny bidragsansökan för nästa åtgärdsfas.
- Kroghs silverfabrik, Trosa kommun; Objektet sträcker sig över flera villatomter och höga halter bly påträffades. Objektet åtgärdades under 2013 och slutrapporterades till Naturvårdsverket våren 2014.

Tillsynsvägledning

Länsstyrelsen satsar mycket på tillsynsvägledning i form av utbildningar och projekt för länets kommuner så att handläggarna ska ha möjlighet att upprätthålla kompetensen inom förorenade områden. Detta är viktigt eftersom kommunerna är tillsynsmyndighet för flertalet av objekten i länet. Länsstyrelsen arrangerar årligen en endagsutbildning för kommunerna i länet. Årets utbildning hade temat riskbedömning av förorenade områden. Planen är att samma tema ska återkomma med jämna mellanrum för att upprätthålla kompetensen inom området. Länsstyrelsen har även haft två ordinarie handläggartreffar med länets kommuner, där aktuella frågor inom förorenade områden diskuteras.

Samverkan med Mälarlänen samt Gotland

Länsstyrelsen i Södermanland ingår i en samverkansgrupp bestående av samordnarna, för förorenade områden, vid länsstyrelserna på Gotland, i Uppsala, Stockholm, Örebro och

Västmanland. Samordnarna i dessa län träffas eller har Lync möten minst två gånger per år och diskuterar aktuella frågor samt gemensamma projekt.

Genom att samverka med flera länsstyrelser får vi en mer samordnad tillsynsvägledning vilket uppskattas och efterfrågas av länens kommuner.

Länsstyrelsen har startat ett masshanteringsprojekt tillsammans med mälarlänen samt Gotland. Projektet har inriktning på diskussioner och argumentation kring aktuella problemställningar avseende masshantering. Två utbildningsdagar har hållits med samma tema vid två olika orter, Stockholm och Västerås. I mars 2015 planeras en workshop vid två orter för länens kommunhandläggare därefter utvärderas och avslutas projektet.

Ytterligare en utbildningsinsats tillsammans med mälarlänen samt Gotland och Dalarna har ägt rum, den årliga så kallade Mälarlänsutbildningen. Den är uppskattad och sträcker sig över två dagar. Utbildningen riktar sig till kommunhandläggarna som arbetar med förorenade områden. Årets utbildning var i Västerås och temat var bland annat att utreda tillsynsmyndighet, juridik, praxis – nya domar, bekämpningsmedel, PFOS perflourerade områden och klorerade lösningsmedel.

I bidragsansökan till Naturvårdsverket ansökte mälarlänen samt Gotland för två nya samverkansprojekt, ett plantskoleprojekt samt en grundläggande tillsynsvägledningsutbildning riktat mot förorenade områden.

Inventering av plantskolor/handelsträdgårdar

Grunden för att öka andelen privatfinansierade åtgärder i länet är att inventera och ta fram nya objekt i länet som man kan arbeta vidare med. Objekt där ansvarig finns drivs tillsynsvägen.

Under året har närmare 40 plantskolor/handelsträdgårdar identifierats/inventerats. I länet återstår omkring 160 objekt att identifiera/inventera.

Övrigt arbete

Länsstyrelsen har granskat och lämnat synpunkter på exploaterings – planärenden (cirka 40 planer per år), lämnat synpunkter på överklagningsärenden (cirka fem per år) samt granskat saneringsanmälningar från kommunerna i länet, (cirka tio per år). Handläggarna inom förorenade områden har dessutom svarat på interna och externa förfrågningar från till exempel konsulter, kommuner eller andra funktioner på Länsstyrelsen samt löpande uppdaterat EBH-stödet med ny information.

Åtgärder för att minimera oförbrukade bidrag

Länsstyrelserna har fortsatt arbeta för att minska mängden oförbrukade bidrag.

Bidragssamordnargruppen representerar hela landets länsstyrelser och består av representanter från Länsstyrelsen i Östergötland, Värmland, Skåne, Västerbotten och Västra Götaland. Arbetet har liksom tidigare år skett i samarbete med Naturvårdsverket.

49. Länsstyrelsernas tillsyn enligt miljöbalken ska bidra till att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen nås och att uppkomst av olägenheter för människors hälsa och miljö motverkas. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

- Hur arbetet för att effektivisera och utveckla tillsynen avses fortsätta samt beskriva de förändrade rutiner och arbetsmetoder som genomförts för att utveckla en miljömålsstyrd tillsyn,
- tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras,

- vilken betydelse tillsynen har för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen samt vilka konsekvenser få egeninitierade tillsynsinsatser får för möjligheterna att uppnå målen, samt
- hur och inom vilka områden samverkan skett med Miljösamverkan Sverige och regional miljösamverkan i de län där sådana projekt bedrivs.

Formerna för länsstyrelsernas återrapportering ska utformas i dialog med Naturvårdsverket

Tillsyn enligt miljöbalken

Hela miljöbalkstillsynens planering och resurstilldelning hanteras i en tillsynsplan baserad på Miljösamverkan Sveriges projekt Optimal tillsynsplan. Tillsynsplanen är tydligare uppdelad i en behovsutredning och en genomförandedel än tidigare år.

Miljöskyddstillsyn

Länsstyrelsen arbetar sedan några år tillbaka med en egen modell för värdering av tillsynsbehov som bygger på att anläggningar får poäng/tillsynstid utifrån vissa parametrar. De fem största anläggningarna står för hälften av tillsynen och besöks flera gånger per år, medan de flesta anläggningar besöks med ett till tre års mellanrum och ingen anläggning ska planeras för besök mer sällan än vart fjärde år. Tillsyn som inte genomförs under året följer med och ökar antalet besök att planera in på de två efterföljande åren.

Behovet av egeninitierad tillsyn uppgick till 1 656 timmar för tillsyn av tillståndspliktiga anläggningar, vilket motsvarar ca 69 besök inklusive för- och efterarbete. Behov avseende antalet besök hade jämfört med år 2013 ökat med 18 som inte utfördes år 2013, och därmed överfördes till 2014 enligt värderingsmodellen. Händelsestyrd tillsyn och tillsyn enligt Sevesolagen utförs och planeras utöver denna egeninitierade tillsyn. I verksamhetsplaneringen konstaterades att tillgänglig tid för egeninitierad tillsyn efter prioriteringar uppgick till 1 166 timmar. 33 tillsynsbesök har genomförts och 1 098 timmar har enligt tidsredovisningen använts för planerad tillsyn.

Det kan konstateras att planerad egeninitierad tillsyn har genomförts, men att denna inte uppfyllt identifierat behov, men att tillsynsintervallet inte överstigit tre år på någon anläggning.

Naturvårdstillsyn

Den tidigare intentionen att genomföra egeninitierad tillsyn på alla länets dammanläggningar under 2012-2014 ändrades i tillsynsplanen till att slutföras 2016, vilket innebär 19-20 besök per år i perioden. En vakans under året medförde att den egeninitierade tillsynen prioriterades ned i förhållande till händelsestyrd tillsyn inom vattenverksamhet samt granskning och prövning inom strandskydd. Detta medförde att endast tre egeninitierade tillsynsbesök genomfördes.

Enligt tidsredovisningen har 1 800 timmar använts för tillsyn av vattenverksamheter, varav 255 timmar på egeninitierad tillsyn och 1 275 timmar på handläggning av anmälan om vattenverksamhet. Den egeninitierade tillsynen inom vattenverksamhet har i huvudsak omfattat statuskontroll av dämmen och översyn av egenkontrollprogram. Samråd enligt 12:6 MB är en av de större ärendegrupperna. Under året har 152 samråd om ingrepp i naturmiljö hanterats. Antalet samrådsärenden visar en fortsatt sjunkande trend från föregående år. En rutin har utvecklats för att göra intermittenta förbud mot verksamheter där det förefaller finnas risker för att skyddsvärd natur inte skyddas tillräckligt, eller där underlaget är undermåligt, och handläggningstiden överskrider 6 veckor. Rutinen planeras att utvärderas under 2015.

Händelsestyrd tillsyn har under året genomförts med prioritet för de ärenden där pågående verksamhet skadar eller riskerar att orsaka skada på naturmiljön. Detta kan innebära att ärenden gällande klagomål där exempelvis ett grävarbete pågår får företräde mot klagomål som gäller temporär grumling av vatten där orsakande arbete är slutfört.

Totalt användes enligt tidsredovisningen 522 timmar till naturvårdstillsyn, exkl. anmälningsärenden inom 11 kap (vattenverksamhet) och samråd enligt 12:6 (övriga åtgärder i naturen med väsentlig påverkan), varav 113 timmar var egeninitierad planerad tillsyn.

Tillsynsvägledning till nämnder i kommuner

Tillsynsvägledningsbesök har inte genomförts hos kommunerna i länet. Alla kommuner fick en skrivelse med en sammanfattning av de noteringar som gjorts under tillsynsvägledningen 2013. I samband med skrivelsen efterfrågades kommunernas inställning till tillsynsvägledning under andra halvåret, med tanke på att nämndernas sammansättning till följd av kommunalvalet normalt ändras efter årsskiftet. Två nämnder efterfrågade möte, men det visade sig vara svårt att planera in det under året.

Tillsynsvägledning för kommunernas miljökontor

Tillsynsvägledningen har bedrivits inom de olika temagrupper som finns. Länsstyrelsen har anordnat och/eller medverkat vid 18 möten fördelade på 10 olika grupper representerande miljökontorens hela ansvarsområde inom miljöbalken. Följande grupper finns:

- Miljöchefer
- Förorenade områden
- Hälsoskydd
- Miljöbrott
- Miljöskydd
- Miljöskydd – lantbruk
- Miljöskydd – tåkter
- Små avlopp
- Kalkningshandläggare
- Kommunekologer

Tillsynens påverkan på förutsättningarna att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen

På längre sikt påverkar tillsynen förutsättningarna i stor omfattning, då tillsynen är avgörande för att säkerställa efterlevnaden av den lagstiftning och de särskilda skydd som beslutats. Effekterna av tillsynen kan sällan ses på miljökvalitetsmålsnivå under ett enskilt år, mer än då tillsynen exempelvis i ett konkret fall skyddar enskilda individer av en starkt hotad art.

Tillsynsärenden har senaste tiden prioriterats utifrån att planerad, egeninitierad, tillsyn är den som ger tydligast långsiktig nytta för att uppnå miljökvalitetsmålen och generationsmålet. Prioritering avseende händelsestyrd tillsyn har delvis styrts in på händelser som medför pågående eller akut risk för skador på naturmiljön. Denna prioritering medför att händelser som upptäcks efter att åtgärden som gett/kunde ge skada redan genomförts får längre handläggningstid. Det är viktigt att de som medfört skada eller risk för skada på naturmiljön också ställs till svars för det. Det ger en spridningseffekt till alla de utförare av små åtgärder som vi av effektivitetsskäl inte kan tillsyna och deras negativa påverkan på utvecklingen mot miljökvalitetsmålen begränsas. Den låga nivån på egeninitierad tillsyn inom vattenverksamheter har en tydlig (negativ) effekt på förutsättningarna att uppnå miljömål kopplade till vattenmiljöer. Däremot har den relativt höga frekvensen på egeninitierad tillsyn av miljöfarlig verksamhet sannolikt medfört att anläggningarna i länet har en mer gynnsam utveckling med avseende på generationsmålet.

Utvecklingspotential inom tillsyn och tillsynsvägledning

Tillsyn miljöfarlig verksamhet

Tillsynen över miljöfarliga verksamheter fungerar väl och har en grundläggande egeninitierad tillsyn som väl kompletterar den reaktiva tillsynen. Däremot finns en betydande effektiviseringspotential i att samla olika branscher på samma tillsynsmyndighet. För att uppnå bra effekt skulle en sådan myndighet kunna vara Länsstyrelsen eller exempelvis ett kommunförbund. Det är med nuvarande upplägg, med större delen av tillsynen över B-anläggningarna överlåten till kommuner, för få anläggningar inom de flesta branscher för att kunna få samordningseffekter avseende kompetens eller tillsynsvana inom den egna myndigheten. Avloppsreningsverk, deponier och större kraftvärmeverk är exempel på anläggningar där det alltid är ett fåtal objekt per kommun och där det finns förutsättningar för samordningseffekter om tillsynen samlas till en myndighet. Det samma gäller vissa branscher inom tillverkningsindustrin, men det är också vanligt med bara enstaka anläggningar per bransch inom länet och därmed ingen betydande effektiviseringspotential med koncentring. Tillsynen skulle kunna utvecklas i samarbete med andra länsstyrelser så att branschvis uppdelning sker mellan flera län.

Tillsyn skyddade arter

Inom tillsynen över skyddade områden och artskydd finns ett stort behov av egeninitierad uppföljande och kontrollerande tillsyn. Den egeninitierade tillsynen inom artskydd kopplad till fasta verksamheter/anläggningar skulle med en högre nivå under några år kunna medföra att tillsynsbehovet blir på mer kontrollerande bas under efterföljande år. Denna effekt kan ses inom andra tillsynsområden, ex. Sevesotillsynen där ett mångårigt arbete med att höja kvalitetsnivån på verksamheternas arbete har fått tydlig effekt på tillsynsbehovet.

Idag tillsynas fågelskyddsområden i Båven och i skärgården under ett begränsat antal timmar per år. Detta skulle behöva utökas till att täcka samtliga fågelskyddsområden i länet där det finns ett betydande besöksstryck och åtminstone inkludera Mälaren. Det är möjligt att bedriva effektiv tillsyn även med en större insats av tillsynstid än vad som sker i dagsläget avseende fågel- och sälkyddsområden och anläggningar där visning av djur för allmänheten sker, exempelvis djurparker.

Tillsynsvägledning

Tillsynsvägledningen direkt till inspektörer på kommunerna sker främst genom handläggarrträffar och via frågor från inspektörerna till Länsstyrelsen eller direkt till Länsstyrelsens handläggare. Inför 2015 har Länsstyrelsen planerat mötesdagar, en handläggare är utsedd per möte/grupp och det finns ett tema på Länsstyrelsens del av mötet. Det som kan förbättras är en effektivare inhämtning av vad kommunerna vill ha ut från vägledningen samt att inspektörernas frågor i större utsträckning kanaliseras via Miljösamverkan Södermanlands hemsida så att alla inspektörer kan ta del av frågan och de svar som kommer från Länsstyrelsens eller andra kommuners handläggare.

Sammanfattningsvis kan konstateras att utvecklingspotential finns inom alla delområden inom miljöbalkstillsynen och tillsynsvägledningen.

Miljösamverkan Södermanland

Miljösamverkan Södermanlands verksamhet har omfattat genomförandet av möten, projekt och erfarenhetsutbyte med andra miljösamverkan inom landet. Under året har den praktiska delen av förra årets minireningsverksprojekt genomförts i form av synkroniserade inspektioner av inspektörer i flera kommuner samt ett projekt för/med miljöcheferna i länet avseende en gemensam mall och syn på behovsutredning för tillsynsplan.

RB 50. Länsstyrelserna ska i sitt arbete med biologisk mångfald och naturvård särskilt:

– skydda och förvalta värdefulla naturområden i syfte att nå Sveriges miljökvalitetsmål samt åtaganden inom EU:s naturvårdsdirektiv och internationella naturvårdskonventioner. Bevarande av värdefulla skogar är högt prioriterat och ska ske med utgångspunkt i strategierna för formellt skydd av skog,

Skydda värdefulla naturområden

Länsstyrelsen har prioriterat följande områden:

- Bevarande av skogar,
- Bevarande av marina miljöer,
- Regeringsuppdrag inom Natura 2000.

Inom arbetet med att bevara skogar har vi valt att särskilt prioritera säkerställande av skogsmark. Vi har lyckats väl med denna prioritering. Från Naturvårdsverkets anslag för skydd av natur har 27,8 miljoner kronor betalats ut för överenskommelser om intrångsersättningar, vilket var en bra bit över den ursprungliga länsramen på 20 miljoner kronor, d.v.s. Länsstyrelsen fick extra anslag att använda. Förhandlingarna slutfördes för fyra områden med tillsammans ca 127 hektar produktiv skogsmark. Hade det funnits ytterligare anslag till att skydda natur i länet hade ännu mer mark kunnat säkerställas. Naturvårdsverket och Holmen har under året tecknat ett avtal om markbyte vilket innebär att markåtkomsten är klar för ytterligare sju skogsområden i länet, med tillsammans ca 540 hektar produktiv skogsmark. Med totalt 667 hektar produktiv skogsmark säkerställda under året, har vi tagit ett stort kliv i arbetet med att uppnå miljömålet om skydd av skogsmark. I reservatsarbetet koncentrerar vi områdesskyddet till de värdefullaste objekten och vi arbetar i enlighet med länets strategi för formellt skydd av skog. Vi arbetar även systematiskt och dialoginriktad gentemot större markägare för att nå effektivitetsvinster i verksamheten.

Prioriteringen av arbetet med markåtkomst har medfört att vi endast fattat beslut om tre nya naturreservat och ett naturminne. Ett förslag till reviderat beslut och skötselplan för Hedlandets naturreservat i Eskilstuna har tagits fram och remissbehandlats. Beslut väntas under början av 2015. Det finns ett tjugotal nya naturreservat där ersättningsfrågan är löst men där vi inte fattat beslut. På begäran från Naturvårdsverket prioriterar vi att fatta beslut om naturreservat där markägaren fått intrångsersättning. Den 21 september invigde landshövdingen Malmköpings naturreservat som utökats med nästan 20 hektar, under åsyn av ett 100-tal besökare.

Vi har även prioriterat att förbruka länsramen för lantmäteriarbeten för att uppnå hög kvalitet i reservatsgränser och fastighetsrättsliga frågor. Kvalitetssäkring av uppgifter i VIC-Naturs delsystem NVR, naturvårdsregister, har också genomförts, vilket omfattar beslutshandlingar för länets vattenskyddsområden, naturminnen och djur- och växtskyddsområden. Länsstyrelsen är fortsatt delaktig i ett länsöverskridande samarbetsprojekt kring Hjälmarens lövskogar, där flera arbetsmöten genomförts och tre fältvandringar anordnats för olika markägarkategorier.

Länsstyrelsen har även lagt mycket tid på regeringsuppdrag inom Natura 2000. I uppdrag 60 har nya data enligt art- och habitatdirektivet redovisats till Naturvårdsverket. Arbetet pågår med det treåriga uppdraget att redovisa skyddsarbetet med länets Natura 2000-områden som ska avslutas 2016. Den första delredovisningen lämnades in i maj, där Länsstyrelsen redovisade det enda område som saknar en bevarandeplan och tog fram en tidplan för när denna ska tas fram. Länsstyrelsen arbetar nu med att ta fram en tidplan för uppdatering av befintliga bevarandeplaner samt med reglering av bevarandeåtgärder.

Förvalta värdefulla naturområden

Arbetet har i huvudsak bedrivits i enlighet med den inriktning som arbetats fram i mål- och strategidokumentet Värna Vårda Visa. Följaktligen har Länsstyrelsen prioriterat att arbeta med basnivå i skyddade områden, det vill säga att markera reservatsgränser och sätta upp informationsskyltar. Inom detta område har Länsstyrelsen nu börjat komma ikapp. Fastighetsförvaltningsarbetet har fortsatt med att utvärdera den byggnadsinventering som gjordes föregående år vilket resulterat i en underhållsplan och plan för avyttring av vissa byggnader. Inventering och planer presenterades som ett gott exempel på systematiskt arbetssätt för övriga länsstyrelser vid den årliga förvaltarträffen.

Att arbeta med projekt är också en del i Länsstyrelsens strategi i Värna Vårda Visa, både för att växla upp medel men också för att anamma ett koncentrerat arbetssätt. LIFE MIA avslutades med ett avslutningsseminarium arrangerat av Länsstyrelsen i Västmanlands län och har inneburit en storsatsning på Natura 2000-områdena i mälardistriktet på 14 miljoner kronor för Södermanland. LIFE Coast Benefit har gått från planering till genomförandefas så att Länsstyrelsen påbörjat åtgärder i fem av de ingående områdena, bland annat stora betesrestaureringar i naturreservatet Nynäs. Mycket tid har också lagts på att stärka samarbete med Nyköpings kommun och Landstinget, där särskilt samarbetet med Landstinget kommer att få stor betydelse, inte bara inom ramen för projektet utan också inom till exempel friluftslivsarbetet, där även Landstinget arbetar inom ramen för sitt folkhälsouppdrag.

Merparten av Länsstyrelsens medel inom förvaltningen av skyddade områden går till de fasta åtaganden som Länsstyrelsen har. Hit hör främst löner till anställd personal, medfinansiering till LIFE-projekt, ersättning för bete, djurtransporter och naturvårdskap i skyddade områden.

Arbetet med uppföljning av skyddade områden har prioriterats lägre jämfört med föregående år på grund av att resurser har omfördelats till LIFE-projekten. Åtgärder har registrerats inom block A i SkötselDOS. Gräsmarksuppföljning har genomförts i tre områden.

– fortsätta arbetet med skydd av marina områden

Arbete med marint områdesskydd pågår för två områden, varav det ena, som ägs av staten, ska bli klart som marint naturreservat under 2015. Marina naturvärdesinventeringar har genomförts i tre områden. Vi har även arbetat med att systematisera och tillgängliggöra marint GIS-material.

– fortsätta arbetet med artbevarande, genomförandet av rovdjurspolitiken och främjandet av friluftslivet, samt

Åtgärdsprogram för hotade arter

För att nå framgång i arbetet med miljömålen med de resurser som finns inom åtgärdsprogrammen för hotade arter har Länsstyrelsen valt att prioritera arbetet till i huvudsak fyra spår:

- Fokus på Länsstyrelsen som samordnare av det naturvårdsarbete som stora markägare, skogsbolag och Skogsstyrelsen bedriver.
- Arbetet med LIFE-projektet LIFE Crassus.
- Praktiskt arbete med tretton åtgärdsprogram.
- Nationellt koordineringsarbete för sju åtgärdsprogram, varav två slutredovisats.

I åtgärdsprogramarbetet är det viktigt att få andra institutioner, markägare och andra intressenter att delta. Länsstyrelsen har valt att lägga ganska mycket arbetstid på kunskapsspridning och samarbetsdiskussioner. Det har lett till framgångsrika samarbeten med bland andra

Skogsstyrelsen, Holmen Skog AB, Statens Fastighetsverk, Trafikverket samt Sveaskog. Även internt på Länsstyrelsen har samarbetet ökat med reservatsförvaltning och Landsbygdsenheten samt bidragit med kunskaper i samråd och andra ärenden, till exempel Ostlänken-ärendet.

För tredje året arbetade Länsstyrelsen vidare med projektet LIFE Crassus, detta år främst med åtgärder i Vretaån, host fish mapping och trädplantering. Dessutom har Länsstyrelsen arbetat med ett skolprojekt i samarbete med Nyköpings kommuns naturskola. Projektet följer tidplanen och kommuniceras genom webb, pressträffar och trycksaker.

Åtgärdsprogramarbete i egen regi har prioriterats inom de åtgärdsprogram där Länsstyrelsen har bedömt att arbetet haft goda förutsättningar att nå långt med egna resurser. Arbeta inom åtgärdsprogrammen för svartfläckig blåvinge, skrântärna, skalbaggar på nyligen samt äldre död tall, trumgräshoppa och vildbin på ängsmark hör hit. Arbetet är väl förankrat med markägare och andra intressenter.

Genomförande av rovdjurspolitiken

Länsstyrelsen har liksom tidigare hållit en hög beredskap för att hantera akuta ärenden kopplade till rovdjursförvaltningen. Till dessa hör bland andra uppföljning av rovdjursobservationer i inventeringssyfte, besiktning av rovdjursrivna tamdjur, akuta åtgärder i samband med rapporterad skydds jakt på eget initiativ och information och kommunikation till enskilda och media. Beredskapen har bland annat resulterat i att alla misstänkta och anmälda rovdjursangrepp har besiktigats inom 24 timmar, och att ett tillförlitligt inventeringsresultat för lodjursstammen i länet har kunnat fastställas. Länsstyrelsen har jobbat aktivt med information och kommunikation kring rovdjur och rovdjursförvaltningen, bland annat genom pressmeddelanden i samband med särskilt intressanta händelser.

Viltförvaltningsdelegationen har behandlat frågan om miniminivåer för lodjur och varg. Länsstyrelsen och Viltförvaltningsdelegationen har också fortsatt arbetet med en reviderad regional förvaltningsplan för rovdjuren. Det övergripande arbetet sker också genom förvaltningsområdets samverkansråd, där gemensamma riktlinjer diskuteras. Genom landsbygdprogrammet har totalt fyra ansökningar om bidrag till rovdjursavvisande stängsel godkänts, omfattande totalt 5 893 meter. Genom viltskadeanslaget har ersättning betalats ut efter två rovdjursangrepp, omfattande totalt 18 643 kronor.

Främjande av friluftsliv

Förutom det arbete som Länsstyrelsen bedrivit inom reservatsbildningen, förvaltningen av skyddade områden och naturumverksamheten har de första stegen tagits inom uppdraget att vägleda kommunerna i deras arbete med friluftsliv. Länets kommuner har i en enkät fått svara på hur de vill att Länsstyrelsen ska arbeta med uppdraget. Frågan har också diskuterats under en av kommunekologträffarna. Kommunernas företrädare anser att Länsstyrelsen bör försöka engagera fler sakområden inom kommunerna än enbart de som arbetar med naturvård.

Naturum Stendörren

Länsstyrelsen har träffat en överenskommelse med Naturvårdsverket avseende lånefinansiering för en förnyelse av basutställningen vid naturum Stendörren. Den gamla utställningen är från 1993, då även huset byggdes, och den är i stort behov av förnyelse. Temat för den nya utställningen ska vara den komplexa växelverkan mellan människan och naturen/havet med alla dess organismer och processer. Arbetet med att upphandla utställningen pågår och den beräknas vara klar under våren 2015. Den nya utställningen ska invigas i maj 2016. Efter några års uppehåll har programrådet för naturum träffats för att diskutera arbetet med nya utställningen och verksamheten på naturum 2015.

I naturum hade vi under säsongen drygt 24 000 besökare med en besökstopp under juli på ca 11 000 besökare, det vill säga en liten nedgång jämfört med rekordåret 2013. Ingen informationssatsning gentemot länets grundskolor gjordes varvid elevbesöken minskade jämfört med föregående år. En medveten prioritering låg bakom detta, vilket ledde till en rimligare arbetsbelastning för personalen. Totalt deltog 651 elever i naturums skolverksamhet. Öppna aktiviteter i form av håvning efter vattendjur, insektspaning samt guidningar och föredrag är omtyckta och 837 personer deltog vilket är en ökning med 80 personer jämfört med 2013.

Antalet bokade gruppguidningar var dock betydligt färre än året innan. Sex stycken genomfördes med totalt 98 personer. Både den årliga familjedagen som genomfördes tillsammans med ett antal natur- och friluftsföreningar och den årliga skärgårdsmarknaden var uppskattade och välbesökta. Även i år erbjöd naturum guidningar med kajak i havsbandet. Dessa aktiviteter syftar bland annat till att nå målgrupper som inte i vanliga fall besöker naturreservatet och naturum.

– se till att naturvårdsarbetet sker i god dialog med medborgare, brukare och andra berörda aktörer.

Naturvårdsarbetet ska ske i god dialog

Alla nya områdesskydd bildas i nära samarbete med markägare och övriga sakägare. Vi eftersträvar att processen sker i en god och öppen dialog och bedömer att förhandlingsarbetet i allmänhet fungerar bra. Länsstyrelsen bedriver också ett mycket omfattande dialogarbete i hela förvaltningen av skyddade områden där vårt system med naturvårdar samt skötselråden för Ridö-Sundbyholm och Tullgarn är de som är mest formaliserade. Inom LIFE-projekten sker ett mycket omfattande förankringsarbete med markägare, både privata och offentliga. I åtgärdsprogramsarbetet sker en fortlöpande dialog med markägare i samband med åtgärder men också med myndigheter inom samrådsprocesser och med till exempel Trafikverket, Svenska kyrkan och Fastighetsverket i åtgärdsprojekt som rör deras markinnehav eller i de projekt vi driver tillsammans med dem.

Länsstyrelsen har i samarbete med olika värdkommuner genomfört två träffar med länets kommunekologer.

RB 55. Länsstyrelserna, med undantag av länsstyrelserna i Jämtlands, Dalarnas, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Jönköpings och Kronobergs län, ska under året fortsatt bygga upp kompetens och rutiner för att kunna bistå Havs- och vattenmyndigheten i myndighetens havsplaneringsarbete. Arbetet ska även omfatta att ta fram underlag för havsplanering för länets havsområden enligt vägledning från Havs- och vattenmyndigheten. Dessa länsstyrelser ska även stödja och samordna kommunerna längs kusten i deras arbete med planering av sina havsområden.

Länsstyrelserna i Västra Götalands, Kalmar och Västernorrlands län ska därutöver samordna arbetet med underlag för de länsstyrelser som ligger vid respektive Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet och redovisa det samlade underlaget till Havs- och vattenmyndigheten enligt dennas anvisning.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län ska fortsatt utveckla det gemensamma länsstyrelsearbetet med IT-system och datainsamling och bearbetning för havsplanering i samråd med Havs- och vattenmyndigheten och Sjöfartsverket.

Havsplaneringsarbetet

Länsstyrelsen har under året prioriterat de uppgifter som Havs- och vattenmyndigheten har begärt bistånd med.

Underlag för havsplaneringen

Länsstyrelsen har tagit fram och levererat en konfliktanalys om motstående intressen för det berörda havsplaneringsområdet inom länet till samordnande länsstyrelse. Vi har också till samordnande länsstyrelse lämnat ett underlag som redovisar kommunernas översiktliga planering inom inre vatten och territorialhav.

En enkät skickades till de tre kustkommunerna om behovet av att få råd, vägledning och utbildning samt tillfälle till synpunkter på inriktning av havsplanerna. Vi bjöd också in till ett möte kring frågorna. Mötet blev inte genomfört på grund av bristande intresse från kommunerna, men telefonsamtal med planerare från de tre kustkommunerna ersatte mötet. Vi sammanställde kommunernas enkätsvar och svarade på frågor om Länsstyrelsens eget behov av råd, vägledning och utbildning till samordnande länsstyrelse. Länsstyrelsen deltog på en workshop om havsplaneringens kommande inriktning.

Stöd till kommunerna

Länsstyrelsen har löpande informerat om havsplaneringen på de ordinarie samrådsmötena med länets kustkommuner. Trosa kommun har påbörjat arbetet med översyn av sin kommunomfattande översiktsplan och Länsstyrelsen har i den sammanfattande redogörelsen till kommunen tryckt på behovet av att kommunen tar ställning till användningen av kommunens havsområden.

Vi har efterfrågat vilket behov kommunerna har av råd, stöd och vägledning samt gett kommunerna tillfälle att komma in med synpunkter på inriktningen av havsplanerna. Vi har också bjudit in till kommunerna till möte, se ovan.

Kompetensuppbyggnad

Länsstyrelsen deltog med två representanter på regionalt havsplaneringsmöte i Norrköping den 10 april. Vi har också deltagit på möte om havsplaneringen för kustlänsstyrelser i Stockholm den 10 september i Stockholm. Som ett led i det löpande arbetet har vi deltagit på ett antal Lync-möten med länsstyrelser som ingår i havsplaneringsområde Östersjön.

Ett internt frukostmöte på Länsstyrelsen genomfördes där ca 20 medarbetare deltog. Mötets syfte var att höja den interna kunskapen om havsplaneringen samt att ge medarbetarna möjlighet att bidra med synpunkter på havsplaneringens inriktning.

Ansträngningar gjordes för att rekrytera en särskild resurs för arbetet med havsplaneringen. Rekryteringen lyckades tyvärr inte, men ett nytt försök har inletts.

Länsstyrelseinstruktion 5a§

Länsstyrelsen ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling. Länsstyrelsen ska särskilt

1. samordna det regionala mål- och uppföljningsarbetet,
2. utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram med bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen,
3. stödja kommunerna med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen, och
4. verka för att generationsmålet och miljö kvalitetsmålen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt bidra till att de beaktas i det regionala tillväxtarbetet

Länsstyrelsen ska i fråga om sitt miljöarbete rapportera till Naturvårdsverket och samråda med verket om vilken rapportering som behövs. Förordning (2013:815).

Miljömålsarbetet

Länsstyrelsen har prioriterat arbetet att i samverkan med externa aktörer ta fram ett åtgärdsprogram för miljömålen.

Fokus på dialog och förankring av åtgärder

Arbetet påbörjades under 2012. Åtgärdsprogrammet kommer att fastställas i början av 2015. Därefter fortsätter processen men med fokus på genomförande. Under 2014 har fokus i arbetet legat på dialog och förankring med regionala aktörer av de åtgärdsförslag som arbetats fram. Ca 115 personer från ca 40 aktörer i länet har varit aktiva i arbetsgrupper och vid regionala träffar under året.

De viktigaste aktiviteterna som genomförts är:

- 15 möten fördelat på fyra arbetsgrupper – klimat och energi, vatten, miljögifter i vardagen samt biologisk mångfald.
- Två större regionala träffar med ca 70 deltagare vardera. Den första träffen var en halvtidsavstämning i arbetet med syfte att sprida information mellan arbetsgrupperna kring de åtgärder de diskuterat. Den andra träffen var en hearing om de åtgärdsförslag som tagits fram.
- Tagit fram en modell för att skriva överenskommelser om åtgärderna i programmet. Syftet är att tydliggöra ansvar för genomförandet av åtgärderna och underlätta uppföljning.

Arbetet bedrivs i bred förankring men Länsstyrelsen har drivit på och samordnat processen. Länsstyrelsens arbete har bidragit till fler möten mellan regionala och lokala aktörer och till att fler åtgärder tagits fram. Några av åtgärderna i programmet har redan genomförts, till exempel ett seminarium om förnybar energi med lantbrukare och kommuner som målgrupp. Seminariet ordnades av Länsstyrelsen, LRF, Energikontoret Mälardalen AB och Biogas Öst tillsammans.

Arbetet har också inneburit ett ökat samarbete om miljömålsarbetet mellan Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen. Länsledningen har deltagit i de två större regionala träffarna. Flera handläggare på Länsstyrelsen har deltagit i arbetsgrupper och de regionala träffarna. Åtgärdsprogramsarbetet är på detta sätt brett integrerat i Länsstyrelsens verksamhetsområden.

Länsstyrelsen har i arbetet med åtgärdsprogrammet varit tydlig med att de åtgärder som finns med i programmet också ska ha någon ansvarig aktör som förbundit sig att genomföra åtgärden. För att nå dit har Länsstyrelsen sedan början av arbetet betonat att alla deltagande aktörer under processen

måste förankra åtgärderna i sina respektive organisationer. Med överenskommelser som skrivs under av ansvariga aktörer bedömer Länsstyrelsen att det är troligt att åtgärderna inte bara stannar vid förslag utan också genomförs.

Länsstyrelsen har tagit initiativ för att underlätta förankringen av åtgärdsförslagen i deltagande organisationer, särskilt kommunerna. Arbetet med åtgärdsprogrammet fick stort utrymme vid länsledningens träff med kommunledningarna. Det har diskuterats flera gånger inom det regionala nätverket för miljöstrategier. Ytterligare ett initiativ från Länsstyrelsen för att förankra och driva åtgärdsprogramarbetet är att bilda ett regionalt Miljö- och klimatråd.

Regionalt Miljö- och klimatråd

För att skapa regional delaktighet i miljöarbetet har Länsstyrelsen tagit initiativet till att bilda ett miljö- och klimatråd i Sörmland. Rådet ska bidra till att miljö- och klimatarbetet får genomslag i regionen.

Miljö- och klimatrådets syfte är att vara en arena för en bred diskussion kring de viktigaste miljöutmaningarna i länet och de prioriteringar av åtgärder som bör göras. Miljö- och klimatrådet ska utgöra styrgrupp för arbetet med Åtgärdsprogram för Södermanlands miljö. Rådet blir därmed en samordnande kraft för att arbeta mot de nationella miljö kvalitetsmålen.

Länsstyrelsen har bjudit in till fem träffar om att bilda ett regionalt Miljö- och klimatråd. De som ingår i rådet är Energikontoret Mälardalen, Regionförbundet Sörmland, Landstinget Sörmland, LRF region Sörmland, Östsvenska Handelskammaren, Sörmlands kollektivmyndighet och länets kommuner. Processen pågår och rådet är fortfarande under bildande. Den formella starten för rådet blir i början av 2015 när åtgärdsprogrammet är klart och lanseras. Miljö- och klimatrådets medlemmar kommer då att skriva under en avsiktsförklaring där rådets syfte och arbetssätt beskrivs.

Kommunikation om miljömålsarbetet

Länsstyrelsen har skickat ett nyhetsbrev med aktuell information om miljömålsarbetet i länet. Nyhetsbrevet gick ut till drygt 200 personer i länet.

Informationen på Länsstyrelsens web om miljömålsarbetet har uppdaterats kontinuerligt. Till deltagande aktörer i åtgärdsprogramarbetet har också ett sommarbrev med information om läget i processen skickats ut. En webnyhet om miljömålsbedömningen lades ut på Länsstyrelsens web och pressmeddelande skickades ut.

Nätverk regionalt och nationellt

Länsstyrelsen deltar regelbundet i träffar med kommunernas miljöstrategier. Under året har Länsstyrelsen deltagit i tre miljöstrategträffar. Länsstyrelsen har också deltagit i de nationella miljömålsdagarna samt i RUS träff för länsstyrelsernas miljömålssamordnare. Länsstyrelsen har även deltagit i RUS projekt för att utveckla arbetet med regionala åtgärdsprogram för miljömålen. Svealandslänen (Värmland, Örebro, Västmanland, Uppsala, Gävleborg, Stockholm, Södermanland) samarbetar i ett nätverk i miljömålsarbetet. Två träffar har genomförts. Deltagandet i samtliga nätverk är ett stöd för Länsstyrelsen i genomförandet av miljömåluppdraget. Nätverken ger kunskap om goda exempel och metoder i arbetet och bidrar till att miljömålsarbetet utvecklas och genomförs effektivare.

Internt tvärsektorielt arbete

Fyra kommuner har haft samråd med Länsstyrelsen om pågående översiktsplanarbete. Länsstyrelsen har lämnat synpunkter om miljömålen i översiktsplanarbetet, till exempel till Flens

kommun. Ytterligare ett viktigt tvärsektorielt arbete är samordning av remisser, till exempel av remissen ”Med miljömålen i fokus”.

När vi miljömålen i Södermanlands län?

Ett viktigt underlag för arbetet med åtgärdsprogram är bedömningen av möjligheterna att nå miljökvalitetsmålen i länet. Den regionala miljömålsbedömningen rapporterades på Miljömålsportalen den 28 november och publicerades den 15 december. Arbetet med bedömningen har involverat flera enheter och många kompetenser inom Länsstyrelsen.

Tolv miljökvalitetsmål bedöms på regional nivå. Endast Bara naturlig försurning är nära att nås i Södermanlands län till 2020. Övriga mål kan inte nås med beslutade styrmedel och åtgärder. Begränsad klimatpåverkan, Skyddande ozonskikt och Säker strålmiljö bedöms inte regionalt.

Det tar ofta lång tid innan genomförda åtgärder ger synliga resultat i miljön. För de flesta mål är trenden neutral, det vill säga att det inte går att se en särskild riktning på utvecklingen i miljön. Undantag är Bara naturlig försurning, där trenden är positiv, och Ett rikt växt- och djurliv där trenden är negativ.

LIFE-projekt viktiga för att kunna genomföra åtgärder

Effekterna av Länsstyrelsens arbete varierar beroende på vilket mål man tittar på. Arbetet med planfrågor och kulturmiljö är t.ex. betydelsefullt för att nå God bebyggd miljö, även om kommunernas planering utgör den största delen av arbetet. För naturtypsmålen, t.ex. Levande skogar, Levande sjöar och Hav i balans är Länsstyrelsens arbete med skydd och skötsel av natur mycket viktigt. Fördelade medel till Södermanland för åtgärder är dock knappa och för att kunna genomföra fler åtgärder deltar Länsstyrelsen i flera LIFE-projekt för naturvårdsåtgärder (se regleringsbrevsuppdrag 50).

Utveckling av miljömålsuppföljningen genom regionala målmanualer

De nationella målansvariga myndigheterna har tagit fram målmanualer som beskriver mått och nivåer för att följa upp miljömålen. Syftet är att kvalitetssäkra uppföljningen genom att beskriva vilket underlag som används. Länsstyrelsen har arbetat med att vidareutveckla målmanualerna till regionala målmanualer för målen Ett rikt växt- och djurliv samt ytterligare några av naturtypsmålen. Arbetet kommer att fortsätta under 2015. De regionala målmanualerna kommer att underlätta uppföljningen, men innebär också att Länsstyrelsen får en bättre överblick över vilka dataunderlag som finns tillgängliga och att miljömålsarbetet och miljöövervakningen bättre integreras.

Lantbruk och landsbygd

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)			
Avser verksamhet 60*	2014	2013	2012
Årsarbetskrafter män ¹⁾	5,62	8,00	5,70
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	13,84	17,20	17,21
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	14,52	17,87	16,39
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	20 577	23 119	21 720
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	16,48	18,58	17,26
Antal ärenden, inkomna och upprättade	6 328	8 259	9 658
Antal beslutade ärenden	6 441	9 357	9 680
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	34	43	76
Bidragsutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	8 159	4 356	2 333

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.
--

Kommentarer till tabellen

Nedgången av volymer och prestationer under 2014 beror på att det var sista året i programperioderna. Det har inneburit färre ärenden som krävt mindre personella resurser samtidigt som effektiviseringsarbetet gått framåt. De höga bidragsutbetalningarna är i sin helhet bredbandsstöden.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Enheten för lantbruk och landsbygd har i sin handlingsplan tydliggjort de målsättningar som personalen ska arbeta mot. Målsättningarna utgår ifrån uppdragen i regleringsbrev, länsstyrelseinstruktion och andra styrdokument och beskrivs utifrån metoden prestationsmål, effektmål och strukturmål. Handlingsplanen har utarbetats för att de uppsatta målen på ett mer ändamålsenligt sätt ska kunna följs upp varje tertial. Måluppfyllelsen har varit god och nått önskvärda resultat och effekter.

Länsstyrelsen har prioriterat följande områden:

- En väg in – ny telefongång för lantbrukare
- Förberedelser för nytt gårdsstöd
- Nytt IT-system för fiske-, landsbygds- och jordbrukarstöd
- Ny genomförandestrategi för LBP 2014-2020
- Matlandet
 - Offentlig mat, matturism – synliggöra mataktörer, undersöka marknaden för viltkött
- Kompetensutveckling
 - Utveckling av småföretag på landsbygden
 - Greppa Näringen
 - Djurens välfärd
 - Behörighetskurser
- Utveckling av kommersiell och offentlig service
 - Framtagande av regionalt serviceprogram 2014-2018 inkl. handlingsplan. Uppföljning av projekt inom innovativa servicelösningar på landsbygden

- Digital Agenda
 - Insatser för att stimulera ökad digital tillgänglighet genom utbyggnaden av bredband och mobiltäckning på landsbygden, bredbandsstrategi, e-förvaltning och kunskapsöverföring.
- Ökad samverkan kring viltförvaltning
 - Samverkansprojekt i samarbete med LRF, Jägarförbundet och SLU där syftet är att minska skadorna från dovvilt i lantbruket.

En väg in – ny telefoningång för lantbrukare

Länsstyrelsen deltar i projektet ”En Väg In” som är ett samverkansprojekt mellan Jordbruksverket och länsstyrelserna. Det innebär ett nytt arbetssätt för kommunikation med brukarna.

Telefonsamtalen slussas nu via ett och samma telefonnummer för hela landet till antingen Jordbruksverket eller Länsstyrelsen beroende på vilket organisationsnummer de uppger. Det har varit en del inkörningsproblem, men förändringen har gett bättre styrning av samtalen och mer enhetliga svar med högre kvalitet för den stödsökande.

Sammantaget har det gett högre kvalitet och effektivitet för Länsstyrelsens arbete med att svara i telefon på frågor om stöden.

Förberedelser för nytt gårdsstöd

Införandet av nytt gårdsstöd innebär mycket förberedelser då det är flera nya regler som införs däribland den så kallade förgröningen. Länsstyrelsen har utsett ambassadörer och superanvändare på uppmaning från Jordbruksverket för att kunna förbereda på bästa sätt. Ambassadörerna tar emot information från Jordbruksverket och sprider den vidare inom organisationen.

Superanvändarna får utbildning i de nya IT-systemen för att lära vidare på länsstyrelserna. Av erfarenhet vet vi att det är viktigt att vara engagerad i nyheter som kommer för att på ett effektivt sätt kunna handlägga, kontrollera och betala ut stöd. Länsstyrelsen har även varit delaktig i framtagandet av det nya avtal som kommer att reglera ackrediteringsreglerna mellan Jordbruksverket och länsstyrelserna. Detta kommer att ge tydligare ansvar mellan de olika myndigheterna och förenkla samarbetet framöver.

Nytt IT-system för fiske-, landsbygds- och jordbrukarstöd

Medarbetarna har deltagit i utbildningar för att lära sig mer om användningen av de nya IT-systemen. Goda kunskaper i att hantera IT-systemen är en förutsättning för att kunna handlägga ärenden på ett så effektivt sätt som möjligt.

Ny Genomförandestrategi för Landsbygdsprogrammet 2014-2020

Länsstyrelsen har arbetat fram en handlingsplan och en kommunikationsplan för genomförandet och marknadsföringen av Landsbygdsprogrammet 2014-2020. Under 2014 innehåller programmet bara stöd till nya åtgärder inom Rovdjurstängsel, Bredband och Modernisering av jord- och trädgårdsföretag. Underlag för en komplett handlingsplan innehållande samtliga åtgärder är under uppbyggnad, i samverkan med externa aktörer och internt på Länsstyrelsen.

Matlandet

Satsningen på mat som utvecklingspotential och attraktionskraft för länet har flera goda effekter på såväl den nationella målsättningen om Sverige – det nya matlandet liksom för företagandet på landsbygden. Kopplingen mellan mat och matturism ger också länet en positiv effekt avseende besöksnäringen. Därutöver ger det ökade intresset för lokal mat hos länets kommuner en win-win effekt för länets invånare både avseende attraktion och hållbar utveckling.

Länsstyrelsen har tagit fram ett matmagasin som synliggör mataktörer inom olika grenar (produktion, förädling, restaurang, konsumtion) i syfte att profilera Södermanland som matlän.

Magasinet har också varit ett mycket bra hjälpmedel i arbetet med att belysa möjligheterna av att med gemensamma krafter uppnå målen i länets matstrategi.

Magasinet på 124 sidor har en tryckt upplaga om 14 000 exemplar. Det har delats ut på turistbyråer, restauranger, hos producenter mm. Mottagande av magasinet har varit mycket positivt och skapat många nya besöksmål hos såväl länsinvånare som besökare. Det har gett en upplevd ökning av besök hos såväl restauratörer, caféer som gårdsbutiker. Effekterna av magasinet avseende besöksnäringen kan dock konkret ses först i juni 2015 då siffror för mätningarna har sammanställts. Magasinet har finansierats genom medel ur landsbygdsprogrammet samt regionala utvecklingsmedel.

Inom samverkansprojektet ”Stolt Mat i Sörmland” har Länsstyrelsen i Södermanlands län Regionförbundet Sörmland och de två sparbankerna Sörmlands sparbank och Sparbanken Rekarne bildat en finansieringsgrupp för att driva det regionala matarbetet kopplat till länets matstrategi. Matstrategin har tidigare arbetats fram i bred samverkan med länets mataktörer och ambitionen är att matstrategin ska vara styrande för matarbetet i länet fram till år 2020. Strategin följer målen i visionen om *Sverige - det nya Matlandet*.

Samverkansprojektets syfte är att hålla ihop det operativa arbetet inom matområdet de närmaste åren. Projektet har en samverkanskoordinator vars uppdrag är att utveckla konceptet ”Stolt mat i Sörmland” genom att:

- Koordinera olika mataktiviteter i länet och se till att det sker ytterligare insatser, vilka till stora delar ska drivas och genomföras av mataktörer i länet.
- Samla till en gemensam agenda kring den sörmländska maten för att öka länets attraktionskraft.
- Skapa produktiva, innovativa mötesplatser för hela matbranschen.

Samverkanskoordinatorn leder arbetet genom att använda arbetsmodellen Tuss – tusen små steg som är en arbetsmodell framtagen av Sörmlands Sparbank. Modellen går ut på arbete i olika grupper som identifierar och arbetar mot ”Bra-lägen”. Under året har sex olika arbetsgrupper bildats bestående av olika mataktörer. Syftet är att arbeta i bred förankring för att få fler företagare att känna stolthet och att fortsätta utveckla och driva matarbetet i Södermanland. Följande arbetsgrupper har startat:

- Kommunikation
- Matverk
- Event
- Offentlig mat
- Sälj & Distribution
- Affärs, Produkt/Kompetensutveckling

Länsstyrelsen har hållit ett inspirations- och samlingsmöte i samband med utnämningen av vinnaren i den regionala mattävlingen Matverk. Länsstyrelsen har även 2014 finansierat Matverk i Södermanland tillsammans med länets sparbanker. Tävlingen har bidragit till ökat intresse för att utveckla nya matprodukter och årets bidrag höll en jämn och hög kvalitet. Det vinnande förslaget var en rödlökskonfiktyr – en marmelad som smakar lika gott till ost som till paté. Den nationella satsningen Gastronomiska samtal genomfördes i Nyköping och är också arena för den nationella finalen av Matverk där länens bidrag tävlar mot varandra.

Ett möte med länets kommuner kring offentlig mat planerades. Men mötet flyttades till 2015 på grund av långa processer i några kommuner kring bildandet av kommunledningar i samband med

riksdags- och kommunalvalen. Området har delvis omhändertagits inom projektet ”Stolt Mat i Sörmland”.

En förstudie har startats för att undersöka möjligheter för en ökad marknad, lagring, distribution och konsumtion av viltkött. Länet har på sina håll mycket höga tätheter av dovvilt vilket skapar skadeproblem inom lantbruket. Viltet är också en resurs som bidrar till länets attraktionskraft. Att möjliggöra ökad kapacitet för lagring och distribution samt ökad efterfrågan på viltkött är en viktig del i det långsiktiga arbetet med att minska skadeproblematiken i lantbruket samtidigt som intresset för lokal mat och kött från frilevande djur ökar.

Kompetensutveckling

Utveckling av småföretag på landsbygden

Länsstyrelsen har inom kompetensutveckling upphandlat utbildning gällande företagsutveckling inom områdena Affärsutveckling, Marknadsutveckling, Lagar och myndighetsfrågor, IT i företaget, Att anställa och ha anställda samt Förverkliga och göra affärer. Upphandlingen överklagades och det tog lång tid innan Förvaltningsrätten meddelade dom i målet. Projektet kunde därmed inte genomföras då tiden blev för knapp för att kunna upphandla på nytt och genomföra projektet innan programperiodens slut. I avvaktan på att det nya landsbygdsprogrammet kommer igång i alla delar ligger projektet vilande.

Greppa Näringen

Ett aktivt arbete har genomförts för kompetensutveckling inom Greppa Näringen, som syftar till att minska miljöpåverkan från jordbruket samtidigt som konkurrenskraften ska stärkas. Projektet har gått in i en ny fas, där den strategiska projektledningen och samarbetet med LRF förstärks genom regionbildning, där Södermanland ingår i Region Mitt. Fokus har legat på att tydliggöra nyttan för lantbrukarna med projektet. Ett medlemsblad har utkommit i december där lantbrukarna uppmanas att nyttja Greppa Näringens tjänster nu då ytterligare resurser har tillförts.

I länet har rådgivning inom Greppa Näringen prioriterats till befintliga medlemmar på grund av osäkerheterna kring finansiering framöver. Större djurgårdar och extra intresserade lantbrukare har dock fått bli medlemmar även i år. En överklagad upphandling har även lett till att mindre antal rådgivningar än planerat genomförts.

Vattendragsgrupper inom Greppa Näringen

En ny arbetsmetod har utvecklats för att bidra till bättre genomslagskraft hos lantbrukare och markägare att engagera sig i sitt vatten och att vilja delta på träffarna och åtgärdsarbetet. För att åstadkomma en bättre förankring i området inför det att vattendragsträffarna startar, påbörjas arbetet i en mindre arbetsgrupp som dels är med och utformar och anpassar innehållet till behov och efterfrågan lokalt, dels fungerar som ambassadörer för vattendragsgruppen i området. Deltagarna vid träffarna ska också få jobba i smågrupper där de själva tar fram förslag på åtgärdsplan på deras egna marker.

Tre nya vattendragsgrupper har startats upp i samarbete med två kommuner. Länsstyrelsen har även återupptagit arbete med tidigare vattendragsgrupper och arbetar med att hitta en process för att bibehålla engagemanget över tid för att på så sätt kunna komma vidare med åtgärder som gynnar miljömålen.

Djurens Valfärd mm

Kompetensutvecklingsprojekt för lantbrukare har drivits även inom andra målområden. Åtta kurser har genomförts inom Djurens välfärd, Ekologisk produktion och Företagsutveckling, och har bland annat handlat om: kötthantering och livsmedellagstiftning, fårhälsa, hönsskötsel, juridik

för hästägare, samt produktion av ekologisk kyckling. Kurserna har varit välbesökta och vissa har fått repeteras på grund av stort intresse.

Behörighetskurser

Länsstyrelsen i Södermanlands län har initierat ett samarbete med länsstyrelserna i Mälardalen (Örebro län, Västmanlands län, Uppsala län, Stockholms län och Gotlands län) för att effektivisera och synkronisera arbetet med behörighetskurserna. Två grund- och en fortbildningskurs har arrangerats under året, med bra uppslutning.

Utveckling av kommersiell och offentlig service

På uppdrag av Näringsdepartementet och Tillväxtverket har ett femårigt Regionalt serviceprogram 2014-2018 med tillhörande handlingsplan tagits fram i samarbete med Partnerskapet för landsbygdutveckling. Länsstyrelsen har inom ramen för det regionala serviceprogrammet under 2013-2014 två projekt inom innovativa servicelösningar vars syfte är att utveckla servicen på landsbygden. Medfinansierare och drivande i dessa projekt har varit Nyköpings och Vingåkers kommuner.

De två projekten är:

Lokalt Driven Landsbygdutveckling, LDL, med projektägare Kommunbyggerådet i Nyköping. Det har resulterat i 4 servicepunkter och en digital lanthandel. Digital lanthandel är ett innovativt sätt att handla dagligvaror på internet och få dessa levererade till ett kylrum på orten. På så vis kan den som bor på landsbygden få tillgång till stormarknadens sortiment via sin dator.

Projekt InnoV med projektägare Vingåkers kommun har invigt en servicepunkt samt tagit fram en handlingsplan för orten Högsjö. Förutom att erbjuda grundläggande service så som dagligvaror, post, tillgång till nätet, printer och mötesplatser, har processen under arbetet dokumenterats vilket kan ge processtöd till framtida liknande projekt. Inom ramen för InnoV projektet har Vingåkers kommun satsat på läsplattor till alla elever från årskurs 4. Föreläsningar öppna för alla har hållits för att lära sig mer om data och internet.

Digital Agenda

Länsstyrelsen signerade i början av 2014 den digitala agendan. Länsstyrelsen har i nära samverkan med Regionförbundet Sörmland utarbetat en digital agenda för länet. Under året har flera insatser gjorts inom ramen för denna.

Agendan har fyra fokusområden. IT-infrastruktur, Kunskapsdialog, Digitalisera landsbygden och E-förvaltning.

På området IT-infrastruktur har en bredbandsstrategi utarbetats. Denna är antagen av Länsstyrelsen och Regionförbundet Sörmland och kommer att förankras hos länets kommuner. Strategin föregicks av en kartläggning av länets IT-infrastruktur.

I oktober 2014 anordnade Länsstyrelsen en mobiltäckningskonferens för 6 st. län i mellansverige. Uppdraget kom från Näringsdepartementet och syftade till ökad dialog mellan privata och offentliga aktörer. Länsstyrelsen strävar också efter att skapa mer synergier mellan utbyggnad av fast och mobil infrastruktur. Mobiltäckningskonferensen var en del i det arbetet. Separata möten hålls också med marknadens aktörer. Två samarbetsgrupper på IT-infrastrukturområdet har etablerats. En kommungrupp och en bynätgrupp. Syftet är ökad dialog och samverkan mellan offentliga och privata aktörer samt intresseorganisationer och ideella krafter.

På området digitalisera landsbygden har Länsstyrelsen givit stöd till två projekt. Lokalt driven landsbygdsutveckling (LDL) och InnoV, beskrivet ovan.

En förutsättning för att lösa servicebehovet på landsbygden är en väl fungerande IT-infrastruktur. Stora delar av Nyköpings kommun har de senaste åren fiberats tack vare god samverkan mellan Länsstyrelsen, kommunen och ideella krafter. Under 2015 kommer Länsstyrelsen och Regionförbundet Sörmland genomföra en kunskapsdialog för länets kommuner och landstinget. Syftet är att på ett visionärt sätt visa på möjligheterna med digitala tjänster, inom vård och omsorg, e-förvaltning, utbildning, m.m.

Bredbandsutbyggnaden har haft en fortsatt hög prioritet då detta är en nyckelfråga för utvecklingen på landsbygden. Modernt företagande blir alltmer beroende av en stabil och snabb internetuppkoppling och modern IT-infrastruktur kan vara avgörande för etablering av boende och företag på landsbygden.

Ökad samverkan kring viltförvaltning

Länsstyrelsen påbörjade arbetet med ökad samverkan och dialog i förvaltningen av klövvilt redan under 2013. Arbetet startade på grund av att det i flera områden finns onormalt höga koncentrationer av framförallt dovhjort, men även kronvilt, som orsakar problem i jord- och skogsbruk. En av slutsatserna från de möten som Länsstyrelsen anordnade var att det krävs en större samverkan och dialog mellan markägare, lantbrukare, jägare och arrendatorer för att komma till rätta med en allt mer ökande skadeproblematik orsakade av hjortvilt i jord- och skogsbruket.

Av den anledningen har Länsstyrelsen tillsammans med SLU, LRF och Jägareförbundet tagit fram en projektplan för ett pilotprojekt kring dovhjort med målsättningen att öka samverkan mellan berörda inom ett större avgränsat område. Detta ska leda till minskade skador orsakade av dovhjort i jordbruket och högre kvalitet på dovhjortsstammen. Projektet ska fungera som ett gott exempel att lära av i förvaltningen av klövvilt. Länsstyrelsen har sökt finansiering av projektet hos såväl Jordbruksverket och Naturvårdsverket som hos lokala aktörer inom bank och försäkring. Projektet har rönt mycket stort intresse men har tyvärr inte beviljats medel på grund av medelsbrist. Projektidén ligger vilande i avvaktan på att finansiering kan lösas.

Länsstyrelsen har slutfört arbetet med att ta fram nya länsövergripande målsättningar för dovhjort och kronhjort samt vildsvin. Dessa har tagits fram i samverkan med länets Viltförvaltningsdelegation som sedan har fastställt planerna.

Sammanfattning

Den sammanfattande bedömningen är att Länsstyrelsen har uppnått de viktigaste målen inom lantbruk och landsbygd och att verksamheten har fungerat tillfredställande. De områden som prioriterats har varit politiska prioriteringar som på ett värdefullt sätt direkt eller indirekt stärker och utvecklar länets landsbygd och attraktionskraft. Länsstyrelsen har ett utvecklat samarbete med länsstyrelserna i Östra Mellansverige där flera möten har genomförts med syfte att få ökad effektivitet och likabehandling av brukarna i regionen. Samarbetet har fokuserat på handlingsplaner för Landsbygdsprogrammet och fondsamordning.

Indikatorer**Areella näringar, landsbygd och livsmedel utgiftsområde 231)**

Sysselsättning	2014	2013	2012	2011	2010
Andel kvinnor sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%).		4	4	4	5
Andel män sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%).		8	8	8	8
Andel sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) (dagbefolkning) (%).		12	12	13	13
Nyföretagande	2014	2013	2012	2011	2010
Andel nystartade företag av kvinnor utanför tätort (på landsbygden) (%).		13,2	12,1	13,5	11,9
Andel nystartade företag av män utanför tätort (på landsbygden) (%).		21,1	22,5	26,2	24,9
Andel nystartade företag utanför tätort (på landsbygden) (%).		34,2	34,7	39,7	36,8

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Statistiska centralbyrån

Kommentar kring ovanstående indikatorer**Sysselsättning**

Andelen sysselsatta på landsbygden är relativt konstant. Södermanlands län är ett av få i landet där befolkningen ökar på landsbygden. Det är positivt att sysselsättningen på landsbygden inte minskar, men med tanke på befolkningsökningen vore det positivt även med ökning av sysselsättningsgraden.

Nyföretagande

När det gäller nyföretagande är det värt att notera att nedgången från 2010-2011 till 2012-2013 i andelen nystartade företag på landsbygden främst gäller företag startade av män. De största branscherna för manliga företagsledare i länet är gröna näringar, handel och företagstjänster, medan de största branscherna för kvinnliga företagsledare är personliga och kulturella tjänster, följt av gröna näringar, handel och företagstjänster. Tjänstesektorn är också den bransch där flest nya företag startats på landsbygden de senaste åren.

Återrapportering regleringsbrev

RB 9. Länsstyrelserna ska på ett kostnadseffektivt och för företagen enkelt sätt samt med minimerad risk för sanktioner genomföra uppgifterna som åligger dem ifråga om direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsåtgärder enligt förordningarna (2004:760) om EG:s direktstöd för jordbrukare m.m. och (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. Länsstyrelserna ska, tillsammans med Jordbruksverket, säkerställa att direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsutveckling i så hög utsträckning som möjligt betalas ut så tidigt som regelverket tillåter samt säkerställa att kraven i utbetalningsplanen följs samtidigt som risken för finansiell korrigerings förebyggs och minimeras.

Länsstyrelserna ska följa Jordbruksverkets styrning över stödprocessen avseende administrationen av jordbruks- och landsbygdsstöd. Länsstyrelserna ska löpande rapportera handläggnings- och kontrolläge till Jordbruksverket enligt av verket fastställd rapportplan, samt bistå Jordbruksverket i att under stödåret uppnå en bättre uppföljning av handläggnings- och kontrolläge av ovan nämnda stöd. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att följa uppdraget samt hur stor andel av stöd och ersättningar som betalats ut vid de tillfällen som anges i den gemensamma utbetalningsplanen.

Länsstyrelserna ska bistå Jordbruksverket i arbetet med att uppfylla ackrediteringsvillkoren för hanteringen av stöd.

Effektiv handläggning och kontrollverksamhet

Länsstyrelsen svarar på den årliga remissen från Jordbruksverket om resurser och kostnader för JBR-processen. Den har visat att Länsstyrelsen har en effektiv handläggning och kontrollverksamhet. Dock har tiden för att utföra fältkontroller ökat p.g.a. av en mer detaljstyrd kontrollverksamhet och införande av e-handläggning. Dessutom har en ny typ av kontroller för djurbaserade miljöstödsersättningar införts.

De riktlinjer som Jordbruksverket tagit fram när det gäller riskanalys och handläggningskontroll har följts strikt. Jordbruksverket har godkänt huvudrapporten för utbetalningar inom JBR-processen. Jordbruksverkets och Länsstyrelsernas gemensamma uppföljningssystem, SUSS, och huvudrapporten är de dokument som ligger till grund för och säkerställer att Länsstyrelsen håller en hög kvalitet på handläggningen inom alla steg i JBR-processen. Dessa dokument tillsammans med kontrollinstruktioner, revisioner och liknande kontroller förebygger och förhindrar finansiella korrigeringar. En annan viktig uppgift är att säkerställa att utbetalningar görs för rätt arealer genom ajourhållning av blockdatabasen. Länsstyrelsen har regelbundna möten med personalen för att säkerställa att instruktioner och regelverk följs.

Att jordbrukarstöd och landsbygdsstöd betalas ut så tidigt som regelverket tillåter är väsentligt då lantbruksföretagen är starkt beroende av dessa medel för att klara sin ekonomi. Länsstyrelsen följer tidplanen för SUSS, styr och uppföljningssystem i samverkan, och för att underlätta uppföljningen har Länsstyrelsen tagit fram en egen uppföljningsplan. Uppföljning har även gjorts av Jordbruksverket som sammanställt alla läns resultat i diagram. Detta har sedan följts upp av representanter från Jordbruksverket och Länsstyrelserna där resultat och eventuella åtgärder diskuterats. Handläggningen inför olika delmål/uppföljningar har kvalitetssäkrats och Länsstyrelsen har rapporterat i de fall målen inte har kunnat nås och eventuella orsaker till detta. Länsstyrelsen har klarat de övergripande målsättningarna i SUSS och endast två uppföljningspunkter i SUSS har inte nåtts. Detta har dock inte påverkat slutmålet om den uppsatta utbetalningsprocenten. Processen med den gemensamma uppföljningen mellan länsstyrelserna och Jordbruksverket har varit framgångsrik för det totala utbetalningsresultatet på nationell nivå. Den kontinuerliga uppföljningen av

jordbrukarstödsprocessen med färdiga diagram i Jordbruksverkets datasystem har medfört att Länsstyrelsen fått en mycket god översikt av handläggningsläget. Utifrån detta finns nu avsevärt förbättrade möjligheter att planera, prioritera och styra arbetet.

Länsstyrelsens EU-stödsfunktion har som ett av sina prestationsmål att följa SUSS, vilket gör det tydligt för alla som arbetar med jordbruksadministration vad som prioriteras. I enhetens verksamhetsplan finns en riskanalys om det skulle uppstå problem med att följa SUSS-planen. Den innehåller metoder för att kunna tillföra resurser inom och utom enheten om uppföljningen av SUSS-målen ligger långt under kontrollpunkterna. Detta för att säkerställa målen för utbetalning.

Miljöersättningar

Av ansökta miljöersättningar togs beslut om delutbetalning avseende 95 procent av ansökta stöd vilket var tre procentenheter bättre än året innan då det togs beslut om delutbetalning för 92 procent av ansökta ersättningar. Vid det första slututbetalningstillfället för miljöersättningarna beslutades om 98 procent av ansökta stöd vilket var åtta procentenheter över den nationella målsättningen om 90 procent.

Gårdsstöd

För gårdsstöd beslutades över 99 procent av stöden vid första utbetalningstillfället vilket var fyra procentenheter över den nationella målsättningen om 95 procent. Vid årsskiftet fanns endast tre ansökningar i länet som inte fått sitt ansökta gårdsstöd. Det var två som inte kommit in med kontonummer för utbetalning och en som inte kommit in med underskrift trots påminnelser.

Landsbygdsstöd

Länsstyrelsen har rapporterat handläggningsläget för landsbygdsstöden till styrgruppen för LB-SUSS enligt riktlinjerna för avstämningspunkterna som bestämdes i processgenomgången 2012.

Länsstyrelsen har lyckats minska handläggningstiderna något men inte uppnått de uppsatta målen när det gäller utbetalning av landsbygdsstöden. Problem kvarstår fortfarande när det gäller redovisningen av projekt från det Leaderområde som Länsstyrelsen beslutat säga upp avtalet med under 2013. Avtalet sades upp på grund av Leaderområdets allvarliga brister i sin interna kontroll.

Länsstyrelsen följer den åtgärdsplan som upprättades och som har godkänts av Jordbruksverket efter den revision som utfördes 2012 i mening att uppfylla ackrediteringsvillkoren, den så kallade Ackerevisionen. Någon ytterligare stor revision har inte utförts under 2013. Däremot har Jordbruksverkets granskningsenhet kontrollerat några av våra utbetalningar utan att hitta några större fel. Genom att delta på Jordbruksverkets utbildningsdagar och anordna egna interna utbildningar gällande rutinbeskrivningar har handläggningen blivit säkrare och tydligare.

Länsstyrelsens uppdrag att korta handläggningstiderna redovisas även under uppdrag 11.

RB 10. Länsstyrelserna ska även vara regeringen och centrala myndigheter behjälpliga i att införa ett nytt landsbygdsprogram för perioden 2014–2020 samt fortsätta de regionala förberedelserna för det kommande landsbygdsprogrammet. Länsstyrelserna ska kortfattat redovisa på vilket sätt de arbetat med att införa landsbygdsprogrammet för perioden 2014–2020.

Länsstyrelsepersonal har löpande under året tagit hem och internt spridit uppdateringar och kunskap från de av Jordbruksverket erbjudna utbildningstillfällena inom programmen Ambassadör och Superanvändare.

Länsstyrelsen har vidareutvecklat arbetet med det regionala partnerskapet för landsbygdsutveckling. Partnerskapet har utvidgats till att även ha representanter från fiske och vattenbruk, samt eventuellt idrottsrörelsen, framöver med utgångspunkt i att även Havs- och Fiskeprogrammet ingår samt i stödens karaktär. En kontinuerlig värdering av intressen lämpade att ingå pågår. Partnerskapet har en viktig roll för att sprida information genom sina respektive nätverk och mobilisera länet inför det nya programmet.

Tre möten har hållits, två har huvudsakligen syftat till att få in underlag för prioriteringar inom de nya åtgärderna i programmet medan ett har haft särskilt fokus på horisontella principer i programmet, framförallt jämställdhet. Länsstyrelsen har löpande informerat partnerskapet om processen för framtagande och godkännande av programmet, de nya systemen för ansökan om stöd, de nya åtgärderna samt tidplan för uppstart av programmet. Urvalskriterier till de olika stöden som beskrivs i handlingsplanen har på olika sätt arbetats fram på partnerskapsmötena och Partnerskapet har varit remissinstans för version ett och två av den regionala handlingsplanen. Ett Landsbygdsting har hållits, som kan beskrivas som ett utökat partnerskap för landsbygdsutveckling.

Länsstyrelsen har samverkat med Regionförbundet Sörmland kring fondsamordning. Två möten har hållits, och en modell som beskriver hur insatserna inom respektive organisation förhåller sig till varandra och de tematiska målen har tagits fram. Länsstyrelserna i Östra Mellansverige har tillsammans påbörjat ett arbete kring på vilket sätt fondsamordningen ska införlivas i verksamheten. Sju handläggare har deltagit i en utbildningsdag om ESI-fonderna.

Första versionen av den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet har tagits fram både internt på Länsstyrelsen och i Partnerskapet och inlämnats till Jordbruksverket. Åtgärder som kommit igång i nya programmet är:

- Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruk, för om-, till- och nybyggnad av djurstallar vid utökat djurantal
- Projektstöd för utveckling av bredband på landsbygden

Det har kommit in fyra ansökningar om företagsstöd men tre platsar inte i kategorin (fel djurslag, inte utökning av antal djur). Även tre ansökningar om stöd till bredband har kommit in.

RB 11. Länsstyrelserna får för uppdragets genomförande disponera anvisade medel från utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygds och livsmedel, anslagen 1:18 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* och 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur*, vilka regleras i Jordbruksverkets regleringsbrev för budgetåret 2014.

Länsstyrelserna ska redovisa följande avseende Landsbygdsprogram för Sverige åren 2007-2013:
– Handläggningstiderna för ansökningar om utbetalningar samt hur Länsstyrelsen arbetar för att minska handläggningstiderna och
– vilka åtgärder som har låg anslutning i länet och översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa i vilken omfattning de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2014

Länsstyrelserna ska redovisa följande avseende landsbygdsprogrammet för perioden 2014-2020:
– Vilka åtgärder som har vidtagits för att informera om det nya programmet och
– Vilka åtgärder som har kommit igång under året.

Handläggningstider (källa DAWA, Jordbruksverket)

<i>Ansökan om utbetalning av stöd (median, dagar)</i>	2014	2013
Företagsstöd axel 1	32	43
Företagsstöd axel 3	42	45
Projektstöd axel 1	20	18
Projektstöd axel 3	68	85
Leader axel 4	94	119
Miljöinvesteringar 2	45	33

Länsstyrelsen arbetar hela tiden för att minska handläggningstiden. Extra resurser tillsattes för handläggning av ansökan om utbetalning av Leaderstöd. Trots sjukskriven personal och slutförande av många äldre, omfattande ärenden, har medianhandläggningstiden minskat med 20 procent. Handläggningstiden uppfyller inte målsättningen om 90 procent av ärendena klara inom 90 dagar, men har minskat betydligt.

Länsstyrelsens beslut om att säga upp avtalet med ett Leaderområde 2013 medför fortfarande mycket extra arbete. Arbetet sades upp på grund av stora brister i den interna kontrollen.

Det har också funnits stora problem med bristfälliga utbetalningsansökningar inom Leaderprojekten. Brister i ansökningarna resulterar i många kompletteringar och långa handläggningstider. Den huvudsakliga orsaken till de bristfälliga ansökningarna har varit undermålig eller avsaknad av information/utbildning från ett av Leaderkontoren till projektägarna. Länsstyrelsen träffar Leaderkontoren kontinuerligt för att gå igenom vilka områden som behöver förbättras. Inte förrän efter sommaren har det börjat ge resultat och viss förbättring kan skönjas.

Tidigare revisioner har medfört en ökad press på handläggarna som känt osäkerhet vilket resulterat i ökad kontrolltid för varje verifikat. En stor mängd ansökningar om utbetalning har inkommit i slutet av året och väntas öka ytterligare under våren 2015.

Länsstyrelsen tillsätter ytterligare resurser inför 2015 för att säkerställa att utbetalningarna kommer att kunna hanteras inom angiven tid för återstoden av programperioden.

Åtgärder med låg anslutning

Åtgärden 312 *Diversifiering* (modulering) Biogas i axel 3 har haft låg anslutning i länet. Länsstyrelsen fattade bara ett beslut, under 2013. Länets tilldelade medel förbrukades då en biogasanläggning är en kostsam investering. Byggnadet av anläggningen har dock inte kommit igång under 2014 på grund av överklagningar av de närboende. Det gör att beslutsprocessen blir långdragen och tilldelade medlen förmodligen inte kommer att kunna utnyttjas.

Utvald miljö (axel 2) har generellt låg anslutning i länet i förhållande till målen uppsatta i den regionala genomförandestrategin. Undantaget är *miljöfrämjande insatser på åker; Mångfaldsstråda* och *Fågelåker*, samt *Bete och slätter på svårtillgängliga platser*, där anslutningen är god i förhållande till de uppsatta målen. De insatser som har lägst anslutning är *Särskild höhantering*, *Skötsel av landskapselement* och *Reglerbar dränering*. Det beror delvis på att det finns få lämpliga platser i dagsläget, särskilt vad gäller höhantering och reglerbar dränering. Det kan även bero på att det är åtgärder som är arbetskrävande och kan kräva ett särskilt engagemang från den stödsökande. *Anläggning och restaurering av våtmarker* och *Damm som samlar fosfor* har ganska låg anslutning i förhållande till de uppsatta målen. Intresset är relativt stort, men ärendenas komplexa karaktär gör att handläggningen av dessa ärenden tar förhållandevis lång tid.

Stöd för *Restaurering av överloppsbyggnad* har relativt låg anslutning säkerligen beroende på att äldre byggnader ofta är mycket kostsamma att restaurera. I Länsstyrelsens genomförandestrategi är målet 50 ansökningar per år. Totalt under perioden 2008-2014 har 100 ansökningar om utbetalning för restaurering av överloppsbyggnad beslutats, varav 22 ärenden under 2014.

Länsstyrelsen arbetar för en god måluppfyllelse inom landsbygdsprogrammets alla områden och använder den regionala genomförandestrategin som underlag vid beslut om stöd och ersättningar.

Information om det nya programmet

Som en del i marknadsföringen av det nya Landsbygdsprogrammet och informationsinsatser om olika stödformer till lantbrukare, landsbygdens intressegrupper och landsbygdsboende ger Länsstyrelsen ut en egen informationstidskrift, *Aktiv landsbygd*, med fyra nummer per år. Information om de stöd som gick att sökas under 2014 ur Landsbygdsprogrammet 2007-2014 har också marknadsförts i tidskriften.

Partnerskapet har en viktig roll för att sprida information genom sina respektive nätverk och mobilisera länet inför det nya programmet. Två möten har hållits, ett har huvudsakligen syftat till att få in underlag för prioriteringar inom de nya åtgärderna i programmet medan ett har haft särskilt fokus på horisontella principer i programmet, framförallt jämställdhet. Länsstyrelsen har löpande informerat partnerskapet om processen för framtagande och godkännande av programmet, de nya systemen för ansökan om stöd, de nya åtgärderna samt tidplan för uppstart av programmet. Urvalskriterier till de olika stöden som beskrivs i handlingsplanen har på olika sätt arbetats fram på partnerskapsmötena och Partnerskapet har varit remissinstans för version ett och två av den regionala handlingsplanen. Ett Landsbygdsting har hållits, som kan beskrivas som ett utökat partnerskap för landsbygdsutveckling.

På två möten har Länsstyrelsen informerat och haft en dialog med LRF regionalt kring landsbygdprogrammet.

I varje nummer av tidningen *Aktiv landsbygd* har Länsstyrelsen informerat om läget med nya landsbygdsprogrammet och den regionala handlingsplanen. En artikel har haft särskilt fokus på de horisontella målen, en annan på de nya åtgärderna i programmet. Länsstyrelsen har i två pressmeddelanden informerat om det nya programmet och uppstart av nya åtgärder. Även internt har information spridits genom frukostmöten och övriga samverkansmöten i samband med framtagandet av urvalskriterier.

Länsstyrelseinstruktion 4§

3. Länsstyrelsens uppgifter omfattar också tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsen har från Skatteverket fått totalt 25 underrättelser om bouppteckning för lantbruksfastighet. Av dessa har 14 ärenden avslutats efter kontroll i fastighetsregistret då de varit skiftade. Till övriga 11 dödsbon har en information skickats om de regler som gäller för avveckling av dödsbon som äger lantbruksfastighet.

Fiske

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)			
Avser verksamhet 62*	2014	2013	2012
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,11	1,07	0,89
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,04	0,10	0,09
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,86	0,83	0,70
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	984	923	806
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,79	0,74	0,64
Antal ärenden, inkomna och upprättade	148	186	190
Antal beslutade ärenden	155	183	170
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	4	0	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	613	1 133	1 100

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Ett fyrtiotal färre inkomna ärenden, främst har nedgången noterats vad gäller utplanteringsärenden. Orsaken till nedgången är okänd.

Fyra ärenden är nu äldre än två år. Samtliga av dessa är EU-ärenden som fått framskjuten lyftningstid. De kommer att avslutas under 2015. Bidragutbetalningarna har gått ned eftersom salskadeersättningen nästan halverades från året innan, då färre salskador rapporterades under 2013.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Fisket har en stor utvecklingspotential i länet med närheten till stora marknader och god logistik. Bland annat borde den stora importen av vattenbruksprodukter kunna reduceras och istället kunna produceras billigare och med högre kvalitet i länet. Redan idag finns goda exempel på fiskföretag som frodas och växer inom yrkesfiske, vattenbruk och sportfiske. Det finns inget som hindrar att dessa kan bli fler.

Utifrån verksamhetsplanering och uppdrag i regleringsbrevet har följande områden prioriterats:

- Verksamhetsutveckling
- Vattenvård
- Vattenbruk
- Yrkesfiske
- Salskadeersättning

Verksamhetsutveckling

Länsstyrelsen har utarbetat en handlingsplan för arbetet med fiskefrågorna. Handlingsplanen ger en tydlig inriktning till fiskearbetet och pekar ut vilka områden och projekt som ska prioriteras under kommande år. Handlingsplanen är baserad på insatser inom det operativa programmet för fiskenäringen i Sverige 2007-2013, rapporten "En grön näring på blå åkrar", åtgärdsprogrammen för hotade arter i vatten samt på Länsstyrelsens landskapsstrategi. Dessa dokument har sedan

anpassats till länets fiskeförutsättningar genom att inkludera slutsatser från en SWOT-analys för fisket som togs fram på uppdrag av regeringen 2013. SWOT-analysen arbetades fram tillsammans med partnerskapet runt fiskeområdesgruppen. Handlingsplanen pekar ut följande -insatser inom yrkesfiske, fritidsfiske, vattenvård och vattenbruk.

Länsstyrelsen har gett råd i många ärenden rörande fisk och fiske, oftast genom besök hos privatpersoner som vill arbeta med sin vattenmiljö i olika avseenden. Vi har även deltagit på olika seminarier och sammankomster, dels internt med andra länsstyrelser men också externt med andra aktörer så som Universitetet. Förutom denna omvärldsbevakning och stödande verksamhet har vi deltagit i flera projekt och även drivit några i egen regi. Redovisningen av dessa är beskrivna i regleringsbrevsuppdragen 14 och 15, se nedan.

Länsstyrelsen har påbörjat arbete med att göra en sammanställning av gällande fiskeregler relevanta för länets vatten för publicering på Länsstyrelsens webbplats. Detta för att underlätta för människor att hitta aktuell information om gällande lagstiftning och särskilda regelverk kring fiske. Information till allmänheten är en viktig del av myndighetens arbete och är en prioriterad insats i handlingsplanen för fisket.

Vattenvård

Rekryteringsområden för fisk vid strandängar i kombination med ett arbetsmarknadsprojekt
Rekryteringen av rovfiskar i skärgården fungerar idag dåligt på många platser. För att bibehålla kvarvarande rekryteringsområden för fisk vid strandängar behövs betande djur som håller borta vattenvegetationen.

Länsstyrelsen har varit initiativtagare och en drivande part i ett tvärsektoriellt arbete med ett integrations-, landsbygds- och fiskevårdsprojekt. Syftet är att underlätta den dagliga tillsynen av djuren så att fler strandängar ska kunna gynna fiskerekrytering. Projektet ska ta tillvara kompetenser hos personer med utländsk bakgrund. De kommer närmare arbetsmarknaden och stödjer vattenvården och lanterbruken. I projektet ingår att deltagarna genomgår en yrkesinriktad utbildning med SFI som ger dem kompetens inom svensk djurhållning, licens för röjsåg, licens att köra fyrhjuligt terrängfordon och b-körkort. Projektet bedöms ligga helt i linje med ambitionen i nästkommande programperiod om att samordna stöden i de olika EU-fonderna. LRF, Ökna naturbruksgymnasiet, Arbetsförmedlingen och socialfonden är inblandade i projektet. Eftersom nästa programperiod inte kommit igång har projektet varit vilande i avvaktan på medel. Att arbeta med fiskevård och initiera strategiskt viktiga projekt är prioriterat i handlingsplanen för fisket. Integrationsfrågor är prioriterat i Länsstyrelsens verksamhetsplan.

Flodkräftor

Länsstyrelsen har fortsatt att inventera flodkräftpopulationer. Vi har i flera omgångar sökt pengar från Havs- och vattenmiljöanslaget för att inventera flodkräftförekomster. Tyvärr har inget svar erhållits från Havs- och vattenmyndigheten, HaV. Länsstyrelsen har då inom ramen för tilldelade medel för åtgärder inom 1:12-anslaget drivit ett tvärsektoriellt fortsättningsprojekt i mindre skala för att identifiera fler skyddsvärda lokaler med flodkräfta. Att driva egna fiskevårdande projekt är ett arbete som ingår i handlingsplanen för fisket.

Mal

Länsstyrelsen har initierat och finansierat en inventering av mal i Båven. Det finns begränsade kunskaper om malbeståndet i Båven och bland annat är beståndets storlek okänt. Dessutom utpekas spridning av mal till vatten den funnits i historiskt som en viktig åtgärd i utkanten till åtgärdsprogram för arten. Mot bakgrund av detta är kunskap om populationen och vilka fiskar som

skulle kunna flyttas till andra vatten väsentlig. I projektet märktes malarna med dels PIT-tags för identifikation och dels förseddes några fiskar med aktiva radiosändare för att deras lekplatser senare ska kunna identifieras. Att driva egna fiskevårdande projekt och värna hotade arter är prioriterat i handlingsplanen för fisket.

Övriga insatser som prioriterats inom området vattenvård redovisas under uppdrag 14.

Återrapportering regleringsbrev

RB 14. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige perioden 2007-2013.

Vattenbruk

Växt och fiskeodling

Vattenbruk och pilotprojekt tas i det operativa programmet upp som områden som ska arbetas med. Länsstyrelsen kom via Stockholms universitet i kontakt med en grupp personer som ville starta aquaponicsanläggning i kommersiellt syfte. Aquaponics innebär en synergistisk metod för växt- och fiskodling i ett recirkulerande system. Länsstyrelsen har gett rådgivning om stödformer samt etablerade kontakt mellan initiativet, Almi, kommuner samt Studsvik kärntekniska anläggning för fortsatt utveckling. En affärsplan ska tas fram under våren 2015 och ansökan om EHFF-stöd lämnas in så snart detta är möjligt. Detta skulle medföra att en vattenbruks- och växtodlingsmetod som idag är vida utbredd i Australien och USA även skulle komma till Sverige. Aquaponics bedöms vara en av de resurseffektivaste odlingsmetoder som finns att tillgå. En anläggning av denna typ är högtintressant för utvecklingen av vattenbruk i Sverige. Ett aktivt uppsökande av entreprenörer intresserade av vattenbruk och samarbete med universitet är prioriterat i handlingsplanen för fisket.

Vattenbrukets möjligheter

Länsstyrelsen har publicerat en artikelserie om vattenbruk i den egna tidskriften "Aktiv landsbygd" som går ut till alla lantbrukare och stödsökande av landsbygdsstöd i länet. Medvetenheten bland länets lantbrukare och entreprenörer om vattenbrukets möjligheter är låg. Regeringen har i sitt strategidokument "en grön näring på blå åkrar" pekat ut detta som en bransch med mycket potential både vad gäller lönsamhet och hållbarhet. Artikelserien lyfter vattenbruket som dels en bra metod att få ut maximalt av de näringsämnen som sprids på åkrarna men även som ett bra alternativ till annan djurhållning. En av artiklarna i artikelserien tar upp hur stödlandskapet ser ut för vattenbruk i Sverige och hur intresserade går tillväga för att starta vattenbrukare. Att öka medvetenheten för vattenbruk och väcka intresse för verksamhetsetablering är prioriterat i handlingsplanen för fisket.

Stör

Länsstyrelsen har stöttat ett nytt företag som vill börja odla stör. Företagarna är av utländsk härkomst och har behövt hjälp med förklaring av svenska regler och system för företagande och specifikt vad som gäller kring djurhållning. Arbete med anläggningen har påbörjats och odlingen beräknas starta under 2015. Att stödja och ge rådgivning till vattenbruksentreprenörer är prioriterat i handlingsplanen för fisket.

Planer på vattenbruksutbildning

Idag finns ingen utbildare för vattenbruk i Södermanland och personer som utbildar sig inom de areella näringarna har dålig kännedom om vattenbruk. Ökna naturbruksgymnasium vill därför

bredda sin utbildning till att inkludera vattenbruk och Länsstyrelsen är rådgivande i detta arbete. Länsstyrelsen har identifierat områden och lokaler på tillgängliga områden som skulle kunna vara lämpliga för vattenbruk. I diskussionen runt ämnet kom det fram att det finns en stor brist på förståelse för vattenbruksorganisationernas behov vad gäller berikning. Berikning är en viktig del av all annan djurhållning men i stort sett helt förbiset när det handlar om vattenbruksorganismer. Även fortsättningsvis kommer Länsstyrelsen delta i utformningen av planerad vattenbruksutbildning vid naturbruksgymnasiet. Ha dialog med utbildare i vattenbruk är prioriterat i handlingsplanen för fisket.

Yrkesfiske

Länsstyrelsen har bistått tre grupper med yrkesfiskare i Mälaren, Hjälmaren och Östersjön. Exempel är yttranden inför och beslut om dels nya yrkesfiskelicenser, dels förnyelser av yrkesfiskelicenser samt redskapstillstånd och nätdispenser. Utöver denna miniminivå har mycket frågor hanterats från de aktiva fiskarna. Exempel är hur de olika kvoterna fungerar på kusten, vad som krävs för att få fiska i den regionala kvoten, varför det blev fiskestopp på strömning förra året.

Länsstyrelsen bedömer att samarbetet med yrkesfiskarna i samtliga tre vatten fungerar bra. Det finns dock utrymme för förbättring då många fiskare drar sig för att fråga då de inte förstår olika regler och bestämmelser eller vill utveckla sin verksamhet. Länsstyrelsen har aktivt fått söka upp fiskarna och frågat dem vad de behöver hjälp med. Att vara lyhörda och jobba aktivt mot yrkesfisket ingår i handlingsplanen för fisket.

Yrkesfiskare längs kusten har kontaktats av Länsstyrelsen angående att marknadsföra och söka etablera nya högrprisvaror. Kustfiskarna säljer idag helt oförädlade produkter som inte inbringar höga priser. Bland annat kan surströmning, simprom och lakrygg nämnas. Simprommen är ett alternativ till lax- och stenbitsrom men med en annan färg och ytterligare användningsområden då den lämpar sig för stekning. Detta för att stärka den redan goda lokala marknaden och utbudet av närproducerad fisk och fiskprodukter. Att driva på utvecklingen av nya fiskprodukter pekas ut som ett viktigt arbete i handlingsplanen för fisket.

Sälskadeersättning

Länsstyrelsen har arbetat fram en ny fördelningsmodell för sälskadeersättning. Tidigare har fördelningen skett utifrån total bruttoinfiskning. Hade en yrkesfiskare fångat mycket fisk fick denne även mycket sälskadeersättning. Detta gjorde att fiskare som inte fick mycket fisk på grund av sälskador missgynnades kraftigt. Eftersom detta gick emot syftet med ersättningen tog Länsstyrelsen fram en fördelningsmodell som även kompenserar de som har mycket sälskador. Dessutom främjar modellen duktiga och effektiva fiskare i större utsträckning än storskaliga. Detta genom att effektivitet ersatt total bruttoinfiskning. Även miljömålet ”En levande kust och skärgård” är invägt i modellen då bränsleförbrukningen är en parameter. Modellen kommer att gynna kustfisket genom att ge incitament till att använda sälsäkra redskap och arbeta fram nya fiskemetoder anpassade till en Östersjö med ett livskraftigt sälbestånd.

Södermanlands modell för sälskadeersättning är nu underlag i den nationella fördelningsmodell för sälskadeersättning som nu tas fram tillsammans med några av de andra kustlänen. Alla kustlänen är idag ansvariga för sin egen fördelningsmodell. Detta leder till att fiskare som geografiskt befinner sig nära varandra kan omfattas av olika fördelningsprinciper. Det finns därför behov av att likrikta modellerna. Arbetet syftar till att ge en mer rättvis och konsekvent fördelning av medlen. Södermanland kommer driva linjen att modellen ska vara tvådelad. En del till indirekta sälskador, som att sälarna äter av fiskbestånden och en direkt del som ersätter då sälarna förstör redskap och liknande.

Av de elva befintliga yrkesfiskarna längs kusten sökte åtta sälskadeersättning. Hela länets pott på 486 tkr delades ut och fördelades på sju av de sökande.

Fiskevård

Arbetet med att göra hela Nyköpingsån vandringsbar för akvatisk fauna fortsätter i projektet ”den fria Nyköpingsån”. Idag finns flertalet absoluta vandringshinder i å-systemet. Nyköpingsån har pekats ut som en av de bästa och största uppväxtmiljöerna för ål längs hela Östersjökusten. Nyköpingsån bedöms även hålla mycket bra leklokaler och uppväxtmiljöer för mal, en art vars största problem i Södermanland är just brist på leklokaler enligt SLU:s utredning av Båvens malar. Förutom dessa hotade arter så utgör ån utmärkta habitat för en mängd akvatiska organismer.

Länsstyrelsen deltar i en projektgrupp för projektet ”Fria vandringsvägar Nyköpingsån” och bidrar med idéer och uppslag till ansökningarna om fortsatt finansiering. Projektet har för avsikt att söka fiskevårdsmedel för insatser som bidrar till att göra ån vandringsbar i högre utsträckning. Länsstyrelsen bedömer att detta är ett av de strategiskt viktigaste projekten för Södermanland vad gäller fiskevård och det generella tillståndet för fiskbestånden både i avrinningsområdet och längs kusten. Denna typ av arbete prioriteras i fiskets handlingsplan.

En annan å som Länsstyrelsen arbetar med att få vandringsbar och skapa mer uppväxt- och leklokaler för bland annat öring är Näveån. I Näveån finns flertalet absoluta vandringshinder som hindrar vandrande fisk. Näveån har idag en havsvandrande Öringsstam med extremt höga tätheter av yngel på den lilla sträcka som går att nå för öringen. Genom att göra ån vandringsbar frigörs mer lekhabitat och stammen kan växa sig större till gagn för fritids- och yrkesfiskare. Länsstyrelsen deltar i projektgruppen för detta projekt. Det ligger i linje med fiskets handlingsplan för länet.

Sörmlandskusten har ett mycket aktivt fiskeområde. Området finansierar flertalet projekt i kustkommunerna. Projekten är både länets invånare och fiskare till gagn då de bland annat syftar till att stärka fiskbestånden och synliggöra fisket som resurs. När det är lämpligt används fiskevårdsmedel som medfinansiering.

RB 15. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Länsstyrelsen har planerat för insatser i flera områden där omprövningen av vattendomar behöver göras. Det som prioriteras i första hand är mindre kustmynnande vattendrag eftersom det där ger störst effekt för fiskbeståndet. De fiskvägar som frigörs i samband med omprövning av gamla domar ger positiva samordningseffekter med fritidsfisket och yrkesfisket. Tillsynsbesök som planerats under 2014 har flyttats fram till 2015, delvis i avvaktan på utredningen om SOU 2014:35.

Länsstyrelsen driver att dämmet i Sibro ska få en vattendom. Idag har dämmet ingen riktig vattendom, istället finns en stämmodom från 1946. Denna stämmodom bedöms vara direkt skadlig för hela sjöns flora och fauna. I möten som hållits har Länsstyrelsen drivit på för att få till en ansökan om vattendom. Det har även hållits möte med Nyköpings kommun för att diskutera ansvarsfrågan och behovet av en vattendom för Båven. En modern vattendom med en tillhörande modern fiskväg skulle bidra till förbättring för bland annat malens fortplantning och ålens vandringsmöjligheter.

Att verka för omprövning och upprättande av vattendomar ingår i handlingsplanen för fisket.

Tabell 1.2: Fiske

Länsfakta inom fiskeområdet	2014	2013	2012
Antal fiskevårdsområden	16	16	16
Antal yrkesfiskelicenser	36	36	34
Antal fartygstillstånd	10	10	9
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	0	6	8

Källa: Hav- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsens arkiv.

Kommentarer Tabell 1.2

Då programperioden tog slut året innan så inkom inga ansökningar om stöd ur strukturfonderna.

Folkhälsa

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)			
Avser verksamhet 70*	2014	2013	2012
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,18	1,75	1,63
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,86	1,03	2,03
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,52	1,97	2,62
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	2 690	3 414	4 080
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	2,15	2,74	3,24
Antal ärenden, inkomna och upprättade	34	44	62
Antal beslutade ärenden	17	37	41
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	1	3
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	316	1 317	5 075

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Minskningen av årsarbetskrafter och verksamhetskostnader beror på att tillsynshandläggaren arbetade med sakområdet endast under en del av året och ersattes delvis genom omprioriteringar.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsen har prioriterat följande områden:

- Tillsyn (med en ny fördjupning)
- Bredare samverkan mellan förebyggande och tillsyn (regionalt och lokalt)
- Insatser inom länsnätverket DROGSAM
- Föräldrastöd

Tillsyn

Tillsynsarbetet på alkohol- och tobaksområdet utgår från Länsstyrelsens tillsynsplan och resultaten från det nationella tillsynsutvecklingsprojektet SLATT (Sveriges länsstyrelser utvecklar alkohol- och tobakstillsyn). Nedan redovisas de huvudaktiviteter som Länsstyrelsen genomfört och deltagit i kring arbetet med alkohol- och tobaksfrågor.

Löpande granskning

Länsstyrelsen genomför så kallad löpande granskning av de beslut som kommunen enligt alkohol- och tobakslagarna tillsänder myndigheten. Den löpande granskningen syftar till att snabbt upptäcka eventuella systemfel och bidrar till att ge Länsstyrelsen en bättre kännedom om kommunernas arbete på de aktuella områdena. Länsstyrelsen har dessutom genomfört tre verksamhetstillsyner. En verksamhetstillsyn är en omfattande tillsynsinsats där kommunens samtliga delar inom alkohol- och tobaksområdet går igenom. Tillsynsbesöken är idag mer omfattande, transparenta och lika över landet än tidigare. Rättssäkerheten och effektiviteten i Länsstyrelsens tillsynsarbete bedöms ligga på en mycket bra nivå. Resultaten från tillsynen över kommunerna återrapporteras till Folkhälsomyndigheten.

Vid tillsynen uppmärksammades tre olika kommuner på vissa brister. Bristerna föranledde kritik från Länsstyrelsen. Bristerna rörde bl.a. otillräcklig tillsyn, detaljhandel med folköl respektive rökfria miljöer och avsaknad av plan för tobakstillsynen.

Det är rimligt att anta att kommunernas arbete har intensifierats, med ökad träffsäkerhet för aktuella lagar som följd. Ambitionen att göra en nationell uppföljning av länsstyrelsernas förändrade arbetssätt (SLATT) har nu planlagts och beslutats av alla länsstyrelser gemensamt. Projektmedel för uppföljning av en fristående part har sökts från de medel för förstärkt tillsyn som Folkhälsomyndigheten utlyst för 2015.

Som en fördjupning av tillsynen i Södermanlands län har Länsstyrelsen påbörjat en särskild granskning av kommunernas tillsynsplaner för alkohol och tobak. Analysen i granskningen grundas dels på en genomgång av kommunernas respektive tillsynsplan och dels av en enkät som kommunernas ansvariga handläggare fått besvara.

Förstärkt tillsyn

Inom uppdraget ”Förstärkt tillsyn” har Länsstyrelsen fortsatt att både delta i, och försökt stärka kommunernas arbete med ansvarsfull alkoholservice (AAS). AAS är en metod som syftar till att minska och förebygga alkoholrelaterat våld och skador i restaurangmiljö. Metoden består av tre delar; samverkan, tillsyn och utbildning. Ett bra resultat kan förväntas först om alla delar i metoden tillämpas. Länsstyrelsen har aktivt stöttat kommunerna så att arbetet ska omfatta metodens alla delar, till exempel genom arrangemang för att utveckla samverkan mellan kommuner och bransch.

Inom ”Förstärkt tillsyn” deltar Länsstyrelsens alkohol- och tobakshandläggare även på nationella konferenser och nätverksmöten. I enlighet med planeringen har fyra nationella nätverksträffar genomförts som utgör grunden för länsstyrelsernas arbete för en förstärkt tillsyn. Länsstyrelsen i Södermanlands län ingår i en grupp av län i Mellansverige vilka har arrangerat ett av dessa nätverksmöten. Denna grupp av län har även genomfört en gemensam konferens, ett så kallat G8-möte.

Länsstyrelsen i Södermanlands län har således ett väl etablerat samarbete med andra närliggande länsstyrelser. Ett särskilt nära samarbete kring tillsynsfrågor finns med länsstyrelserna i Örebro-, Västmanlands län och Stockholms län. Jämför även nedan.

Egenkontrollprogram och politikerutbildning

Länsstyrelsen har deltagit på så kallade krögarträffar i detta syfte men också för att informera om varför myndigheten anser att även restauratörer har nytta av att ta fram och använda ett ”egenkontrollprogram”, vad de kan innehålla, hur de bör användas och hur man kan arbeta fram dem. Länsstyrelsen har också medverkat vid de utbildningar som kommunerna arrangerat och har tillsammans med kommunerna planlagt att genomföra en riktad utbildningsinsats till ansvariga kommunala politiker och berörda tjänstemän i andra förvaltningar. Detta är en angelägen insats mot bakgrund av att många nya politiker tillsatts i samband med valet. Länsstyrelsen är sammanfattningsvis alltså mycket aktiv i spridningen av Ansvarsfull alkoholservice.

Bredare samverkan mellan förebyggande och tillsyn (regionalt och lokalt)

Råd och stöd i arbetet

Enligt alkohol- och tobakslagarna ska Länsstyrelsen, utöver att bedriva tillsyn, ge kommunerna råd och stöd i deras arbete. Detta sker på flera olika sätt. Bland annat deltar och driver Länsstyrelsen olika nätverk där aktuella frågor avhandlas. Länsstyrelsen genomförde den årliga samverkanskonferensen där olika regionala aktörer som polisen, Skatteverket och kommunala

alkohol- och tobakshandläggare och Alkohol, Narkotika, Doping och Tobak (ANDT)-samordnare deltog och utbytte erfarenheter. Denna gång valdes flertalet föreläsare och diskussionsledare från tre andra länsstyrelser – ett sätt att samverka och samarbeta inom den egna myndighetsstrukturen. Ett koncept som visade sig mycket lyckosamt enligt utvärderingarna. Initialt planeras samverkanskonferensen i den så kallade Initieringsgruppen som Länsstyrelsen sammankallar. I gruppen ingår representanter från Polismyndigheten, Skatteverket och kommunerna. Förutom samverkanskonferensen planeras de länsgemensamma tillsynsinsatserna i denna gruppering. Gruppen har träffats en gång.

Länets kommuner prioriterar arbetet med alkohol- och tobaksfrågorna i varierande grad, vilket gäller såväl tillsynen som det förebyggande arbetet. Samverkanskonferensen bidrar till att stimulera den lokala nivån att arbeta mer med både förebyggande insatser och med tillsyn.

Kommundialoger

Ett annat exempel på insats i denna strävan är kommundialogerna. I dialogerna berörs bland annat frågor om lokala möjligheter och förutsättningar, kommunens viljeinriktning och eventuella behov av ytterligare råd och stöd från Länsstyrelsen. Dialogformen som sådan ger utmärkta förutsättningar för samtal kring både förebyggande- och tillsynsfrågor i ett och samma forum. Länsstyrelsens bedömning är att dialogerna bidragit till en ökad aktivitet i kommunerna. De har även stärkt samverkan inom kommunen och mellan kommunen och Länsstyrelsen. Dialogerna ökar, vid sidan av bl.a. tillsynsbesök, även Länsstyrelsens kunskap om hur kommunerna arbetar enligt aktuella lagar. Två kommundialoger genomfördes vilket innebär att dialoger nu genomförs i samtliga av länets kommuner.

Rökfria skolgårdar

Frågan kring tillsyn av rökfria skolgårdar och vikten av rökfri skoltid har huvudsakligen hanterats i samtal och diskussioner vid tillsynsbesök, nätverksträffar och kommundialoger.

Länsnätverket DrogSAM

Nätverket är Länsstyrelsens främsta verktyg för regional samverkan med det gemensamma målet att förankra den nationella ANDT-strategin i länet. I nätverket, där Länsstyrelsen är ordförande och sammankallande, ingår samordnare/ folkhälsoplanerare i kommunerna, Sörmlandsidrotten, Landstinget, FoU Sörmland, IOGT/NTO, NTF och Polismyndigheten.

Med utgångspunkt i den avsiktsförklaring som DrogSAM arbetar utifrån har nu påbörjats ett arbete med att ta fram en strategi för det regionala ANDT-arbetet. Här ingår även frågor om organisation, mandat och likande frågor och bildande av ett regionalt ANDT-råd har påbörjats. En workshop arrangerades om barnets rätt i tobaksfrågan där ANDT-samordnaren deltog som föreläsare.

Länsstyrelsen har i samverkan med Landstinget tagit fram ett Nyhetsbrev vid tre tillfällen. I nyhetsbreven informeras om vad som händer inom ANDT-området i länet. En rapport har arbetats fram om ANDT i samband med att 2014 års resultat från Liv och Hälsa ung presenterats. Här framgår hur det ser ut i länet vad gäller ANDT i åk 9 och åk 2 på gymnasiet. Samarbetet kring informationskampanjen ”Tänk Om” fortsätter och samtliga representanter inom DrogSAM använder sig av materialet på olika sätt.

Övriga insatser

Prevention av dopning i Södermanland

I Eskilstuna och Nyköping arbetar Länsstyrelsen med PRODIS (prevention av dopning i Sverige) tillsammans med Sörmlandsidrotten och kommunala samordnare. Det har genomförts två utbildningar. I samverkan med Eskilstuna kommun har det genomförts en kartläggning av attityder till cannabis bland elever i åk 9 och gymnasieelever. Länsstyrelsen har vidare anlåtats som föreläsare vid utbildningsdagarna som samordnaren för Kunskap till praktik anordnar på Mälardalens högskola för studenter, personal inom socialtjänsten m.fl. Länsstyrelsen deltar även i det regionala folkhälsonätverk som landstinget är sammankallande till.

Ett väl fungerande samarbete finns sedan flera år mellan åtta länsstyrelser ANDT-samordnare (Östergötland, Örebro, Uppsala, Värmland, Dalarna, Västmanland, Gävleborg samt Södermanland). Inom gruppen sker erfarenhetsutbyte, kompetensöverföring och stöttning. Länsövergripande insatser som anordnats, var t.ex. fördjupningsdagar för kommunala samordnare i de åtta länen. För mellanstora städer (minst 50 000 invånare) i länen genomfördes två konferensdagar med temat cannabis där representation fanns från samordnare, polis och politiker. Två kommuner var inbjudna från länet; Nyköping och Eskilstuna.

Information om nätdroger

Tillsammans med Länsstyrelsen i Västmanlands län arrangerades två utbildningsdagar där Tullverket samt Giftinformationscentralen bjöds in för att informera om nätdroger. En dag i Västerås och en i Eskilstuna, målgruppen var alla som i sitt arbete kommer i kontakt med preparaten.

Länsstyrelserna har gemensamt drivit ett utvecklingsprojekt (SLUSS, Sveriges länsstyrelser utvecklar och stärker samordningsfunktionen) inom ANDT-området. Det syftar till att få en mer likvärdig och transparent ANDT-funktion vid länsstyrelserna. Länsstyrelsen har även deltagit på samtliga nationella ANDT-samordnarträffar som Folkhälsomyndigheten arrangerat.

Föräldrastödsuppdraget

Som ett första steg i uppdraget har Länsstyrelsen genomfört en kartläggning som visar hur det befintliga arbetet med föräldrastöd till tonårsföräldrar ser ut i länet och vilka behov och önskemål som finns. Samtliga kommuner, Landstinget Sörmland samt ett urval av organisationer/föreningar ombads att delta i kartläggningen. Av dessa deltog sex kommuner och en organisation/förening, Landstinget valde att inte medverka. I alla deltagande kommuner fanns någon form av universellt stöd till föräldrar med barn i tonåren, i flera är det dock en mycket begränsad verksamhet.

Föräldrastöd verkar inte vara en prioriterad fråga i länet överlag utan bedrivs i stor utsträckning av eldsjälarna på verksamhetsnivå utan större intresse eller efterfrågan på resultat från ledning eller politiker. Kunskapen om universellt föräldrastöd är begränsad hos länets kommuner.

Det största problemet som kommunerna tar upp är hur de ska nå föräldrar. Två grupper, föräldrar med utländsk bakgrund/som inte talar svenska och pappor, nämns av flera deltagare som särskilt svåra att nå. Resultatet har analyserats tillsammans med berörda aktörer. Kartläggningens resultat ligger till grund för planeringen av arbetet inom uppdraget de kommande åren. Uppdraget har särskilt diskuterats och planerats tillsammans med särskild sakkunnig i jämställdhet för att integrera jämställdhetsperspektivet. Uppdraget har även planerats och till viss del genomförts på Länsstyrelsen tillsammans med personal inom ANDT, integration och mäns våld mot kvinnor/våld i nära relationer.

Uppdraget har rapporterats till Länsstyrelsen i Örebro som har samordningsansvar.

Återrapportering regleringsbrev**Tabell 6.1: Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter**

Kostnader och årsarbetskrafter för Folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)¹⁾	1 912,8	2,04
varav Allmänt och övergripande inom Folkhälsa (700)	646,3	0,75
varav Fördelning av statsbidrag (704)	9,6	0,00
varav Alkohol- och tobaksärenden (705)	355,8	0,47
varav alkoholärenden 7051 - 7053	262,9	0,34
varav tobaksärenden 7054 - 7056	92,9	0,13
Totala kostnader (inkl. OH)¹⁾	2 689,8	

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Tabellen ska innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Uppgifter i tabellen ska endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2014)

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell 6.1

Kostnaderna har nästan halverats och minskningen av årsarbetskrafter och verksamhetskostnader beror på att tillsynshandläggaren arbetade med sakområdet endast under en del av året.

Länsstyrelseinstruktion 5§

6. Länsstyrelsen ska verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak

Effektiv tillsyn

Genom att ha en effektiv tillsyn över alkohol- och tobaksförsäljningen i länet bidrar Länsstyrelsen till att en eventuell alkohol- och tobaksdebut skjuts upp bland barn och unga. Detta bör i sin tur leda till att risken för att senare utveckla ett missbruk blir lägre, vilket generellt sett bidrar till ökad folkhälsa. Till viss del bidrar en effektiv tillsyn också till att minska konsumtionen genom att reglerna kring förbud att sälja/ servera till påverkad person upprätthålls. Detta gagnar också folkhälsan.

Länsstyrelsen har inom det hälsofrämjande arbetet i samverkan med andra regionala aktörer inom ANDT området genomfört olika utbildningstillfällen bl.a. kring metoder i föräldrastöd, hur skolan ska arbeta för rökfri skoltid samt hur undervisningen av ANDT ska bedrivas på bästa sätt.

Folkhälsonätverk

Länsstyrelsen deltar i ett folkhälsonätverk tillsammans med landstinget (som är sammankallande), Sörmlandsidrotten och kommunala folkhälsoplanerare. I nätverket pågår bland annat en diskussion kring Öppna jämförelser och hur dessa ska användas i folkhälsoarbetet.

Friluftsliv

Länsstyrelsens insatser inom friluftsliv bidrar till det övergripande målet för folkhälsan. De första stegen har tagits inom uppdraget att vägleda kommunerna i deras arbete med friluftsliv. Länets kommuner har i en enkät fått svara på hur de vill att Länsstyrelsen ska arbeta med uppdraget. Kommunernas företrädare anser att Länsstyrelsen bör försöka engagera fler sakområden inom kommunerna än enbart de som arbetar med naturvård. Frågan har också diskuterats under en av kommunekologträffarna.

Länsstyrelsen har överlämnat underlag till översyn av riksintressen för friluftslivet till Naturvårdsverket. Underlaget har också använts i sammanfattande redogörelser till översiktsplaneringen i kommunerna.

Jämställdhet

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)			
Avser verksamhet 80*	2014	2013	2012
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,18	0,13	0,20
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,64	1,73	0,88
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,36	1,32	0,77
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	2 037	2 011	1 257
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,63	1,62	1,00
Antal ärenden, inkomna och upprättade	25	23	16
Antal beslutade ärenden	16	10	19
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	1
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	563	667	620

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Den lilla minskningen av både årsarbetskraften och verksamhetskostnaderna mellan åren 2013 och 2014 kan förklaras med sjukskrivning hos personal. I övrigt speglar siffrorna Länsstyrelsens ökade ambitionsnivå sedan 2013. Förutom ordinarie personal har extra resurser avsatts för delar av arbetet med att genomföra Länsstyrelsen strategier för Jämställdhetsintegrering.

Inom jämställdhetsområdet fördelas utvecklingsmedel för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck. Ärendena beslutas efter ansökningsförfarande och avslutas först efter återredovisning av använda medel. Ärenden kan därför vara öppna under en längre period efter beslut.

Andra väsentliga prestationer och resultat**Jämställdhetsintegrering**

Länsstyrelse övergripande mål med arbetet ”Ökat arbete med jämställdhet och jämställdhetsintegrering i Södermanlands län” genomförs genom att:

- Fördjupa kunskaperna om läget i länet och erbjuda mer riktade aktiviteter i syfte att påverka utvecklingen där det ger störst effekt
- Rikta insatser till politik och ledningar i länets kommuner med kunskap om jämställdhet och varför man ska jämställdhetsintegrera sina verksamheter
- Utveckla samverkan och samarbete med aktörer i länet
- Utveckla kommunikationen och mediakontakterna för ökad spridning av kunskap till allmänheten

Fördjupa kunskaperna om läget i länet

Länsstyrelsen har kompletterat och ytterligare analyserat den jämställdhetsstatistik som togs fram 2013. Mer detaljerad jämställdhetsstatistik har framför allt utvecklats inom områdena sysselsättning och utbildning.

Riktade insatser

Den kartläggning som Länsstyrelsen genomförde 2013 visade på stora utvecklingsmässiga skillnader mellan länets kommuner. En viktig skillnad som framkom mellan kommuner som kommit långt och kommuner med stora utvecklingsbehov var ledning och styrning av arbetet. Länsstyrelsen har därför planerat och genomfört riktade insatser till politiker och chefer i länets kommuner. Den mer detaljerade statistiken som Länsstyrelsen utarbetat har använts vid planering och genomförande av Länsstyrelsens insatser inom området. Länsstyrelsen har riktat insatserna mot samtliga kommuner och Landstinget, men särskilt arbetat för att få med aktörer från två av länets kommuner där vi bedömt att insatserna kan ge god effekt. Den ena kommunen har undertecknat Den europeiska deklARATIONEN om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR)-deklARATIONEN men ännu inte tagit fram en handlingsplan för arbetet. Den andra kommunen deltog år ett i Program för hållbar jämställdhet, men arbetet har avstannat efter det.

Två konferenser har genomförts. Den första konferensen ”Jämställdhet som verktyg för regional utveckling” genomfördes i Nyköping. 35 politiker från sex av länets kommuner deltog varav en stor andel från Nyköpings kommun. Nyköpings kommun deltog i ett Program för hållbar jämställdhet och torde ha goda förutsättningar att återuppta utvecklingsarbetet. Nyköpings kommun är också länets näst största kommun varför Länsstyrelsen bedömer att kommunen är en viktig aktör för länets utveckling. Under konferensen presenterade representanter från jämställdhetskommittén goda exempel från sina verksamheter. Efter konferensen stannade flera ledande politiker för att diskutera fortsatt arbete. Som en fortsättning på konferensen i Nyköping bjöds Länsstyrelsen in till Socialdemokraterna i Nyköpings uppstartsmöte för att prata om jämställdhetsintegrering och presentera den tidigare genomförda kartläggningen av jämställdhetsintegrering i länet för gamla och nya politiker som är invalda i kommunfullmäktige och nämnder.

Den andra genomförda konferensen ”Jämställdhet i Flens kommun – inspiration och kunskap” riktade sig specifikt till politiker och chefer i Flens kommun. Flens kommun valdes särskilt ut eftersom kommunen har undertecknat CEMR-avtalet men ännu inte tagit fram någon handlingsplan. Sju personer från Flens kommun deltog, politiker och chefer på olika nivåer i kommunen. Konferensen fick mycket goda omdömen i utvärderingen och deltagarna uppgav att de fått nya idéer och att målsättningen är att arbetet ska komma igång och att det ska utvecklas en tydligare styrning.

Samarbetet med Regionförbundet Sörmland

Länsstyrelsen bistod Regionförbundet Sörmland i genomförandet av handlingsplanen för att jämställdhetsintegrera tillväxtsarbetet i länet bland annat genom en programpunkt på konferensen ”Jämställdhet i regional tillväxt – hur gör man?”. Där presenterade Länsstyrelsen statistik om läget i länet, Länsstyrelsens Strategi för jämställdhetsintegrering och genomförde en kort basutbildning om jämställdhet och jämställdhetsintegrering. Regionförbundet Sörmland har också beslutat att bistå arbetet med en uppdaterad version av fickboken med jämställdhetsstatistik.

Länsstyrelsen har också bidragit med information till den kartläggning som Regionförbundet genomför för att undersöka jämställdheten på arbetsmarknaden i Södermanlands län.

Länets jämställdhetskommitté

Länets jämställdhetskommitté och samarbetet mellan deltagande aktörer har utvecklats. Kommitténs möten har utvecklats bland annat genom att externa föreläsare aktiva inom särskilt som viktiga utvecklingsområden bjödits in till dialog. Till exempel har den

ekonomiska föreningen Arbetsmarknadskompetens bjudits in. Arbetsmarknadskompetens arbetar i länets skolor på uppdrag av Regionförbundet Sörmland för att stödja matchningen av arbetskraft för framtida arbetsgivarares behov. Arbetsmarknadskompetens försöker genom sitt arbete bryta könsmonster och påverka i riktning mot en mindre könsegraderad arbetsmarknad. Samarbetet mellan olika aktörer i kommittén har utvecklats bland annat genom att Katrineholms kommun och Sörmlandsidrotten genomför ett gemensamt projekt och att Länsstyrelsen bidragit med ekonomiskt stöd till Katrineholms kommun för genomförandet av en jämställdhetsutställning (se vidare under rubriken ”spridning av kunskap till allmänheten” nedan).

Representanter från jämställdhetskommittén för Eskilstuna, Gnesta och Katrineholms kommuner har presenterat goda exempel på jämställdhetsintegrering från sina kommuner vid ovan nämnda konferens för politiker och chefer som Länsstyrelsen genomförde i Nyköping. Konferensutvärderingen visar att de regionala goda exemplen var mycket uppskattade av deltagarna.

Jämställdhetskommittén har även bidragit till Länsstyrelsens kartläggning av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, framför allt genom diskussioner kring begreppsanvändningen inom området.

Samarbete med nationella myndigheter

Länsstyrelsen har arbetat mer aktivt för att utveckla samarbetet med nationella myndigheter. Framför allt har en dialog upprättats med Försäkringskassan centralt i syfte att se över hur Försäkringskassan ska kunna verka och delta i det regionala utvecklingsarbetet. Länsstyrelsen har också deltagit vid en workshop på Arbetsmiljöverket om kvinnors arbetsmiljö. Något konkret resultat av kontakterna har ännu inte kunnat utläsas.

Spridning av kunskap till allmänheten

Som ett led i att utöka kunskaperna om jämställdhet bland medborgarna i Södermanlands län har Länsstyrelsen bland annat bistått Katrineholms kommun när kommunen ställde upp en vandringsutställning om jämställdhet som SKL tagit fram. Länsstyrelsen har också växlat upp arbetet med att utveckla mediakontakterna för ökad rapportering om jämställdhet till allmänheten. Länsstyrelsens aktiviteter har vid flera tillfällen lyfts i lokala och regionala media.

Nationella åtaganden

Länsstyrelsen bidrog till planering av och kostnaderna för länsstyrelsernas gemensamma aktiviteter under Nordiskt Forum, liksom bemanning av länsstyrelsernas gemensamma monter under konferensdagarna. Länsstyrelsen bidrog också till planering av och kostnaderna för länsstyrelsernas gemensamma aktiviteter under Almedalsveckan.

Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

2013 genomförde Länsstyrelsen en förstudie som sedan låg till grund för framtagandet av Länsstyrelsens strategi för arbetet med jämställdhetsintegrering. Inom området mäns våld mot kvinnor blev det tydligt att det fanns behov av en kartläggning av läget i länet, att samordningen inom området behövde stärkas och att det förebyggande arbetet behövde utvecklas.

Länsstyrelsen har i strategin för jämställdhetsintegrering som mål att:

- Det förebyggande arbetet med mäns våld mot kvinnor har utvecklats.
- Arbetet med våld i nära relationer präglas av samordning, samverkan och långsiktighet

Länsstyrelsen har därför prioriterat:

- Att genomföra en kartläggning av läget i länet
- Starta en samverkansgrupp för arbetet med prostitution och människohandel i länet
- Stödja utvecklingen av arbetet med att förebygga mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer bland annat genom att visa hur mäns våld mot kvinnor är kopplat till jämställdhet
- Genomföra aktiviteter som når ut brett i länet.

Länsstyrelsen uppdrag inom området redovisas även till Länsstyrelsen i Stockholm, Länsstyrelsen i Östergötland och Socialstyrelsen som producerar nationella redovisningar.

Länsstyrelsen ingår i de länsstyrelsegemensamma nätverken inom området mäns våld mot kvinnor. Länsstyrelsen har också deltagit vid delar av utbildningstillfällen som anordnats i samarbete med Socialstyrelsen.

Kartläggning mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Länsstyrelsen har genomfört en kartläggning om arbetet med mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Kartläggningen visar bland annat att länets kommuner har tillgång till skyddade boenden till samtliga målgrupper och att arbetet med stöd till våldsutsatta kvinnor är mer utvecklat än stödet till barn som bevittnat våld och våldsutövare. Kartläggningen visar också att det förebyggande arbetet som syftar till att förhindra att våldet uppstår till stora delar saknas och att man istället arbetar mer aktivt för att stoppa pågående våld. En förklaring till detta kan vara att man i de flesta kommuner använder begreppet våld i nära relationer och inte mäns våld mot kvinnor.

De kommuner som bedriver ett aktivt jämställdhetsarbete använder också begreppet mäns våld mot kvinnor och ser mäns våld mot kvinnor mer som ett strukturellt problem som kräver ett förebyggande arbete på flera nivåer.

Länsstyrelsen har presenterat och diskuterat resultaten av kartläggningen och kopplingen till jämställdhet i länsamverkansgruppen, Länets jämställdhetskommitté och vid ett gemensamt möte med länets kommuner, FOU och SKL.

Länssamverkan mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Länsstyrelsen samordnar en länsövergripande samverkansgrupp mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Samtliga kommuner, Landstinget och ideella organisationer som utför socialtjänst ingår i gruppen.

Länsstyrelsen har utvecklat de nationella kontakterna bland annat genom ett utökat samarbete med Sveriges kvinnojourers riksförbund (SKR). SKR deltog vid ett möte med länsamverkan mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Syftet var att stödja länets aktörer i och med att privata aktörer som erbjuder skyddat boende för bland annat särskilt utsatta grupper upphandlats för samtliga kommuner i länet. Länsstyrelsen har också bjudit in NCK (Nationellt centrum för kvinnofrid) för att lyfta kunskaperna om vilken hjälp man kan få via NCK.

Länsstyrelsens beslut att lyfta in ideella föreningar in i gruppen har fallit väl ut, och resulterat i en ökad förståelse mellan aktörerna och i många fall fördjupade diskussioner.

Samarbetet med Länsstyrelsens djurskydd har fortsatt. Djurskyddshandläggare har deltagit vid ett möte med länsamverkan. Mötet resulterade i en kontaktlista för att underlätta samverkan och stöd mellan aktörerna.

Länssamverkan har träffats tre gånger för erfarenhetsbyte och kompetensutveckling. Länssamverkan har också bidragit till kartläggningen genom en workshop som Länsstyrelsen genomförde med gruppen.

Prostitution och människohandel

Länsstyrelsen har startat en spetsgrupp för arbetet med prostitution och människohandel. Spetsgruppen består av representanter för länets kommuner, Polismyndigheten, Migrationsverket, Åklagarkammaren och Landstinget. Ett dokument för gruppens uppdrag och syfte har tagits fram. Spetsgruppens uppgift blir till en början att tydliggöra respektive aktörs uppdrag och roller och att ta fram en samverkansplan för arbetet i länet. Spetsgruppen har träffats en gång. Arbetet samordnas av Länsstyrelsen.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med att utöka kunskaperna hos och stödja samordningen mellan länets aktörer. Arbetet har fokuserats på att få med skolpersonal till de aktiviteter som genomförts. För att kunna nå ut brett i länet har Länsstyrelsen valt att bevilja utvecklingsmedel till och att praktiskt stödja Länsföreningen för kvinno- och tjejjourer i genomförandet av tre konferenser med temat Att förhindra hedersvåld och tvångs gifte – en fråga om kunskap och samverkan. Konferenserna planerades bland annat utefter resultaten av de utvärderingar som genomfördes vid två konferenser 2013. Totalt deltog 350 personer från skola, polis, socialtjänst, Landstinget och den ideella sektorn i länet.

I syfte att öka kunskaperna i länet kring kvinnlig könsstympning har Länsstyrelsen genomfört en konferens ”Kvinnlig könsstympning – en livsfarlig sedvänja för kvinnor och flickor”. Landshövdingen höll ett öppningstal där Länsstyrelsens hållning i frågan tydliggjordes och kopplingen till mänskliga rättigheter, jämställdhet och barns rättigheter tydliggjordes. 130 personer från länets kommuner, polis, Landsting och ideella sektorn deltog.

Länsstyrelsen ingår i en nationell arbetsgrupp inom det gemensamma länsstyrelsenätverket Hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetsgruppen fokuserar på vuxna kvinnor utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck och har startat upp ett arbete med att belysa målgruppen. Bland annat har en kartläggning av omfattning och behov planerats och kommer att genomföras genom Länsstyrelsen i Östergötland.

Kompetensstöd våld i nära relationer

Länsstyrelsens återrapportering av uppdraget sker i flera steg. En återrapportering till en länsstyrelsegemensam arbetsgrupp, gemensamma möten regionsvis samt genom en enkät till Socialstyrelsen. Nedan följer en sammanställning av de viktigaste resultaten. 2013 satsade Länsstyrelsen mycket på att sprida kunskap om föreskrifterna, de allmänna råden och meddelandebladet om socialtjänstens ansvar när ideell förening utför socialtjänstarbete. Detta resulterade bland annat i att samtliga kommuner uppdrog till Vårdförbundet att genomföra upphandling av skyddade boenden för alla målgrupper.

Samtliga kommuner har därför idag tillgång till skyddat boende för alla, inklusive särskilt utsatta grupper och män, genom de ramavtal som undertecknats och länets kvinnojourer. Flera har undertecknat avtal med kvinnojour och på det sättet förstärkt rättskyddet för den enskilda. Länsstyrelsen genomförde tillsammans med Sveriges kvinnojourers riksförbund (SKR) en dialogträff med kvinnofridsamordnare och länets kvinnojourer för att diskutera vilken roll kvinnojourerna kommer att ha i och med de ramavtal som nu undertecknats. Länsstyrelsen följer utvecklingen.

Resultaten av den kartläggning Länsstyrelsen genomfört av arbetet med mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer har spridits. Bland annat presenterades resultaten vid en särskild konferens om Socialstyrelsens öppna jämförelser för länets kommuner som FOU anordnade. Vid konferensen jämfördes och diskuterades resultaten av kartläggningen och de öppna jämförelserna.

Länsstyrelsen har särskilt fokuserat på att lyfta särskilt utsatta grupper och bedömningsinstrumentet FREDA. Bland annat genomfördes en tvådagarskonferens för länets kommuner och de ideella aktörer som utför socialtjänst. Syftet med dagarna var utbildning kring särskilt utsatta grupper utifrån Socialstyrelsens utbildningsmaterial om våldsutsatt kvinnor med utländsk bakgrund, våldsutsatta kvinnor med funktionsnedsättning, våldsutsatta äldre kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck och bedömningsmetoden FREDA. Samtliga kommuner och kvinnojourer i länet deltog vid dagarna. Ca 40 personer deltog. Ytterligare en konferens om de särskilt utsatta grupperna våldsutsatt äldre och våldsutsatta funktionsnedsatta kvinnor har genomförts i samarbete med två av länets kommuner. Konferensen riktade sig till personal i kommunerna som i sitt arbete möter målgrupperna, 40 personer deltog.

I övrigt har kompetensstöd genomförts på de möten med Länssamverkan mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer som Länsstyrelsen samordnar och genom löpande processtöd till kommuner som efterfrågat detta.

Indikatorer

Jämställdhet utgiftsområde 13¹⁾

Nystartade företag	2014	2013	2012	2011	2010
Andel nystartade företag av kvinnor (%).		35,4	34	33,3	33,2
Andel nystartade företag av män (%).		64,6	66	66,7	66,8
Våld mot kvinnor	2014	2013	2012	2011	2010
Anmälda misshandelsbrott inomhus mot kvinnor 18 år eller äldre. Antal per 100 000 av medelfolkmängden 18 år eller äldre	182	249 ²⁾	270	285	303 ²⁾

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

²⁾ Jämförtal från tidigare år 2013 och 2010 visar en marginell skillnad vad anmälda misshandelsbrott

Källa: Statistiska centralbyrån, Brottsförebyggande rådet

Kommentar kring ovanstående indikatorer

Nystartade företag

Andelen nystartade företag av kvinnor har i Södermanland ökat 1,4 procent mellan åren 2012 och 2013. Idag ligger länet i linje med riksgenomsnittet. Satsningarna inom kvinnors företagande som genomförts under många år i länet har börjat ge resultat. Nyföretagarcentrum finns i de flesta av länets kommuner. Satsningarna inom kvinnors företagande i länet har de senaste två åren fokuserat på stöd till företagsstödjande organisationer som täcker upp länet. Samtidigt har arbete pågått för att lyfta jämställdhet som en tillväxtfaktor. Ett ökat jämställdhetsfokus inom tillväxtområdet bland flera aktörer (Länsstyrelsen, Tillväxtverket, Regionförbundet Sörmland, företagsstödjande organisationer, kommuner m.fl.) kan antas påverka den positiva utvecklingen.

Våld mot kvinnor

Uppgifterna för Södermanlands län visar att anmälningarna om misshandel mot kvinnor har minskat för varje år sedan 2010. Ett minskat antal anmälda fall behöver inte innebära att antalet faktiska brott minskat. Verksamheter som arbetar med stöd till våldsutsatta kvinnor kopplar ofta höga siffror vad

gäller anmälningar som ett gott betyg för den egna verksamheten. I jämförelse med övriga län har det skett en väldigt stor förändring i anmälningsfrekvensen, särskilt mellan åren 2013 och 2014 (67 färre).

Förklaringen går inte att hitta i nationella förändringar t.ex. lagstiftning eller liknande. Inte heller kan Länsstyrelsen se några regionala satsningar som drastiskt kan ha minskat antalet fall av misshandel inomhus mot kvinnor. Skillnaden mellan kommunerna i länet är stor. Ser man på siffrorna för respektive kommun 2013 visar det att skillnaden mellan högst andel anmälningar (Eskilstuna) och lägst andel anmälningar (Trosa) är 183 per 100 000 invånare.

Åtterrapporering regleringsbrev

Tabell 7.1

Kostnader/intäkter för område Jämställdhet	2014	2013	2011
Verksamhetskostnader inkl. OH¹ (tkr)	2 036,9	2 011,2	1 257,0
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	649,5	552,9	598,5
varav övrig finansiering (tkr)	1 376,5	781,0	503,5
Andel av Länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,63	1,62	1,00
Verksamhetsintäkter	882,5	1 097,0	484,9

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell 7.1

Kostnaderna för Länsstyrelsens verksamhet inom jämställdhetsområdet är något längre än 2013. Detta kan förklaras med sjukskrivning hos personal under delar av året.

Länsstyrelseinstruktion 5§

1. Länsstyrelsen ska integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor

Länsstyrelsen har arbetat efter den strategi som tagits fram för jämställdhetsintegrering av Länsstyrelsens verksamhet.

Länsstyrelsen har prioriterat följande områden:

- Integrera jämställdhetsarbetet i ordinarie styr- och ledningsstrukturer
- Intern kompetensutveckling
- Fördjupat arbetet i utvalda verksamheter

Styrning och ledning

Arbetet med att jämställdhetsintegrera Länsstyrelsens egna verksamheter har lagts in i ordinarie styr- och ledningsprocesser. I VP-direktivet nämns jämställdhet som ett prioriterat område för 2015 och arbetet följs upp vid ordinarie tertialdialoger.

Kompetensutveckling

En jämställdhetsutbildning har lyfts in som ett obligatoriskt moment i introduktionsprogrammet för nyanställda. Utbildningen har utarbetats och genomförts vid ett tillfälle för nyanställda. Interna jämställdhetsutbildningar och dialogmöten har också genomförts på Samhällsbyggnadsenheten, Natur- och miljöenheten och Landsbygdsenheten.

Totalt har 26 anställda genomgått en basutbildning i jämställdhet.

Fördjupat arbete

Fördjupat arbete har skett på Landsbygdsenheten där kommunikations- och genomförandeplaner jämställdhetsintegrerats för genomförandet av det nya landsbygdsprogrammet.

Länsstyrelsen har en partnerskapsgrupp som stöd för genomförandet av Landsbygdsprogrammet. En extern jämställdhetsutbildning med tillhörande workshop om hur det nya programmet ska kunna jämställdhetintegreras genomfördes vid ett av mötena med partnerskapet.

Arbete pågår för att hitta andra kommunikationsvägar än de traditionella för att öka möjligheterna att nå prioriterade målgrupper. Länsstyrelsen avser att arbeta med de horisontella målen genom partnerskapet. Ett partnerskapsmöte har haft fokus på de horisontella målen, bland annat med en workshop om hur jämställdheten på landsbygden kan öka. Enhetens tidskrift Aktiv landsbygd har gått igenom och analyserats ur ett jämställdhetsperspektiv och en diskussion förts om vem tidningen idag når ut till, vilka man vill nå och hur man i så fall kan välja innehåll och kanaler för spridning.

På beredskapsfunktionen har Risk- och sårbarhetsanalysen 2014 ett avsnitt som rör de tvärspektoriella perspektiven, inklusive jämställdhet. Särskild sakkunnig i jämställdhet involverades i arbetet.

Länsstyrelsens nya uppdrag att stödja aktörer i länet i arbetet att utveckla ett universellt föräldrastöd till barn i tonåren har jämställdhetsintegrerats. Som ett första steg i uppdraget har Länsstyrelsen genomfört en kartläggning ”Föräldrastöd till tonårsföräldrar – en kartläggning av arbetet i Södermanlands län”. Särskild sakkunnig i jämställdhet har involverats i planeringen av uppdraget och i utformandet av frågor till kartläggningen för att jämställdhetsperspektivet ska säkras.

2. Länsstyrelsen ska genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta
--

Länsstyrelsen har under året tagit fram ytterligare och mer fördjupad jämställdhetsstatistik för länet. Se under avsnittet ”fördjupad kunskap”.

Vidare har Länsstyrelsen inför utarbetandet av den regionala genomförandeplanen för nya Landsbygdsprogrammet tagit fram statistik om ”underrepresenterade grupper” för de olika stöden. Detta har presenterat för referensgruppen för Landsbygdsprogrammets genomförande.

Nationella minoriteter och Mänskliga rättigheter

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER) Avser verksamhet 81* och 82*	2014	2013	2012
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,10	0,04	0,00
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,31	0,02	0,06
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,30	0,04	0,04
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	372	111	67
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,30	0,09	0,05
Antal ärenden, inkomna och upprättade	0	1	0
Antal beslutade ärenden	0	0	0
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragutbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	2 642	2 722	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Länsstyrelsens resurser har ökat något jämfört med tidigare år liksom antalet ärenden.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsen har rapporterat till Länsstyrelsen i Stockholms län som samordnar uppdraget. I enkäten svarade vi att vi i olika sammanhang informerat om lagen om nationella minoriteter. Främst gäller det inom en insats kring integration och skolornas mottagande av nyanlända elever (språkutvecklande arbetssätt i skolan). I övrigt hänvisas till vad som sägs nedan vid Mänskliga rättigheter.

Länsstyrelsens växel har information vilka personer inom växelområdet som har språkkunskaper. På webben finns tillgång till andra språk och i Länsstyrelsens entré finns information på ett minoritetsspråk (finska).

Åiterrapportering regleringsbrev

RB 83. Länsstyrelserna ska redovisa hur Sveriges rättsliga åtaganden om icke-diskriminering och mänskliga rättigheter belyses, analyseras och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5 § punkten 5 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion samt bedöma resultatet av detta. Redogörelsen ska innehålla information om bl.a. hur länsstyrelserna samarbetat med andra berörda myndigheter samt vilka åtgärder som har vidtagits för att stödja kommunernas arbete med dessa frågor

Åtgärder som har vidtagits för ett fortsatt utvecklingsarbete gällande lika rättigheter och möjligheter ska redovisas särskilt.

Strategi för att integrera mänskliga rättigheter

Länsstyrelsen har tagit fram en strategi för att integrera mänskliga rättigheter i Länsstyrelsens verksamhet i Södermanlands län. I arbetet med att implementera MR-strategin kommer vi använda

samma strukturer som redan finns för jämställdhetintegreringen av myndighetens verksamhet. I MR-strategin har fyra utvecklingsområden prioriterats;

- Två stödpersoner ska utses för stöd till organisationen.
- Kompetensutveckling.
- Urval av verksamheter för fördjupat arbete.
- Styrdokument. Arbetet med mänskliga rättigheter ska finnas med i verksamhetsplan och handlingsplaner.

Mänskliga rättigheter är ett av de områden som är prioriterade i Länsstyrelsens verksamhetsplan 2015. Prioriterat område innebär att hela myndigheten och all personal ska medverka. Här inkluderas även jämställdhet, barns och funktionsnedsattas rättigheter.

Genomförda aktiviteter

Länsstyrelsen har genomfört några aktiviteter som redovisas här.

I syfte att öka kunskaperna kring kvinnlig könsstymning kopplat till Mänskliga rättigheter har Länsstyrelsen genomfört en konferens ”kvinnlig könsstymning – en livsfarlig sedvänja för kvinnor och flickor. Landshövdingen höll ett öppningstal där Länsstyrelsens hållning i frågan tydliggjordes, d.v.s. att de grundläggande mänskliga rättigheterna uppnås, rätten till kroppslig integritet är en grundläggande rättighet för alla människor. 130 personer från länets kommuner, landstinget, polisen, skola och ideella sektorn deltog.

Länsstyrelsen har utvecklat kontakterna i länet gällande mänskliga rättigheter och diskriminering. Bland annat har en kontakt med antidiskrimineringsbyrån Humanitas i Eskilstuna etablerats.

Länets jämställdhetskommitté har utvecklats mer mot ett intersektionalistiskt perspektiv, d.v.s. att vi ser på könsaspekten i andra grupperingar som invandrare, funktionsnedsatta, äldre m.fl., vilket resulterat i att diskrimineringsfrågor överlag hanteras på ett tydligare sätt.

Länsstyrelsen har också besökt de Romska Brobyggarna, projekt för romsk inkludering, som arbetar i Eskilstuna kommun och diskuterat hur Länsstyrelsen kan involveras i det arbete som sker kring romers situation.

Fortsatt utvecklingsarbetet på nationell nivå

På nationell nivå har åtgärder vidtagits för det fortsatta utvecklingsarbetet gällande lika rättigheter och möjligheter. Länsstyrelsen har deltagit i de gemensamma aktiviteter som genomförts, bland annat bildandet av ett nytt MR-nätverk. Länsstyrelsen Dalarna har rapporterat detta uppdrag och sammanfattar uppdrag på följande sätt:

Sammanfattningsvis kan sägas att arbetet kommit igång på ett bra sätt och ett nätverk har bildats. Det finns dock stora variationer vad gäller erfarenhet av rättighetsarbete inom nätverket, från att ha jobbat många år med frågorna till att vara helt nyanställd. Eftersom tanken är att nätverket ska vara ett nav i projektet, kommer det att krävas både utbildningsinsatser och ett strukturerat erfarenhetsutbyte. Inledningsvis 2015 kommer fokus att vara att insatser för att stärka nätverket och att bygga en digital samverkansyta för bland annat utbyte av metoder, modeller och ”best practice”.

Länsstyrelseinstruktion 5§

3. Länsstyrelsen ska vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa

Länsstyrelsens arbete inom jämställdhetsområdet, särskilt våldsområdet, är barnets bästa en genomgående tråd som syns både i de uppdrag som styr arbetet och i att genomföra aktiviteter inom området. Se vidare under avsnittet ”jämställdhet”.

Inom ANDT-området har näst intill all verksamhet barn och unga i fokus. Alla barn har rätt till en drogfri uppväxt och Länsstyrelsens arbete kring bland annat upprätthållande av lagstadgade åldersgränser har detta fokus. Samverkan och tillsyn över kommunernas arbete enligt aktuella lagar är här viktiga delar. Se redovisningen under avsnittet Folkhälsa.

Vad gäller asylboende har Länsstyrelsen uppmärksammat att tiden som de asylsökande bor på ett asylboende är lång och att det saknas sysselsättning speciellt på de boenden som finns utanför tätorten. Det drabbar barnen d.v.s. att barnperspektivet saknas, speciellt för de familjer med små barn som blir kvar länge på boendena.

På integrationsområdet gjordes, utifrån behovsanalys, insatser kring stärkt kvalitet i arbetet med nyanlända elever i skolan. Se redovisningen under avsnittet Integration.

Länsstyrelsen ansvar för drift och utveckling av Stendörrens naturum, som Naturvårdsverket utnämnde till Årets naturrum 2013. Till Naturum kommer många skolklasser som får håva smådjur i havet och läsa sig om flora och fauna i skärgårdsmiljö. Möjligheten att få lära sig om djur och natur utomhus i skolans regi ger barn möjlighet till att bli inspirerade till fortsatt lärande.

Länsstyrelsen samarbetar med och stödjer Trosa kommun med utveckling av ett förmedlingsprojekt. Projektets kärna är ett gravfält som upptäcktes i samband med kommunens planläggning för bostadsbyggande, varefter kommunen ändrade sina planer och tillsammans med Länsstyrelsen arbetar vidare med att iordningsställa området för bl.a. skolundervisning. Skapande Skola-projektet har påbörjats i samverkan med Sörmlands Museum. Skolan kunde använda barnens erfarenheter från gravfältet i såväl svenska-, historia-, idrott och hälsa-, biologi- geografi- och särskoleundervisning. Planen är att projektet ska fortlöpa och att Kyrkskolan varje år ska förlägga en vecka per läsår med såväl utgrävningar på gravfältet som andra verksamheter. Barnperspektivet tar tillvara barnets intresse och verkar för barnets bästa. Barnkonventionen uttrycker ett förhållningssätt till barn som sätter barnet i fokus vid beslut eller åtgärder och kan beröra ett enskilt barn eller en grupp av barn. Projektet bidrar till detta mål.

Länsstyrelsen finansierar projektet ”Vårda och visa hållristningar i Södermanlands län” och med Sörmlands museum som huvudman. Projektet är tvärvetenskapligt och ett av syftena är att följa hållristningarnas tillstånd i förhållande till de åtgärder som genomförs. Släbroristningen intar en särställning i projektet. Här pågår ett adoptionsprojekt med hållristningarna där lärare och elever på den intilliggande Släbroskolan i Nyköping håller en årlig överlämningsceremoni från årskurs fyra till årskurs tre. Vidare finns också en årlig fältdag som är ett välbesökt arrangemang. Även detta projekt har stark anknytning till barnperspektivet.

Inom åtgärdsprogrammet för miljömålen ingår området giftfri miljö. Länsstyrelsen har där tillsammans med kommunerna och andra deltagare fokuserat på åtgärder för att minska barns exponering för miljögifter. Åtgärden ”hälsosam förskola” syftar till att förskolor i de deltagande

kommunerna ser över och byter ut leksaker och material till mer miljövänliga alternativ, för att minska barns exponering för miljögifter.

Inom landsbygdsutvecklingsprojekt för service och bredband, har barnen i årkurs 3 och uppåt i Högsjö fått lärplattor som redskap för inläring. För att skapa generationsöverskridande verksamhet har eleverna fått ta med sig lärplattorna hem och på så sätt har föräldrar, far- och morföräldrar fått se hur de används.

Föräldrastödsuppdraget, som berör flera av Länsstyrelsens andra uppdrag på det sociala området, har ett naturligt barnperspektiv. Se vidare vid Folkhälsa.

4. Länsstyrelsen ska vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Länsstyrelsens utåtriktade aktiviteter genomförs i lokaler där funktionsnedsättning inte är ett hinder. Detta gäller till exempel konferenser och utbildningar.

Länsstyrelsen ansvar för drift och utveckling av Stendörrens naturum, som Naturvårdsverket utnämnde till Årets naturrum 2013. Här tog personalen emot särskoleklasser som fick prova på att håva smådjur i havet och det är ett samarbete skolorna.

Det finns parkeringsplatser för rörelsehindrade nära naturum och till entréerna finns det ramper så att rullstolsbundna kan komma in samt en handikappanpassad vandringsstig.

5. Länsstyrelsen ska integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering

Se RB-uppdrag 83.

Integration

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)			
Avser verksamhet 85*	2014	2013	2012
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,06	0,00	0,00
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	3,03	2,69	1,45
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	2,30	1,91	1,04
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr) totalt	3 808	3 502	1 593
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,05	2,81	1,27
Antal ärenden, inkomna och upprättade		44	18
Antal beslutade ärenden		10	10
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år		8	1
Bidragsubbetalningar där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	33	0
Brukarundersökning			
Nöjdindex brukarundersökning - verksamhet 851, Integrationsfrågor (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som berörs av undersökningen)	75		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl. OH exkl. resurssamverkan. Uppgiften hämtas från tabell B.

³⁾ Nöjt index för verksamhet 851, integrationsfrågor, från länsstyrelsegemensamma brukarundersökningen 2014. Nöjt index varierar mellan 0-100, där betyg 0 är lägst. Genomsnitt för samtliga länsstyrelser är 65.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga prestationer och resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i olika sakförordningar.

Kommentarer till tabellen

Antalet årsarbetskrafter har ökat till 3 från fjolårets 2,69. Det beror på två på varandra följande projekt som startade vid halvårsskiftet 2013. Två personer arbetade i det Flyktingfondsfinansierade projektet som kallades ”Stärkt kvalitet i arbetet med ensamkommande asylsökande barn i Södermanland” t o m 30 juni 2014. En person arbetade i projektet ”Stärkt kvalitet i arbetet med nyanlända elever i skolan” som pågår t.o.m. 30 juni 2015.

Inom integrationsområdet diarieförs endast två typer av ärenden av helt olika karaktärer. Den ena typen utgörs av överenskommelser om flyktingmottagande eller överenskommelser om mottagande av ensamkommande barn. Dessa tecknas antingen mellan Länsstyrelsen och respektive kommun eller mellan Migrationsverket och en kommun. I bägge fallen ansvarar länsstyrelserna för förhandlingsarbetet.

Den andra typen av ärenden är beslutsärenden för de statliga regionala strukturella bidragen, § 37-bidrag. Dessa ärenden öppnas i samband med att en ansökan kommer in och avslutas inte förrän projektet är genomfört, slutredovisat och godkänt. De kan därför ligga öppna i flera år.

Integrationsfrågorna ingick i den länsstyrelsegemensamma brukarundersökningen 2014. Betyget från respondenterna blev mycket bra beträffande flera frågor. Bland annat gällde det frågor som rörde om man var nöjd med svarstiden efter att ha ställt en fråga och om tjänstemannen haft hög kompetens. Det blev också höga betyg avseende hur Länsstyrelsen skött möten, konferenser, besök på myndigheten, de sätt som använts för att sprida information och hur man arbetat med att underlätta samverkan mellan berörda aktörer.

Andra väsentliga prestationer och resultat

Länsstyrelsen har prioriterat följande områden:

- Migrationsverkets öppnande av tillfälliga asylboenden har lett till informationsinsatser från Länsstyrelsen
- Kontaktskapande insatser
- Utvärdering av etableringsreformen

Asylboenden

Nio tillfälliga asylboenden har öppnats av Migrationsverket. Kommunernas behov av information om de olika myndigheternas ansvar och rollfördelning är stort. Det innebär att kommunerna i stor utsträckning vänder sig till Länsstyrelsen med frågor. Det vore önskvärt med en mer omfattande kommunikation mellan Migrationsverket och berörda kommuner dels i god tid inför öppnandet av ett nytt tillfälligt boende, dels under den tid boendet används. Bristen på bostäder gör att många personer med uppehållstillstånd har blivit kvar på asylboendena.

Informationsbehovet till dessa personer är stort även vad gäller dessa personer eftersom de numera inte har rätt till Arbetsförmedlingens etableringsinsatser. Den enda aktivitet som den nyanlända har rätt till är SFI, som ska tillhandahållas av kommunen. Det föreligger en stor brist på meningsfull sysselsättning, särskilt för dem som bor utanför tätorter. Länsstyrelsen vill uppmärksamma avsaknaden av ”barns bästa” perspektivet för de familjer med små barn som blir kvar länge på boendena. En del av boendena ligger isolerat på landsbygden, vilket har medfört att de boende har haft svårt att ta sig in till närliggande större samhällen. Framför allt är transporten till SFI och allmän förskola en stor kostnad för den nyanlände. Oklarheter har rått om vem som har ansvar för finansiering av resekostnader i dessa fall.

Kontaktskapande insatser för nyanlända

- Flyktingguide/språkvän är ett koncept som Länsstyrelsen bidragit till att sprida i länet. Verksamheten finns nu i samtliga kommuner i länet och många andra kommuner i hela landet. Landshövdingen har tagit alla tillfällen i akt för att sprida konceptet i sina nätverk. Länsstyrelsen bidrar ekonomiskt med § 37-medel så att en person har kunnat anställas för att driva frågan framåt i länet och stödja kommunerna med det praktiska arbetet. Länsstyrelsen ingår även som regionalt stöd i kommuneras arbetsgrupp.
- ”Konsten att delta” är ett projekt som startade i år i syfte att dels bredda och berika den södermanländska kulturscenen och dels för att underlätta för utrikes födda konstnärer att komma i kontakt med det professionella kulturlivet i Sverige. Länsstyrelsen ingår i styrgruppen. Projektet finansieras av landstinget, samtliga kommuner i länet, Konstnärernas Riksförbund, Kulturrådet och Länsstyrelsen. Ett resultat som uppnåtts är att vissa strukturella hinder har identifierats såsom att de nyanlända kulturarbetarna inte har registrerats efter yrkeskompetens och formell utbildning i Arbetsförmedlingens system. Etableringsreformens målgrupp har inte heller tillgång till Kulturarbetsförmedlingens insatser.

Kontakter med förtroendevalda och tjänstemän

- Kommunbesök om bostadsmarknaden för nyanlända. Samtliga kommuner har besökts i samband med ifyllandet av den årliga bostadsmarknadsenkäten. Diskussioner ägde rum med framför allt kommunernas planchefer och integrationshandläggare. Detta har bland annat lett till att en del kommuner har omnämnt flyktingar i sina bostadsförsörjningsprogram och/eller ägardirektiv. En del kommuner har också bjudit in såväl kommunala som privata bostadsföretag för att påtala behovet av bostäder för nyanlända.
- Politikerdialog var ett uppdrag som tillkom under våren 2014. Länsstyrelsen höll anföranden vid fullmäktigemöten i sju av nio kommuner. De rörde framför allt behovet av bostäder för

nyanlända med uppehållstillstånd boendes på Migrationsverkets tillfälliga asylboenden. I länet finns för närvarande ca 500 personer i denna situation.

- Kommunbesök för uppföljning av överenskommelser om flyktingmottagande och mottagande av ensamkommande barn har ägt rum i samtliga kommuner. Vid mötena deltog personer från flera av kommunens verksamheter. De ämnen som togs upp var bostad, utbildning, arbete, fritid och hälsa. Besöken uppskattades av flera skäl. Kommunerna kunde diskutera flyktingmottagandet i sin helhet och fick möjlighet att framföra sina synpunkter på statens ansvar i flyktingmottagandet.
- Integrationsrådet bildades i början av år 2013. Syftet med rådet är att öka samverkan i länet och öka beredskapen för ett generellt ökat mottagande. Rådet har regelbundna möten. Till rådet har nu en ny arbetsgrupp med tjänstemän från statliga myndigheter knutits. Syftet med gruppen är att skapa en samsyn om flyktingmottagandet i länet.
- Länsstyrelsen blivit ombedd att komma till flera av länets kommuner för att informera om fördelningstal, överenskommelser, anvisning och mottagande av ensamkommande barn. Dialogerna har hållits i socialnämnden och vid specifika möten där kommunchef, förvaltningschefer eller tjänstemän medverkat. Efter dessa möten har kommunerna i de flesta fallen valt att öka antalet asylplatser i sin överenskommelse.

Boende

Förutom ovan nämnda insatser i bostadsfrågan har en bosättningsdag anordnats tillsammans med Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. Då lyftes bl.a. goda exempel på hur man kan få fram bostäder i befintligt bestånd. Länsstyrelsen medverkar även aktivt i ett nätverk för chefer/föreståndare för HVB-hem i länet. I detta forum utbyts erfarenheter och informationsträffar planeras och anordnas kring aktuella frågor. Även frågor utöver bostadsförsörjning kan tas upp.

Utvärdering av etableringsreformen

Insatser för nyanlända har förändrats sedan etableringsreformen infördes. Reformen innebar att huvudansvaret övergick från kommunerna till Arbetsförmedlingen och de lokala aktörernas möjligheter att utveckla insatser tillsammans påverkades. Två forskare från Linköpings universitet har under två år särskilt följt Eskilstuna och Nyköpings kommuners samverkan med Arbetsförmedlingen till följd av de organisatoriska förändringarna, och utvecklingen av etableringsverksamhetens innehåll.

I forskningsuppdraget ingick en deltagandestudie om nyanlända personers upplevelser av etableringsinsatserna och hur insatserna förhåller sig till livssituationen i stort. Det handlade om erfarenheter av kontakterna med Arbetsförmedlingen, SFI, lotsverksamhet, samhällsorienteringskurser, söka-jobb-kurser, praktikplatser, m.m.

Kommunernas svar på länsstyrelsernas årliga enkät META (Mottagande och ETAblering av nyanlända) har sammanställts för Södermanlands del. Mycket görs i länet för att underlätta mottagandet, men det finns ändå saker att lära och goda exempel att efterlikna.

Indikatorer**Integration utgiftsområde 13¹⁾**

Nyanlända som beviljats uppehållstillstånd på skyddsgrunder eller av humanitära skäl	2014	2013	2012	2011	2010
Andel kommuner som tecknat överenskommelser om flyktingmottagande (%).	100	89	89	89	100
Antal platser per 10 000 invånare i länet	4,4	2,6	16,4	16,5	19,9
Ensamkommande barn	2014	2013	2012	2011	2010
Antal platser per 10 000 invånare i länet	5,9	2,9	2,6	2,6	1,9

¹⁾ Se avsnitt Resultatredovisning, avsnitt indikatorer

Källa: Migrationsverket

Kommentar kring ovanstående indikatorer**Nyanlända som beviljats uppehållstillstånd på skyddsgrunder eller av humanitära skäl**

Samtliga kommuner i länet har tecknat överenskommelser om flyktingmottagande. Den sista kommunen gjorde det i samband med att villkoren för erhållande av den prestationsbaserade ersättningen klargjordes. Överenskommelserna gäller endast anvisningsbara platser.

Med antal platser per 10 000 invånare i länet avses därmed anvisningsbara platser, vilket innebär att kommunerna har förbundit sig att ordna en bostad åt de personer som anvisats en plats. Antalet platser i länet ligger kvar på samma nivå som förra året. Att det ser ut som en höjning i tabellen beror förmodligen på att hänsyn inte har tagits till att de senaste överenskommelserna som gällde 1,5 år och inte 1 år. Att de inte har ökat beror till största delen på att:

- Inflyttningen av så kallade självbosatta nyanlända till länet fortsätter att öka
- Bostadsbristen nu omfattar sju av de nio centralorterna
- Det råder brist på bostäder av lämplig storlek

En konsekvens av att kommunerna inte ökat sina anvisningsbara platser är att de nu måste lägga resurser på att arbeta med individer på tillfälliga asylboenden som blir fler i takt med att färre anvisningsbara platser förmedlas till Arbetsförmedlingen och Migrationsverket bosättningsfunktioner.

För att öka beredskapen i länet för ett flyktingmottagande krävs politiskt engagemang. Länsstyrelsen uppmantrar genom att sammankalla Integrationsrådet (samtliga av länets kommunstyrelseordförande och ordförande i regionstyrelsen, representanter för Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och Landstinget) till regelbundna träffar. Förutom vid kommunbesök och politikerdialoger deltar Länsstyrelsen också i konferenser och vid olika möten med lokalpolitiker för att bidra med ett integrationsperspektiv i olika frågor. Det kan vara inom ramen för ideella föreningar eller i kommunala sammanhang.

I och med att antalet asylboenden ökar i länet har vissa kommuner märkt att det saknas såväl samordningsfunktioner som genomtänkta strategier för mottagandet av nyanlända i de egna organisationerna. Länsstyrelsen kan här bidra genom att sprida exempel och information samt sammanföra personer från olika kommuner eller organisationer med varandra för ett ömsesidigt utbyte och lärande.

Genom deltagande i ett projekt som Samordningsförbundet i länet har drivit om sociala investeringar kan ekonomiska argument användas för att stimulera politiker att prioritera integrationsfrågan. Ju senare etablering desto kostsammare för samhället och individen.

För att öka kapaciteten i flyktingmottagandet behöver ett antal hinder undanröjas. Ett hinder är att det är så svårt för nyanlända att komma in på arbetsmarknaden. Chanserna ökar betydligt om man har kontakter och därför främjar Länsstyrelsens kontaktskapande aktiviteter, t.ex. flyktingguide-/språkvänsprojekt och projekt som handlar om att sammanföra människor utifrån yrken (ingenjörer, konstnärer m.fl.). Vi deltar också i hög utsträckning i de lokala samarbetsgrupperna mellan kommunerna och arbetsförmedlingarna och har även genomfört en undersökning av hur samverkan fungerar.

Ett annat hinder är att skolorna upplever svårigheter med mottagandet av nyanlända elever. Ett länsprojekt genomförs därför för att öka kunskapen om språkutvecklande arbetssätt bland ämneslärare och för att stötta dem som arbetar med nyanlända elever i skolorna. Här samarbetar Länsstyrelsen med Mälardalens högskola och har bl.a. genomfört en gemensam konferens om nyanländas lärande. Studiehandedarnas betydelse betonas och en utbildning som är särskilt inriktad på studiehandedare kommer att anordnas i länet om Yrkeshögskolan accepterar ansökan.

Kunskapskonferenser anordnas återkommande om olika länder, statliga ersättningar och utvecklingen i länet gällande integration och flyktingmottagning.

Asylsökande ensamkommande flyktingbarn

Med antal platser i indikatorn för mottagandet av ensamkommande barn avses här endast asylplatser. Dessutom är indikatorerna som gäller ensamkommande barn inte jämförbara över tid då de överenskommelser som tecknas är av olika slag. Fram till år 2014 fanns möjligheten att teckna överenskommelser om antal barn, men idag gäller överenskommelserna endast antal platser, i detta fall asylplatser. Det kan konstateras att denna indikator har spelat ut sin roll efter att det att lagstiftningen, som ger Migrationsverket möjlighet att anvisa barn till en kommun oavsett om överenskommelse om mottagande finns eller ej, infördes i januari 2014.

Den ovan nämnda kartläggningen gjordes av Länsstyrelsen för att identifiera de utmaningar som finns inom skolans värld. Förhoppningen är också att en ökad kännedom om nyanlända elevers utbildningsvillkor kommer att underlätta kommuners möjligheter att vidta åtgärder för en bättre skolgång för alla elever i länet. Skolpersonal har blivit erbjudna att delta i studiecirkel i språkutvecklande arbetssätt samt utbildningsdagar med olika innehåll som flertalet lärare och rektorer själva föreslagit.

Utvärderingarna som gjorts visar att de flesta deltagare var mycket nöjda med utbildningen. Merparten har också uppskattat de olika föreläsarna som föreläste under utbildningsdagarna och kvalitén på föreläsningarna ansågs i de flesta fall ha varit hög. I utvärderingarna framkommer det även att skolpersonal har ett behov av samverkan inom länet kring frågor som rör skola och ensamkommande och nyanlända barn och ungdomar.

Flera goda idéer presenterades, till exempel att det borde finnas en kontaktperson i varje kommun som har ansvaret för frågor som rör ovanstående elevkategori/elevkategorier och att det bildas en länsövergripande grupp som arbetar med frågor som rör dessa barn och ungdomar. Utvärderingarna visar också att svenska som andraspråklärare behöver träffas länsövergripande för att exempelvis föra pedagogiska diskussioner förslagsvis genom att bilda ett nätverk. Dessa nätverk/grupper vill man gärna att Länsstyrelsen håller i och driver.

En länsgemensam grundutbildning för gode män till ensamkommande barn har genomförts. I det sammanhanget blev Södermanland ett av de fyra "test-län" som fick möjlighet att göra en provomgång av utbildningen med stöd från SKL:s projektpersonal. Länsstyrelsen har också på

olika sätt deltagit i framtagande, utvärdering och vidareutveckling den webbutbildning riktad till gode män som SKL gjort och modifierat utbildningen för att även passa för skolpersonal som behöver information om ensamkommande barn.

Ett trettiotal personer från länet deltog i utbildningen, både nya och mer erfarna gode män. Utvärderingen visar att de flesta deltagare var mycket nöjda med utbildningen. Kvaliteten på föreläsningarna och materialet ansågs vara hög och framförallt framkom det tydligt att många uppskattade att få möjlighet att träffa andra gode män för att diskutera och skapa nya kontakter. Inte minst gäller det de som är nya i sitt uppdrag.

En idé som presenterades för de gode männen av projektledaren var att de skulle kunna fortsätta att träffas, förslagsvis genom att bilda ett nätverk i länet och ordna fortsatta träffar på olika teman. Pengar till detta skulle kunna sökas från Länsstyrelsen genom en kommun. Detta togs emot mycket positivt. Dock anmälde sig ingen direkt som frivillig till att möjliggöra detta.

Samma idé presenterades på ett möte för länets överförmyndare som föreslogs ansöka om medel från Länsstyrelsen för att starta upp ett sådant nätverk. Här ansåg dock flera att detta inte ingick i överförmyndarens uppgifter.

En regional utbildning för boendepersonal i länet genomfördes liksom en kartläggning av länets HVB för ensamkommande. Särskilt fokuserades på områdena utsluss, samverkan och utbildningsbehov, eftersom de ansågs extra viktiga och eftersom indikationer fanns på att situationen i de olika kommunerna skiljde sig mycket åt på dessa områden.

Insatserna för boendepersonal gagnar den slutliga målgruppen genom att kunskapen nu är bättre om hur läget ser ut i länets HVB. Detta är förutsättningen för att kunna arbeta vidare och göra prioriteringar. Utbildningen leder förhoppningsvis till en bättre kvalitet i arbetet i länets boenden.

Efter att projektet pågått en tid framgick det tydligt att det andra projektmålet, om att uppnå ökad samverkan i länet mellan relevanta aktörer, var det som var svårast att uppnå. Därför genomfördes en workshop på det temat. Sammanfattningsvis kan sägas att:

- Ett länsövergripande perspektiv efterfrågas inom samtliga områden (skola, boende, gode män/överförmyndare)
- Samverkan bör ske utifrån behov på funktionsnivå, exempelvis; möjlighet att få ta del av boendepersonals erfarenheter av att arbeta med ensamkommande barn, möjlighet att samordna utbildning för exempelvis gode män, stöd i att utforma riktlinjer för gode männen uppdrag och stöd i att utforma riktlinjer för skolans mottagande.

Antalet anvisningar till en kommun enligt anknytning, så kallade steg 1 anvisningar, synliggörs inte heller i denna indikator. Steg 1 anvisningarna är mycket ojämnt fördelade i länets kommuner och påverkar kommunernas kapacitet för ett ökat mottagande. I kommuner med ett högt mottagande av nyanlända uppger skolorna att det är en utmaning att hinna introducera och skriva in nya elever varje vecka. I länet finns många goda exempel på hur nyanlända elever introduceras, kartläggs och får en god skolgång. Dock måste det konstateras att det generellt råder stor kompetensbrist kring nyanlända i skolan. En kartläggning av hur nyanlända elever introduceras och mottages i länets skolor läsåret 2013/2014 (Länsstyrelsen i Södermanlands län, rapport 2014:9) visar på en rad brister:

- Det saknas kunskap om vilka skyldigheter man har som t.ex. huvudman gentemot de nyanlända eleverna (det begås lagbrott i de flesta kommuner)
- Det råder brist på en helhetssyn (från kommunal tjänstemannanivå till skolnivå) kring nyanlända elever

- Frågor kring nyanländas (och flerspråkiga elevers) lärande är i skymundan ute i kommunerna
- Ett fåtal skolor och kommuner arbetar språk- och kunskapsutvecklande, trots att all forskning visar att metoden gynnar framför allt nyanlända och flerspråkiga elever

Länsstyrelsen ser ovan nämnda kunskapsluckor om målgruppens behov och rättigheter som ett allvarligt hinder för ökad kapacitetshöjning. Det saknas ett barnperspektiv i uppdragen om mottagande av nyanlända, vilket är en stor brist. Det kan dock konstateras att insatser som Länsstyrelsen genomfört för att stärka mottagandet av ensamkommande barn även har gynnat andra nyanlända barn.

Åtterrapporering regleringsbrev

RB 74. Ersättning enligt 37 § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar finansieras från det under utgiftsområde 13 uppförda anslaget 1:2

Kommunersättning vid flyktmottagande. Insatser enligt 37 § som syftar till att underlätta bosättning och öka kommunernas mottagningskapacitet samt möjligheter att tillhandahålla samhällsorientering ska prioriteras. Länsstyrelsen i Jönköpings län ska efter att övriga länsstyrelser har fått tillfälle att yttra sig besluta om hur stor del av anvisade medel som ska fördelas för disposition av respektive länsstyrelse.

Ersättning enligt 37 a § förordningen om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar finansieras från det under utgiftsområde 13 uppförda anslaget 1:1 *Integrationsåtgärder.*

Länsstyrelserna ska redovisa för vilka olika insatser som ersättning enligt ovan nämnda förordning lämnas samt en bedömning av resultaten. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Följande insatser har beviljats medel under året. Länsstyrelsen i Södermanlands län hade 1,7 miljoner kronor att fördela.

Projekt som erhållit regionala medel enligt § 37 år 2014

Kommun	Insats (rubrik):	Ansökt belopp	Beviljat belopp
Eskilstuna	Ensamkommande barn, vidareutbildning av lärare och gode män	248 000 kr	248 000 kr
Nyköping	Stärkt kvalitet i mottagande av nyanlända elever i Södermanlands län	950 000 kr	950 000 kr
Nyköping	Utbildning/fortbildning av samhällsvägledare	75 000 kr	75 000 kr
Eskilstuna	Utbildning/fortbildning av samhällskommunikatörer	25 000 kr	25 000 kr
Katrineholm	Förstudie läs och skrivsvaga invandrare (analfabeter)	51 000 kr	51 000 kr
Eskilstuna	Språkvänsmatchning	301 000 kr	301 000 kr
Eskilstuna	Etnomatte	50 000 kr	50 000 kr
Summa		3 335 700 kr	1 700 000 kr

För att öka kommunernas mottagningskapacitet har enligt tidigare analyser insatser i skolan och vuxenutbildning prioriterats. Det är förutom jobb- och bostadsfrågan den fråga som kommunerna i störst utsträckning anser utgöra ett hinder för ett utökat mottagande.

På sikt ökar individernas utvidgade kontaktnät möjligheter till såväl arbete som bostad, varför Länsstyrelsen främjar kontaktskapande insatser. Marknadsföringsvärdet av flyktingguide-/språkvänsprojektet gör också att fler såväl politiska som ideella krafter uppmärksammar bostadsfrågan och aktivt engagerar sig i att finna lokala lösningar.

Insatser som syftar till att öka möjligheterna att tillhandahålla samhällsorientering görs genom vidareutbildning av samhällskommunikatörer. Detta är ett led i att stärka yrket.

Ju friare § 37- medlen är för varje enskild länsstyrelse att besluta över desto mer regionalt anpassade blir de. Det vore därför olyckligt om hanteringen centraliserades, vilket är fallet med § 37 a- och 37 plus-medlen. Hanteringen blir också mindre administrativt belastad.

Projekt som avslutats år 2014

Kommun	Insats	Ansökt belopp	Beviljat belopp
Eskilstuna	Ingenjörsbemanning, förstudie	135 000 kr	135 000 kr
Nyköping	Konsten att delta, förstudie	200 000 kr	200 000 kr
Vingåker	Utvecklad mötesplats	516 000 kr	258 000 kr
Vingåker	Nationell nätverksträff för samhällskommunikatörer	35 000 kr	35 000 kr

Projekten ingenjörsbemanning och Konsten att delta var två förstudier som syftade till att undersöka möjligheterna till bättre matchning på arbetsmarknaden och synliggörandet av yrkesgrupper. De ledde bägge till att projekt startades. Att betona yrke i stället för nationalitet är en medveten strategi för attitydpåverkan från Länsstyrelsens sida.

Projektet Utvecklad mötesplats var ett sätt att stödja kontaktskapande genom att tillhandahålla språklig kompetens på en mötesplats som drivs av ideella krafter. Detta blev en punktinsats som innebar att kommunen också engagerade sig finansiellt i mötesplatsen.

Den nationella nätverksträffen för samhällskommunikatörer har varit betydelsefull för samhällskommunikatörernas utveckling i yrkesrollen och för att synliggöra deras insatser för annan personal. Samhällskommunikatörernas fortbildning och arbetsvillkor är ett stående inslag i Länsstyrelsens insatser inom samhällsorientering.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (Förordning 2008:747)

Åtterrapporing

Redovisa en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Nyckeltal

Länsstyrelsen använder de länsstyrelsegemensamma personalnyckeltalen (LISA) för att följa upp och utvärdera verksamheten. Nyckeltalen ger möjlighet till jämförelser mellan länsstyrelserna men är till viss del för grova för att vara konstruktiva i en liten organisation. För att få en mer heltäckande bild används därför även kompletterande nyckeltal. Dessa är ”andelen visstid” och ”jämfärdade löner”. Det sistnämnda nyckeltalet relaterar till det statliga målet att löneskillnaderna för kvinnor och män ska minska. Det kan även relateras till de statliga kollektivavtalen som lyfter fram att ”lönen ska sättas utifrån sakliga grunder”, detta för att minimera risken för diskriminering. Tabell över utfallet för samtliga nyckeltal återfinns sist i detta avsnitt.

Övergripande utmaningar och prioriteringar för 2014

Förändrade krav och uppgifter är en naturlig del av Länsstyrelsens verksamhet och vardag. Strategierna för kompetensförsörjning måste därför främja den enskildes möjlighet att utvecklas och förmåga att möta förändringar. Länsstyrelsens måste eftersträva att alla medarbetare har hög grad av generell kompetens, så att de kan arbeta med olika uppgifter och områden.

Det är även viktigt att den samlade kompetensen är stabil och att nivån för personalrörligheten är under kontroll. Länsstyrelsen måste därför arbeta för att vara en attraktiv och god arbetsgivare. Den psykosociala arbetsmiljön ska vara tillfredsställande och utgöra ett skäl för att stanna kvar. För att undvika inlåsnings effekter är det dock viktigt att Länsstyrelsens medarbetare känner att de har en arbetsmarknad inom organisationen såväl som utanför.

Utifrån ovanstående utmaningar har följande områden prioriterats:

- Hög kvalitet i rekryteringsarbetet (anställ rätt kompetens på kort och lång sikt)-kompetensbaserad rekrytering
- Hög kvalitet i lönesättningen
- Fortsatt utveckling av det goda ledarskapet
- Utveckling av samverkan (medarbetar- och verksamhetsutveckling genom dialog och delaktighet)

Attrahera och rekrytera

Vid rekrytering har Länsstyrelsen i regel haft ett gott urval och rätt kompetens bland de sökande, endast en tjänst har inte kunnat tillsättas på grund av avsaknad av sökande med tillräcklig kompetens. Några ytterligare konkreta aktiviteter för att attrahera sökande under året har därför inte genomförts.

Behålla och utveckla

För att behålla viktig kompetens har vi arbetat med faktorer som utgör skäl att stanna. De faktorer vi fokuserat på är bra ledarskap, god arbetsmiljö, jämfärdhet, rätt lön satt på sakliga grunder. Hur personalpolitiken förverkligas i vardagen påverkar graden av trivsel och hälsa för. Målen har varit

att den externa personalomsättningen ska vara fortsatt låg, att sjukfrånvaron inte ska överstiga 3 procent och att lönerna inte ska vara osakliga.

Åtgärder som genomförts är ett flertal gemensamma aktiviteter för alla medarbetare.

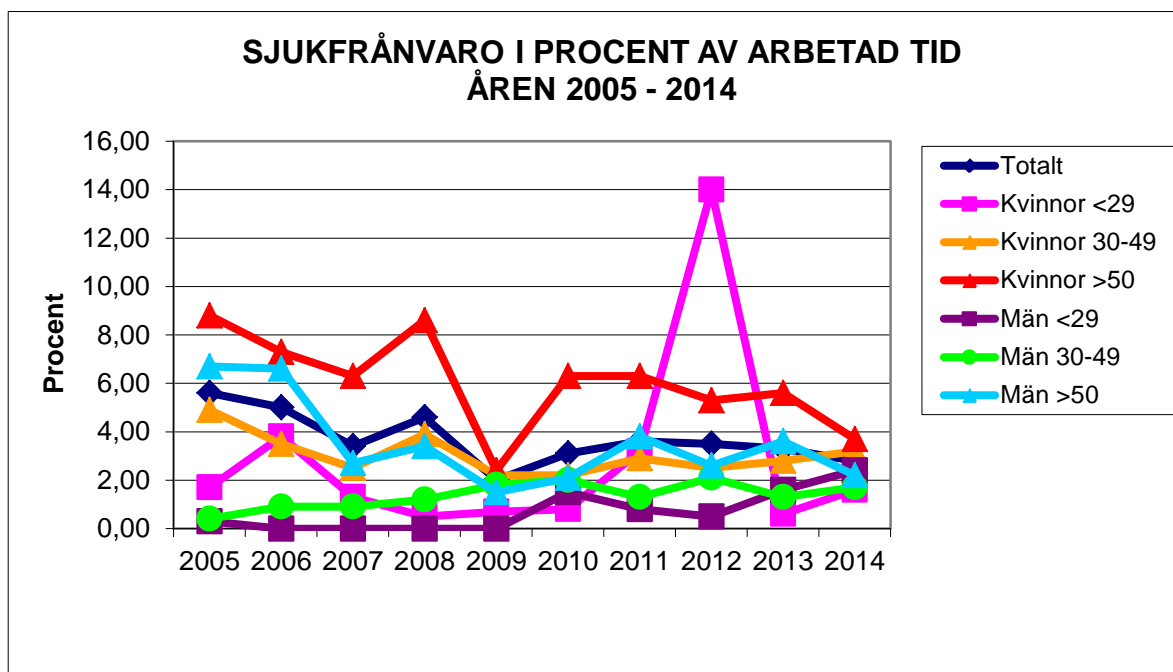
Vi har:

- gjort en översyn av lönestrukturen och insatser har genomförts för att ta bort strukturella osakligheter. Handlingsplanen för osakliga löneskillnader har avslutats
- genomfört ett fortsatt utvecklingsarbete för att stärka samverkanskompetensen genomfört en uppföljande utbildning i samverkan för nyanställda och anställda som inte tidigare gått utbildningen
- genomfört grupp- och ledarutveckling årligen relaterat till behov hos de enskilda grupperna. Här kan nämnas genomgripande grupputvecklingsinsatser för två arbetsgrupper
- vidtagit löpande förbättringsåtgärder i den fysiska arbetsmiljön, exempel på detta är förbättrad ergonomi (bord stol, muspekare, ljus etc.) för flera medarbetare.

Av totala antalet anställda, 175 personer, slutade 26 st., varav 10 tillsvidareanställda, d.v.s. 8,4 procent. Tillsvidareanställda och visstidsanställda, med längre anställning än tolv månader, som slutar har avgångssamtal även med personalhandläggare. En sammanställning av avgångssamtalen för 2014 visar att de flesta anser att Länsstyrelsen är en bra arbetsgivare som tar hand om de nyanställda på ett tillfredsställande sätt. Det har också framkommit att några personer har upplevt att arbetsbelastningen är hög och därmed även stressnivån. Orsaken till att personerna slutat är i de flesta fall att en tidsbegränsad anställning upphör.

Andelen visstidsanställda är relaterat till säsongarbete, tillfälliga uppdrag och lagenlig tjänstledighet. Länsstyrelsens andel visstidsanställda har minskat och är 9 procent.

Årets sjukfrånvaro visar återigen en minskning. Den grupp som minskat är framförallt åldersgruppen 50 år och äldre. Däremot kan vi se en liten ökning i åldersgruppen 30-49 år. I den gruppen finns några arbetsrelaterade sjukskrivningar.

Grupperna är relativt små och varje sjukskrivning ger synbar förändring i statistiken. Detta ger en del av förklaringen till de stora fluktuationerna mellan åren.

Under flertalet år har det i lönerevisionen lagts extra medel för att åtgärda osakliga strukturella skillnader mellan kvinnor och män. Kvinnors löner i relation till männens ligger fortsatt kvar på 98 procent, d.v.s. samma som 2013. I lönerevisionerna har utfallet utvärderats partsgemensamt. Resultatet visar att skillnaderna mellan kvinnornas och männens löner till största delen är relaterade till sakliga grunder (komplexitet i arbetsuppgifter och ansvar). De lägsta lönerna återfinns inom stödfunktionerna där kvinnorna är i stor dominans. Där finns även de enklare arbetsuppgifterna och anställningstiden är längst.

Länsstyrelsen har genomfört en medarbetarundersökning. Verktöget för medarbetarenkäten är den länsstyrelsegemensamma som upphandlats och kommer att användas av samtliga Länsstyrelser. Utfallet kommer att analyseras och hanteras under 2015.

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLAND ÅRSREDOVISNING 2014

Nyckeltal

Nedan redovisas de personalnyckeltal som tagits fram inom det länsstyrelsegemensamma projektet LISA. Det är kompletterat med lokala nyckeltal (andel visstidsanställda, jämförda löner).

Tabell I – Nyckeltal	2014	2013	2012	2011	2010
Sjukfrånvaro kvinnor (%)	3,3	3,8	4,1	4,3	3,8
Sjukfrånvaro män (%)	2,0	2,4	2,3	2,5	2,0
Personalomsättning nyanställda, tillsvidareanställd (%)	5,6	7	8,2	8,7	12,6
Personalomsättning avgångna, tillsvidareanställda (%)	8,4	8,8	13,6	7,3	14,6
Tid för komp.utv. (procent av tillgänglig tid)	2,5	2,2	2,5	1,6	-
Visstidsanställda (% av tillsv.)	9,2	14	13	20	-
Jämförda löner (kvinnors i % av mäns)	98	98	97	96	-

Kommentar till tabellen

I ÅR för 2011 och 2010 är beräkningarna för per personalomsättning gjorda med annan metod. I och med att länsstyrelserna enats om gemensamma nyckeltal har tidigare års siffror i ovanstående modell justerats för 2010 och 2011. Dessutom har beräkningarna för jämförda löner beräknade på ett felaktigt sätt för 2011 och 2012, även detta har korrigerats i ovanstående tabell.

Den sammantagna bilden är att de flesta nyckeltal för kompetensförsörjning förbättrats. De åtgärder för kompetensförsörjningen, som vidtagits under året, har bidragit till högre andel produktiv tid för myndigheten.

Tabell över sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3§ FÅB

Kön	Ålder	2014			2013		
		Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	- 29	1	2,4	0,0	3	1,6	0,0
	30 - 49	32	1,7	0,0	30	1,3	0,0
	50 -	30	2,2	23,9	33	3,6	22,6
	Alla	63	2,0	23,9	66	2,4	22,6
Kvinnor	- 29	6	1,7	0,0	7	0,6	0,0
	30 - 49	65	3,2	16,5	70	2,8	7,7
	50 -	41	3,7	15,4	49	5,6	31,7
	Alla	112	3,3	31,9	126	3,8	39,3
Samtliga	- 29	7	1,7	0,0	10	1,0	0,0
	30 - 49	97	2,7	12,3	100	2,3	5,6
	50 -	71	3,0	17,5	82	4,7	29,2
	Alla	175	2,8	29,8	192	3,3	34,8

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentar till tabellen

Sjukfrånvaron är kommenterad i tidigare avsnitt.

Året i siffror**Tabell A - Verksamhetskostnader 2012 – 2014**

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2014 Tkr	2013 Tkr	2012 Tkr
20-21	Övrig förvaltning	5 326,8	3 014,2	2 566,9
25	Trafikföreskrifter m.m.	558,5	488,7	472,8
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 650,9	6 648,0	6 454,9
30	Regional tillväxt	1 280,3	1 158,0	4 513,1
34	Infrastrukturplanering	1 442,6	515,7	915,6
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4 508,7	4 503,4	4 772,1
41	Stöd till boende	526,5	630,7	604,3
42	Energi och klimat	1 341,0	1 460,4	545,7
43	Kulturmiljö	5 225,9	4 863,1	5 856,8
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	3 579,6	3 260,6	3 537,8
50	Övergripande och gemensam för naturvård och miljöskydd	7 550,9	7 748,7	8 238,3
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	19 456,1	22 007,8	20 561,8
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 246,8	1 656,2	1 331,4
53	Vattenverksamhet	3 705,6	4 800,8	4 568,9
54	Mineral-och torvfyndigheter	0,0	0,0	0,0
55	Miljöfarlig verksamhet	2 447,3	2 140,4	2 230,8
56	Övrigt miljö-och hälsoskydd	111,7	235,9	302,5
57	Förorenade områden, efterbehandling	1 412,2	2 752,5	1 419,9
58	Restaurering	173,8	329,1	438,2
60	Lantbruk och landsbygd	14 611,3	16 674,5	15 113,3
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,0	0,3
62	Fiske	661,3	649,4	530,8
70	Folkhälsa	1 912,8	2 487,8	2 798,0
80	Jämställdhet	1 423,0	1 463,3	832,5
81	Nationella minoriteter	1,9	20,3	26,5
82	Mänskliga rättigheter	247,7	57,0	18,6
83	Barnperspektivet			0,0
85	Integration	2 725,2	2 681,1	1 063,1
	SUMMA PRODUKTION	89 128,2	92 247,7	89 714,8
10	Myndighetsövergripande verksamhet	10 298,2	6 900,0	10 457,8
11	Administration och intern service	25 433,3	25 282,1	25 751,2
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	124 859,7	124 429,7	125 923,8
99	Resurssamverkan ¹⁾	56,0	0,0	120,2
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN²⁾	124 915,7	124 429,7	126 044,0

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta Länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod

2. Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Definition av resurssamverkan:

Med offentlig resurssamordning menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med en annan myndighet, kommun eller landsting (s.k. sambruk). Skriftliga avtal om samordningen bör träffas mellan de berörda parterna. Ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör läggas fast.

Kommentarer Tabell A

Länsstyrelsens verksamhet varierar år från år beroende på vilka uppdrag vi får. I jämförelse med 2013 års kostnader har följande verksamhet ökat med minst en miljon kronor; VÄS 20-21 Övrig förvaltning och det är beroende på valen. Följande verksamheter har minskat mer än en miljon kronor; VÄS 51 Skydd av områden och arter, VÄS 57 Förorenade områden och VÄS 60 Lantbruk landsbygd.

Tabell B – Verksamhetskostnader 2014

VÄS- KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl. OH		OH Kostnader		Kostnader inkl. OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	5 326,8	4,27%	2 501,9	7,00%	7 828,8	6,27%
25	Trafikföreskrifter m.m.	558,5	0,45%	267,8	0,75%	826,3	0,66%
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6 650,9	5,33%	3 206,9	8,98%	9 857,8	7,90%
30	Regional tillväxt	1 280,3	1,03%	301,7	0,84%	1 581,9	1,27%
34	Infrastrukturplanering	1 442,6	1,16%	709,9	1,99%	2 152,4	1,72%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4 508,7	3,61%	2 115,5	5,92%	6 624,2	5,31%
41	Stöd till boende	526,5	0,42%	265,7	0,74%	792,2	0,63%
42	Energi och klimat	1 341,0	1,07%	615,6	1,72%	1 956,6	1,57%
43	Kulturmiljö	5 225,9	4,19%	2 275,0	6,37%	7 500,9	6,01%
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	3 579,6	2,87%	1 390,1	3,89%	4 969,6	3,98%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	7 550,9	6,05%	3 118,5	8,73%	10 669,4	8,55%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	19 456,1	15,58%	5 585,9	15,63%	25 042,0	20,06%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 246,8	1,80%	1 079,8	3,02%	3 326,6	2,66%
53	Vattenverksamhet	3 705,6	2,97%	1 426,8	3,99%	5 132,4	4,11%
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,0	0,00%	0,0	0,00%	0,0	0,00%
55	Miljöfarlig verksamhet	2 447,3	1,96%	1 187,1	3,32%	3 634,4	2,91%
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	111,7	0,09%	56,5	0,16%	168,3	0,13%
57	Förorenade områden, efterbehandling	1 412,2	1,13%	689,1	1,93%	2 101,3	1,68%
58	Restaurering	173,8	0,14%	52,4	0,15%	226,2	0,18%
60	Lantbruk och landsbygd	14 611,3	11,70%	5 966,0	16,70%	20 577,3	16,48%
61	Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,00%	0,0	0,00%	0,0	0,00%
62	Fiske	661,3	0,53%	322,2	0,90%	983,5	0,79%
70	Folkhälsa	1 912,8	1,53%	777,1	2,17%	2 689,8	2,15%
80	Jämställdhet	1 423,0	1,14%	614,0	1,72%	2 036,9	1,63%
81	Nationella minoriteter	1,9	0,00%	0,9	0,00%	2,8	0,00%
82	Mänskliga rättigheter	247,7	0,20%	121,4	0,34%	369,1	0,30%
85	Integration	2 725,2	2,18%	1 082,6	3,03%	3 807,8	3,05%
	SUMMA PRODUKTION	89 128,2	71,38%	35 730,2	100,00%	124 858,4	100,00%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	10 298,2	8,25%				
11	Administration och intern service	25 433,3	20,37%				
	SUMMA VERKSAMHETS- KOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	124 859,7	100,00%			124 858,4	100,00%
99	Resurssamverkan ¹⁾	56,0		1,3		57,3	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen²⁾	124 915,7				124 915,7	
	<i>Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på:³⁾</i>						
	Nivå 1 (113-115)	17 041,3	24,13%				
	Nivå 2 (110-112, (116-119))	8 392,0	11,88%				
	Nivå 3 (100-109)	10 298,2	14,58%				
	Personalkostnad produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-9)	70 617,0					

¹⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad.

Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

²⁾ Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

³⁾ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen ska visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-9 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell B

Länsstyrelsens verksamhet varierar år från år beroende på vilka uppdrag vi får. Ökning och minskning följer tabell A. I jämförelse med 2013 års kostnader har följande verksamhet ökat mer; VÄS 20-21 Övrig förvaltning och det är beroende på valen. Följande verksamheter har minskat mer; VÄS 51 Skydd av områden och arter, VÄS 57 Föreade områden och VÄS 60 Lantbruk landsbygd.

Tabell C – Årsarbetskrafter 2012 – 2014¹⁾

VÄS- KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2014 årsarb	2014 årsarb	2014 årsarb	2013 årsarb	2012 årsarb
		totalt	varav kvinnor	varav män	totalt	totalt
20-21	Övrig förvaltning	7,03	5,61	1,42	3,95	3,78
25	Trafikföreskrifter m.m.	0,94	0,90	0,04	0,86	0,92
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	9,87	7,65	2,22	10,31	10,11
30	Regional tillväxt	0,79	0,73	0,06	1,01	3,93
34	Infrastrukturplanering	2,05	0,49	1,55	0,67	1,19
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5,52	3,52	2,00	5,99	6,35
41	Stöd till boende	0,91	0,50	0,41	1,15	1,09
42	Energi och klimat	1,84	1,23	0,62	1,74	0,79
43	Kulturmiljö	6,76	2,79	3,96	6,49	7,14
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	3,37	0,90	2,47	2,76	3,40
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	9,37	5,92	3,45	8,94	10,47
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	19,02	6,78	12,21	20,54	18,28
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3,68	2,90	0,76	2,68	2,30
53	Vattenverksamhet	4,69	3,04	1,66	5,53	5,71
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
55	Miljöfarlig verksamhet	3,75	2,59	1,15	3,36	3,19
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,18	0,16	0,03	0,38	0,48
57	Förorenade områden, efterbehandling	2,34	1,30	1,04	4,80	2,37
58	Restaurering	0,18	0,18	0,00	0,16	0,43
60	Lantbruk och landsbygd	19,46	13,84	5,62	25,20	22,91
61	Rennäring m.m.(enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
62	Fiske	1,15	0,04	1,11	1,17	0,98
70	Folkhälsa	2,04	0,86	1,18	2,78	3,66
80	Jämställdhet	1,82	1,64	0,18	1,86	1,08
81	Nationella minoriteter	0,00	0,00	0,00	0,03	0,03
82	Mänskliga rättigheter	0,40	0,30	0,10	0,04	0,03
83	Barnperspektivet					0,00
85	Integration	3,09	3,03	0,06	2,69	1,45
	SUMMA PRODUKTION	110,24	66,91	43,29	115,08	112,07
10	Myndighetsövergripande verksamhet	8,75	6,13	2,62	8,34	14,69
11	Administration och intern service	15,08	9,44	5,64	17,62	13,00
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	134,07	82,48	51,55	141,04	139,76
99	Resurssamverkan ²⁾	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	134,07	82,48	51,55	141,04	139,76

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1 760 timmar

²⁾ Den del av årsarbetskräfterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffernivå

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell C

Inom **Övrig Förvaltning (20-21)** var ökningen för det totala antalet årsarbetskrafter 3,08 beroende på det behov som uppstod med ytterligare resurser för att genomföra Europaparlamentsvalet och det Allmänna valet 2014.

Inom Infrastrukturplanering (34) ökade för totala antalet årsarbetskrafter beroende på arbetet med Ostlänken.

Föroreande områden (57) har minskat antalet årsarbetskrafter på grund av lägre anslag.

För Lantbruk och landsbygd (60) har det varit en minskning som beror på att det var sista året i programperioderna.

Tabell D – Representation

Kostnader för representation	2014	2014	2013	2013	2012	2012
	Totalt tkr	Per åa kronor	Totalt tkr	Per åa kronor	Totalt tkr	Per åa kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	76	566,31	97	689,10	93	666,46
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	242	1 808,66	220	1 557,26	256	1 828,66

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell D

Ingen kommentar.

Tabell E – Lokaler

Lokalkostnader	2014	2013	2012
Residens			
Lokalkostnader (tkr) 103 ¹⁾	611	622	663
Lokalyta (m ²)	672	672	672
Lokalkostnad per m ² (kr) ¹⁾	909	926	987
Lokaler ²⁾			
Lokalkostnader (tkr) 113 ¹⁾	6 148	6 287	6 030
Lokalyta (m ²)	5 612	5 612	5 612
Lokalkostnad per m ² (kr) ¹⁾	1 096	1 120	1 074
Lokalkostnader per årsarbetskraft (tkr) ¹⁾	46	45	43
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	42	40	40
Kontorslokaler ³⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	5 433	5 433	5 433
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	41	39	39
SUMMA LOKALKOSTNADER	6 759	6 909	6 693

¹⁾ Konto 6912 Avskrivningar ingår nu i summan för lokalkostnader vilket gör att jämförelsetalen för år 2012 och 2013 har ett högre värde än i årsredovisningarna för dessa år.

²⁾ Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m.

³⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer Tabell E

Hyreskostnaden är i princip oförändrad jämfört med föregående år.

Redogör även för följande:

Under 2015 kommer delar av Reisidenset byggas om till landshövdingebostad vilket medför förändringar i andra delar av huset också, här ingår även receptionen. Ombyggnaden beräknas vara färdig under 2016.

Tabell F – Redovisning av ärenden 2014 (samtliga ärenden oavsett databas)

A	B	C	D	E	F	G
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. upprättade ärenden)	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	24	165	157	306	40	5
Övrig förvaltning (20-21)	75	959	79	1 041	72	5
<i>varav</i> stiftelser (206)	0	0	0	0	0	0
<i>varav</i> allmän kameraövervakning (211)	20	78	28	118	8	0
<i>varav</i> bevakningsföretag m.m. (212)	0	22	0	22	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	21	149	3	145	28	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	153	1 284	265	1 520	182	1
<i>varav</i> Livsmedelskontroll (281)	7	53	50	95	15	0
<i>varav</i> Djurskydd (282)	135	1 127	121	1 228	155	1
<i>varav</i> Smittskydd (283)	4	30	5	37	2	0
<i>varav</i> Allmänna veterinära frågor (284)	7	38	45	82	8	0
Regional tillväxt (30)	34	20	6	24	36	11
Infrastrukturplanering (34)	11	34	0	26	19	5
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	42	438	10	422	68	2
Stöd till boende (41)	140	271	0	199	212	0
Energi och klimat (42)	5	9	6	9	11	1
Kulturmiljö (43)	296	732	34	671	391	109
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	35	313	21	338	31	0
<i>varav</i> tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	10	12	6	20	8	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	132	299	27	341	117	28
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	185	98	123	175	231	83
<i>varav</i> tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	0	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	79	508	91	520	158	3
Vattenverksamhet (53)	75	188	17	192	88	14
<i>varav</i> tillsyn av vattenverksamheten (535)	45	122	15	134	48	9

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLAND ÅRSREDOVISNING 2014

A	B	C	D	E	F	G
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. upprättade ärenden)	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Mineral- och torvfyndigheter (54)	0	0	0	0	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	78	300	30	341	67	7
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	60	209	24	234	59	7
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	16	100	3	106	13	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	15	13	8	19	17	4
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	2	3	4	2	7	2
Restaurering (58)	4	5	3	5	7	2
Lantbruk och landsbygd (60) ¹	566	5 830	498	6 441	453	34
varav stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	454	5497	482	6119	314	1
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	0	0	0	0	0	0
Fiske (62)	33	145	3	155	26	4
Folkhälsa (70)	18	24	10	17	35	1
Jämställdhet (80)	7	14	11	16	16	0
Nationella minoriteter (81)	0	0	0	0	0	0
Mänskliga rättigheter (82)	0	5	4	0	9	0
Integration (85)	45	26	19	29	61	15
Summa	2 089	11 929	1 428	13 058	2 388	334
Varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0	0	0	0
Varav Miljöprövnings-delegationens ärenden	0	0	0	0	0	0

¹⁾ Inkl. lantbruks- och jordbrukarstödsärenden registrerade hos Jordbruksverket

²⁾ Inkl. strukturfondsärenden registrerade hos Jordbruksverket

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina, Jordbruksverket och Boverket

Kommentarer Tabell F

Inom de flesta områden har ärendebalansen minskat.

En viss ökning har skett inom **Övergripande för naturvård och miljöskydd (50)**.

Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52). Ärendebalansen ökade kraftigt i början av året och har sedan varit stabil.

Prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken (inkl. samråd) (551). Ärenden avser Länsstyrelsens överklaganden samt begäran om yttranden i prövningsärenden, samt samråd. Länsstyrelsen har inte längre prövning inom 551.

En ökning har skett inom **Lantbruk och landsbygd (60)**.

Tabell G – Redovisning av överklagade ärenden 2014 (samtliga ärenden oavsett databas)

A	B	C	D
Sakområde och del av sakområde	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	Varav antal ändrade ärenden ³
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	0	0	0
Övrig förvaltning (20-21)	9	10	2
varav stiftelser (206)	0	0	0
varav allmän kameraövervakning (211)	2	5	2
varav bevakningsföretag m.m. (212)	0	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	24	14	6
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	15	27	4
varav Livsmedelskontroll (281)	2	1	0
varav Djurskydd (282)	13	26	4
varav Smittskydd (283)	0	0	0
varav Allmänna veterinära frågor (284)	0	0	0
Regional tillväxt (30)	0	0	0
Infrastrukturplanering (34)	0	0	0
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	44	55	23
Stöd till boende (41)	2	0	0
Energi och klimat (42)	0	0	0
Kulturmiljö (43)	4	2	1
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	0	0	0
varav tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	0	0	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	28	29	7
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	11	6	1
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	29	17	4
Vattenverksamhet (53)	5	5	3
varav tillsyn av vattenverksamheten (535)	5	5	3
Mineral- och torvfyndigheter (54)	0	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	3	7	4
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	3	2	2
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	0	0	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	0	0	0
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	0	0	0
Restaurering (58)	0	0	0
Lantbruk och landsbygd (60)	14	59	17
varav stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	12	59	17

A	B	C	D
Sakområde och del av sakområde	Antal överklagade ärenden¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans²	Varav antal ändrade ärenden³
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	0	0	0
Fiske (62)	0	0	0
Folkhälsa (70)	0	0	0
Jämställdhet (80)	0	0	0
Nationella minoriteter (81)	0	0	0
Mänskliga rättigheter (82)	0	0	0
Integration (85)	0	0	0
Summa	188	231	72
<i>varav Vattenmyndighetens ärenden</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>varav Miljöprövningsdelegationens ärenden</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

¹⁾ Avser ärenden som är beslutade av Länsstyrelsen och som överklagats till högre instans under 2014.

²⁾ Avser ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till Länsstyrelsen under 2014, oavsett vilket år överklagandet skickades in.

³⁾ Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till Länsstyrelsens beslut.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina

Kommentarer Tabell G

Underlaget till ”antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans”(C) och ”var av antal ändrade ärenden”(D) är manuellt framräknade. Enligt tidigare rutiner har inkommande domar diarieförts på ursprungsärendet ”överklagande av kommunens beslut” istället för ”överklagande av Länsstyrelsens beslut”.

Under 2014 har Länsstyrelsen sett över sina rutiner för överklagade ärenden och konstaterat att de behöver ändras för att få samma rutiner som andra länsstyrelser. De nya rutinerna genomförs under 2015 med att vi ändrar till att domar i överklagade ärenden diarieförs på ärendet som rör ”överklagande av Länsstyrelsens beslut”.

Trafikföreskrifter m.m. (25) Transportstyrelsen har upphävt 6 st. överklagade beslut. Ett avsåg en trafikföreskrift och fem avsåg parkeringstillstånd för rörelsehindrade.

Hållbar samhällsplanering och boende (40) 23 överklagade beslut har ändrats av högre instans. Av dessa gällde 9 st. bygglov för uppförande av lika många separata enbostadshus (samma byggherre). Enligt Länsstyrelsens bedömning fordrades det för denna samlade bebyggelse detaljplan innan bygglov kunde beviljas. Domstolen gjorde en annan bedömning. Tre av de ändrade besluten avsåg bygglov för vindkraftsverk. Numera skulle det ha redovisats som endast ett ärende. I ett annat ärende redovisas Mark- och miljödomstolens ändring men det framgår inte att den domen därefter ändrats av Mark- och miljööverdomstolen som således delade Länsstyrelsens bedömning. Härutöver är två domar felaktigt registrerade som ändringar.

Lantbruk och landsbygd (60) Nu har efterverkningarna av ajourhållningen med ändrade blockarealer slagit igenom. Länsstyrelsen har på uppdrag av Jordbruksverket masshanterat återkrav efter det att Jordbruksverket mätt om jordbruksarealen i landet som påpekades ha fel och brister vid en revision av EU-kommissionen. När lantbrukarna i stor utsträckning överklagat dessa

återkrav har Jordbruksverket hanterat dem och ofta gjort någon justering av arealunderlaget, men det har varit små justeringar som gett små belopp att hantera för Länsstyrelsen. Men det har genererat ett nytt beslut som delvis gått till den klagandes fördel och då hamnat i statistiken ändrade beslut i högre instans.

Tillsyn av områdesskydd (exkl. vattenskyddsområden) (515). Dom med ändring av Länsstyrelsens beslut överklagad till MMÖD och har fått prövningstillstånd

Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken (525). Ärende återförvisat på grund av tillfört okommunicerat material, Länsstyrelsens förnyade handläggning resulterade i samma beslut.

Tillsyn av vattenverksamhet (535). En dom med ändring av Länsstyrelsens beslut är överklagad till MMÖD och inväntar beslut om prövningstillstånd.

Tabell H – Handläggningstider

Länsstyrelserna målsätter och följer upp handläggningstiden för ett gemensamt urval av ärendeslag. Målen är satta utifrån det antal dagar det är rimligt att merparten av alla ärenden ska beslutas inom. Minst 90 procent av ärendena förväntas att fattas beslut om inom den uppsatta tiden. Utfallet redovisas som hur stor andel som faktiskt beslutades inom uppsatt tid.

I tabell H1 redovisas ärendeslag med gemensamma mål för länsstyrelserna. Dessa är reglerade genom olika föreskrifter, lagar, regeringsuppdrag eller är överenskomna mellan länsstyrelserna. I tabell H2 redovisas ärendeslag där varje länsstyrelse har satt upp ett eget mål. Vissa ärendeslag är koncentrerade (konc) till ett mindre antal länsstyrelser.

TABELL H1 - Ärendeslag med gemensamma mål		Mål (dgr)	Utfall %		
VÄS	Beskrivning	2012-2014	2014	2013	2012
212	Bevakningsföretag - ansökan godkännande personal (konc ²)	14	0	0	
282	Ansökan om tillstånd enligt 16 § Djurskyddslagen	90 ¹⁾	98		
282	Ansökan om förprovning djurstall	56 ¹⁾	100		
282	Anmälningssärenden djurskydd	365	100		
403	Överklagade av detaljplan	150	100	100	95
403	Överklagade av lov, förhandsbesked	180	98	96	66
551	Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. Miljöbalken - ansökan om tillstånd (konc ³)	180 ¹⁾	-	-	
602	Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	120	46	27	42
	varav företagsstöd	120	71	46	55
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	120	33	25	66
	varav PROLAG	120	38	9	9
	varav miljöinvesteringar	120	44	29	29
602	Utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder	90	59	57	75
	varav företagsstöd	90	84	69	82
	varav projektstöd/PROKUL/EGENKUL	90	64	62	84
	varav PROLAG	90	43	38	63
	varav miljöinvesteringar	90	67	74	72

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLAND ÅRSREDOVISNING 2014

TABELL H2 - Ärendeslag med länspecifika mål		2014		2013		2012	
VÄS	Beskrivning	Mål (dgr)	Utfall %	Mål (dgr)	Utfall %	Mål (dgr)	Utfall %
202	Anmälan svenskt medborgarskap (konc ²)	0	0	0	0		
204	Ansökan om tillstånd att strö ut aska efter avliden (konc ²)	0	0	0	0		
206	Ändringsanmälan stiftelser (konc ²)	0	0	0	0		
211	Anmälan om kameraövervakning	40	89	45	92		
211	Ansökan om kameraövervakning	150	92	160	95		
402	Detaljplaner - Begäran om yttrande över utställning och granskning	30	83	30	83		
431	Ansökan tillstånd ingrepp i fornlämning	80	97	80	94		
431	Anmälan om föryngringsverksamhet	90	98	90	67		
433	Kyrkliga kulturminnen - Ansökan om tillstånd renovering och ändring	90	63	90	42		
505	Överklagade kommunala beslut Miljöbalken m.fl. författningar	180	86	180	79		
521	Ansökan om tillstånd och dispenser avseende naturskydd	90	49	90	74		
525	Samråd enl. 12 kap 6§ Miljöbalken	90	74	90	91		
526	Granskning kommunal strandskyddsdispens	90	100	90	96		
535	Anmälan om vattenverksamhet enl. 11 kap. Miljöbalken.	180	83	180	86		
555	Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	120	88	120	83		
562	Ansökan om tillstånd till transport av avfall och farligt avfall	90	100	90	97		
566	Anmälan om transport av avfall och farligt avfall	60	100	60	91		
606	Ansökan om förvärvstillstånd för jordbruksfastigheter	30	0	30	40		
621	Ansökan om yrkesfiskelicens	120	93	120	90		
623	Ansökan om förordnande fisketillsyningsman	45	94	90	100		
623	Ansökan tillstånd flyttning, utplantering av fisk	60	100	60	100		

¹⁾ Målet är satt från komplett ansökan.

²⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till Länsstyrelsen i Dalarnas, Norrbottens, Skåne, Stockholms, Västernorrlands, Västra Götalands och Östergötlands län.

³⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket

Kommentarer Tabell H 1 och 2

Överklagande av kommuns beslut om detaljplaner och områdesbestämmelser (4031). Mål för handläggningstid ändrad till 120 dgr, viket motsvarar regleringsbrevsuppdraget

Kyrkliga kulturminnen - Ansökan om tillstånd renovering och ändring (433) Målet för handläggningstider har inte nåtts. Det beror på att ett antal äldre ärenden har avgjorts vilket har lett till att flera ärenden haft en längre handläggningstid än 90 dagar. Bland nya ärenden är det en större andel som handläggs inom 90 dagar.

Tillstånds- och samråd enligt miljöbalken (521 och 525) Målen för handläggningstider har inte nåtts. Skälen till detta är att vissa större ärenden, t ex samordning och prövning av stora förberedande prövningar inför Ostlänkens genomförande i länet, har kraftigt påverkat den genomsnittliga handläggningstiden jämfört med förutsättningarna i det normala ärendeflödet.

Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52*), Vattenverksamhet (53*). Handläggningstider påverkas av en betydande ärendebalans där den aktiva handläggningen är kortare än den inaktiva fasen i väntan på tillgänglig handläggare. Förutsättningen för att nå målnivån är att ärendebalansen minskas. En vakans ökade ärendebalansen inom 52x under början av året.

Tillsyn och kontroll av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526). Målnivån har blivit felaktigt satt och avser överprövning, inte granskning. Mål för granskning är 21 dagar.

Stöd och utbetalningar till landsbygdsutvecklingsåtgärder (602)

Länsstyrelsen har minskat handläggningstiderna något men inte uppnått de uppsatta målen när det gäller utbetalning av landsbygdsstöden. Problem kvarstår fortfarande när det gäller redovisningen av projekt från det Leaderområde som Länsstyrelsen beslutat säga upp avtalet med 2013. Avtalet sades upp å grund av Leaderområdets allvarliga brister i sin interna kontroll.

Tabell I – Länsstyrelsen i siffror

	2014	2013	2012
Verksamhet			
Antal inkomna och initiativärenden (st.)	13 357	14 685	16 463
Beslutade ärenden (st.)	13 058	15 685	16 670
Utgående ärendebalans	2 388	2 557	2 528
Ej beslutade ärenden äldre än två år (st.)	334	286	355
Medarbetare			
Årsarbetskrafter (st.)	134,07	141,04	139,76
- varav kvinnor	82,48	86,55	85,26
- varav män	51,55	54,46	54,48
Total sjukfrånvaro %	2,8	3,3	3,5
- varav kvinnor %	3,3	3,8	4,1
- varav män %	2,0	2,4	2,3
Personalomsättning nyanställda, tillsvidareanställda (%)	5,6	7,0	8,2
Personalomsättning avgångna, tillsvidareanställda (%)	8,4	8,8	13,6
Ekonomi			
Förvaltningsanslag av totala intäkter %	59,85	58,56	56,76
OH-kostnad av total kostnad %	28,65	25,86	28,73
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	49,53	46,42	45,02
Intern representation (tkr)	76	97	93
Extern representation (tkr)	242	220	256

Avgiftsbelagd verksamhet

Belopp angivna i tkr

Avgiftsbelagd verksamhet									
Verksamhet	2014 Intäkter	2014 Kostnader	2014 Netto- utfall	2014 Netto- budget	2014 Acku- mulerat utfall	2013 Intäkter	2013 Kostnader	2013 Netto- utfall	2012 Acku- mulerat utfall
Offentligrättslig verksamhet									
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	220	-252	-32	-240	-76	271	-315	-44	0
Reg avgifter för jaktområden	38	-38	0	-35	0	12	-12	0	0
Delgivning	24	-32	-8	-75	-11	21	-24	-3	0
Övrig offentligrättslig verksamhet	0	0	0	0	0				0
Uppdragsverksamhet									
Intäkter resurssamverkan	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skoglig verksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fjällförvaltning	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Övrig uppdragsverksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa totalt	282	-322	-40	-350	-87	304	-351	-47	0
Summa offentligrättsligt	282	-322	-40	-350	-87	304	-351	-47	0
Summa uppdragsverksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall för Länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelning för återrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Agresso

Kommentarer avgiftsbelagd verksamhet

Länsstyrelsen har inte erhållit full kostnadsteckning för den avgiftsfinansierade verksamheten.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr

		2014	2013	2012	2011	2010
Låneram	beviljad	7 000	4 000	4 000	4 000	4 000
	utnyttjad	781	779	1 079	1 609	1 613
Kontokredit hos RGK	beviljad	4 900	4 900	4 900	4 900	4 900
	max. utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto	räntekostnader	12	15	25	35	15
	ränteintäkter	83	153	332	431	65
Totala avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7)	mynd. disponerar	4 849	3 948	2 666	5 320	5 045
	mynd. ej disponerar	3 304	3 147	3 476	3 365	3 445
Jämförelse med beräknade avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7)enl. regleringsbrev	mynd. disponerar	250	360	160	160	45
	mynd. ej disponerar	3 332	2 976	2 976	3 460	3 460
Anslagskredit 01 05 001	beviljad	3 074	2 994	3 004	2 971	2 913
	utnyttjad	0	0	0	0	1 592
Summa utg. reservationer (anslag)		0	0	0	0	0
Summa anslagssparande 01 05 001		149	204	241	55	-1 592
Summa anslagssparande 19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder		0	0	0	7	98
Åtaganden med stöd av reservationer och anslagssparande		0	2	7	87	179
Bemyndiganden	tilldelat	6 500	6 500	6 500	8 000	8 000
	summa åtaganden	400	2 625	4 478	147	4 000
Årsarbetskrafter (åa) ¹		134,0	141,0	139,8	147,5	152,1
Medelantalet anställda ¹		159	174	173	172	181,6
Driftkostnad per åa		931	878	897	827	838
Årets kapitalförändring		-40	-47	0	-699	-1 083
Balanserad kapitalförändring		-47	0	0	9 359	10 442

- 1) Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med 1760 timmar (220 dagar x 8 timmar). Medeltalet anställda beräknas som ett genomsnitt av antalet anställda personer baserat på mätningar vid två tidpunkter under året. Mätmetod finns dokumenterad.

Finansiell redovisning

Resultaträkning (tkr)

RESULTATRÄKNING 2014-01-01--2014-12-31	Utfall 140101- 141231	Jämförelsetal 130101- 131231	Not.
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	76 310	74 190	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	4 849	3 948	2
Intäkter av bidrag	44 011	46 092	3
Finansiella intäkter	82	153	4
<i>Summa</i>	125 252	124 383	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-88 106	-88 046	5
Kostnader för lokaler	-7 227	-7 243	5
Övriga driftkostnader	-29 546	-28 601	5
Finansiella kostnader	-12	-15	6
Avskrivningar och nedskrivningar	-401	-525	29
<i>Summa</i>	-125 292	-124 430	
Verksamhetsutfall	-40	-47	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras av myndigheten	3 304	3 147	7
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet	-3 304	-3 147	
<i>Saldo</i>	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	3 371	3 428	8
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	28 514	17 470	9
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	1 264	2 379	10
Upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	-39	-594	26
Lämnade bidrag	-33 110	-22 683	11
<i>Saldo</i>	0	0	
Årets kapitalförändring	-40	-47	12

Kort analys av Resultaträkningen mellan åren 2014 och 2013

Verksamhetens intäkter

Finansieringen av verksamheten från intäkter av anslag har år 2014 ökat med 2 120 tkr bestående av.

Ökning från ramanslaget	2 167 tkr
Minskning från anslaget för allm. regionala tillväxtåtgärder	-47 tkr

Intäkter av avgifter och andra ersättningar

Intäkter av avgifter och andra ersättningar har ökat med 901 tkr jämfört med föregående år. Det är främst offentligrättsliga avgifter som har ökat.

Intäkter av bidrag

Intäkter av bidrag från andra myndigheter har minskat i jämförelse med föregående år. Det är främst bidrag från Naturvårdsverket samt Jordbruksverket som har minskat .

Finansiella intäkter

Finansiella intäkter har minskat under 2014 i jämförelse med 2013. Orsaken till detta är den låga reporäntan under 2014.

Verksamhetens kostnader

Personalkostnaderna är oförändrade jämfört med föregående år. Övriga driftkostnader har ökat med 945 tkr jämfört med 2013. Framförallt är det posterna inköp av varor samt resor, representation och information som har ökat.

Uppbördsverksamheten

Intäkter avseende uppbördsverksamheten är något högre jämfört med 2013. Det är framförallt miljöskyddsavgifter som har ökat något.

Transfereringar

Lämnade bidrag har ökat jämfört med föregående år. Ökning av lämnade bidrag har skett mest inom verksamhetsområden för efterbehandling av förorenade områden, stöd till lantbruksutveckling, kommunikationsplanering och vattenmiljö. Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag har ökat kraftigt främst från Naturvårdsverket, Post och Telestyrelsen samt Havs och vattenmyndigheten.

Balansräkning (tillgångar)

BALANSRÄKNING (Tkr) 2014-12-31	141231	<i>131231</i>	Not
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	0	0	13
Summa immateriella anläggningstillgångar	0	0	
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	107	149	14
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	674	630	15
Summa materiella anläggningstillgångar	781	779	
Fordringar			
Kundfordringar	363	401	16
Fordringar hos andra myndigheter	1 837	1 312	17
Övriga fordringar	2 750	757	18
Summa fordringar	4 950	2 470	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	1 555	1 583	19
Upplupna bidragsintäkter	3 704	2 951	20
Övriga upplupna intäkter	78	0	21
Summa periodavgränsningsposter	5 337	4 534	
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	5 350	17 528	22
Summa avräkning med statsverket	5 350	17 528	
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	16 227	9 574	23
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	279	472	24
Summa kassa och bank	16 506	10 046	
Summa Tillgångar	32 924	<i>35 357</i>	

Balansräkning (kapital och skulder)

BALANSRÄKNING (Tkr) 2014-12-31	141231	131231	Not
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	-47	0	25
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-40	-47	25
Summa myndighetskapital	-87	-47	
Fonder			
Fonder	496	458	26
Summa fonder	496	458	
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	49	52	27
Övriga avsättningar	405	394	28
Summa avsättningar	454	446	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	781	779	29
Skulder till andra myndigheter	3 696	4 800	30
Leverantörsskulder	2 813	2 193	31
Övriga skulder	1 327	1 560	32
Depositioner	279	472	33
Summa skulder	8 896	9 804	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	6 000	5 361	34
Oförbrukade bidrag	17 165	19 335	35
Summa periodavgränsningsposter	23 165	24 696	
Summa Kapital och Skulder	32 924	35 357	
Ansvarsförbindelser:			
Övriga ansvarsförbindelser			
- Omvända ansvarsförbindelser (avskrivningslån)	0	2	36

Kort analys av Balansräkningen mellan åren 2014 och 2013

Immateriella och materiella anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarnas bokförda värde är oförändrat mellan 2014 och 2013. Nyanskaffningar under året har varit ungefär lika stora som årets amorteringar.

Fordringar

Fordringarna har ökat kraftigt under 2014. Framförallt är det uppbördsfordringar som har ökat.

Oförbrukade bidrag

Oförbrukade bidrag har minskat mellan 2014 och 2013. Mest är det oförbrukade bidrag från Post och Telestyrelsen som har minskat.

Anslagsredovisning (tkr)**REDOVISNING MOT ANSLAG 2014-01-01--2014-12-31**

Anslag/Anslagsbeteckning	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl regleringsbrev	Omdisp. anslagsbelopp	Utnyttjad del av medgivet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Inkomster	Utgående överföringsbelopp
01 05 001 003 Länsstyrelsens (ramanslag)	204	76 848				77 053	-76 904		149
19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder (ramanslag)	0	3 120				3 120	-3 120		0
SUMMA ANSLAG	204	79 968	0	0	0	80 173	-80 024		149

Not
38

Finansiella villkor

01 05 001 003 Länsstyrelsens ramanslag

- Utöver tilldelat belopp disponerar länsstyrelsen en räntekontokredit på 4 900 tkr. Räntekontokrediten har ej utnyttjats.
- Länsstyrelsen disponerar en låneram på 7 000 tkr. Av ramen har 781 tkr utnyttjats vid budgetårets slut.
- Länsstyrelsen disponerar ett anslagskredit som uppgår till 3 074 tkr. Anslagskrediten har ej utnyttjats vid räkenskapsårets slut.
- Länsstyrelsen har enligt uppdrag 1 i regleringsbrevet lämnat utgiftsprognoser för anslaget i systemet Hermes enligt angivna datum.
- Enligt regleringsbrevet för 2014 ska länsstyrelsen betala 1 943 tkr av anslaget till Regionförbundet Sörmland . Av dessa medel har 1 943 tkr betalats ut med en tolfedel per månad till Regionförbundet Sörmland.
- Enligt regleringsbrevet 2014 ska länsstyrelsen betala 208 tkr till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som abonnemangsavgift för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel.

19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder

- Av tilldelade medel får högst 300 tkr användas för uppföljning och utvärdering. Länsstyrelsen har använt 300 tkr av anslagsmedlen för uppföljning och utvärdering under år 2014.

Bemyndiganderedovisning (tkr)

Anslag/Anslagsbeteckning	Tilldelad bemynd.ram	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år		
				2015	2016	2017
19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder	6 500	2 625	400	400	0	0

Anledningen till att länsstyrelsen för närvarande endast har in-tecknat 1:1 medlen i mindre omfattning är att vi avvaktar vilka möjligheter till projekt som kommer att finnas under nästa strukturfondsperiod. Varken innehåll eller riktlinjer är helt klara.

Redovisning mot inkomsttitel (tkr)**REDOVISNING MOT INKOMSTTITEL 2014-01-01--2014-12-31**

Inkomst- titel	Benämning	Inkomster	Beräknat belopp enligt regleringsbrev 2014	Not 7
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	305	350	
2537	Miljöskyddsavgifter	2 914	2 800	
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	-	100	
2714	Sanktionsavgifter m.m.	-	50	
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	85	30	
9455	Lotteriavgifter	-	2	
	SUMMA TOTALT	3 304	3 332	

Tilläggsupplysningar samt noter till resultaträkning, balansräkning och anslagsredovisning.

(Belopp anges i tkr om inget annat anges. Belopp inom parentes avser jämförelsebelopp från närmast förgående år).

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Vår redovisning följer god redovisningssed enligt ESV:s föreskrifter till förordningens § 5 respektive allmänna råd till § 6 Förordningen om myndigheters bokföring (2000:606).

Regeringen har beslutat att återrapportering ska ske enligt anvisningar som framgår under rubriken Verksamhet i avsnittet Organisationsstyrning och bilaga 2 till regleringsbrevet. Anvisningarna utgör ett undantag från bestämmelserna i 3 kap. 2 § FÅB och i vissa fall undantag från 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Vi följer de redovisnings- och värderingsprinciper som gäller för statliga myndigheter enligt Bokföringsförordningen, Anslagsförordningen, Kapitalförsörjningsförordningen och Förordningen om årsredovisning och budgetunderlag.

Bokföringsförordningens krav på löpande redovisning av fordringar och skulder samt tillgångsredovisning med utgångspunkt från anskaffningsvärdet oavsett finansieringsform tillämpas.

Fordringar och skulder hos andra statliga myndigheter särredovisas och är i tillämpliga delar avstämda med berörd myndighet i enlighet med Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter om motpartsavstämning.

Från och med 2009-01-01 tillämpar länsstyrelsen kostnadsmässig anslagsavräkning avseende verksamhetens kostnader och intäkter enligt förordningsändringar.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillgångar för förvaltningsändamål med ett anskaffningsvärde över 30 tkr exkl. moms och avsedda för stadigvarande bruk samt med en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgångar. Objekt utgörande en fungerande enhet vars sammanlagda anskaffningsvärde uppgår till mer än 30 tkr klassificeras som anläggningstillgång.

Avskrivningar av anläggningstillgångar sker linjärt. Bokfört värde för materiella anläggningstillgångar är redovisat utifrån anskaffningskostnad exkl. moms minskat med ackumulerade avskrivningar enligt avskrivningsplan.

Från 1 januari 2009 tillämpas följande avskrivningstider för nya inventarier i enlighet med länsstyrelsernas EA föreskrifter.

Länsstyrelsen tillämpar följande avskrivningstider:

Utvecklingsarbete	3 år
Dataprogram	3 år
Dataprogram, egenutvecklat	3 år

Rättigheter	3 år
Övriga immateriella anläggningstillgångar	3 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	7 år
Maskiner	4 år
Datorer och kringutrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och andra transportmedel	4 år
Övriga inventarier	5 år
Konst	Ej avskr.

Avskrivning sker månadsvis från den månad tillgången tagits i bruk.

From 2009-01-01 sker all inköp av IT utrustning genom LstIT i Västra Götaland län. Äganderätten på nya IT investeringar ligger hos Länsstyrelsen i Västra Götaland län. Immateriella och materiella anläggningstillgångar samt avskrivningar på nya IT investeringar redovisas från 2009-01-01 i Västra Götaland läns balansräkning.

Brytdag

Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 3 januari 2015.

Övriga värderingsprinciper

Kundfordringar som överlämnats till kronofogdemyndigheten för indrivning respektive fordringar som bevakats i konkurs har i de flesta fall bedömts som osäkra och nedskrivits med 100 procent.

I särskild not lämnas upplysningar om beslutade men ej utbetalade bidrag avseende regionalpolitiskt stöd och stöd till jordbrukets rationalisering m.m. Inom linjen i balansräkningen har redovisats omvända ansvarsförbindelser avseende avskrivningslån.

Periodiseringsprinciper

Periodavgränsningsposter har upprättats för upplupna ränteintäkter och räntekostnader, löne- och semesterskulder, förutbetalda hyreskostnader, övriga upplupna kostnader m.m. samt upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter enligt ESV:s anvisningar.

Intäkter och kostnader överstigande 10 tkr har periodiserats i årsredovisningen.

Likvida medel/betalningar

Länsstyrelsen har två separata betalningsflöden, räntebärande samt icke räntebärande. För verksamhet inom ramanslaget och för externa medel används det räntebärande flödet. För sakanslag (transfereringsanslag), externa bidrag avseende transfereringar och inkomstitlar används det icke räntebärande flödet. I enlighet med regleringsbrevet används statsverkets checkräkning för lönegarantiersättningar.

Medel som deponerats hos Länsstyrelsen har i enlighet med länsstyrelsernas regleringsbrev sätts in på ett separat räntekonto i Riksgäldskontoret.

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLAND ÅRSREDOVISNING 2014

Till rådsledamöter, landshövding och länsråd har under räkenskapsåret utbetalats ersättningar och andra förmåner enligt följande:

Uppgifter enligt 7 kap. 2 § i Förordning om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605) för år 2014.			
Insynråd	Skattepliktig ersättning (kr)	Bilersättning enligt schablon (kr)	Uppdrag som styrelseledamot m.m.
Ekström, Hans	5 800		1)
Lundh Anna-Greta	2 900		2)
Matsson Christina	2 900		3)
Gösta Reinl	4 350	551	4)
Kullgren Åsa	2 900	257	5)
Daniel Portnoff	2 900	599	6)
Karin Röding	5 800		7)
Roger Tifensee	5 800	433	8)
Summa	33 350	1 840	

Ledande befattningshavare vid länsstyrelsen: (tkr)

Hagberg Liselott	1 108	-	Vice ordförande i styrelsen för Mälardalens högskola
Staffan Larsson	979	-	
Summa	2 087	-	

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLAND ÅRSREDOVISNING 2014

1) Ekström, Hans	Sundbyholmsstiftelsen ALMI Företagspartner Stockholm Sörmland AB Sparbankstiftelsen Nya
2) Lundh, Anna-Greta	Almi Invest Östra Mellansverige AB Eskilstuna Kuriren AB styrelse Humlegården AB Agria international
3) Mattsson, Christina	Gocken Jobs AB Voksenaasen AS Trångsviksbolaget AB Konsistoriet, Uppsala universitet
4) Reinl, Gösta	Eskilstuna Fabriksförening Service AB Swecon Baumaschinen GmbH Robotdalen Mälardalen Industrial Technology Center (MITC) AB Nyföretagarcentrum Eskilstuna Solö Mechanical Solutions AB
5) Åsa Kullgren	Ordförande i Kollektivtrafikmyndigheten i Södermanland Vice ordförande i Mälardalsrådet Mälab SKL:s sjukvårdsdelegation
6) Daniel Portnoff	Förhandlingsdelegationen, Sveriges Kommuner och Landsting Vice ordförande Sörmlands kollektivtrafikmyndighet Regionstyrelsen Ostlänken AB Mälab
7) Karin Röding	Västerås Science Park t o m 2014-05-25 Etablering Västerås t o m 2014-07-01 Styrelsen för NTNU (Norges Tekniska Naturvetenskapliga universitet) Trondheim Norge Ledamot RUVU, Danmark (Det rådgivande udvalg for vurdering af videregående uddannelser) Universitets och högskolerådet Vinnova Arbetsgivarverket Insynsrådet Länsstyrelsen Västmanland
8) Roger Tifensee	Riksbanksfullmäktige

Inga framtida åtaganden om ersättningar eller förmåner har avtalats, varken med ledande befattningshavare vid länsstyrelsen eller insynrådetsledamöter.

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Noter till resultaträkningen		
Not 1 Intäkter av anslag		
Verksamhetens intäkter		
- 01 05 001 003 Förvaltningsanslag Länsstyrelsen i D - län	74 618	72 451
- 19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder	1 692	1 739
Summa	76 310	74 190
Uttagen semesterlöneskuld intjänad t.o.m. 20081231 avräknat enligt undantagsregeln	344	384
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	3 371	3 428
Utgifter avseende anslag enligt anslagsredovisningen	80 025	78 002
Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
Intäkter enligt 15a § kapitalförsörjningsförordningen som länsstyrelsen disponerar.		
- Offentligrättsliga avgifter	1 075	310
- Försäljning enligt 4§ avgiftsförordning	3 466	3 019
Intäkter av andra ersättningar	308	619
Summa	4 849	3 948
Intäkter av avgifter enligt 4§ avgiftsförordning består av		
- Intäkter av uthyrning	178	390
- Intäkter av utbildning/konferenser	356	275
- Intäkter konsultuppdrag	2 932	1 615
- Intäkter övriga 4§ avgifter	-	739
Summa	3 466	3 019
Not 3 Intäkter av bidrag		
Intäkter av inomstatliga bidragsgivare		
Naturvårdsverket	15 275	20 214
Socialstyrelsen	929	814
Statens Jordbruksverk	5 649	6 385
Riksantikvarieämbetet	1 344	543
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	2 031	1 939
Statens folkhälsoinstitut	-	2 432
Folkhälsomyndigheten	570	-
Kammarkollegiet	1 866	552
	<u>2014</u>	<u>2013</u>

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLAND ÅRSREDOVISNING 2014

Forts	Länsstyrelserna	5 731	4 564
not 3	Migrationsverket	499	972
	Arbetsförmedlingen	602	1 333
	Boverket	209	174
	Tillväxtverket	-	9
	Statens Energimyndighet	791	1 345
	Havs och Vattenmyndigheten	4 029	2 724
	Valmyndigheten	1 696	18
	Övriga	-	137
	Summa	41 221	44 155
	Intäkter av utomstatliga bidragsgivare		
	Regionförbundet Sörmland	1 750	1 570
	Landstinget	40	25
	Sörmlands kommuner	1 000	342
	Summa	2 790	1 937
	Total summa	44 011	46 092
Not 4	Finansiella intäkter – förvaltningsverksamheten		
	Ränteintäkter i Riksgälden	80	152
	Övriga finansiella intäkter	3	1
	Summa	83	153
Not 5	Verksamhetens kostnader		
	* Personalkostnader, varav	-88 106	-88 046
	- lönekostnader exkl. arbetsgivaravgifter m.m. (S-kod 4111, 4112, 4115, 4116, 4118, 4119)	-59 267	-59 440
	* Lokalkostnader	-7 227	-7 243
	* Övriga driftkostnader	-29 546	-28 601
	<i>Övriga driftkostnader består av nedanstående poster:</i>		
	<i>Inköp av varor</i>	-2 225	-1 770
	<i>Köp av tjänster</i>	-24 592	-24 619
	<i>Offentligrättsliga avgifter</i>	-666	-579
	<i>Realisationsförluster</i>	-	-
	<i>Reparationer och underhåll</i>	-157	-140
	<i>Resor, representation, information etc</i>	-1 906	-1 493
Not 6	Finansiella kostnader		
	Räntekostnader avseende lån i Riksgälden	-4	-10
	Räntekostnader leverantörsskulder m.m.	-8	-5
	Summa	-12	-15
		<u>2014</u>	<u>2013</u>

Not 7	Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras		
	Expeditions- och ansökningsavgifter	305	217
	Miljöskydd- och täktavgifter	2 914	2 856
	Övriga intäkter som inte disponeras	85	74
	Summa	3 304	3 147
Not 8	Transfereringar		
	Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		
	- 01 05 001 003 Rampost Länsstyrelsen i D-län	1 943	2 047
	- 19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder	1 428	1 381
	Summa	3 371	3 428
Not 9	Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		
	- Socialstyrelsen	2 866	3 674
	- Kammarkollegiet	624	657
	- Folkhälsomyndigheten	42	-
	- Statens Naturvårdsverk	8 941	4 297
	- Statens Folkhälsoinstitut	-	200
	- Tillväxtverket	623	329
	- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	-	710
	- Länsstyrelserna	1 940	390
	- Post och telestyrelsen	8 593	4 356
	- Havs och vattenmyndigheten	4 407	2 857
	- Statens energimyndighet	478	-
	Summa	28 514	17 470
Not 10	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		
	- Älgvårdsfonden	39	884
	- Övriga utomstatliga bidrag	1 225	1 495
	Summa	1 264	2 379
Not 11	Lämnade bidrag		
	Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-26 297	-17 081
	Lämnade bidrag till övriga, samt vissa förluster och periodiseringar	-6 813	-5 602
	Summa Lämnade bidrag	-33 110	-22 683

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLAND ÅRSREDOVISNING 2014

		<u>2014</u>	<u>2013</u>
Forts	Inom verksamhetsområden		
not 11	Regional projektsamverkan	-2 180	-2 895
	Miljömål	-693	-983
	Frågor inom mänskliga rättigheter	-2 642	-2 722
	Förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön	-3 622	-1 470
	Fördelning av statsbidrag	-274	-1 152
	Efterbehandling förorenade områden	-6 086	-879
	Kommunikationsplanering	-1 909	-390
	Allmänt och övergripande inom regionaltillväxt	-1 943	-1 891
	Stöd till lantbruksutvecklingsåtgärder	-8 159	-4 356
	Förvaltning skötsel skyddade områden	-1 796	-2 474
	Företagsstöd inom regionaltillväxt	-983	-160
	Jämställdhetsfrågor	-563	-667
	Strategiskt arbete, planer och stöd inom energi och klimat	-478	-167
	Övriga verksamhetsområden	-1 782	-2 478
	Summa	-33 110	-22 684
Not 12	Årets kapitalförändring enligt resultaträkning		
	<i>Avgiftsfinansierad verksamhet</i>		
	Delgivning	-8	-3
	- Djurskyddsavgifter	-32	-44
	Total summa	-40	-47

Noter till balansräkningen		<u>2014</u>	<u>2013</u>
Not 13	Immateriella anläggningstillgångar		
	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Anskaffningsvärde – IB	2 347	2 347
	Årets anskaffningar	-	-
	Årets avskrivningar	-	-
	Ackumulerade avskrivningar	-2 347	-2 347
	Bokfört värde: Immateriella anläggningstillgångar	0	0
Not 14	Materiella anläggningstillgångar		
	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Anskaffningsvärde – IB	433	399
	Årets anskaffningar	-	34
	Årets avyttringar		
	Korrigerig av tidigare års avskrivningar		
	Årets avskrivningar	-42	-62
	Ackumulerade avskrivningar	-284	-222
	Bokfört värde: Förbättringsutgifter på annans fastighet	107	149
Not 15	Materiella anläggningstillgångar		
	Maskiner, inventarier, installationer mm		
	Anskaffningsvärde – IB	8 872	8 681
	Årets anskaffningar	403	191
	Årets avyttringar		
	Korrigerig av tidigare års avskrivningar		
	Årets avskrivningar	-359	-463
	Ackumulerade avskrivningar	-8 242	-7 779
	Bokfört värde: Maskiner, inventarier, installationer mm	674	630
Not 16	Kundfordringar		
	Kundfordringar	363	401
	Summa	363	401
Not 17	Fordringar hos andra myndigheter		
	Diverse fordringar andra myndigheter	849	389
	Mervärdeskatt	988	923
	Summa	1 837	1 312
Not 18	Övriga fordringar		
	Uppbördsfordringar	2 750	757
	Summa	2 750	757

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Not 19 Periodavgränsningsposter		
Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyreskostnader, inomstatliga	1 291	1 303
Förutbetalda hyreskostnader, utomstatliga	97	100
Övriga förutbetalda kostnader		
- inomstatliga	-	-
- utomstatliga	167	180
Summa	1 555	1 583
Not 20 Periodavgränsningsposter		
Upplupna bidragsintäkter		
- varav Arbetsmarknadsverket		22
- varav Statens Jordbruksverk, UID program	2 126	1529
- varav Naturvårdsverket	106	-
- varav Länsstyrelserna	1 472	309
- varav Riksantikvarieämbetet	-	44
- varav Energimyndigheten	-	45
- varav Valmyndigheten	-	18
- varav Försäkringskassan	-	12
- varav Kammarkollegiet	-	-
- varav Migrationsverket	-	972
Summa	3 704	2 951
Not 21 Övriga upplupna intäkter	78	-
Summa	78	0
Not 22 Avräkning med statsverket		
Uppbörd		
Ingående balans (-)	-759	-2 820
Redovisat mot inkomstitel (-)	-3 304	-3 147
Uppbördsmedel som betalas till icke räntebärande flöde (+)	1 302	5 208
<i>Fordringar/skulder avseende uppbörd</i>	-2 761	-759
Anslag i icke räntebärande flöde		
<i>Ingående balans</i>	55	-
- Redovisat mot anslag (+)	3 120	3 120
- Medel hänförliga till transfereringar mm. som betalas till icke räntebärande flöde (-)	-3 159	-3 065
<i>Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde</i>	16	55

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Anslag i räntebärande flöde		
<i>Ingående balans</i>	-204	-241
- Redovisat mot anslag (+)	76 903	74 882
- Anslagsmedel som tillförs räntekonto (-)	-76 848	-74 845
- Återbetalning av anslagsmedel (+)		
<i>Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	-149	-204
Avräkning med statsverket		
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
<i>Ingående balans</i>	715	1 099
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-343	-384
<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	372	715
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
<i>Ingående balans</i>	17 722	17 779
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	24 056	23 207
Utbetalningar icke räntebärande flöde (-)	-35 763	-21 122
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar (+ -)	1 857	-2 143
<i>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken</i>	7 872	17 721
Summa fordran avräkning med statsverket	5 350	17 528
Not 23 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		
Räntekonto i Riksgälden	16 227	9 574
Summa behållning	16 227	9 574
Not 24 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret		
Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	279	472
Summa behållning	279	472

Not 25 Förändring av myndighetskapitalet

	Stats- kapital	Donations- kapital	Balanserad kapital- förändring, avgiftsbelagd verksamhet och resurs- samverkan	Kapital- förändring enligt resultat- räkning	Summa
Utgående balans 2013	0	0	0	-47	-47
Ingående balans 2014	0	0	0	-47	-47
<i>Föregående års kapitalförändring</i>	0	0	-47	47	0
<i>Årets kapitalförändring</i>	0	0		-40	-40
<i>Summa årets förändring</i>	0	0	-47	7	-40
Utgående balans 2014	0	0	-47	-40	-87

Not 26 Fonder	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Älgårdsfonden		
IB 2014	458	-102
Intäkter		
- fällavgifter	847	884
Summa	1 305	782
Kostnader		
- arvoden m.m. länsvilt-nämnd	-518	-34
- bidrag övriga	-16	-
- administrationskostnad	-275	-290
Summa	-809	-324
Total summa	496	458

Avsättning till fond 39 tkr.

Not 27 Avsättningar för pensioner (delpension)**Avsättningar för pensioner (delpension)**

Ingående avsättning	52	161
Årets pensionskostnad	126	87
Årets pensionsutbetalningar	-129	-196
Utgående avsättning	49	52

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Not 28 Övriga avsättningar		
Kompetensutvecklingsmedel		
Ingående avsättning	394	215
Avsatta kompetensutvecklingsmedel	176	179
Upplösning av kompetensutvecklingsmedel	-165	-
Utgående avsättning	405	394
Not 29 Lån Riksgäldskontoret (RGK)		
Länsstyrelsen disponerar en låneram på 7 000 tkr i RGK för investeringar i anläggningstillgångar för förvaltningsändamål.		
IB lån RGK per 2014-01-01	779	1 079
Lån 2014	403	225
Amorteringar	-401	-525
UB lån RGK per 2014-12-31	781	779
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret		
Beviljad kreditram	4 900	4 900
Not 30 Skulder till andra myndigheter		
Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	2 122	3 158
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	1 506	1 541
Mervärdeskatt	68	101
Summa skulder till andra myndigheter	3 696	4 800
Not 31 Leverantörsskulder		
Leverantörsskulder	2 813	2 193
Summa leverantörsskulder	2 813	2 193
Not 32 Övriga skulder		
Personalens källskatt	1 327	1 354
Övriga skulder -utomstatliga	-	206
Summa övriga skulder	1 327	1 560

LÄNSSTYRELSEN I SÖDERMANLAND ÅRSREDOVISNING 2014

	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Not 33 Depositioner		
Depositioner	279	472
Summa depositioner	279	472
Not 34 Periodavgränsningsposter		
Upplupna kostnader		
Upplupna löner, arvoden inkl. social avg	547	454
Upplupna semesterlöner inkl. social avg	4 437	4 409
Övriga upplupna kostnader	1 016	498
Summa upplupna kostnader	6000	5361
Not 35 Oförbrukade bidrag		
<i>Inomstatliga</i>		
Post och Telestyrelsen	3 134	8 175
Naturvårdsverket	463	1 205
Socialstyrelsen	68	358
Statens folkhälsoinstitut	-	42
Kammarkollegiet	200	397
Havs och vattenmyndigheten	843	1 309
Länsstyrelserna	10 749	5 648
Myndigheten för samhällsskydd	136	-
Tillväxtverket	570	691
Folkhälsomyndigheten	46	-
Riksantikvarieämbetet	388	-
<i>Utomstatliga</i>		
Kommuner, landsting m.fl.	568	1 510
Summa	17 165	19 335

Forts
not 35

Uppllysning om oförbrukade bidrag från statliga myndigheter för 2014 enligt FÅB 7 kap 1 § föreskrift			
Myndighet	Upp till 3 månader	Mer än 3 månader - upp till 1 år	Mer än 1 år - upp till 3 år
Post och Telestyrelsen			3 134
Naturvårdsverket		463	
Socialstyrelsen		69	
Folkhälsomyndigheten	46		
Kammarkollegiet		200	
Havs och vattenmyndigheten		843	
Länsstyrelserna			10 749
Myndigheten för samhällskydd	137		
Riksantikvarieämbetet			388
Tillväxtverket		570	
Summa totalt	183	2 145	14 271

Not 36 Uppgifter inom linjen	<u>2014</u>	<u>2013</u>
<i>Omvända ansvarsförbindelser</i>		
Glesbygdsstöd, landsbygdsstöd		
IB 2014	2	7
Avskrivning	-2	-5
<i>Utbetalda lån</i>		
Summa	0	2

Noter till anslagsredovisningen**Not 37 Anvisade medel**

Anslag som får disponeras av länsstyrelsen framgår av regleringsbrev för 2014. Länsstyrelsen har bemyndigande att disponera vissa anslag för utgifter under kommande budgetår.

01 05 001 003 Länsstyrelsens ramanslag

Länsstyrelsen hade vid räkenskapsårets slut ett anslagssparande på 149 tkr. Länsstyrelsen har enligt angivna datum i uppdrag 1 i regleringsbrevet lämnat utgiftsprognoser för anslaget i system Hermes. Enligt regleringsbrevet för 2014 ska länsstyrelsen betala 1 943 tkr av anslaget till Regionförbundet Sörmland. Dessa medel har betalats ut med en tolfedel per månad.

19 01 001 003 Regionala tillväxtåtgärder

Länsstyrelsen hade vid räkenskapsårets slut ingen anslagssparande.

Not 38 Redovisning av Länsstyrelsens ramanslag (01 05 001 003) TKR

	Nummer	Belopp
Regeringsbeslut IV:15	S2012/2774/SFÖ	76 848
	S2013/1408/SFÖ	-
	S2013/8584/SAM	-
Regeringsbeslut IV:9	S2014/4818/SFÖ	-
		-
Regeringsbeslut IV:3	S2014/6324/SFÖ	-
Regeringsbeslut V:1	S2014/4450/SFÖ	
	S2014/8268/SFÖ	
Regeringsbeslut V:2	S2014/8748/SFÖ	
Summa		76 848

Anslag	Anslags- kredit	Kredit räntekonto	Låneram	Uppföljning/ Utvärdering
01 05 001 003	3 074	4 900	7000	
Länsstyrelsens rampost				
- varav utnyttjat	-	-	781	
19 01 001 003	312	-	-	300
Regionala tillväxtåtgärder				
- varav utnyttjat	-	-	-	300

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

